300—

Chopin-vuosi

ROK CHOPINOWSKI

W PRASIE FIŃSKIEJ

100 VUOTTA
FRÉDÉRIC CHOPININ
KUOLEMASTA 17. 10.

Zbiory Stowarzyszenia I.F.C.

522.

Stowarzyszenie I.F.C.

POLSKI INSTYTUT FRYDERYKA CHOPINA BIBLIOTEKA WARSZAWA

sygn. 522
akc. bn/1950

I.49–X.49

Työväen MUSIIKKILEHTI

N:o 1 - 1949

Frederik Chopin

Vuodesta 1949 muodostuu Chopin-vuosi

VARSOVASSA SYKSYLLÄ KANSAINVÄLISET CHOPIN-KILPAILUT

17. 10. 1949 lakkasi lyömästä Fryderyk Chopinin sydän. Ensi vuonna koko Puola juhlii tämän suuren säveltäjän muistoa omistaen hänelle pitkin vuotta joukon juhlatilaisuuksia. Vuotta 1949 on Puolassa alettu nimittää Chopin-vuodeksi.

Avajaisjuhlallisuudet pidetään 22. 2. Zelazowa Wolan paikkakunnalla, Chopinin syntymätalossa. Tästä Chopin-museoksi muutetusta talosta huolehtivat niin hallitus kuin eri yhteiskuntapiiritkin jatkuvasti. Varsovassa samana päivänä pidettävässä juhlassa puhuu Chopin-vuoden Komitean ylin suojelija, tasavallan presidentti B. Bierut.

Koko tämän vuoden aikana Puolassa jatkuvasti järjestetään kokonaan Chopinin tuotannolle omistettuja konsertteja. Niistä tulee hänen teostensa »elävä painos» mainehikkaimpien puolalaisten ja ulkolaisten taiteilijain esittämänä. Jotkut konserteista liittyvät merkittäviin päivämääriin säveltäjän elämässä (esim. 26. 2. — 117 vuotta Chopinin ensimmäisestä Pariisin-konsertista, 17. 3. — 119 v. ensimmäisestä Varsovan-konsertista, 15. 5. — 101 v. Lontoon-konsertista, 11. 10. — 119 vuotta Varsovassa pidetystä jäähyväiskonsertista jne.). 19. 10. Chopinin kuoleman 100-vuotispäivänä, Puolan kansa osoittaa Chopinille kunnioitustaan juhlallisella surujumalanpalveluksella ja juhlalla, jossa esitetään joukko Chopinin teoksia.

KILPAILUJEN HISTORIAA

Chopin-vuonna, 15. 9.—15. 10. 1949 Varsovassa pidetään IV Kansainväliset Chopin-kilpailut, joilla on rikkaat perinteet jo sodanedellisiltä vuosilta. Kilpailujen alkuunpanija oli prof. Jerzy Zurawlew, ja ensimmäiset kilpailut, jotka neuvostolainen pianisti Lev Oborin voitti, pidettiin 1927. Toisena oli silloin puolalainen Stanislaw Szpinalski, kolmantena puolatar Roza Etkin. Lisäksi sai puolalainen Henryk Sztompka Yleisradion palkinnon parhaimmasta masurkkojen esityksestä.
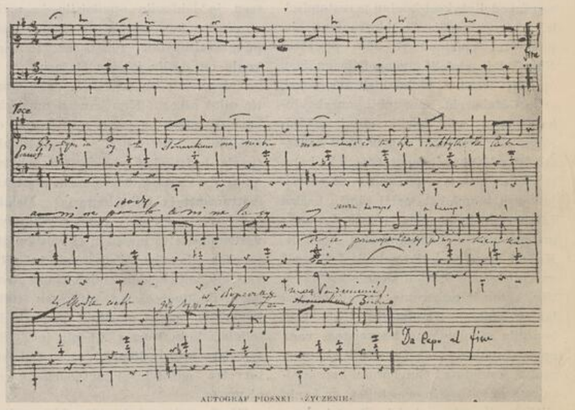
Seuraavissa kilpailuissa (1931), joihin otti osaa pianisteja 19:stä maasta, peri voiton Aleksandr Uninski (Ranska), toisena oli Imre Ungar (Unkari,) kolmantena Boleslaw Kon (Puola). V. 1937 pidettiin Varsovassa seuraavat kilpailut, joihin otti osaa 105 pianistia 23:sta maasta. Voittajana selviytyi Jakov Zak (Neuvostoliitto), toisena Roza Tamarkina, kolmantena Witold Malcuzynski. Sitten tuli sota ja seuraavat kilpailut pidetään siis vasta tänä vuonna. Arvostelulautakuntaan on kutsuttu jäseniksi Euroopan ja valtamerentakaisten maiden etevimpiä musiikintutkijoita.

CHOPINISTA FILMI JA MUISTOPATSAS

Chopin-vuoden Toimeenpaneva Komitea valmistelee mainittujen konserttien ja kilpailujen lisäksi Paderewskin tarkistamien Chopinin koottujen teosten sekä puolalaisten ja ulkomaalaisten kirjoittamien analysoivien ja elämäkerrallisten teosten julkaisemista. Varsovan Kansallismuseoon on järjestetty kiinteä Chopinin muistonäyttely. Toinen, liikkuva näyttely on kiertänyt koko Puolan vähäisimpiä kaupunkeja myöten. Käynnissä on jo kilpailu parhaasta Chopinin elämää ja luomistyötä kuvaavasta elokuvakäsikirjoituksesta. Tänä vuonna kilpaillaan parhaasta Chopinin kunniaksi kirjoitetusta sävellyksestä sekä luonnoksesta Chopinin muistopatsaaksi, joka pystytetään entiselle paikalle, Varsovan Lazienki-puistoon. Edellisen patsaan särkivät saksalaiset.

Suunnitteilla on myöskin Chopin-instituutin perustaminen, missä tarkoituksessa kunnostetaan eräs Varsovan palatseista, jossa Instituutti tulee sijaitsemaan. Sen lisäksi Toimeenpaneva Komitea valmistelee joukkoa yleistajuisia julkaisuja kouluja varten, muistoalbumeja, postikortteja, rintamerkkejä y.m.

Tällä tavoin koko Puolan kansa kunnioittaa tämän vuoden aikana nerokkaan maanmiehensä muistoa ja hänen tuotantoaan, miehen, joka 19-vuotisesta ulkomailla oleskelustaan huolimatta ei milloinkaan katkaissut henkisiä siteitä isänmaahansa valaen kuolemattomiin teoksiinsa koko rakkautensa isänmaahansa ja koko suuren kaipuunsa.

Chopinin käsikirjoitusta. Kuvassamme hänen laulunsa „Toivomus".

SUOMEN SOSIALIDEMOKRAATTI
Sunnuntai 6. 3. 49

Glesinger: Frederic Chopin

Olisi vaikeata mennä sanomaan, että Chopin oli Puolan maaseudun luomus. Häntä ei voi ajatella minkään luokan tai yhteiskunnallisen taikka kansallisen ympäristön tuotteena. Ja kuitenkin se, joka tuntee Mazowszen, joka koskaan on nähnyt Zelazowa Wolan, hänen syntymäpaikkansa, pienoisen Utrata-joen, Brochów'in kirkon ja Lowicz'in; joka koskaan on kuullut kylän soittokuntaa, hää- ja kehtolauluja, tyttöjen laulua sadonkorjuujuhlissa tai lasten valittavia ääniä heidän kutsuessaan karjaa kotiin, — voi Chopinin musiikissa helposti havaita näitä piirteitä, jotka tekivät hänestä sen, mitä hän oli: puolalaisen musiikin luojan, sen, joka kuuli ja loi sitä suuremmassa määrin kuin yksikään muu suurista romanttisista säveltäjistä.

Zygmunt Mycielski:

FREDERIC CHOPIN

Tämä aika olikin hämmästyttävän hedelmällisyyden aikaa musiikin alalla: vuonna 1803 syntyi Hector Berlioz, ranskalaisista romanttisista säveltäjistä suurin; vuosi 1804 näki Michail Ivanovitsh Glinkan, "Venäläisen koulun" perustajan, vuosi 1809 rakastettavan Felix Mendelssohn-Bartholdyn syntymän ja vuosi 1810 kahden, musiikissaan niin toisensa kaltaisen, neron, Robert Schumannin ja Frederic Chopinin maailmaantulon. Vuonna 1811 Franz Liszt näki päivänvalon Unkarissa, kun taas vuosi 1813 sai todistaa kahden suuren, tyyliltään niin valtavasti erilaisen säveltäjän syntymän, Richard Wagnerin Leipzigissä ja Giuseppe Verdin Parmassa.

Kuinka hätkähdyttäviä nämä "esiinpuhkeamiset". Kuinka simultaanisia. Kymmenen vuoden aikana neroja ilmestyi kuudessa Euroopan maassa. Näyttää kuin luonto olisi erikoisesti valikoinut nämä maat onnellistuttaakseen ne kansallisella musiikilla.

Sillä ennen tätä olivat klassillisen aikakauden säveltäjät käyttäneet universaalista kieltä, jossa kansallisilla piirteillä oli vähän merkitystä. Vasta 19:nnen vuosisadan alussa n.k. "romanttisen tyylin" saapuessa tuli näistä ominaisuuksista taiteen silminpistävin piirre.

Tässä onkin kysymyksessä syvempi kuin vain pelkkä musiikin kansallisten ja kansanaiheiden lainaaminen ja hyväksikäyttö. Yleinen taiteellinen ilmapiiri vaikutti, että Lisztin musiikista tuli unkarilaista ja Glinkan venäläistä, että se Verdillä on italialaista, puolalaisista Chopinillä ja saksalaista Schumannilla. Ja me voimme vain ihmetellä, kuinka voimakasta tämä uusi "romanttinen" tyyli oli. Sillä kaikista näistä kansallisista ja useinkin puhtaasti paikallisista piirteistä huolimatta pystyttiin luomaan kieli, jota kuulijakunta kautta maailman voi ymmärtää.

Niiden sadan vuoden kuluessa, jotka ovat kuluneet Chopinin kuolemasta, hänen musiikistaan on tullut yksi kaikkein suosituimpia lukuja suurten mestarien historiassa. Osaksi tämä tietysti johtuu instrumentin valinnasta; Chopin keskittyi luomistyössään pianoon, joka on viime aikojen suosituin instrumentti. Mutta monet suurista säveltäjistä kirjoittivat pianoforte-musiikkia eikä kuitenkaan yhdestäkään heistä ole tullut sellaisen, tasaisesti kasvavan suosion ja mieltymyksen kohdetta kuin Chopinistä.

Syntyneenä lähellä Varsovaa hän opiskeli Varsovassa Zywnyn ja Elsnerin johdolla. Jo silloin — "ihmelapsena" — ja sittemmin tunnustettuna nerona, hän luo teoksia, jotka todistavat ehdotonta taiteellista kypsyyttä.

Chopinin 20-vuotiaana jättäessä Puolan läksi marraskuun 2 päivänä 1830 — marraskuun kapinan aattona — hänen sävellyksiinsä sisältyi kaksi pianokonserttoa, sonaatti, Rondo, Variaatiot, jotka mielityttivät Schumannia niin suuresti, sekä useita nocturnoja ja muutamia kuolemattomia masurkkoja ja etydejä.

Varsova oli ennen v:n 1830 kapina vilkas ja tärkeä eurooppalaisen musiikin keskus, jossa usein vieraili sen ajan suurimpia "tähtiä". Kuullessaan siellä viulutaitelija Niccolo Paganinia Chopin sai aatteen säveltää muutamia etydejä pianofortelle. Toteuttaessaan tämän aikomuksensa hän loi ainutlaatuisen teoksen, joka tähän päivään saakka on säilynyt ihmeellisimpänä esimerkkinä tasapainosta toisaalta tunteen ja toisaalta muodollisten ja teknillisten ongelmien välillä.

Ei ole sattuma, että c-molli etydi, sittemmin tunnettu "vallankumousetydin nimellä, liitettiin tähän kokoelmaan, jonka luomiseen antoivat aiheen pianoforte-tekniikan ongelmat. Uutinen kapinan puhkeamisesta ja Varsovan kukistumisesta tuli Chopinille suurena iskuna. Hänen päiväkirjassaan tältä ajalta me tapaamme sanoja, jotka osoittavat hänen kaikkien toiveittensa pirstoutuneen, sekä lauseita, jotka vain äärimmäinen epätoivo ja uskonsa menettäminen hyvän ja oikean olemassaoloon on voinut sanella. "Eläminen ja kuoleminen näyttää minusta yhdentekevältä nyt" ja toisessa kohdassa päiväkirjaa hän kirjoittaa seuraavat hämmentyneet huudahdukset, jotka tuovat mieleen Konradin epätoivon Mickiewiczin "Dziadyssa": Oi, Jumala, oletko olemassa? Etkö ole saanut rikoksesta tarpeeksi? Liikuta maa ja anna sen niellä tämän aikakauden ihmiset..."

Chopinin tällaisia mielentiloja ilmaisevat muistiinpanot ovat harvinaisia. Hänen musiikissaan me löydämme suunnattoman tunneasteikon, lyyrillisistä dramaattisiin jopa traagillisiin tunteisiin saakka. Musikaalisesti ne ovat täysin muotovalmiita.

Usein tapaamme artikkeleita ja kirjoja, joissa pyritään esittämään Chopinin elämää ja työtä hänen naissuhteittensa taustaa vastaan. Tämä on halpa tapa koettaa herättää mielenkiintoa lukijassa, pintapuolinen ja keinotekoinen temppu, kaukana mistään vakavasta pyrkimyksestä syvemmin päästä perehtymään Chopinin hengen olemukseen.

Hänen nuoruuden rakkautensa Constance Gladkowskaan painoi leimansa f-molli-konserttojen lyyrillisiin ja runollisiin fraaseihin. Hänen myöhemmät tunteensa ja avioliittosuunnitelmansa, jotka on liitetty Maria Wodzinskan nimeen, olivat varmaankin jo vakavampi kokemus. Mutta hänen elämänsä keskeisimmän ajanjakson muodostavat yhdeksän romantiikan vuotta George Sandin, tämän voimakkaasti intohimoisen naisen kanssa, josta lopulta tuli hänen suojelijattarensa ja hoitajansa. Näinä yhdeksänä vuotena hän koetti päästä pakoon yksinäisyyden demonia ja löytää jotakin, joka täyttäisi aukon hänen tunne- ja kotielämässään.

Naisten ympäröimänä, soittaessaan Pariisin kuuluisimmissa salongeissa, "seurapiirin" jäsenten tavoittelemana, naisoppilaittensa ihailemana ja romantisoidessaan kauniin Delphino Potockan kanssa — Chopin pysyi yksinäisenä ihmisenä, miehenä, joka etsi ystävyyttä vain saadakseen keinon, minkä avulla parhaiten päästään henkinen ja tunne-elämänsä purkautumaan.

W. Szymanowski: Chopin

Hänen vilpittömimmät ajatuksensa löydämme hänen kirjeistään ystävilleen, enimmäkseen nuoruuden ystäville ja niille, jotka hän muisti koulusta. Tytus Wojciechowski, Grymala ja Fontana pysyivät hänelle ikuisesti uskollisina ja hän tunsi viihtyvänsä heidän kanssaan parhaiten. Puolalaisissa kirjeissaan hänellä on sävy, jota turhaan saamme hakea hänen kirjeenvaihdostaan niiden henkilöiden kanssa, joita hän tapasi Pariisin vuosinaan. Ja kuitenkin hän tunsi aikansa suurimmat taiteilijat. Liszt, Meyerbeer, Heine, Mickiewicz, Musset, Delacroix ja Hillier kävivät säännöllisesti hänen kodissaan, samoin laulajat Nourrit, Viardot, Garcia ja Castellana. Mutta hänen suhteessaan heihin ei ole mitään siitä tunteesta, jonka tapaamme hänen kirjeissään vanhoille ystävilleen.

Chopinin kirjeenvaihdosta George Sandin kanssa ei ole mitään säilynyt. Jos niin olisi, se varmasti toisi valoa muutamiin lisäpiirteisiin tämän Miehen luonteessa, joka oli kietoutunut pidättyväisyyden ja itsekurin verhoon. Mutta se, mitä voidaan lukea säilyneistä asiakirjoista, riittää osoittamaan, että hänessä asui poittava vaikkakin huolellisesti salattu yksinäisyydentunne.

Siitsinä — jopa turhantarkkana — pukeutumisessaan, ystävällisenä ja älykkäänä, ymmärtäen ihmisluonnon naurettavat puolet kaikkine vikoineen ja mauttomuuksineen — Chopin oli tosiasiassa dramaattisten intohimojen mies, joka kuitenkin pystyi hillitsemään tunteensa harvinaisen muodon ja kohtuuden tajunsa ansiosta. Tässä onkin hänen neronsa ydin ja hänen ihanteittensa alkulähde.

Kuihkotauti, tuohon aikaan puutteellisesti tunnettu sairaus, edistyi nopeasti. Vuonna 1838 hän jätti Pariisin yhdessä George Sandin ja hänen lastensa kanssa ja matkusti Mallorcaan, missä hänen tilansa huononi. Siellä hän kirjoitti useimmat niistä ihanista pienoiskappaleista pianolle, jotka tunnetaan 24 preludina. Vierailu kirjailijaystävän, Nohantin, maatilalle ei sekään tuonut parannusta hänen tilaansa. Kun hänen vointinsa huononi ja erottuaan v. 1847 Madame Sandista Chopin antoi viimeisen konserttinsa Pariisissa helmikuun 16 päivänä 1848. Hän tuntui hiljaisemmalta kuin tavallisesti. Sen jälkeen hän matkusti kolmeksi kuukaudeksi Englantiin ja Skotlantiin soittaen Manchesterissa, Glasgow'ssa ja Edinburghissa ja antaen konsertin Lontoossa puolalaisten emigranttien hyväksi. Hän vieraili skotlantilaisten oppilaittensa kodeissa, joista Mrs. Jane Stirling osoitti hänelle eniten kiintymystä ja ihailua. Hän myös avusti rahallisesti rakasta opettajaansa tämän viimeisinä päivinä Pariisissa, jolloin hän ei enää jaksanut antaa konsertteja eikä tunteja.

Paljon siitä, mitä historia tietää Chopinista, kuuluu tähän viimeiseen aikaan.

Hän koetti säveltää kuolemaansa saakka. Masurkka f-mollissa op. 68 kuuluu hänen elämänsä viimeiseen vuoteen. Mutta tämä ponnistus oli liikaa hänelle ja uskollisen Fontanan oli autettava kirjoittamalla nuotteja. Kirjeessä eräälle toiselle rakkaalle ystävälle, Albert Grzymalalle, on sanat: "Mihin on taiteeni hävinnyt? Tuskin muistan, kuinka maassani lauletaan. Maailma kulkee eteenpäin jotenkuten. Minä unohdan ... Minulla ei ole yhtään voimaa."

Hän kuoli lokakuun 17 päivän aamuna ja haudattiin Pere Lachaisen kirkkomaahan suurenmoisin hautajaisjuhlallisuuksin.

Sanoin alussa, että se, joka tuntee mazowszilaiset maisemat ja Puolan kansanmusiikin, voi helpommin tajuta Chopinin teosten musikaalisen ja tunneilmapiirin. Tahtoisin nyt lisätä, että se, joka tuntee ja rakastaa näitä teoksia, tutustuu niiden kautta puolalaisen lyriikan tyypillisimpiin ominaisuuksiin. Puolalaiseen sankarimieleen, puolalaiseen runouteen, draamaan ja rohkeuteen. Chopinissa on harvinainen sekoitus romantiikkaa ja klassillisten mestarien tyypillisiä piirteitä. Tässä piilee Chopinin ainutlaatuisuuden salaisuus, mikä sai Cyprian Norvid'in, runon neron, kirjoittamaan ystävästään, sävelten nerosta, nämä kuuluisat sanat:

"Kansan inspiraation kohottaminen kaikkikäsittävään, koko ihmiskuntaa syleilevän voiman arvoon — ei muodollisten myönnytysten tai ulkonaisten keinojen avulla, vaan kehittämällä sen sisäiseen kypsyteen" — tämä on se minkä kuulee Fredericin musiikissa, kansallisen taiteen "esilauluna".

Nyt viettäessämme tämän vertaansa vailla olevan "esilaulun" luojan satavuotismuistoa voimme uskossa ja oikeutettua ylpeyttä tuntien seurata taiteen kehitystä, mikä on jatkoa "Fredericin musiikille".

Słowarzyszenia

Zbiory Słowoczytelni I.F.C.

Helena Czaykowska:

Chopinin kansalliset kasvot

Paljon on Chopinista kirjoitettu, paljon on hänestä luettu. Lukematon joukko ihmisiä kuuntelee Chopinin musiikkia radiosta ja konserttisaleissa. Nuoret taiteentuntijat muovaavat taiteellisen makunsa "hänen avullaan." Moni kuuluisa taitelija todistaa jatkuvasti, että teoksen täydellisyyden ja esityksen välillä on ylipääsemätön välimatka. Ja lopuksi moni nerokas säveltäjä pitää hänen taidettaan korkeimpana esimerkkinä ihanteellisesta tasapainosta täydellisen muodon, loputtoman rikkaan sisällön ja sävellystekniikan hallinnan välillä.

RAKKAUS ISÄNMAAHAN

Joutuessamme välittömästi tekemisiin Chopinin tuotannon kanssa ja tajutessamme sen arvon, voimme jopa saada sen käsityksen, että säveltäjän sielunelämälle oli leimaa-antavana yleismaailmallisuus. Mutta tällainen johtopäätös on aivan virheellinen. Etsiessämme hänen tuotantonsa lähteitä löydämme nimittäin erään, jolla on ratkaiseva merkitys hänen taiteelleen: Puolan. Jos tajuaisimme tunteiden maailman siten kuin hänen maanmiehensä sen tajuavat, tulisimme vakuuttuneiksi siitä, että sen täytti ääriään myöten suuri rakkaus isänmaahan, joka innoitti Chopinia luomaan kuolemattomat teoksensa.

Tältä kannalta katsottuna Chopinin tuotanto on ainutlaatuista musiikin historiassa, ei varsinaisesti kansallisen musiikin kannalta — sillä jokainenhan tietää, että Chopin on luonut kansallisen musiikin perustat ja kohottanut sen mitä korkeimmalle tasolle, — vaan sen kannalta, mitä me nimitämme Chopinin "isänmaallisuudeksi."

ISÄ RANSKALAINEN, ÄITI PUOLALAINEN

Frederik Chopinin isä Mikolaj oli syntyjään ranskalainen. Puolaan hän saapui ranskalaisena emigranttina, mutta mukautui siitemmin täydellisesti puolalaiseen ympäristöön ja otti nuoruudessaan jopa kunniakaalla tavalla osaa Puolan kansan vapaustaisteluun. Naimisiin hän meni puolattaren, Justyna Krzyzanowskan kanssa, ja hänen perustamassaan kodissa valitsi puolalainen henki. Frederik ja hänen kolme sisartaan opeteltiin rakastamaan isänmaataan, kunnioittamaan kansallisia perintötapoja ja lujasti luottamaan itsenäisen Puolan uudestisyntymiseen.

PUOLET ELÄMÄSTÄÄN

Chopin vietti isänsä synnyinmaassa, joka kunnioitti ja rakasti häntä. Mutta hän säilytti kansallisen erikoisuutensa. Pariisissa asuessaan hänellä oli mitä läheisimmät suhteet sikäläisiin pakolaisiin, erikoisesti M. Mochnackin ympärille ryhmittyneisiin isänmaanystäviin. Mochnacki oli näytellyt huomattavaa osaa Puolan vapaustaistelun vuosina 1830—1831. Puolan kansan henkiseen johtajaan, Puolan suurimpaan runoilijaan Adam Mickiewicziin Chopinin liitti ystävyys ja yhteisymmärrys. Chopin oli useiden Parisissa toimivien puolalaisten taiteellisten ja sivistysjärjestöjen ja -seurojen kunniajäsen. Isänmaahansa hänellä oli jatkuva yhteys taiteeseen, kotikontuunsa ja ystäviinsä kirjeenvaihdon välityksellä. Ajatuksissaan hän oli koko ajan Puolassa eläen häntä jumaloivan synnyinseudun mukana.

PUOLAN HISTORIAN

traagillisena vuonna 1830 Chopin vei isänmaastaan turvaan kansallisen omaisuuden olematta silloin vielä tietoinen siitä osasta, jota hän joutuisi näyttelemään, mutta jo tuivillaan puolalaisuutta. Puola vaikutti hänen jokaisessa valtimonlyönnissään. Hän imi sitä harmaasta arjesta ja niiden vaikutelmien pyhätunneimasta, joita hän sai matkoillaan Varsovasta Puolan eri paikkakunnille. Hän imi sitä sekä synnyinkotinsa ilmapiiristä että joutuessaan tekemisiin puolalaisen älymystön kansallisen sivistyksen ja Puolan kauniin kansantaiteen kanssa. Hän imi sitä kaiuttomalta kuulemastaan, koliväkensä laulamasta laulusta ja katusävelmästä. Chopinista tuli eräänlainen valtava aarreaitta, joka sisälsi sellaisen määrän tunteita sekä muistin ja rakkauden aarteita, että hänelle riitti aineistoa teoksiin kaikiksi myöhemmiksi maanpakolaisuuden vuosiksi.

"KOKO CHOPIN"

Nuoren Chopinin teosten joukossa oli jo hänen isänmaastaan poistuessaan kaksi konserttoa, poloneeseja, masurkkoja, nokturnoja, etyydejä (joukossa E-duurietyydi op. 10 no 3, jota Chopin itse piti kauneimpana säveltämänään.) Jo tässä nuoruudentuotannossa näyttäytyy "koko Chopin" mitä melodiaan, harmoniaan ja rytmiin tulee. Kaikissa teoksissaan hänen neronsa loihtii esiin yhä uusia Puolan piirteitä, maalaa yhä uusin värein, sanoo yhä uusin sanoin, ylistää yhä uusin sävelmin.

Olisikohan hän nyt tästä rakkaudestaan huolimatta voinut vastaanottaa "suosionosoituksen" Venäjän keisarilta, joka Pariisin lähettiläänsä välityksellä lupasi palauttaa hänet maampaosta, johon 1839—31 Venäjän tsaaria vastaan taisteleet oli tuomittu, tarjosi hänelle hyvätuloista ja loisteliasta professorinvirkaa Pietarin Musiikkiakatemiassa, hovisäveltäjän arvonimeä ja tulevaisuudessa kunniamerkkiä?! Chopinin vastaus oli selvä: hän ei kylläkään ollut ottanut osaa aseelliseen taisteluun heikon terveytensä vuoksi, mutta oli hengessään ollut taistelijain joukossa, minkävuoksi olikin lähtenyt vapaaehtoiseen maanpakoon.

PUOLAN ENSIMÄINEN JA AINOA LÄHETTILÄS

Yli sadan vuoden ajan on Chopinin kiehtova musiikki soinut Puolan rajojen ulkopuolella jatkuvasti vaikutuspiiriään laajentaen. Chopinie on sanottu Puolan ensimmäiseksi ja ainoaksi lähettiläälsi 150-vuotisen orjuuden aikana. Ja todellakin: Chopinin 118 vuotta sitten jättäessä Puolan ei kukaan tiennyt Puolan silloin lähettävän kansansa oikeuksien puolustajan, joka tulisi edustamaan sitä niin kaukaisilla ja jalolla tavalla, ettei maapallolla olisi oleva konserttilavaa, jolle hänen äänensä ei olisi kantautuva. Hänen eheä puolalainen isänmaanystävän halunsa, joka osoitti puolalaisuuttaan kaikissa tilaisuuksissa aiheutti sen, että ihmiset, jotka eivät olleet kuulleet Puolasta mitään, jotka eivät löytäneet Puolaa kartalta, sanoivat, että Puolan täytyy olla jossakin, koska Chopin oli puolalainen. Tässä Chopinin isänmaallisuudessa on voimaa, jonka Schuman tajusi kirjoittaessaan Chopinin teoksiin kätketyistä tykeistä. Sen muistivat saksalaisetkin kieltäessään miehitysaikana Chopinin teosten esittämisen. Chopinin musiikkia esitettiin silloin yksityisasunnoissa pidetyissä konserteissa.

Tänä päivänä ja tänä vuonna, jolloin hänen kuolemastaan tulee kuluneeksi sata vuotta, hänen musiikkinsa soi kaikkialla Puolassa. Hänen teoksiaan kuuntelevat lapset kotiluradiolähetyksissä ja työläiset tehdassaleissa. Hänen ikuisesti elävä äänensä kantautuu radion välityksellä kaukaisiin kyliinkin palaten niiden luo, jotka kerran olivat opettaneet puolikasvuisen pojan ja miettelään nuorukaisen löytämään Puolan taiteen kalleimmat helmet.

TERÄ
Demokraattisen nuorison lehti
N:o 12 Viides vuosikerta 24. 3. 1949

Zbiory Słowoczytelni I.F.C.

SUOMI-PUOLA YHDISTYS
FÖRBUNDET FINLAND-POLEN

Päivärinnankatu 3 B 26 Päivärintagatan
Puh. 96 277, 21332

Kiertokirje N:o 1

Suomi-Puola Yhdistyksen aloitettua toimintansa vuoden vaihteessa, ovat ensimmäiset kuukaudet kuluneet lähinnä suunnittelujen ja alkuvalmistelujen merkeissä. Näiden tuloksia alkaa vähitellen näkyä. Seuraavassa on tarkoitus tehdä lyhyesti selkoa Yhdistyksen tämän hetken tapahtumisista.

Kevään esitelmäsarja.

Yhdistyksen toimesta tullaan kevään kuluessa järjestämään seuraavat kulttuuritilaisuudet:

Pitkäperjantaina 13.4 Puolalaisen runoilijan Juliusz Slowackin kuoleman 100-vuotismuistotilaisuus Helsingin Yliopiston luentosalissa 6 (kolmas kerros oikealle, käynti Fabianinkadun puolelta) klo 20. Yhdistyksen puheenjohtaja, professori Jalo Kalima esitelmöi, Ruotsalaisen Teatterin taiteilija esittää lausuntaa.

Maanantaina 21.4 Puolan kansallisrunoilijan, Mickiewicz'in, teosten esittelyä. Chopin-musiikkia Puolasta äskettäin saapuneilta äänilevyiltä. Tilaisuus, joka alkaa klo 20, pidetään Suomi-Puola Yhdistyksen huoneustossa.

Torstaina 28.4 Fil.tri Sulo Haltsonen esitelmöi Puolan teattereista Suomi-Puola Yhdistyksen huoneustossa klo 20.

Keskiviikkona 5.5 "Slaavilaisten kansojen alkuperä." Prof. Kiparsky esitelmöi. Paikka ilmoitetaan myöhemmin sanomalehdissä.

Yllämainituista tilaisuuksista tulee aikanaan sanomalehtiin ilmoituksia. Yleisöllä on kaikkiin tilaisuuksiin vapaa pääsy.

Chopin-vuosi 1949

Ensi lokakuun 17. pnä tulee kuluneeksi 100 vuotta puolalaisen säventäjäneron, Frédéric Chopin'in, kuolemasta. Puolasta käsin tulleesta aloitteesta vietetään tämän johdosta eri maissa ns. Chopin-vuotta helmikuun 22. pstä (Chopin'in syntymäpäivä) vuoden loppuun.

Suomi-Puola Yhdistys tulee puolestaan tulkitsemaan kansallista ihailua ja arvonantoa Puolan suurta säveltäjää kohtaan järjestämällä syksyllä kaksi konserttia, toisen Yliopiston suuressa juhlasalissa loka-kuun 9. pnä ja toisen suunnilleen samoihin aikoihin Työväentalolla. Kummankin konserttiin pyritään saamaan esiintyjiksi maamme parhaita pianisteja. Chopin-vuoden taiteellisen täysipainoisuuden takeeksi on Yhdistys kutsunut tätä puolta hoitamaan erityisen Chopin-komitean, johon kuuluvat akateemikko Yrjö Kilpinen, professorit Selim Palmgren ja Toivo Kuula-panen sekä pianotaiteilija Kurt Walldén sihteerinä. Edelleen on Suomen Yleisradio lupautunut järjestämään toukokuussa Chopin-ohjelmaa Puolan Lähetystöltä saadulla uudella aineistolla. Yhdistyksen jäsenille on tarkoitus järjestää syksyllä erityinen Chopin-ilta.

Chopin-kilpailut.

Varsovassa järjestetään tänä vuonna neljännen kerran pianistien Chopin-kilpailut, joihin odotetaan osallistujia useista eri maista. Kilpailuohjelma on erittäin vaativa, osanottajiksi hyväksytään vain 16 - 32 vuotiaat. Suomi-Puola Yhdistys on välittänyt Puolan Lähetystöltä saamansa kutsun kilpailuihin ja toimittanut sen edelleen 10:lle Chopin-komitean osoittamalle suomalaiselle pianistille. Mainittakoon, että Lähetystö on luvannut kustantaa yhden suomalaisen pianistin matkan.

Kielikurssit.

Yhdistyksen tärkeimpiä toimintamuotoja ovat puolan kielen kurssit, jotka ovat keränneet yllättävän runsaasti innokkaita osanottajia, kaikkiaan lähes 60. Opetusta annetaan kahdessa ryhmässä: suomen- ja ruotsinkielen taitoisten ryhmää ohjaa tohtori Haltsonen, venäjänkielen taitoisia taas on hyväntahtoisesti suostunut opettamaan herra Zebrowski Puolan täkäläisestä lähetystöstä.

Venäjänkielen taitoisten tunnit ovat joka maanantai klo 19 tasan.

Suomen- ja ruotsinkielen taitoisten tunnit joka torstai klo 19 tasan.

Esitelmöitsijäin vaihto.

Neuvottelut yliopiston opettajien vaihdosta ovat johtaneet niin pitkälle, että kaksi suomalaista professoria voi ensi

SUOMI-PUOLA YHDISTYS
FINLAND-POLEN

Päivärinnankatu 3 B 26 Päivärintagatan
Puh. 96 277, 21332

K i e r t o k i r j e N:o 1

Suomi-Puola Yhdistyksen aloitettua toimintansa vuoden vaihteessa, ovat ensimmäiset kuukaudet kuluneet lähinnä suunnittelujen ja alkuvalmistelujen merkeissä. Näiden tuloksia alkaa vähitellen näkyä. Seuraavassa on tarkoitus tehdä lyhyesti selkoa Yhdistyksen tämän hetken vaiheista.

Kevään esitelmäsarja.

Yhdistyksen toimesta tullaan kevään kuluessa järjestämään seuraavat kulttuuritilaisuudet:

Runokiviikkona 13.4 Puolalaisen runoilijan Juliusz Slowackin kuoleman 100-vuotismuistotilaisuus Helsingin Yliopiston luentosalissa 6 (kolmas kerros oikealle, käynti Fabianinkadun puolelta) klo 20. Yhdistyksen puheenjohtaja, professori Jalo Kalima esitelmöi, Ruotsalaisen Teatterin taiteilija esittää lausuntaa.

Torstaina 21.4 Puolan kansallisrunoilijan, Mickiewicz'in, teosten esittelyä. Chopin-musiikkia Puolasta äskettäin saapuneilta äänilevyiltä. Tilaisuus, joka alkaa klo 20, pidetään Suomi-Puola Yhdistyksen huoneustossa.

Perjantaina 28.4 Fil.tri Sulo Haltsonen esitelmöi Puolan teattereista Suomi-Puola Yhdistyksen huoneustossa klo 20.

Torstaina 5.5 "Slaavilaisten kansojen alkuperä." Prof. Kiparsky esitelmöi. Paikka ilmoitetaan myöhemmin sanomalehdissä.

Yllämainituista tilaisuuksista tulee aikanaan sanomalehtiin ilmoituksia. Yleisöllä on kaikkiin tilaisuuksiin vapaa pääsy.

Chopin-vuosi 1949

Ensi lokakuun 17. pnä tulee kuluneeksi 100 vuotta puolalaisen säventäjäneron, Frédéric Chopin'in, kuolemasta. Puolasta käsin tulleesta aloitteesta vietetään tämän johdosta eri maissa ns. Chopin-vuot-

toukokuussa matkustaa Puolaan esitelmämatkalle. Lähtijöitä ei vielä ole lopullisesti nimetty. Lokakuussa odotetaan vastavuoroisesti kahden puolalaisen professorin käyvän Suomessa. Tarkoitukseen on Opetusministeriö myöntänyt 60.000:-

Ylioppilasvaihto.

Pääsihteeri neuvottelee parhaillaan Suomen Ylioppilaskuntien Liiton kanssa ylioppilasvaihdon aikaansaamiseksi Puolan kanssa. Lähipäivinä tullaan lähettämään ehdotus Puolan ylioppilasliitolle.

Lähetystö.

Täkäläinen Puolan Lähetystö on mielenkiinnolla seurannut ja aktiivisesti tukenut Yhdistyksen toimintaa, minkä Suomi-Puola Yhdistys toteaa mitä suurimmalla mielihyvällä. ja kiitollisuudella.

Tunnustusta Yhdistyksen johdolle.

Puolan lähettiläs, ministeri Vasilewski, ojensi 30.3 Yhdistyksen varapuheenjohtajalle, lakit.tri Arvid Enckoll'ille Polonia Restitutan komentajamerkin ja fil.tri Sulo Haltsoselle saman ritarikunnan 1 lk:n upseerimerkin heidän Suomen ja Puolan kulttuurisuhteiden kehittämiseksi suorittamastaan työstä.

Perjantai-illat ovat yhdistyksen iltoja Päivärinnankadun huoneustossa. Tällöin on tarkoitus järjestää iltaisin ping-pong-kilpailuja j.n.e.

Pääsihteerin tehtäviä on hoitanut ekonomi Bernard Enckell. Hänen ollessaan maaliskuussa kaksi viikkoa matkoilla hoiti a.o. tehtäviä fil.kand. Walter Erho.

8.4. 1949

PÄÄSIHTEERI

Chopin-vuoden avajaiset Puolassa

Puolan tasavallan presidentti Bierut suoritti äskettäin Puolan Valtioneuvoston huoneistossa Chopin-vuoden avajaiset. Läsnä olivat hallituksen jäsenet ja diplomaattikunta sekä yhteiskunnallisten ja sivistysjärjestöjen edustajat samoin kuin myös eri poliittisten puolueiden edustajat.

Tämän tilaisuuden johdosta syntyneen keskustelun aikana presidentti Bierut lausui mm. seuraavaa: "Chopin on tehnyt kuolemattomaksi Puolan nimen musiikissa samalla tavoin kuin Kopernikus tieteessä ja Mickiewicz kirjallisuudessa. Hänen teoksensa, jotka ilmentävät hänen kansansa iloja ja kärsimyksiä, ovat levinneet Puolan rajojen ulkopuolelle; ne ovat koko ihmiskunnan omaisuutta".

"Tehdä Chopinin musiikki ymmärrettäväksi massoille, opettaa ne tuntemaan sen kauneuden ja ammentamaan siitä rohkaisevaa voimaa — kas siinä jaloin mahdollinen kunnianosoitus suurelle säveltäjälle".

Chopinin syntymän 139-vuotispäivän johdosta oli Zelazowa Wola'ssa, Chopinin synnyinseudulla, juhlatilaisuus, jonka suojelijana esiintyi Chopin-vuoden järjestelytoimikunta. Tähän tilaisuuteen ottivat osaa hallituksen ja diplomaattikunnan jäsenet sekä taide- ja kulttuuripiirien lukuisat edustajat; viimemainittujen joukosta mainittakoon Pierre Moisy, Varsovan Ranskalaisen Instituutin johtaja.

Kulttuuri- ja taideasiainministeri Dybowski puhui Chopinista eräänä Puolan jo koko maailman suurimmista musiikkineroista. "Sosialistisessa yhteiskunnassa", ministeri Dybows. lausui, "kulttuurin ja taiteen kynnyksillä on mitä tärkein sija kansakunnan elämässä; sosialistinen yhteiskunta antaa näille kysymyksille suurta poliittista merkitystä ihmiskunnan historiassa".

Lopuksi Kansallisen Musiikkipalkinnon saaja v. 1949 Woytowicz esitti muutamia säveltäjän teoksia.

SISÄMINISTERIÖ

VAPAA SANA 1.4.1949

Puolalainen pianotaiteilija Boleslaw Woytowicz, joka on saanut valtion 1. palkinnon.

Rolf Bergroth Puolassa

Lehtien kirjoittelua „loistavasta pianistista"

Jokaisen Varsovaan saapuvan ulkomaalaisen pianistin on poikettava Zelazowa Wola'ssa. Sen teki myöskin nuori suomalainen taiteilija, herra Rolf Bergroth käväistessään ohimennen Niebory'n ympäristössä.

»Tämä käynti liikutti mieltäni suuresti», herra Bergroth kertoi. »Zelazova Wolan vaatimattomassa talossa Chopin-tuntemukseni laajeni suuresti. Täällä vasta opin täydellisesti ymmärtämään hänen masurkkansa...»

»Chopinin musiikin palvonta Suomessa on tavattoman elinvoimaista», taiteilija kertoi meille esiintymispäivänään YMCA:ssa. »Puolan nerokkaan pojan muotokuva on olemassa melkein joka kodissa, jossa musiikkia harrastetaan.»

Suomessa on perustettu juhlatoimikunta Chopinin kuoleman 100-vuotismuiston viettämistä varten. Toimikuntaan kuuluu huomattavimpia suomalaisia säveltäjiä ja muusikkoja, yleisradion edustajia, musiikkiarvostelijoita sekä Suomi—Puola-yhdistyksen jäseniä. Toimikunta on laatinut Chopinille omistettujen juhlallisuuksien ohjelman. Syksyllä pidetään suuri Chopin-konsertti, jonka suojelijana toimii tasavallan presidentti, sekä nuorten Chopinin musiikin esittäjien kilpailut, joiden voittajaa odottaa palkintona matka Varsovaan, Chopin-vuoden juhlallisuuksiin.

Herra Bergroth konsertoi nyt Puolassa ensi kertaa — ja suurella menestyksellä. Krakovassa ja Poznanissa hän esiintyi sinfoniakonsertin solistina esittäen Beethovenin ja Palmgrenin teoksia. Varsovassa hän perjantain sinfoniakonsertin jälkeen piti pianoillan YMCA:ssa esittäen valtavan ohjelman, jonka muodostivat kaksi Scarlattin sonaattia, Beethovenin Kuutamosonaatti, Franckin Preluudi, koraali ja fuuga, Chopinin scherzo, nokturno ja valssi, Palmgrenin »Kuutamo» ja »Polkka» sekä Ravelin »Alborade del grazioso».

M. MIERZEJEWSKI — BERGROTH

Pääkaupungin Filharmonian viimeisimmän konsertin ensimmäinen osa oli omistettu aikamme säveltäjäin musiikille. Sen muodostivat äskettäin kuolleen puolalaisen säveltäjän Eugeniusz Morawskin sinfoninen runoelma »Ulalume» sekä suomalaisen säveltäjän Selim Palmgrenin IV pianokonsertto. Orkesteria johti Mieczyslaw Mierzejewski.

Illan solisti, suomalainen pianisti Rolf Bergroth omaa kauniin, mehevän kosketuksen sekä tekniikan ja esityksen suuren varmuuden. Palmgrenin konserton hän esitti loisteliaasti ja lennokkaasti lennokkuuden muuttumatta liioitteluksi, ja alleviivasi konserton romanttista puolta. Ylimääräisinä numeroina taiteilija esitti Scarlattin ja Ravelin sävellyksiä sekä Chopinin valssin, kertovat puolalaiset lehdet.

Zbiory Stowarzyszenia P.T.C.

NYA PRESSEN

Torsdagen den 14 april 1949

Chopins minne

Den 17 oktober i år högtidlighålles i hela världen hundraårsminnet av Chopins dödsdag.

FN:s organisation för vetenskapliga, kulturella och uppfostringsfrågor har hemställt till 15 ledande kompositörer att skriva ett "musikaliskt minnesmärke" till hundraårsdagen av Chopins död. Fyra av dessa kompositörer, fransmannen Florent Schmitt, brasilianaren Heitor Villa Lobos, den polskfödde fransmannen Alexander Tansman och spanjoren Oscar Espla, har accepterat.

En kommitté för minnesfirandet i Sverige torde ha tillsatts vid ett sammanträde med representanter för det svenska musiklivet företrätt av bl. a. Musikaliska akademien, Operan, Svenska tonsättarföreningen och Radiotjänst m. fl. institutioner. Troligen blir det olika musikaliska evenemang flera dagar i följd i oktober medan själva minnesfesten firas med en Chopinkonsert på Musikaliska akademien jubileumsdagen.

Liknande högtidligheter är planerade i flera länder, bl. a. i Belgien, Holland och Meciko. Hur blir det i Finland?

Bibliotek Sibeliusakademien I.F.C.

TOTUUDEN TORVI

N:o 6 | Radikaali merkitsee: Syvälle epäkohtien juuriin menemistä ja nopeassa tahdissa niiden parantamista | 8. 4. 1949

Historiaa ja tiedettä

CHOPIN

T. Torvessa on alettu esittää historiallisia kuvia. Tällä kertaa otamme musiikin alalta. Myöhemmin selostamme muita musiikkimiehiä, joten musiikkia harrastava yleisö koottuaan kaikki yhteen, tulee saamaan täydellisen historian tältä alalta.

Chopin on puolalainen kuuluisa pianisti. Hän syntyi maalisk. 1 pnä 1809 Schelesova-Woljan kylässä lähellä Varsovaa. Varhaisemmassa nuoruudessa ei Chopin osoittanut erikoisia taipumuksia musiikkiin. Kuuluisa laulajatar Catalani huomasi 10-vuotiaassa pojassa erikoisuuksia ja lahjoitti nuorelle pojalle kultakelon kirjoituksella "Madame Catalani a Frederic Chopin agè de dix aus". Poika sai opetusta, vaikkapa ei antanutkaan suuria toiveita. Civini antoi opetusta 9 vuotiaalle nuorukaiselle. Samanaikaisesti kävi Chopin koulua. Ruhtinas Radzivil ja Tchetvertinski veivät pojan ylhäisön piiriin. Pojan ulkonainen asu oli viehättävä, joten menestys oli taattu. Kuuluisa unkarilainen oli täysin rauhallinen, sopusuhnero Listz lausui: "Nuorukainen taisuus ruumiin mitoissa, eikä kaipaa minkäänlaisia lisäselityksiä. Siniset silmät osoittivat enemmän järkeä kuin mietiskelyä. Kasvojen iho oli hieno ja k[illegible]ltava. Hänellä oli vaaleat alasvaluvat kiharat. Kooltaan oli Chopin keskikokoinen, hintelä. Käytös oli hieno, sen alla piili ylhäisyyttä ja kaikkialla, missä hänet vastaan otettiin, pidettiin häntä ruhtinaana. Chopin esiintyi seurassa henkilönä, jota eivät huolet painaneet. Seitsemän vuoden kuluttua lopetti hän opintonsa Civinin luona. Hän matkusti Berliiniin, Pragaan, Dresdeniin. Kuultuaan ajan huomattavimpia musiikkimiehiä, alkoi kehitys kulkea nopein askelin eteenpäin. V. 1829 voidaan katsoa varsinaiseksi uran alkamismuodeksi. Silloin hän esiintyi Wienissä, Krakovassa esittäen omia sävellyksiään. Palattuaan Varsovaan hän v. 1830 jätti ainiaaksi nuoruusvuosien kehdon, Varsovan. Hän kuitenkin aina kaipasi kotiseutuaan. Sinä vuonna Chopin rakastui George Sandiin, joka aiheutti nuorelle säveltäjälle paljon harmia. Pariisissa v. 1831 odotti häntä uusi elämä. Täällä hän antoi ensimmäisen konsertin v. 1831. Yleisömenestys oli suurenmoinen. Hän esiintyi usein puolalaisessa siirtokunnassa. Oli Chopinilla myös vastustajiakin. Hänellä oli into antaa musiikkitunteja.

V. 1837 Chopin tunsi keuhkoissa sairautta. Hän matkusti Majorkaan. Kymmenvuotinen elämä Sandin kanssa pahensi hänen terveyttään. Päästäkseen irti tästä naisesta Chopin matkusti Lontooseen. Ilmasto, hermostuttava elämä lopullisesti mursivat suuren taiteilijan elämän. Hän palasi Pariisiin ja lokakuun 17 p. 1849 ei häntä enää ollut. Chopinin kuolema oli ankara isku musiikkimaailmaile. Hänen hautajaisensa muodostuivat suureksi todistukseksi hänen saavuttamastaan myötätunnosta.

Chopin piti Mozartia huomatuimpana säveltäjänä ja esikuvana, jonka Requiem ja Jupitersinfoniaa hän jumaloi. Ensinmainittu soitettiin hänen pyynnöstään hänen hautaustilaisuudessa.

Pariisin yhdessä kauneimmista St. Madeleinekirkossa esitettiin ensi kerran Chopinin surumarssi. Hänet haudattiin Pariisin kuuluisampaan hautausmaahan Per Lachaise ja lepää hän siellä hän Cerubinin ja Bellinin välissä. Chopin oli kansallinen taiteilija ja suuri patriootti. Puolella oli toinen suuri musiikkimies Paderevski, joka otti osaa Puolan kansallisen ylösnousemisen jälkeen tapahtuneeseen toimintaan.

Chopinin musiikki suuntautui pääasiallisesti pianosävellyksien alalle. Hänen suljettu sieluelämä ei antanut hänelle mahdollisuutta ulottautua laajemmalle alalle, vaikka hänellä oli siihen oikeus. Pianomusiikin alalla ovat Chopinin saavutukset suurimmat.

Chopinin syvällinen musiikki elää Puolan kansan ja koko maailman musiikki-ihmisten sydämissä. Chopin kykeni tulkitsemaan parhaiten Puolan kansallista musiikkia. Se tavataan ballaadeissa, joissa löydetään Puolan menneisyyttä, sen kielen kauneutta.

Chopinin musiikki on omatekoista, se ei ole minkään toisen taiteilijan matkimista. Chopinissa tavataan sointuisuuden ilmiömäinen nero, sisältörikkauksineen, joskus vaipuen syvälliseen, milloin kohoavaan voimaan. Hänen musiikista muodostuu harmooninen verkostokokonaisuus. Siinä on tavattavana hienoutta. Missä kuvataan voimakkaita tunteita, siellä tulee ilmi sen suuremmoinen voima. Chopinin musiikissa tavataan suuressa määrässä rohkeutta, mielikuvituksen rikkautta eikä tavata missään oikullisuutta, omituisuutta.

Jos ollaan sitä mieltä, että Beethovenin jälkeen oli muodostumassa uusi tyyli, niin on Chopinia katsottava yhdeksi sen esittäjistä. Hänen musiikissaan on löydettävissä säveltäjä-runoilija. Tämä voidaan havaita hänen etydeissään, masurkoissaan, poloneeseissaan ja nocturnoissaan, joissa vuotaa yli laiden leppoisuus. Sointuisuus on huomattavana sonaateissa ja konserttikappaleissa, mutta siitä huolimatta niissä on havaittavana erinomaisen kauniita yhdistelmiä kuten "Marshe funebre-kappaleessa, sonaatissa N:o 35, adagio ja toisessa konsertissa. Etude-kappaleissa on huomattavissa paljon säveltäjän sielua, musikaalista ajatusta. Paitsi tekniikkaa, joka ennen Chopinia muodosti pää-asiallisen osan, kokonainen runomaailma. Etydeissä tuntee milloin nuoruuden tarkoitusperän, hänellä avautui raikkautta kuten ges-duurissa, milloin dramaattista elämystä kuten f-mollissa, e-mollissa. Kaikki etuudit on laadittu melodisen ja harmooniseen kauneuteen. Cis-molli on tässä suhteessa kaunein. Se on syvällinen ja kilpailee Beethovenin kanssa.

Nocturnoissa on haaveilua ja hienoutta. Ballaadeissa, jotka voidaan katsoa Chopinin luomukseksi, havaitaan kansallista taitavuutta, joka kuvaa synnyinmaan kauneutta. Musiikissa on paremmin havaittavana Chopinin luonne kuin elämässä, koska Chopin oli suljettu luonteeltaan. Chopin on pääasiallisesti joustavan, runollisen ja hienon musiikin luoja. Hänen ei vetänyt puoleen voimallaan, ei tarmollaan, vaan milloin kyvyttä auringon kirkkaan milloin salaperäisellä hienoudella. Hänen soitin lajinsa on hienoa, voisipa sanoa miniatyyristä. Se ei ollut suuria massoja varten, mutta siitä huolimatta musiikkimiehet olivat hänen ihailijoitaan. Listz. Schuman olivat hänen ihailijoitaan. Runoilija Heine ihaili, Meyerberg, Adolf Nurri, Hilder, Mitzkervitsh, Mendelson, Berlioz antoivat yksimielisesti tunnustuksensa Chopinin musiikille.

Tästä aiheesta pitää esitelmän radikaalisen kansanpuolueen puheenjohtaja

1927 I.F.C.

massa andra stora herrar bevisa för oss att uppfattningen om den berömda konserten kan vara synnerligen delade. För vår egen del accepterade vi Hautzigs tolkning i huvudsak, dock med en önskan om ett betydande krafttillskott i finalen. Sibelius' andra symfoni, som lätt väcker våra patriotiska känslor till liv, åhörde man med nöje i Järnefelts autentiska återgivning, men av någon anledning berördes man denna gång mindre av finalens imponerande resning. Antingen berodde det på en själv, man är icke alltid lika lyhörd, eller också skedde insättandet av sista satsens andra melodiska motiv i moll från början alltför kraftfullt för att full kontrastverkan skulle kunna uppnås.

Nils-Eric Fougstedt är en av våra främsta dirigenter. Även han besitter förmågan att arbeta på ett klokt sätt med sin orkester. Resultatet av ett förnuftigt repeterande eller motsatsen visar sig obönhörligt vid själva konserten. En Beethovensymfoni är dock under alla omständigheter oerhört svårspelad. Radioorkestern lyckades denna gång rätt bra med mästarens sjunde. Vissa rytmiska oegentligheter i andra violinen störde i någon mån. Man föredrar nog ett litet lugnare tempo i symfonins allegrettosats, detta gripande sorgekväde, som i sitt tragiska patos tar loven av t.o.m. Chopins sorgmarsch ur b-moll sonaten. Hade man levat på Beethovens tid och varit hans vän och ölkumpan, hade man kanske föreslagit honom att stryka en del i slutet av satsen. Han hade nog vägrat och sagt: Min vän, jag har visat dig sorgen, talat om bitter själslig nöd och kanske väckt minnen till liv som fått ditt hjärta att blöda, men låt oss icke försjunka i denna improduktiva och tryckande känsla; när jag sörjt en stund på mänskligheten och mina egna vägnar blir jag på nytt symfonikern och svarvar med tillhjälp av den yrkeskunskap jag besitter ihop en coda, som leder tillbaka till livet som sedan sprudlar i min final. Nåja, han hade väl haft rätt. Ida Händel utförde Sibelius' violinkonsert på ett fulländat sätt. Tonskönhet, rytmiskt liv och spänst samt teknisk ofelbarhet äro egenskaper, som göra henne till en violinist av första rangen. Något så personligt grepp på uppgiften hade hon inte, men hennes tolkning var högkorrekt, ultraeffektiv i alla avseenden och på alla punkter. Endast Heifetz' tolkning av konserten synes oss överträffa denna på grund av en viss mogenhet och värme, som i vanliga fall blott åldern kan skänka.

Den spanska sångerskan Victoria de los Angeles konsert i Universitetet var en upplevelse. Verkligt stora sångfåglar äro ju rätt sällsynta gäster på våra konsertestrader. I denna sångerskas sällskap glömde man alldeles bort att man ju var där för att yttra något om hennes konst. Någon lust att tala om teknik i detta sammanhang har man nu alls inte. Den största tekniken är i själva verket den att få åhöraren att glömma att en sådan överhuvudtaget existerar. Man lät sig i stället oemotståndligt ryckas med av värmen och flykten i hennes föredrag . George de Godzinskys ackompagnemang var i synnerhet i programmets senare del av hög klass.

Kalervo Tuukkanens andra symfoni framfördes nyligen vid en symfonikonsert under komponistens ledning. Verket är till sina proportioner rätt begränsat, tvenne satser, av vilka den första har energisk marschartad karaktär och den andra strävar till en mäktig kulmination efter att ha exellerat i österländska klanger av alltför alldagligt slag. Symfonin har även sina lyckade partier, men den blir i längden påkostande ty komponisten talar till oss i alltför högljudd och påträngande ton. Bristen på dynamiska kontraster är påfallande och man längtar redan i första satsen efter vilopunkter, pauser och förberedande inre samling. De österländska klangerna kan man i varje fall inte förlika sig vid. De ha redan utnyttjats till banalitet av filmen och operetten. Trots dessa reminiscenser från en värld, som inte är symfonins och som trängt sig på Tuukkanen i obevakade ögonblick, har man en känsla av att han söker efter nya uttrycksformer och hans stora kompositionstekniska kunnande ger oss rätt att av honom i framtiden vänta arbeten fullödiga även ur konstnärlig synpunkt. Kärvheten i hans nuvarande tonspråk är i och för sig inte att anmärka på sålänge den inte tröttar genom att vara alltför konstant och blir ett självändamål. Tuukkanen vill synes det en musik lämpad för den modärna människan och i överensstämmelse med tidsandan. Han är nog inte den enda som söker. Thibor de Machula utförde härefter Dohnanyis Konsertstycke för violoncell och orkester under Martti Similäs ledning. Ur en viss synpunkt var det en mästerlig prestation, men vi beundra icke för vår del denna pressade intensitet som helt spränger måttfullhetens gränser. Temperament är bra, men ständigt temperament är påkostande. Berlinfilharmonins överhövan energiska och militäriskt effektiva spelstil har naturligtvis även något färgat av sig; konsertgivaren var under en längre tid dess första solocellist. Vi ha för vår anspråkslösa del alltid föredragit Wienerfilharmonikernas prestationer framför Berlinorkesterns något kusliga intensitet. Dohnanyis konsertstycke tråkade redan efter några partitursidor fullständigt ut en, några sköna partier till trots. Vad komponisten här har att förtälja är för betydelselöst för att behöva sägas med så många ord. Saint-Saëns violoncellkonsert blev i verkligheten i all sin klarhet och enhetlighet kvällens stora behållning.

Ack dessa polacker; när det gäller pianospel kan man nog tala om ett Guds utvalda folk. Redan när man kastade en blick på Stefan Askenases konterfej i reklamskåpen, kunde man förstå att han var en, den där upplevat och genomgått allt. I Chopins Preluder, detta pianolitteraturens härliga monument, gav han oss allt vad vi kunde begära och förde oss upp till sublima höjder. En del av publiken blev av någon alldeles oförklarlig anledning kvar på jorden att döma av en viss tveksamhet i bifallsyttringarna. Ingen teknik i världen kan i längden ersätta karakteriseringsförmågan, som i grund och botten inte är något annat än ett högtutvecklat fantasiliv och förmågan att uppleva och till åhöraren förmedla ett verks bärande grundstämning och idé. Genom denna förmåga höjde sig Askenase över det stora flertalet virtuoser som under senaste tid besökt oss. När det sista kontra d-et i d-moll preludiet förklingat och man vaknat till medvetande ur förtrollningen skulle man varit angelägen om att undvika en antiklimax. Den uteblev inte vid åhörandet av programmets senare avdelning.

R. B.

tälja är för betydelselöst för att behöva sägas med så många ord. Saint-Saëns violoncellkonsert blev i verkligheten i all sin klarhet och enhetlighet kvalitens stora behållning.

Ack dessa polacker; när det gäller pianospel kan man nog tala om ett Guds utvalda folk. Redan när man kastade en blick på Stefan Askenases konterfej i reklamskåpen, kunde man förstå att han var en, den där upplevat och genomgått allt. I Chopins Preludier, detta pianolitteraturens härliga monument, gav han oss allt vad vi kunde begära och förde oss upp till sublima höjder. En del av publiken blev av någon alldeles oförklarlig anledning kvar på jorden att dömma av en viss tvcksamhet i bifallsyttringarna. Ingen teknik i världen kan i längden ersätta karaktäriseringsförmågan, som i grund och botten inte är något annat än ett högutvecklat fantasiliv och förmågan att uppleva och till åhöraren förmedla ett verks bärande grundstämning och idé. Genom denna förmåga höjde sig Askenase över det stora flertalet virtuoser som under senaste tid besökt oss. När det sista kontra d-ett i d-moll preludiet förklingat och man vaknat till medvetande ur förkontrefej i reklamskåpen, kunde man förstå att han var en, den där upplevat och genomgått allt. I Chopins Preludier, detta pianolitteraturens härliga monument, gav han oss allt vad vi kunde begära och förde oss upp till sublima höjder. En del av publiken blev av någon alldeles oförklarlig anledning kvar på jorden att döma av en viss tvcksamhet i bifallsyttringarna. Ingen teknik i världen kan i längden ersätta karaktäriseringsförmågan, som i grund och botten inte är något annat än ett högutvecklat fantasiliv och förmågan att uppleva och till åhöraren förmedla ett verks bärande grundstämning och idé. Genom denna förmåga höjde sig Askenase över det stora flertalet virtuoser som under senaste tid besökt oss. När det sista kontra d-ett i d-moll preludiet förklingat och man vaknat till medvetande ur förkontrefej i reklamskåpen, kunde man förstå att han var en, den där upplevat och genomgått allt. I Chopins Preludier, detta pianolitteraturens härliga monument, gav han oss allt vad vi kunde begära och förde oss upp till sublima höjder. En del av publiken blev av någon alldeles oförklarlig anledning kvar på jorden att döma av en viss tvcksamhet i bifallsyttringarna. Ingen teknik i världen kan i längden ersätta karaktäriseringsförmågan, som i grund och botten inte är något annat än ett högutvecklat fantasiliv och förmågan att uppleva och till åhöraren förmedla ett verks bärande grundstämning och idé. Genom denna förmåga höjde sig Askenase över det stora flertalet virtuoser som under senaste tid besökt oss. När det sista kontra d-ett i d-moll preludiet förklingat och man vaknat till medvetande ur förkontrefej i reklamskåpen, kunde man förstå att han var en, den där upplevat och genomgått allt. I Chopins Preludier, detta pianolitteraturens härliga monument, gav han oss allt vad vi kunde begära och förde oss upp till sublima höjder. En del av publiken blev av någon alldeles oförklarlig anledning kvar på jorden att döma av en viss tvcksamhet i bifallsyttringarna. Ingen teknik i världen kan i längden ersätta karaktäriseringsförmågan, som i grund och botten inte är något annat än ett högutvecklat fantasiliv och förmågan att uppleva och till åhöraren förmedla ett verks bärande grundstämning och idé. Genom denna förmåga höjde sig Askenase över det stora flertalet virtuoser som under senaste tid besökt oss. När det sista kontra d-ett i d-moll preludiet förklingat och man vaknat till medvetande ur förkontrefej i reklamskåpen, kunde man förstå att han var en, den där upplevat och genomgått allt. I Chopins Preludier, detta pianolitteraturens härliga monument, gav han oss allt vad vi kunde begära och förde oss upp till sublima höjder. En del av publiken blev av någon alldeles oförklarlig anledning kvar på jorden att döma av en viss tvcksamhet i bifallsyttringarna. Ingen teknik i världen kan i längden ersätta karaktäriseringsförmågan, som i grund och botten inte är något annat än ett högutvecklat fantasiliv och förmågan att uppleva och till åhöraren förmedla ett verks bärande grundstämning och idé. Genom denna förmåga höjde sig Askenase över det stora flertalet virtuoser som under senaste tid besökt oss. När det sista kontra d-ett i d-moll preludiet förklingat och man vaknat till medvetande ur förkontrefej i reklamskåpen, kunde man förstå att han var en, den där upplevat och genomgått allt. I Chopins Preludier, detta pianolitteraturens härliga monument, gav han oss allt vad vi kunde begära och förde oss upp till sublima höjder. En del av publiken blev av någon alldeles oförklarlig anledning kvar på jorden att döma av en viss tvcksamhet i bifallsyttringarna. Ingen teknik i världen kan i längden ersätta karaktäriseringsförmågan, som i grund och botten inte är något annat än ett högutvecklat fantasiliv och förmågan att uppleva och till åhöraren förmedla ett verks bärande grundstämning och idé. Genom denna förmåga höjde sig Askenase över det stora flertalet virtuoser som under senaste tid besökt oss. När det sista kontra d-ett i d-moll preludiet förklingat och man vaknat till medvetande ur förkontrefej i reklamskåpen, kunde man förstå att han var en, den där upplevat och genomgått allt. I Chopins Preludier, detta pianolitteraturens härliga monument, gav han oss allt vad vi kunde begära och förde oss upp till sublima höjder. En del av publiken blev av någon alldeles oförklarlig anledning kvar på jorden att döma av en viss tvcksamhet i bifallsyttringarna. Ingen teknik i världen kan i längden ersätta karaktäriseringsförmågan, som i grund och botten inte är något annat än ett högutvecklat fantasiliv och förmågan att uppleva och till åhöraren förmedla ett verks bärande grundstämning och idé. Genom denna förmåga höjde sig Askenase över det stora flertalet virtuoser som under senaste tid besökt oss. När det sista kontra d-ett i d-moll preludiet förklingat och man vaknat till medvetande ur förkontrefej i reklamskåpen, kunde man förstå att han var en, den där upplevat och genomgått allt. I Chopins Preludier, detta pianolitteraturens härliga monument, gav han oss allt vad vi kunde begära och förde oss upp till sublima höjder. En del av publiken blev av någon alldeles oförklarlig anledning kvar på jorden att döma av en viss tvcksamhet i bifallsyttringarna. Ingen teknik i världen kan i längden ersätta karaktäriseringsförmågan, som i grund och botten inte är något annat än ett högutvecklat fantasiliv och förmågan att uppleva och till åhöraren förmedla ett verks bärande grundstämning och idé. Genom denna förmåga höjde sig Askenase över det stora flertalet virtuoser som under senaste tid besökt oss. När det sista kontra d-ett i d-moll preludiet förklingat och man vaknat till medvetande ur förkontrefej i reklamskåpen, kunde man förstå att han var en, den där upplevat och genomgått allt. I Chopins Preludier, detta pianolitteraturens härliga monument, gav han oss allt vad vi kunde begära och förde oss upp till sublima höjder. En del av publiken blev av någon alldeles oförklarlig anledning kvar på jorden att döma av en viss tvcksamhet i bifallsyttringarna. Ingen teknik i världen kan i längden ersätta karaktäriseringsförmågan, som i grund och botten inte är något annat än ett högutvecklat fantasiliv och förmågan att uppleva och till åhöraren förmedla ett verks bärande grundstämning och idé. Genom denna förmåga höjde sig Askenase över det stora flertalet virtuoser som under senaste tid besökt oss. När det sista kontra d-ett i d-moll preludiet förklingat och man vaknat till medvetande ur förkontrefej i reklamskåpen, kunde man förstå att han var en, den där upplevat och genomgått allt. I Chopins Preludier, detta pianolitteraturens härliga monument, gav han oss allt vad vi kunde begära och förde oss upp till sublima höjder. En del av publiken blev av någon alldeles oförklarlig anledning kvar på jorden att döma av en viss tvcksamhet i bifallsyttringarna. Ingen teknik i världen kan i längden ersätta karaktäriseringsförmågan, som i grund och botten inte är något annat än ett högutvecklat fantasiliv och förmågan att uppleva och till åhöraren förmedla ett verks bärande grundstämning och idé. Genom denna förmåga höjde sig Askenase över det stora flertalet virtuoser som under senaste tid besökt oss. När det sista kontra d-ett i d-moll preludiet förklingat och man vaknat till medvetande ur förkontrefej i reklamskåpen, kunde man förstå att han var en, den där upplevat och genomgått allt. I Chopins Preludier, detta pianolitteraturens härliga monument, gav han oss allt vad vi kunde begära och förde oss upp till sublima höjder.

R. B.

Library of the F.C. Pizarro

och utan styltor uttrycka sina tankar i det talade ordet. I nyskolan har man tagit detta ad notam genom övning i diskussion och fria föredrag. Studenterna ha med berömvärt nit vinnlagt sig om att reparera tidigare försummelser. I många fall kan man emellertid säga att denna viktiga uppgift lämnats åt skolornas konvent. Resultatet är att en genomsnitts »akademiskt bildad» medborgare kan skriva en läsbar avhandling och med viss möda läsa upp den innantill, men inte hålla ett fritt föredrag. Han kan otvunget diskutera i kamratkretsen, men gäller det att först begära ordet och sedan tala, måste han tänka sig sitt uttalande som ett skriftligt inlägg förrän han framför det. Och står han inför uppgiften att med några ord öppna ett möte, hälsa en gästande föredragshållare, hylla minnet av en bortgången o.s.v. så förtar han omsorgsfullt det personliga intrycket genom att läsa upp dem ur ett medhaft papper.

Frågan öppnar vidare perspektiv och med risk att kallas reaktionär vill jag ställa den mot bakgrunden av hela vår skolundervisnings målsättning. Den är och förblir inskränkt till att meddela ett år för år växande kunskapsstoff, *non multum sed multa*, som hotar att bli timplanen övermäktigt. Att en övervägande del av detta kunskapsmaterial efter avslutad skolgång förflyktigas snabbare än det inhämtats är ett omvittnat sakförhållande. De tekniska medel som erfordras för att behärska detta kunskapsstoff och göra det fruktbart inläras däremot ofullständigt. Hit räknar jag förmågan att logiskt sammanhålla sitt material, att uttrycka det klart och med riktig stilkänsla i ord och skrift, med ett ord att behärska tankens och språkets lagar. Är man herre över dem så är det lättare att under de fortsatta studiernas gång öka den materiella kunskapen. Med andra ord: innehållet behöver en form. Man märker i våra dagar en olycklig benägenhet att betrakta form och innehåll som fientliga begrepp, att i formen se en boja som kväver det spontana och fjättrar tanken. Resultatet se vi i en god del av den moderna litteraturen, inte enbart til lyst. Men »form» kan i här berört sammanhang ersättas med »stil». Stilkänsla är att kunna ge rätt form åt rätt sak. Klandret för bristande formkultur drabbar alltså lika mycket den som i högtidliga skriftspråksvändningar håller föredrag för bred publik, alltså den ensidigt formbundna.

Ett överbetonande av den formella sidan kan naturligtvis leda till orimligheter. Den antika och medeltida kulturkretsen kan uppvisa exempel på retorisk drill som inte mana till efterföljd. Men väl medveten om kätteri vågar jag tro att man gått för långt t.ex. i sitt fördömande av medeltidens undervisningssystem. Man glömmer lätt att det förkättrade *trivium* som utgjorde grunden för medeltidens elementära undervisning byggde på en efter vad jag förstår sund princip. Retoriken, grammatiken och logiken voro gemensamt ägnade att lära scholares tala, skriva och ränka. Att dessa färdigheter behövdes innan man gav sig i kast med *quadrivium*, för att nu inte tala om de högre skolastiska, juridiska och medicinska studierna förefaller i och för sig klart.

Den uppmärksamme läsaren torde inse att ovanstående varken utgör en plaidoyer för antikens retorik eller för återgång till medeltidens didaktiska principer. Men deras grepp på problemet form — innehåll i skolundervisningen är kanske värt mera än en axelryckning. Vid närmare eftertanke kan det kanske utgöra en påminnelse för vår skola i stöpsleven att målet inte bara får vara att inpränta fakta utan också att bibringa eleverna de tekniska medlen för handhavandet av dessa fakta och förmågan att med riktig stilkänsla kunna meddela sig med sin sociala omvärld. Det är när allt kommer omkring ett samhällsintresse av rang.

H. Z.

MUSIKUPPLEVELSER I HUVUDSTADEN.

Armas Järnefelt, vår eminente orkesterledare av internationella mått, ha vi nu och då glädjen att återse och återhöra vid hans tyvärr alltför kortvariga besök i hemlandet. Vis av ålder och rik på erfarenhet, är han mannen att kunna bereda oss sund och vederkvickande musikalisk njutning genom sin av klassisk måttfullhet och enkelhet präglade tolkning av äldre och nyare mästerverk. Stor humorist och psykolog av rang har han förmågan att redan vid den första repetitionen rycka sina mannar med sig och få var och en i orkestern att göra sitt bästa. Solisten, som intensivt känner sig stå inför en personlighet, men samtidigt inför en människa, befrias genast från eventuella hämningar och har alla förutsättningar att lyckas med sin uppgift i enlighet med sina normala förutsättningar. Walter Hautzig, som redan vid ett tidigare tillfälle här uppförde Beethovens Ess-dur konsert, skilde sig även i stort sett med heder från sin uppgift. Han besitter ett vackert och skiftningsrikt anslag och hans tolkning präglades av en rofylld sans, som man kan vara övertygad om att inte vore malplacerad i Ess-dur konserten. Hos oss är det visserligen tradition att hamra fram den med rivande kraft, men Frederic Lamond och en

Hufvudstadsbladet,
21.IV.1949

Samfundet Finland-Polen anordnar i dag kl. 20 en sammankomst i sin lokal vid Päivärintagatan 3., Programmet upptar bl. a. Chopin och Mickiewicz.

Helsingin Sanomat
21.IV.1949

Suomi—Puola Yhdistyksellä
on tänään torstaina klo 20 huoneistossaan Päivärinnankatu 3 B 26 tilaisuus, jonka ohjelmassa on Chopinia ja Mickiewicziä.

Zarząd Zjednoczenia Polskiego zawiadamia, że w dniu 21.4.49
od godz.19[30] w lokalu Zjednoczenia, przy ul.Päivärinnakatu 3 B
będą wydawane bilety do kina "Scala" - Esplanadinkatu 21 -
na pokaz trzech polskich krótkometrażówek

1. Fr.Chopin
2. Polskie Muzea
3. Straż nad Bałtykiem

Pokaz filmów odbędzie się w dniu 23.4.49 o godz. 5-tej p.p.

Równocześnie Zarząd przypomina o najbliższych imprezach
urządzanych staraniem Towarzystwa Polska-Finlandia.

1. 21.4.49 - godz.20 Wieczór Szopenowski oraz Poezja
Mickiewiczowskie /w lokalu Zjednoczenia Polskiego/

2. 28.4.49 - Odczyt p.t. "Historia polskiego teatru"
z przezroczami /również w lokalu Zjednoczenia
Polskiego Päivärinnakatu 3 B/

Z a r z ą d

Nya Pressen
21.IV.49

*

Samfundet Finland-Polen
anordnar i dag kl. 20 en sammankomst i sin lokal vid Päivärintagatan 3., Programmet upptar bl. a. Chopin och Mickiewicz.

*

Uusi Suomi
25.IV.1949

Chopin-muistoja ja Puolan museoita

Suomi-Puola-yhdistyksen toimesta oli Scalassa lauantaina järjestetty elokuvanäytös, jossa esiteltiin kaksi uutta puolalaista lyhytfilmiä. Ensimmäisessä näytettiin niitä Puolan seutuja, joissa Chopin vaikutti ja joissa hän sai innoituksensa kuolemattomiin sävellyksiinsä. Filmin teki erityisen nautittavaksi taustalla soiva Chopinin musiikki. Toisessa kierreltiin Puolan museoita Varsovassa, Krakovassa, Torunissa, Poznanissa, Szczecinissa, Gdanskissa ja Brodnicassa. Elokuva antaa varsin hyvän käsityksen niistä suurista taide- ja muinaisaarteista, joita Puolan museoihin kätkeytyy.

Helsingin Sanomat
25.IV.1949

Chopinin merkeissä

oli Puolan täkäläinen lähetystö järjestänyt lauantai-illaksi sanomalehdistön edustajilla ja kutsuvieraille teatteri Scalaan elokuvanäytöksen, jossa saatiin tutustua mm. Chopinin syntymäkotiin sekä niihin historiallisiin paikkoihin, joissa puolalainen pianon mestari on nuoruutensa viettänyt ja ensimmäiset taiteelliset voittonsa esittävänä taiteilijana saavuttanut. Esitettyyn kahteen elokuvaan, joista toinen laajasti käsitteli myös merkittäviä historiallisia museoita ja taidegallerioita, liittyi mm. useita erinomaisia pianosooloja, Chopinin sävellyksiä.

Hufvudstadsbladet
24.IV.1949

Polska kortfilmer med Chopinmusik.

Föreningen Finland—Polen hade i går på bio Scala anordnat en fängslande liten förevisning av polsk kortfilm för inbjudna.

Filmerna visade sig genomgående vara av utmärkt kvalitet: förträffligt fotograferade och omsorgsfullt genomtänkta till sin komposition. Särskilt tjusades man av en film som återgav Chopins födelselandskap, och bilderna därifrån hade vackert gjutits samman med mästarens musik, föredragen av några av Polens förnämsta pianoartister. Interiörerna från olika museer irtresserade också genom miljöernas omväxling och rikedom. Under hela föreställningen utfördes Chopinmusik på grammofonskivor, då musiken inte strömmade från ljudbanden.

H. K.

Vapaa Sana
24.IV.1949

Chopin-muistoja

Suomi—Puola Yhdistyksen toimesta esitettiin eilen kutsuvieraille kaksi puolalaista lyhytfilmiä. Frederik Chopin ja Puolan museot. Chopin-filmissä nähtiin tämän Puolan historian nerokkaimman säveltäjän syntymätalo, vanhojen kivipiirrosten pohjalla taidokkaasti laadittu kuvaus Varsovasta hänen elinaikanaan sekä konserttisali, jossa 16-vuotias Chopin esiintyi 120 vuotta sitten, ja jossa nyt kaikuvat hänen sävelensä parhaitten puolalaisten pianistien esittäminä. Puolan museot sisälsi kauniin valikoiman tunnetuimpien museoitten värikkäistä ja kauniista muistoesineistä.

Työkansan Sanomat
24.IV.1949

Chopin ja Puola

Eilen klo 17 esitettiin elokuvateatteri Scalassa kutsuvierasnäytäntönä kaksi puolalaista elokuvaa: musikaalinen elokuvasommitelma eräistä Frederic Chopinin sävellyksistä sekä laaja kuvaus Puolan museoista. Chopin elokuva on viehättävästi koottu sävellyksistä ja Puolan luonnosta, jonka sanotaan suuresti vaikuttaneen Chopinin taiteeseen. Museoita esittelevä elokuva on pääasiassa suurissa puitteissa oleva propagandaelokuva, joka omalta osaltaan todistaa Puolan sodanjälkeistä taide-elämän viikastumista. Museoelokuvan yksityiskohdista jäi mieleen vanhaa Varsovaa esittävä taulukokoelma. Tilaisuuden oli järjestänyt Suomi—Puola Yhdistys.

Helsingin Sanomat
25.IV.1949

Chopinin merkeissä

oli Puolan täkäläinen lähetystö järjestänyt lauantai-illaksi sanomalehdistön edustajilla ja kutsuvieraille teatteri Scalaan elokuvanäytöksen, jossa saatiin tutustua mm. Chopinin syntymäkotiin sekä niihin historiallisiin paikkoihin, joissa puolalainen pianon mestari on nuoruutensa viettänyt ja ensimmäiset taiteelliset voittonsa esittävänä taiteilijana saavuttanut. Esitettyyn kahteen elokuvaan, joista toinen laajasti käsitteli myös merkittäviä historiallisia museoita ja taidegallerioita, liittyi mm. useita erinomaisia pianosooloja, Chopinin sävellyksiä.

Suomen Sosialidemokraatti
24.IV.1949

ELOKUVAT

Puolalaisia kulttuurifilmejä

Suomi—Puola Yhdistys järjesti eilen klo 17 elokuvateatteri Scalassa elokuvaesityksen, jossa esitettiin kaksi puolalaista kulttuurifilmiä. Ensimmäinen käsitteli Frederic Chopinin muistoa, ja toinen Puolan jälleen kunnostettuja museoita. Elokuvissa tutustuttiin mm. saliin, jossa Chopin piti aikoinaan ensikonserttinsa, ja jossa puolalaiset mestaripianistit esittivät Chopinin muistolle järjestetyssä konsertissa mestarin pianokappaleita. Museoista esiteltiin Varsovan, Krakovan, Torun, Poznanin, Szczecinin, Gdanskin ja Brodnicanin uudelleen kunnostetut suojat.

Hufvudstadsbladet
26.IV.1949

KONSTREVYN

Kurt Walldén

spelade i går i Konservatoriet Chopin till förmån för Krigsinvalidernas brödraförbunds De krigstuberkulösa r. f. damkommittés vårdverksamhet. Som känt är i år Chopin musikvärldens kanske mest aktuella namn — den stora polska mästaren avled för hundra år sedan. Också vi här i Helsingfors har nyligen haft glädjen höra två av Polens förnämsta pianovirtuoser tolka sin landsmans kompositioner. Att i detta sammanhang inlåta oss på jämförelser faller oss inte in. Vi konstaterar endast att Kurt Walldens temperamentsfulla och pianistiskt vackert klingande spel som vanligt anslog omedelbart. Konserten gavs för fullt hus.

S. P—n.

Hbl. 26.4.49

Suomen Sosialidemokraatti
26.IV.49.

KURT WALLDÉN,

tunnettu ja suosittu "juristinen" pianotaiturimme, piti eilen Chopin-illan Sotainvalidien Veljesliiton Sotatuberkuloottiset r.y:n Naisjaoston huoltotoiminnan (ai, mikä pitkä loru!) hyväksi. Yleisöä oli ilahduttavasti sali täynnä, olihan kyseessä Chopinin musiikki. Toisaalta täytyy meidän arvostelijain, jotka myös koetamme olla "musikaalisia" huokaista: uh, huh, onpa sitä Chopinia tänä keväänä tarjottu silmät ja korvat täyteen eikä aina tahdo muistaa, että tämä vuosi on puolalaisen pianorunoilijan kuoleman satavuotismuistolle omistettu! — Kurt Walldén soitti erinomaisen edustavan kokoelman mestarin masurkkoja, etydejä, poloneeseja y.m. hänelle kuuluvalla eloisalla ja notkealla temperamentilla, eikä hänen tekniikassakaan tarvitse kursailla, vaikka välistä johonkin häivähti jokin piskuinen kuin hajamielisyyden feikki. Yleisvaikutus konsertista oli miellyttävän myönteinen ja puolalaisen säveltäjän tyylille ja runoudelle taiteellista oikeutta jakava. Yleisö oli runsaista suosionosoituksista päätellen varsin tyytyväistä kuulemaansa.

—la.

Soc.dem * 26.4.49

MUSIIKKI

N:o 3 MAALISKUU 1949

SISÄLTÄÄ MM.: KANSAINVÄLISET MUSIIKKIJUHLAT HELSINKIIN V. 1950 ★ T. MÄKINEN: W. FURTWÄNGLERIN AJATUKSIA MUSIIKISTA II ★ ERKKI K. PALOMÄKI: SANANEN MUSIIKISTA PSYKOLOGIAN VALOSSA ★ ILMARI KROHN: DU BIST DIE RUH ★ SCH.: KUSTANTAJIEN TOIMINTA SAKSASSA NYKYISIN ★ SUOMEN LAULUNOPETTAJAIN YHDISTYS 40-VUOTIAS ★ SUOMEN MUSIIKINOPETTAJAIN LIITON VUOSIKOKOUS ★ SIRKAT 50-VUOTIAS ★ KOUVOLAN LAULU 30 VUOTTA ★ HOL 20 VUOTTA ★ SULASOLIN SARALTA ★ ARVOSTELUN KUKKASIA ★ UUTISIA ★ KUVIA ★ 20 SIVUA ★ Kansikuvamme esittää puolalaisen kuvanveistäjä Szymanowskin muovailemaa Chopinin muistopatsasta Warsovassa.

Szczenia P.I.C.

VUODESTA 1949 MUODOSTUU CHOPIN-VUOSI

17. 10. 1849 lakkasi lyömästä Frederik Chopinin sydän. Tänä vuonna koko Puola juhlii tämän suuren säveltäjän muistoa omistaen hänelle pitkin vuotta joukon juhlatilaisuuksia. Vuotta 1949 on Puolassa alettu nimittää Chopin-vuodeksi.

Avajaisjuhlallisuudet pidettiin 22. 2. Zelazowa Wolan paikkakunnalla Chopinin syntymätalossa. Tästä Chopin-museoksi muutetusta talosta huolehtivat niin hallitus kuin eri yhteiskuntapiiritkin jatkuvasti. Varsovassa samana päivänä pidetyssä juhlassa puhui Chopin-vuoden komitean ylin suojelija, tasavallan presidentti B. Bierut.

Koko tämän vuoden aikana Puolassa jatkuvasti järjestetään kokonaan Chopinin tuotannolle omistettuja konsertteja. Niistä tulee hänen teostensa »elävä painos» mainehikkaimpien puolalaisten ja ulkolaisten taiteilijain esittämänä. Jotkut konserteista liittyvät merkittäviin päivämääriin säveltäjän elämässä, esim. 26. 2.— 117 vuotta Chopinin ensimmäisestä Pariisin-konsertista, 17. 3. — 119 v. ensimmäisestä Varsovan-konsertista, 15. 5. — 101 v. Lontoon-konsertista, 11. 10. — 119 vuotta Varsovassa pidetystä jäähyväiskonsertista jne. 19. 10. Chopinin kuoleman 100-vuotispäivänä Puolan kansa osoittaa Chopinille kunnioituslaan juhlallisella surujumalanpalveluksella ja juhlalla, jossa esitetään joukko Chopinin teoksia.

Chopin-vuonna 15. 9.—15. 10. 1949 Varsovassa pidetään IV Kansainväliset Chopin-kilpailut joilla on rikkaat perinteet jo sodanedellisiltä vuosilta. Kilpailujen alkuunpanija oli prof. Jerzy Zurawlew ja ensimmäiset kilpailut, jotka neuvostolainen pianisti Lev Oborin voitti, pidettiin 1927. Toisena oli silloin puolalainen Stanislaw Szpinalski, kolmantena puolatar Roza Etkin. Lisäksi sai puolalainen Henryk Sztompka Puolan Yleisradion palkinnon parhaimmasta masurkkojen esityksestä.

Seuraavissa kilpailuissa (1931) joihin otti osaa pianisteja 19:sta maasta peri voiton Aleksander Uninski (Ranska) toisena oli Imre Ungar (Unkari), kolmantena Boleslaw Kon (Puola). V. 1937 pidettiin Varsovassa seuraavat kilpailut, joihin otti osaa 105 pianistia 23:sta maasta. Voittajana selviytyi Jakov Zak (Neuvostoliitto), toisena Roza Tamarkina, kolmantena Witol Malcuzynski. Sitten tuli sota ja seuraavat kilpailut pidetään siis vasta tänä vuonna. Arvostelulautakuntaan on kutsuttu jäseniksi Euroopan ja valtamerentakaisten maiden elevimpiä musiikintuntijoita.

Chopin-vuoden Toimeenpaneva komitea valmistelee mainittujen konserttien ja kilpailujen lisäksi Paderewskin tarkistamien Chopinin koottujen teosten sekä puolalaisten ja ulkomaalaisten kirjoittamien analysoivien ja elämäkertateosten julkaisemista. Varsovan Kansallismuseoon on järjestetty kiinteä Chopinin muistonäyttely. Toinen, liikkuva, näyttely on kiertänyt koko Puolan vähäpätöisimpiin kaupunkipahasiin asti. Käynnissä on jo kilpailu parhaasta Chopinin elämää ja luomistyötä kuvaavasta käsikirjoituksesta. Ensi vuonna kilpaillaan parhaasta Chopinin kunniaksi kirjoitetusta sävellyksestä sekä luonnoksesta Chopinin muistopatsaaksi, joka pystytetään entiselle paikalle, Varsovan Lazienki-puistoon. Edellisen patsaan särkivät saksalaiset.

Suunnitteilla on myöskin Chopin-instituuin perustaminen, missä tarkoituksessa kunnostetaan eräs Varsovan palatseista, jossa instituutti tulee sijaitsemaan. Sen lisäksi Toimeenpaneva komitea valmistelee joukkoa yleistajuisia julkaisuja kouluja varten, muistoalbumeja, postikortteja, rintamerkkejä ym.

Tällä tavoin koko Puolan kansa kunnioittaa tämän vuoden aikana nerokkaan maanmiehensä muistoa ja hänen tuotantoaan, miehen, joka 19-vuotisesta ulkomailla oleskelustaan huolimatta ei milloinkaan katkaissut henkisiä siteitä isänmaahansa, valaen kuolemattomiin teoksiinsa koko rakkautensa isänmaahansa ja koko suuren kaipuunsa.

*

Suomessa on perustettu juhlatoimikunta Chopinin kuoleman 100-vuotismuiston viettämistä varten. Toimikuntaan kuuluu suomalaisia säveltäjiä ja muusikkoja sekä Suomi-Puola-yhdistyksen jäseniä. Toimikunta on laatinut Chopinille omistettujen juhlallisuuksien ohjelman. Syksyllä pidetään suuri Chopin-konsertti, jonka suojelijana toimii Tasavallan presidentti ja jossa seitsemän suomalaista pianistia esittää Chopinin sävellyksiä.

PUOLAN LEHDISTÖN LAUSUNTOJA ROLF BERGROTHISTA

Jokaisen Varsovaan saapuvan ulkomaalaisen pianistin on poiketava Zelazowa Wola'ssa. Sen teki myöskin suomalainen taiteilija Rolf Bergroth kävästessään ohimennen Nieborg'n ympäristössä.

»Tämä käynti liikutti mieltäni suuresti», herra Bergroth kertoi. »Zelazova Wolan vaatimattomassa talossa Chopinin-tuntemukseni laajeni suuresti. Täällä vasta opin täydellisesti ymmärtämään hänen masurkkansa . . .»

»Chopinin musiikin palvonta Suomessa on tavattoman elinvoimaista», taiteilija kertoi meille esiintymispäivänään YMCA:ssa. »Puolan nerokkaan pojan muotokuva on olemassa melkein joka kodissa, jossa musiikkia harrastetaan.»

Herra Bergroth konsertoi nyt Puolassa ensi kertaa — ja suurella menestyksellä. Krakovassa ja Poznanissa hän esiintyi sinfoniakonsertin solistina esittäen Beethovenin ja Palmgrenin teoksia. Varsovassa hän perjantain sinfoniakonsertin jälkeen piti pianoillan YMCA:ssa esittäen valtavan ohjelman, jonka muodostivat kaksi Scarlattin sonaattia, Beethovenin Kuutamosonaatti, Franckin Preluudi, koraali ja fuuga, Chopinin scherzo, nokturno ja valssi, Palmgrenin »Kuutamo» ja »Polkka» sekä Ravelin »Alborade del grazioso».

M. Mierzejewski kirjoittaa:

Pääkaupungin Filharmonian viimeisimmän konsertin ensimmäinen osa oli omistettu aikamme säveltäjäin musiikille. Sen muodostivat äskettäin kuolleen puolalaisen säveltäjän Eugeniusz Morawskin sinfoninen runoelma »Ulalume» sekä suomalaisen säveltäjän Selim Palmgrenin IV pianokonsertto. Orkesteria johti Mieczyslaw Mierzejewski.

Illan solisti, suomalainen pianisti Rolf Bergroth omaa kauniin, mehevän kosketuksen sekä tekniikan ja esityksen suuren varmuuden. Palmgrenin konserton hän esitti loisteliaasti ja lennokkaasti lennokkuuden muuttumatta liioitteluksi, ja alleviivasi konserton romanttista puolta. Ylimääräisinä numeroina taiteilija esitti Scarlattin ja Ravelin sävellyksiä sekä Chopinin valssin.

Puolan lähetystössä

vastaanotto pianotaiteilija Szpinalskin kunniaksi

Puolan Helsingin-lähetystössä oli maanantaina vastaanotto puolalaisen pianotaiteilijan, professori Stanislaw Szpinalskin kunniaksi. Kutsuvieraina nähtiin maamme musiikin eturivin edustajia akatemian jäsenen, professori Yrjö Kilpisen johdolla. Edelleen oli vastaanottotilaisuudessa arkkitehti Annikki Paasikivi, Suomi—Puola yhdistyksen puheenjohtaja, tri Arvid Enckell, teatterinjohtaja, professori Eino Kalima sekä Suomen elokuvataiteen ja lehdistön edustajia.

Professori Szpinalski esitti Bachin, Chopinin, Paderewskin sekä Szeligowskin pianosäveliyksiä.

Sotavankitoimisto

VAPAA SANA 22. 11. 1949

Puolan musiikkielämä nousee

Stanislaw Szpinalski on kaikesta päättäen pianisti, johon kanattaa tutustua. Olemme jo ennakkomainintoina kuulleet hänen olleen kuuluisan Paderewskin oppilaita ja tulleen tunnetuksi ennenkaikkea tämän maineikkaan puolalaisen arvokkaiden Chopin-perinteiden pätevänä vaalijana.

Jännittynyt kuin hääpäivänänsä, väittää taiteilija olevansa tultuaan nyt ensi kertaa Suomeen. "Uuteen maahan saapuminen on jo sinänsä jännittävä tapaus, mutta nämä pohjoismaat taitavat olla joka suhteessa yllätyksellisiä", tuumailee taiteilija, joka kertoo matkalle lähtiessään sonnustautuneensa paksuihin turkiksiin ja huomaakin olevansa täällä keskellä kevättä. Kuulemme, että haastateltavamme on 47-vuotias, Poznanin konservatorion professori, rakastaa Chopinia kaikkien puolalaisten tapaan, mutta ei ole erikoisemmin innostunut modernista musiikista. Taiteilija kertoo olevansa erikoisen tyytyväinen saadessaan tänään radio-orkesterin solistina soittaa lempisäveltäjänsä f-molli pianokonserton, päivänä, jolloin Puolassa alkavat suuret Chopin-juhlallisuudet. — Puolan musiikkielämä on tällä hetkellä vilkkaampaa kuin koskaan aikaisemmin, valtio tukee taiteilijoita, rakentaa uusia konserttisaleja hävitettyjen tilalle, koululaisja tehdaskonsertteja järjestetään säännöllisesti ja ammattiyhdistyksille jaetaan 200 vapaalippua jokaiseen konserttiin. Ennen sotiahan oli vain 2 sinfoniaorkesteria, nyt niitä on 9, ja muusikoiden taloudellinen asema on kahden viime vuoden aikana huomattavasti noussut. Musiikinharrastajia varten on perustettu erikoisia kouluja, joissa asianharrastajat opetetaan ymmärtämään ja kuulemaan musiikkia oikealla tavalla. Saksalaisten aikana olivat kaikki julkiset konsertit pannaanjulistettu, mutta nyt näyttävät musiikkia rakastavat puolalaiset ottavan menetyksen takaisin kansoittamalla konserttisalit viimeistä sijaa myöten.

Uusimmista puolalaisista säveltäjistä Szpinalski mainitsee Palesterin ja Malawskin; suomalaisista hän tuntee oikeastaan vain Palmgrenia ja Sibeliusta ja "Tuonelan joutsen" kuuluu hänen levyaarteisiinsa. — Taiteilijalla on huomenna oma piano-iltansa Konservatoriossa, jonka jälkeen hän lähtee maaseudulle konsertoimaan.

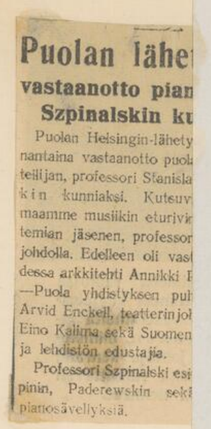
VAPAA SANA 22. 11. 1949 Anja.

Frédéric François Chopin

22. 2. 1810 — 17. 10. 1849

Sotavankitoimisto

Puolan lähe

vastaanotto pian

Szpinalskin ku

Puolan Helsingin-lähety
nantaina vastaanotto puol
teilijan, professori Stanisla
kin kunniaksi. Kutsuv
maamme musiikin eturivi
temian jäsenen, professor
johdolla. Edelleen oli vas
dessa arkkitehti Annikki E
—Puola yhdistyksen pu
Arvid Enckell, teatterinjo
Eino Kalima sekä Suomen
ja lehdistön edustaja.

Professori Szpinalski esi
pinin, Paderewskin sekä
pianosävellyksiä.

TIMO MIKKILÄ

CHOPIN-konsertti

Chopinin kuoleman 100-vuotispäivän muistoksi

KONSERVATORIOSSA

maanantaina lokakuun 17 p:nä 1949 klo 20

Ohjelma

Andante spianato opuksesta 22
Impromptu As-duuri
2 Preludia, G-duuri ja As-duuri
2 Etydiä, As-duuri ja f-molli op. 25
Sonaatti b-molli op. 35
Grave - Doppio movimento
Scherzo
Marche funèbre
Presto

Väliaika

Balladi F-duuri
2 Nokturnoa, b-molli ja f-molli
Berceuse
2 Valssia Es-duuri ja Des-duuri
2 Masurkkaa fis-molli ja B-duuri
Scherzo b-molli

Lukuunottamatta sonaattia, esitti Chopin ylläolevan ohjelman Edinburgissa lokakuun 4 p:nä 1848 konsertissaan, joka jäi hänen viimeisekseen.

KONSERTTITOIMISTO *FAZER*

TIMO MIKKILÄ

CHOPIN-konsert

till minnet av 100-årsdagen av Chopins död

i KONSERVATORIET

måndagen den 17 oktober 1949 kl. 20

Program

Andante spianato ur op. 22
Impromptu Ass-dur
2 Preludier, G-dur och Ass-dur
2 Etyder, Ass-dur och f-moll op. 25
Sonat b-moll op. 35
Grave - Doppio movimento
Scherzo
Marche funèbre
Presto

Paus

Ballad F-dur
2 Nocturner, b-moll och f-moll
Berceuse
2 Valser, Ess-dur och Dess-dur
2 Mazurkor, fiss-moll och B-dur
Scherzo b-moll

Med undantag av sonaten, spelade Chopin förestående program vid sin konsert i Edinburgh den 4 oktober 1848, vilken konsert förblev hans sista.

KONSERTDIREKTION *FAZER*

tee maaseudulle konsertoimaan.
VAPAA SANA 22. 11. 1949 Anja.

Helsingin Sanomat
12.5.1949

Säveltäjä Panuvnik voitti Chopin-sävellyskilpailun

Varsova, 11. 5. (STT—Tass) Täällä on toimitettu juhlallinen palkintojen jako niille säveltäjille, jotka pääsivät voittajiksi kilpailussa, joka järjestettiin kuuluisan puolalaisen säveltäjän Chopinin kuoleman satavuotispäivän kunnioittamiseksi sävelletystä teoksesta. Ensimmäisen palkinnon, 250 tuhatta zlotyä sai säveltäjä Panuvnik teoksestaan "Selskaja sinfonia". Toisen palkinnon sai säveltäjä Malevski teoksestaan "Sinfoonisia variationeja".

Vapaa Sana
12.5.1949.

Chopin-palkintoja puolalaissäveltäjille

VARSOVA, 11. 5. (STT-TASS) Täällä on toimitettu juhlallinen palkintojen jako niille säveltäjille, jotka pääsivät voittajiksi kilpailussa, joka järjestettiin kuuluisan puolalaisen säveltäjän Chopinin kuoleman satavuotispäivän kunnioittamiseksi sävelletystä teoksesta. Ensimmäisen palkinnon, 250 tuhatta zlotyä sai säveltäjä Panuvnik teoksestaan "Selekaja sinfonia". Toisen palkinnon sai säveltäjä Malavski teoksestaan "Sinfoonisia variationeja".

Tyokansan Sanomat
12.5.1949

Chopin-juhlien sävellyspalkinnot jaettu Puolassa

Varsova, 11. 5. (STT—TASS) Täällä on toimitettu juhlallinen palkintojen jako niille säveltäjille, jotka pääsivät voittajiksi kilpailussa, joka järjestettiin kuuluisan puolalaisen Chopinin kuoleman satavuotispäivän kunnioittamiseksi sävelletystä teoksesta. Ensimmäisen palkinnon, 250.000 zlotyä sai säveltäjä Panuvnik teoksestaan "Selskaja sinfonia". Toisen palkinnon sai säveltäjä Malavski teoksestaan Sinfoonisia variationeja".

Yhteiskunnallisen Korkeakoulun Sisäinen Kirjasto

HELSINGIN SANOMAT

24.V.1949

Chopinin yleismaailmallisuus ja puolalaisuus

Chopin on kohottanut "kansallisen" "yleismaailmallisen" tasolle, tehnyt puolalaisuuden kuolemattomaksi musiikin avulla, kielen, jota koko ihmiskunta ymmärtää, ja on itse ainutlaatuisena ja kauneudessaan äärettömänä kuin pilari siinä mahtavassa rakennelmassa, joka on tuhansien vuosien työn tulos ja nimeltään inhimillinen kulttuuri.

Chopinin musiikki ei ole kansallinen tai paikallinen freskomaalaus eikä vain koristereunus eurooppalaisessa taiteessa. Vaikka se onkin läpeensä puolalaista, aina tuskallisuuteen saakka, on se samalla tärkeä jopa käänteentekevä rengas maailman musiikin kehitysketjussa, ei vain soinnutuksensa, melodiainsa, rytmiensä ja muotojensa puolesta, vaan myös soittovälineen nerokkaan omaperäisessä käyttämisessä ja rohkeassa, mutta silti luonnollisessa ja ikäänkuin orgaanisessa uudistuspyrkimyksessään. Chopinin soinnutuksesta on saanut alkunsa Lisztin säveletär, taisteluintoinen ja uutta tavoitteleva, Wagnerin mullistava T r i s t a n ja Skrjabinin ekspressionistinen teos l' E x t a s e. Ilman Chopinin lumoavia etyydejä uudenaikaiselta pianotaiteelta puuttuisi sen teknillinen ja värikäs rikkaus. Todistuksena Chopinin sointumaailman maagillisesta, vastustamattomasta, tarttuvasta vaikutuksesta on se näennäisesti paradoksaalinen tosiasia, että amerikkalainen tanssimusiikki, kuuluisa jazz-musiikki, on saanut suunnattomasti vaikutteita Chopinin kromatiikasta. Neekeri Duke Ellingtonin fantasioissa huomaa soinnutusta, joka on kuin tuoreeltaan saatua Masurkoista ja Poloneeseista. Keksijä Chopinin saavutukset ovat aikaa myöten muuttuneet maailman musiikin omaisuudeksi ja inspiraation lähteeksi ... Siinä on Puolan osuus ja "jäsenkortti" inhimillisen kulttuurin luomisessa.

Chopin, radion suosikki n:o 1

Tällaisia jäsenkortteja ei ole koskaan liikaa. Avatkaa radionne, ikkuna maailman sointumarkkinoille. Kuullessanne Chopinin pianon puhuvan teille kaikkialta ja kaikilla aaltopituuksilla ja palauttaessanne mieliinne tuon englantilaisen kiertokyselyn, joka osoitti Chopinin g-molli ballaadin olevan sodan jälkeen useimmin esitetyn kappaleen — Mozartin G-duuri sinfonia ja Bachin Chaconne seuraavina järjestyksessä — tulette ajatelleeksi, että tämä on ensimmäinen ja ainoa kerta kulttuurin historiassa, jolloin puolalainen taiteilija ja Puolan sielu on kääntynyt maailman puoleen yleisesti ymmärretyllä ja samalla puolalaisella kielellä, uranuurtajan luovalla ja uudella, mutta samalla helppotajuisella kielellä ja että sitä on kuunneltu, ymmärretty, pidetty arvossa. Harvinainen, ainutlaatuinen tapaus, jota ei voi perustella sillä, että Puolalta puuttuisi kykyjä jopa neroja, vaan mikä pikemminkin johtuu siitä ilmiöstä, mitä Paul Jasienica niin sattuvasta on luonnehtinut "alueellisena painajaisena".

Alueellinen painajainen. Jasienica on puhunut tästä Joseph Conrad-Korzeniewskin "The Arrow of Gold"-nimisen kirjan ilmestymisen yhteydessä. Tunnemmehan kaikki nuoren Conradin ihmeelliset vaiheet, hänen lähtönsä eräänä päivänä Krakovan lyseosta vaeltamaan kaukaisilla mailla ja merillä etsiäkseen elämän ongelmille avainta sekä tuleviin suuriin romaaneihinsa sisältöä ja väriä. Ja kuten Dostojevski, omalla kielellään, mutta taiteellisessa ja kaikille ymmärrettävässä muodossa, on tuonut päivänvaloon Venäjän ja Dickens Englannin, Balzac Ranskan ja Mann Saksan, niin on Josef Konrad Korzeniewski, muututtuaan Joseph Conrad'iksi, muuttunut englantilaiseksi kirjailijaksi, jota pidetään maailman suurimpiin kuuluvana. Eivätkä arvostelijat olekaan hänen aiheistaan yrittäneet löytää puolalaisuuden leimaa, vaan hänen kielensä rytmistä ja inspirointinsa värisävystä. Luopumista ja petostako, kuten Orzeszkowan syyte kuuluu? Ei. Yksinkertainen ja radikaalinen luomisvaisto pakotti hänet suojautumaan tuolta tukehduttavalta "paikalliselta painajaiselta", josta silloinen Puola kärsi sekä kansallisella että poliittisella alalla samoinkuin kulttuurin ja sivistyksenkin alalla — tuo sortajan ikeen alla huokaava Puola, jota, kuten Norwid sanoo, "ei voitu nähdä aamuin ei illoin, koska se oli . . . silvottu". Hänen täytyi siis pelastaa itsensä voidakseen antaa työnsä ihmiskunnalle . .

Kansallisesta yleismaailmalliseen

Frédéric Chopin, yksi aikansa suurimpia luovia taiteilijoita, jätti Varsovan ja Puolan v. 1830 muutamia päiviä ennen marraskuun kapinaa. Hän lähti läksi (kuten hän myöhemmin tunnusti); mutta huolimatta siitä, että oli tuskin kahdenkymmenen ikäinen, hän vei mukanaan kaksi erikoisominaisuutta, joiden ansiosta hänestä tuli Puolan suurin luova nero: sävelten yleismaailmallisen, Euroopan musiikkiperinteistä polveutuvan kielen, joka samalla kuitenkin on omaperäinen, sekä puolalaisen kansanmusiikin hengen, sen rytmin, sävyn, temperamentin, melodian. Itse asiassa tuossa terroriin ja tietämättömyyteen vajonneessa maassa, joka oli sysätty sivistyksen takamaille, oli vain yksi lähde, joka pulppusi lakkaamatta, lämpimänä, täynnä elämää: kansan luova sielu. Tämä kansallinen sielu oli säveltäjän ravinto ja kasvatti hänessä, hänen ollessaan kaukaisessa Pariisissa, "puolalaisuuden myytin". Puolassa viettämänsä kahdenkymmenen lapsuus- ja nuoruusvuoden ajan Chopin oli syvältä ammentanut tätä oleellista puolalaisuutta, oleellista, koska se on rytmiä ja melodiaa ravitakseen sillä koko tuotantoaan. Hän oli ottanut mukaansa kaiken "kansallisen" välittääkseen sen ihmiskunnalle ja pakottaakseen neronsa voimalla maailman tunnustamaan tämän kansanomaisen ja puolalaisen aineksen omaisuudekseen ja voitokseen.

Stefan Kisielewski.

Chopin Society

Hufvudstadsbladet
31.V.1949

Nio pianister deltar i Chopin-konsert.

En Chopinkonsert i vilken nio av våra främsta pianister deltar kommer att hållas den 9 oktober. Den 17 oktober har 100 år förflutit sedan den store kompositören avled och samma dag i år spelar Timo Mikkilä det program Chopin utförde på sin sista konsert. Föreningen Finland-Polen står för regin för denna "Chopin-vecka" och president Paasikivi har lovat bli dess beskyddare. En speciell Chopin-kommitté har tillsatts för att sköta de praktiska arrangemangen. I denna sitter medlemmen av Finlands akademi Yrjö Kilpinen, professorerna Selim Palmgren och Toivo Haapanen samt pianisten Kurt Wallden. De nio pianisterna som deltar i konserten den 9 oktober, är Erik Tawaststjerna, Kurt Wallden, Merete Söderhjelm, Rolf Bergroth, Ilmari Hannikainen, Timo Mikkilä, Cyril Szalkiewicz, Maire Halava och professor Ernst Linko.

I samband med Chopinjubileet har Polen inbjudit finländska pianister i åldern 16—32 år att deltaga i en Chopin-tävling som försiggår i Warschau i höst. Det kan nämnas att polska legationen har lovat bekosta resan för en deltagare.

Vapaa Sana
31.V.1949.

Chopin-konsertti syksyllä Helsinkiin

SUOMI-PUOLA-YHDISTYKSEN TOIMINTA OLLUT VILKASTA

Puolalaisen säveltäjämestarin 100-vuotiskuolinpäivän johdosta ensi syyskuussa järjestää Suomi-Puola-yhdistys huomattavan juhlakonsertin, johon prof. Toivo Haapanen on lupautunut Chopinin musiikin selostajaksi ja pianisteiksi 9 maamme parhaisiin kuuluvaa taiteilijaa: Erik Tawaststjerna, Kurt Walldén, Merete Söderhjelm, Rolf Bergroth, Ilmari Hannikainen, Timo Mikkilä, Cyril Szalkiewicz, Maire Halava ja prof. Ernst Linko. Konsertti on siitä erikoinen, että pianistit antavat joukkoesiintymisen. Konsertti pidetään Yliopiston juhlasalissa lokakuun 9. päivänä.

Chopinin kuolinpäivänä lokakuun 17. on Timo Mikkilällä konsertti, jolloin hän soittaa saman ohjelman, jonka Chopin on soittanut viimeisessä konsertissaan. Myös Yleisradio järjestää Chopin-ohjelmaa syyskuun puolivälissä torstaikonsertissa, jolloin Orest Bodalew on solistina.

Puolassa Chopinin muistoa vietetään juhlavuotena, joka alkoi helmikuun 22. pnä ja kestää vuoden loppuun. Varsovassa järjestetään mm. Chopin-kilpailut, joihin osanottajia on kutsuttu useista maista. Myös Suomesta osallistuu joku nuori pianisti näihin kilpailuihin, joissa ikäraja on 16—32 vuotta. Ohjelma on hyvin vaikea, ja ikärajoitus edellyttää kilpailijoilta suurta musikaalista kypsyyttä.

*

Vuoden alussa perustettu Suomi-Puola-yhdistys on toiminut hyvin reippaasti. Sillä on kevään kuluessa ollut lukuisia esitelmätilaisuuksia etupäässä Puolan kulttuurielämästä. Puolankielen kurssit ovat onnistuneet hyvin ja niillä on ollut yllättävän runsaasti opiskelijoita. Yhdistys on aivan epäpoliittinen, se tahtoo tehdä Suomea tunnetuksi Puolassa ja tutustua Puolan kansaan ja sen elämään ottamalla asiat sellaisinaan kuin ne ovat.

Uusi Suomi
31.V.1949.

Suomalais-puolalaiset kulttuurisuhteet

Suomi—Puola yhdistys järjesti eilen lehdistön edustajille tiedoitustilaisuuden, jossa selostettiin kuluvan vuoden alussa toimintansa aloittaneen yhdistyksen aikaansaannoksia ja tulevaisuuden suunnitelmia.

Yhdistyksen tarkoituksena on, kuten tunnettua, levittää maassamme Puolan historian, yhteiskuntajärjestyksen, taloudellisen, yhteiskunnallisen ja sivistyksellisen elämän tuntemusta, ja näissä merkeissä se pyrkii aikaansaamaan kulttuurikosketusta molempien maiden välillä. — Kuluneen kevään aikana on järjestetty useita esitelmätilaisuuksia, sekä puolankielen kurssit, joilla on ollut n. 60 osanottajaa ja jotka jatkuvat jälleen syksyllä Puolasta saatujen oppikirjojen turvin. Ensi lokakuun 17. pnä tulee kuluneeksi 100 vuotta Frédéric Chopinin kuolemasta, ja Suomi-Puola yhdistys järjestää lokakuun 9. pnä yliopiston suuressa juhlasalissa juhlakonsertin, jossa esiintyy yhdeksän tunnettua suomalaista pianistia. Radio-orkesteri puolestaan järjestää Työväentalolla konsertin. Timo Mikkilä antaa Chopinin kuolinpäivänä, lokakuun 17. konsertin, jossa hän soittaa täsmälleen saman ohjelman kuin Chopin itse viimeisessä konsertissaan. Varsovassa järjestetään tänä vuonna neljännen kerran pianistien Chopin-kilpailut. Yhdistys on välittänyt Puolan lähetystön kilpailukutsun kymmenelle Chopin-komitean osoittamalle suomalaiselle pianistille ja lähetystö on luvannut kustantaa yhden suomalaisten pianistin matkan.

Puolan lähetystön kanssa käytyjen neuvottelujen pohjalla on myös voitu järjestää esitelmöitsijöiden vaihtoa molempien maiden välillä. Professorit Renkonen ja Kiparsky ovat parhaillaan Puolassa, ja syksyllä odotetaan puolalaisia professoreita Suomeen. Opetusministeriö on myöntänyt tarkoitukseen 60.000 markkaa. Lisäksi on tarkoituksena aikaansaada tekniikan harjoittelijain vaihtoa. — Yhdistyksen tulevaisuudensuunnitelmiin kuuluu lisäksi oman kirjaston aikaansaaminen Helsinkiin ja tieteellisen yhteistyön tehostaminen.

Suomen valtion ulkomaille lähtevä kuvaamataidenäyttely, jonka Taideakatemia järjestää yhdessä Kuvanveistäjäliiton ja Taiteilijaseuran kanssa, saapuu kiertomatkallaan Varsovaan ensi tammikuussa ja sijoitetaan Varsovan kansallismuseoon. Vaikka näyttelyllä ei olekaan mitään tekemistä puheena olevan Suomi-Puola yhdistyksen kanssa, se luonnollisesti on myös omiaan edistämään molempien maiden välisiä kulttuurisuhteita.

Zbiory Stowarzyszenia I.F.C.

Työkansan Sanomat
31.V.1949.

Suomi-Puola Yhdistyksen toiminta hedelmällistä

Suomi—Puola yhdistys, joka aloitti toimintansa tämän vuoden alussa, järjesti eilen Kämpin lehtimieshuoneessa selostustilaisuuden. Vaikka yhdistyksen toiminta onkin vasta alussa, voidaan kuitenkin osoittaa jo näkyviäkin tuloksia, kuten prof. Kiparskyn ja K. O. Renkosen esitelmämatka Puolaan. Suuren puolalaisen säveltäjäneron Chopinin kuoleman 100-vuotismuistoa kunnioittaa yhdistys järjestämällä mm. useita konsertteja. Varsovassa ensi tammikuussa järjestettävän suomalaisen kuvaamataiteen näyttelyn aikana tullaan järjestämään Suomen oloja kuvaavia radio- ym. esitelmiä, joiden järjestelyyn yhdistys ottaa osaa. Yhdistys on saanut vastaanottaa kutsun viidelle hengelle Puolan kansallispäivän, heinäkuun 7 päivän viettoon.

Suomi—Puola Yhdistyksen tarkoituksena on levittää ja syventää Suomessa Puolan historian, yhteiskuntajärjestyksen, taloudellisen, yhteiskunnallisen ja sivistyksellisen elämän tuntemusta. Tarkoitusperänsä saavuttamiseksi Yhdistys pyrkii aikaansaamaan kulttuurikosketusta molempien maiden välillä.

Kuluneen kevään toiminnasta mainittakoon mm, että huhti—toukokuussa on järjestetty Puolan kulttuurisaavutuksia valaisevia tilaisuuksia Yhdistyksen omassa huoneistossa ja myös Yliopistolla.

Yhdistyksen tärkeimpiä toimintamuotoja ovat Puolan kielen kurssit, jotka ovat keränneet yllättävän runsaasti innokkaita osanottajia, kaikkiaan lähes 60. Opetusta on annettu kerran viikossa kahdessa ryhmässä.

Yhdistys järjesti huhtikuussa elokuvateatteri Scalaan kutsuvieraille elokuvaesityksen, joka käsitti filmin Frédéric Chopin'ista ja Puolan museoista.

CHOPIN-VUOSI 1949

Ensi lokakuun 17. päivänä tulee kuluneeksi 100 vuotta puolalaisen säveltäjäneron Frédéric Chopi'in, kuolemasta. Puolasta käsin tulleesta aloitteesta vietetään tämän johdosta eri maissa ns. Chopin-vuotta helmikuun 22. pstä (Chopin'in syntymäpäivä) vuoden loppuun.

Suomi—Puola Yhdistys tulee puolestaan tulkitsemaan kansamme ihailua ja arvonantoa Puolan suurta säveltäjää kohtaan järjestämällä syksyllä kaksi konserttia, toisen Yliopiston suuressa juhlasalissa lokakuun 9. päivänä ja toisen suunnilleen samoihin aikoihin Työväentalolla. Kummassakin esiintyy mm. yhdeksän maamme tunnetumpaa pianistia. Chopin-vuoden taiteellisen täysipainoisuuden takeeksi on yhdistys kutsunut tätä puolta hoitamaan erityisen Chopin-komitean. Edelleen on Yleisradio lupautunut järjestämään toukokuussa Chopin-ohjelmaa Puolan lähetystöltä saadulla uudella aineistolla. Yhdistyksen jäsenille on tarkoitus järjestää syksyllä erityinen Chopin-illa. Aivan erikoinen arvonsa tulee myöskin olemaan Timo Mikkilän konsertilla Chopin'in kuolinpäivänä. Ohjelma on siinä täsmälleen sama kuin Chopi'lla viimeisessä konsertissaan.

CHOPIN-KILPAILUT

Varsovassa järjestetään tänä vuonna neljännen kerran pianistien Chopin-kilpailut, joihin odotetaan osallistujia useista eri maista. Kilpailuohjelma on erittäin vaativa, osanottajiksi hyväksytään vain 16—32 vuotiaat. Suomi—Puola Yhdistys on välittänyt Puolan lähetystöltä saamansa kutsun kilpailuihin ja toimittanut sen edelleen 10:lle Chopin-komitean osoittamalle suomalaiselle pianistille. Mainittakoon, että lähetystö on luvannut kustantaa yhden suomalaisen pianistin matkan. Nuorista pianisteista ei vielä yksikään ole uskaltanut ilmoittautua, ilmeisesti saavutetaan meillä tälteellinen kypsyys vasta mainitun ikärajan jälkeen.

Puolan lähetystön kanssa käydyt neuvottelut ovat vieneet siihen, että on voitu järjestää esitelmöitsijöiden vaihtoa molempien maiden välillä. Prof. Kiparsky ja K. O. Renkonen ovat vastikään lähteneet. Syksyllä odotetaan puolalaisia professoreita Suomeen. Opetusministeriö on myöntänyt tarkoitukseen 60.000:—. Teknillkan harjoitteljoita lähtenee Puolaan 10, sama määrä saapunee meikäläisiin tehdaslaitoksiin.

Yhdistys on saanut vastaanottaa kutsun Puolan kansallispäivän viettoon 22. 7. viidelle hengelle.

Täkäläinen Puolan lähetystö on mielenkiinnolla seurannut ja aktiivisesti tukenut yhdistyksen toimintaa, minkä Suomi—Puola Yhdistys toteaa mitä suurimmalla mielihyvällä ja kiitollisuudella.

Biblioteka Słowian. Zbiory

Suomen Sosialidemokraatti
31.V.1949.

Suomi—Puola Seuran toimintaa selostetaan.

Suomi-Puola Seura

Suomi-Puola yhdistyksen pääsihteeri, ekonomi Bernard Enckel selosti eilen lehdistön edustajille vuoden vaihteessa perustetun Suomi-Puola yhdistyksen toimintaa ja tarkoitusperiä.

Yhdistyksen tarkoituksena on levittää ja syventää Suomessa erikoisesti Puolan sivistyksellisen ja yhteiskunnallisen elämän tuntemusta. Seuran toiminta perustuu politiikasta täysin vapaaseen periaatteeseen; siitä on jo todistuksena seuran jäsenistö, mikä edustaa jokseenkin tasapuolisesti erilaisen taloudellisen poliittisen aseman ja katsantokannan omaavia kansalaisia.

Yhdistyksen tärkeimpiä toimintamuotoja ovat puolankielen kurssit, jotka ovat keränneet yllättävän runsaasti osanottajia, kaikkiaan lähes 60. Opetusta on annettu 2 ryhmässä. Toisen ryhmän muodostavat venäjänkielen taitoiset, joiden on helpompi oppia puolankieltä.

Syksyllä, jolloin tulee kuluumaan 100 vuotta Chopinin kuolemasta, tullaan Helsingissä järjestämään kaksi suurta säveltäjän muistolle omistettua konserttia. Toinen pidetään Yliopiston juhlasalissa lokak. 9 p:nä ja toinen samoihin aikoihin Työväentalolla. Lisäksi seura suunnittelee Chopin-konserttien järjestämistä suurimpien tehdaslaitosten huoneistoihin.

Puolan lähetystön kanssa käydyt neuvottelut ovat vieneet siihen, että on voitu järjestää esitelmöitsijöiden vaihtoa molempien maiden välillä. Niinpä prof. Kipársky ja K. O. Renkonen ovat vastikään lähteneet Puolaan ja syksyllä odotetaan puolalaisia professoreja Suomeen. Tekniikan harjoittelijoita lähtenee Puolaan kymmenkunta ja sama määrä saapuu meikäläisiin tehdaslaitoksiin.

Zbiory Stowarzyszenia

HUFVUDSTADSBLADET fred. 3 juni 1949

Resa i Chopins land

Rummet där Chopin föddes.

Pianisten Rolf Bergroth har nyligen — under Chopinåret som firas till sekelminnet av den stora tonsättarens bortgång — gjort en resa i Polen och berättar för Hufvudstadsbladets läsare om några intryck från Chopins hemland.

Det som genast slår en vid en resa i Chopins land är otvetydiga tecken på en hög kultur, i synnerhet andlig, men även materiell. Resenären kan vidare ej bli annat än angenämt berörd av det sätt på vilket han blir bemött av folk i allmänhet, i butikerna, på restaurangerna och på tågen, vilka i förbigående sagt vad snygghet och komfort beträffar uthärdar en jämförelse med Sveriges. Hjälpsamhet, naturlig vänlighet och hjärtlighet är något han påträffar överallt i Polen och ordet obcokrajowiec — utlänning — öppnar alla hjälpsamhetens slussar till den grad, att resenären ofta har anledning att känna sig generad. Ridderlighet är den egenskap, som främst synes vara utmärkande för landets befolkning. I huru hög grad Chopin utgör en inkarnation av sitt folk, är man inte på det klara med, förrän man har rest i landet. Icke nog med att hans karakteristiska ansikte och händer går igen i tusental i alla landsändar! De egenskaper, som tillerkänts honom, finns latenta hos största delen av hans landsmän.

På många håll betraktas Chopin som den förlorade och i Frankrike latiniserade sonen, den där behövde en främmande katalysator för att komma till mognad. Denna uppfattning måste korrigeras. Han var och förblev tvärtom, trots allt, en äkta son av sitt land. Liszt, som i sin bok om den polske mästaren inte nöjer sig med att beskriva ett levnadsförlopp och analysera ett verk, utan även vill penetrera den miljö och den jordmån, ur vilken de har framvuxit, nämner på varannan sida ordet nobless och ger i en livfull skildring en bild av det polska folket, som en sentida bedömare ej kan finna annat än vederhäftig och sann. I umgänget med människor gäller dock naturligtvis alltid något av vad högstdensammes älskarinna, grevinnan d'Agoult, yttrade om kärleken och äktenskapet i en blixtrande sentens. Det är med dem som med de spanska värdshusen, man finner där endast vad man själv för med sig dit. Sympati föder sympati, och den, som har den rätta våglängden inne, d. v. s. är en irbiten romantiker och känslomänniska, får i Polen uppleva mycket, som man trodde hörde till en förgången tid, då människorna var annorlunda än i våra dagar, framför allt mindre krassa.

Det första stora Chopinminnet möter man i Warschau, i Heliga Korsets Kyrka, vilken så gott som helt raserades under insurrektionen. De tvenne sidotornen ligger ännu i spillror, men mittskeppet är restaurerat. Urnan med Chopins hjärta, som efter hans död överfördes till Warschau, för att där bevaras som en fosterlandskärlekens symbol, insattes nyligen vid en ceremoni på sin plats i en pelarnisch efter att under kriget ha varit gömd. Vi beundrar prakten och de många konstverken och förvånas över mängden av unga kyrkobesökande, för vilka religionen tyckes vara en realitet. Lika starka intryck av helt annan art erfar vi, då vi sedan fortsätter vandringen till gamla staden. En gång var denna en dröm av skönhet, nu en ruinhög med sina urblåsta palats och historiska minnesmärken, där skräckstämningen accentueras av nattens diffusa månljus och en absolut dödsstillhet. Den mest skärande kontrast till den värld och de stämningar, som var Chopins.

För en utövande musiker finns det en speciellt helig plats inte så långt från Warschau. Det är Zelazowa Wola, Chopins födelsebygd. Färden dit blev en minnesvärd upplevelse.

Från den fruktansvärt förstörda, men livaktiga polska huvudstaden åker vi ut på en bred stenlagd chaussé kantad med träd så långt ögat når. Vi passerar några mindre byar och samhällen. Tiden för kyrkdags närmar sig sitt slut och menigheten, som till en del utgöres av unga män och kvinnor i landets vackra nationaldräkter, strömmar ut ur bytemplen. Det vilar något av gammaldags stämning över det hela, vilket intryck förstärkes vid tanken på det förestående besöket i Chopins födelsehus.

Efter ett sextiotal kilometer vänder bilen in på en sidoväg och kör småningom fram till ett idylliskt beläget anspråkslöst lanthus omgivet av en välansad park. Vi stiger in och hälsas av en äldre dam, som är ställets vårdarinna. Vi skriver därpå vårt namn i gästboken och får veta, att det är första gången en finländsk artist sätter sin fot i huset. Andaktsfyllda vandrar vi så genom de låga rummen och gör oss bekanta med en massa okända målningar och dagerrotypier av den polske mästaren och honom närstående. Några gamla instrument tilldrar sig ens uppmärksamhet. De är för det mesta i rätt spelbart skick, men för utländska gäster, som vill hylla Chopin genom att tolka något av hans verk i denna minnesrika omgivning, finns i ett av rummen en modern Steinway-flygel. Detta lär för övrigt vara tradition, och efter en helt naturlig tvekan spelar man några masurkor och etyder. I en vitrin vilar på en sammetskudde Chopins dödsmask i marmor och en avgjutning av hans hand. I en nisch i ändan av rummet står en stenvas fylld med rosor. I detta krypin föddes den polske tondiktaren för hundratrettionio år sedan.

Genom parken utanför huset flyter en älv. På ena sidan har naturen tuktats till en estrad, vars fond utgöres av en bergsformation. På den andra synes gräsvallar i bänkliknande avsatser för åhörarnas räkning. Under vackra sommarkvällar ges här konserter av framstående inhemska och utländska artister.

Därefter gör vi ett besök i Nieborow, Radziwillernas berömda palats. Museets intendent ledsagar oss genom de av dyrbara konstskatter prydda salarna och vi gör en vandring genom den vittbekanta förlustelseparken Arkadia. I kvällsskymningen återvänder vi till Warschau. Vid återkomsten till hotellet finner vi på vårt bord en inbjudan till Chopinårets invigningshögtidlighet.

Denna ägde rum i Romateatern, som var fylld till sista plats av en feststämd publik. Mot en fond av mörkblå sammet avtecknade sig Chopins lätt igenkända profil i vitt mot tvenne snettställda gyllene harpor. Ett kort inledningstal på polska och så började programmet. Detta upptog mästarens tvenne pianokonserter i e och f, tolkade av två av landets främsta solister, Ekier och Drzewiecki. Det var med verkligt intresse man hörde Chopin i denna, man vågar kanske säga autentiska återgivning.

I Polen finns en levande Chopintradition. Den gör kanske Chopin mera romantisk än vi är vana vid. Chopins konst vilar på nationell grund, men den är samtidigt universell och tidlös. Detta är en av orsakerna till, att hans namn lyser och kommer att lysa med oförminskad glans på tonkonstens firmament.

Rolf Bergroth.

Vapaa Sana

10.VI.1949

Chopinin sydän Varsovassa

Chopinin sydän, joka Varsovan barbaarisen hävityksen jälkeen oli siirretty Milanowekiin, asetettiin syyskuun 17 pnä 1945 takaisin paikalleen Pyhän Ristin puolittain raunioituneeseen kirkkoon. Seinään on uudelleen kiinnitetty kivilaatta, johon on uurrutettu "Missä aarteeni, siellä sydämeni".

Enemmän kuin mihinkään toiseen kaupunkiin Chopin oli kiintynyt Varsovaan, missä hän oli saanut kasvatuksensa, ja missä häntä ensimmäisen kerran oli nimitetty neroksi. Chopinin elämä jakaantuu kahteen melkein yhtä pitkään jaksoon: 20 vuotta onnellista lapsuus- ja nuoruusaikaa ja 19 vuotta harhailua ulkomailla kurjuudessa yksinäisenä ja katkerana. Siksipä ei ole hämmästyttävää että hän myöhemmin aina puhui onnellisen nuoruutensa maasta.

Kun v. 1944 kapinan aikana Varsova riutui, kun sen talot luhistuivat, kirkkojen tornit sortuivat ja sen kalleimmat muistot liekehtivät tulimerenä, eikä sen historiallisista muistomerkeistä jäänyt juuri jälkeäkään, vietiin Chopinin sydän pois Varsovasta. Arkkipiispa Szlagowski säilytti sitä Milanowekissa Varsovan historian synkinpinä hetkinä, mutta tämä symboli on nyt palannut takaisin.

Varsova ei ole kuollut. Sen autioilla kaduilla elpyy elämä ja työ. Chopinin sydän on tuotu takaisin Varsovaan symbolisoimaan pääkaupungin uudestisyntyvää elämää. Mutta Chopinin musiikin ei ole tarvinnut palata takaisin rauniokaupunkiin, sillä se ei ole koskaan sieltä väistynytkään. Se oli niiden luona, jotka miehityksen aikana öisin taistelivat anastajia vastaan. Se oli jäänyt siksi, että saksalaiset olivat sen kieltäneet pelätessään kukkien alle kätkettyjä tykkejä. Chopinin musiikki myötäili, kun nuorison miekka nostettiin vihollista vastaan traagillisessa ja epävarmassa taistelussa. Chopinin musiikki ei milloinkaan ole jättänyt Varsovaa ja se on soiva silloinkin, kun kaupunki fenix-linnun tavoin nousee tuhastaan uuteen ja onnelliseen elämään.

———

Zbiory Stowarzyszenia I.F.C.

UUSI PÄIVÄ

Turussa, sunnuntaina, kesäkuun 19 p:nä 1949

Chopin ja Atlantin liitto

Ennenkuin minut tuomitaan "amerikkalaisen" otsikon käyttämisestä pyydän lukijoitani kärsivällisesti lukemaan artikkelin loppuun. He silloin ehkä vakuuttuvat, että sen tekijä ei ole mielivaltaisesti keksinyt tätä ihmeellistä rinnastusta musiikkineron ja aikamme julkeiden soraäänien välillä.

Koko sivistynyt maailma tietää, että v. 1949 Frederico Chopin'in kuolemasta on kulunut 100 vuotta. Se tietää myös, että tätä vuosijuhlaa vietetään erityisen juhlallisesti Chopin'in synnyinmaassa. Kukaan ei ihmettele sitä. Voidaanko kuvitella, etteivät ranskalaiset viettäisi loistavasti Bizet'n venäläiset Tshaikovskin, tshekit Dvorakin, italialaiset Verdi'n ja saksalaiset Beethoven'in vuosijuhlaa.

Mutta tämän mittaiset nerot eivät totisesti ole vain niiden kansakuntien omaisuutta, jotka ovat ravinneet heidän luomuksiaan kansanomaisilla aineksillaan. Niinpä kukaan ei ihmettele sitä, että Puola järjestää Chopin-"vuoden" kansainvälisessä mittakaavassa syvästi luottaen siihen, että maapallon kaikki sivistyneet kansakunnat haluavat osallistua tähän suureen musiikkijuhlaan.

Minulta ehkä kysytään, miksi kirjoitan niin yleisesti tunnetuista, melkeinpä päivänselvistä asioista. Kirjoitan niistä tehdäkseen huomatummaksi eräät harvinaiset ilmiöt, yhtä harvinaiset kuin tämän artikkelin otsikko.

Erittäin arvovaltaisista lähteistä saamme tietojen mukaan on "kansainvälinen tilanne" Chopin'in suhteen maaliskuun alussa ollut seuraava:

Belgia, Egypti, Englanti, Hollanti, Italia, Israel, Itävalta, Kanada, Meksiko, Neuvostoliitto, Ranska, Romania, Ruotsi, Saksa (Neuvostoliiton vyöhyke), Suomi, Sveitsi, Tanska, Tshekkoslovakia, Turkki, Unkari — tällainen on aakkosjärjesytyksellinen luettelo niistä maista, jotka jo ovat perustaneet Chopin-komiteoita, tai ilmoittaneet ryhtyvänsä niitä perustamaan tai sitten järjestäneet Chopin-karsintakilpailuja valmistautuessaan lähettämään edustajansa Varsovassa samanaikaisesti kansainvälisen Chopin-kongressin kanssa pidettävään loppukilpailuun.

Kuten näkyy, maiden yksimielisyys on vaikuttava, vaikkakaan ei vielä lopullinen. Mutta nytkin on luettelo jo hyvin edustava ja muodostaa laajan viuhkan paitsi maantieteellisesti myös poliittisten järjestelmien kannalta, sillä se ulottuu kapitalistisista maista kansandemokratioihin ja sosialismin maahan saakka. (Niille lukijoillekin, jotka kohattavat olkapäitään ajatellen: "Mitä kaikkea tuo kynäniekka puhuukaan Chopinin yhteydessä", palautan mieleen artikkelini otsikon).

Totta on, että luettelosta puuttuu vielä monta maata, joissa Chopin'in musiikki kerää tuhansia kuulijoita konserttisaleihin ja radion ääreen. Mutta valmistelujärjestelyjen päättymiseen on vielä aikaa, eikä yksikään sivistynyt maa ole kieltäytynyt osallistumasta kunnianosoituksiin Chopin'ille. Ei yksikään paitsi... Mutta älkäämme menkä tapahtumien edelle. Lisätkäämme ensiksi järjestyksen vuoksi, että niiden tunnettujen henkilöiden joukosta, jotka ovat osallistuneet Chopin-komiteoihin tai suostuneet niiden suojelijoiksi, ei puutu eri maiden tasavaltojen presidenttejä, valtioneuvoston puheenjohtajia, ministereitä ja professoreja, olipa heidän maittensa poliittinen järjestelmä ja maantieteellinen asema mikä hyvänsä. Se on luonnollinen kunnianosoitus neron suuruudelle ja luonnollinen kiitollisuuden velka hänen musiikkinsa lumoissa vietetyistä hetkistä.

Ja kuitenkin kaksi maantieteellisesti hyvin kaukana toisistaan sijaitsevaa maata on kieltäytynyt osallistumasta juhliin, kieltäytynyt muodostamasta kunniakomiteaa kieltäytynyt lähettämästä edustajaansa Varsovassa pidettävään kansainvälisen kilpailun tuomarikuntaan. Nämä kaksi, kuten sanottu, maantieteellisesti toisistaan kaukaista maata ovat Argentiina ja Norja. On epälemättä jotakin, mikä niitä yhdistää suuresta välimatkasta huolimatta. Onko se ainoastaan Atlanti?

Zbiory Stowarzyszenia IFC

Oslon-, Frankfurtin., Buenos Airesin akseli.

Uskoisimme sen kernaasti, jollei olisi kahta seikkaa ja kolmattakin lisäseikkaa.

Ensimmäinen niistä on pieni likainen artikkeli, joka ilmestyi 25. 2. Sozialdemokraateissa, länsi-saksalaisessa keltaisessa lehdessä, otsikolla "Kansanomainen Chopin", ja jossa sanotaan:

"Chopin, tuo vapaaehtoinen pakolainen, kiinnitetään nyt massojen totaalitäärisille plakaateille antamaan omalta osaltaan pontta kommunistiselle "paremman elämän" kaavalle."

Toinen seikka on Buenos Airesin eräiden virallisten piirien antama "valaiseva tieto", joka mukaan kaikkia Varsovan järjestämiä kunnianosoituksia Chopinille on pidettävä "kommunistisena propagandana". Lukijat huomannevat, että nämä kaksi seikkaa ovat yhteenkuuluvia ja että niillä on sama hitleriläinen alkuperä. Aivan oikein.

Kolmas "lisäseikka", on se tosiasia, että Norjan kieltävä vastaus annettiin juuri sillä hetkellä, jolloin koko maailma kiihkeästi kysyi: "Osallistuuko Norja vai ei?". Kunnianosoituksiinko Chopinille? Ei suinkaan, vaan pohjois-Atlantin liittoon.

Niin selvän ja vaikutusvaltaisen mielipiteen edessä kuin Argentiinan ja länsi-Saksan norjalaiset valtiomiesparat epäilemättä arvelivat, että osallistuminen Varsovan Chopin-juhlallisuuksiin tai ennemminkin kielteisen vastauksen määräaikana antamatta jättäminen voitaisiin tulkita lisäoireeksi heidän epäröinnistään liittyä pohjois-Atlantin liittoon, tai että se tekisi tämän liittymisen tehottomkasi. Turhaa on sanoa: "mutta Varsovahan on rautatieverkon takana...", tai "no Chopin ja hänen Vallankumouksetyydinsä".

Tiedämme hyvin, että Argentina Kravun kääntöpiirin eteläpuolella sijaitsevana maana ei ole vielä liiton jäsen, mutta ideologiselta näkökannalta se on epäilemättä "kutsuttu" korottamaan äänensä pohjois-atlantilaisessa hengessä.

Norjalaiset siis ovat kieltäytyneet. Epäilemättä vastenmielisesti sillä he tuntevat hyvin, ettei tällaisessa kieltäytymisessä ole mitään kunniakasta. Mutta mitä tehdä? Voiko koskaan tietää, mikä saattaa herättää Atlantin takaisen (linnuntietä 6000 km päässä sijaitsevan) mahtavan "naapurin" vihan, naapurin, joka tulee Broadway'llaan hyvin toimeen ilman Chopin-ia?

Sillä varminta on, eikö totta, olla tekemisissä huumorintajuttomien ihmisten kanssa.

Wojciech Bytina.

KAROL STROMENGER:

Chopin kirjeittensä valossa

Ainutlaatuisena ja hämmästyttävänä suo Chopinin kaunis elämä tietoja, jotka auttavat meitä vapauttamaan hänet satujen hunnuista. Näinä päivinä, sata vuotta hänen kuolemansa jälkeen, näemme hänen laskeutuvan korokkeeltaan ja tulevan keskuuteemme. Kirjoittamissaan kirjeissä hän kuvastuu ihmisenä, olentona, joka on ollut inhimillinen sekä arkieettä tunne-elämässään. Hän on kirjoittanut perheelleen, ystävilleen ja tuttavilleen. Nykyaikana luemme näitä kirjeitä lähentyäksemme häntä. Hän ei käytä niissä suuria sanoja eikä puhu teoksistaan, hän puhuu arkipäivän huolista, iloistaan ja suruistaan. Hänen ihmeellinen tyylinsä ei ole kirjallista laatua, vaan pakinoimisen tapaista. Hän ei käytä runoilijan kieltä, vaan arkista puolaa. Hänen elämäntyönsä kuvaa hänen tosielämäänsä, kirjeet sen sijaan hänen luontoaan.

Miellyttävänä nuorukaisena, käytökseltään hienostuneena nuorena miehenä, kuuluisana mestarina, sairauden murtamana ihmisenä, Chopin pysyy aina samanlaisena — ainutlaatuisena ja yllättävänä. Se seikka, että hän näyttää tulevan ideaalimaailmoista, on sitä hämmästyttävämpi, koska hänen kehtonsa oli Puolan kamara. Mutta tämä ei ole mitätön asia. Chopin syntyi Puolassa romantiikan aattona. Hänen sukupolvensa on tarkoin kuunnellut kansan sävelmiä. Hän on tuntenut puolalaisen romantiikan hengähdyksen. Vaikka hän oli tullut Pariisissa elävien puolalaisten pakolaisten sankarilaulajaksi, hän ei kuitenkaan tehnyt siitä mitään numeroa.

Chopinin ensiesiintymisen jälkeen Pariisissa, joka yhdellä iskulla tuotti hänelle etevän pianistin, säveltäjän ja kuuluisan musiikinopettajan maineen, hän kirjoittaa ystävälleen Puolassa:

"...minä kuulun niihin ihmisiin, joita raastetaan kaikkiin suuntiin. Seurustelen parhaimmissa piireissä, olen lähettiläiden, prinssien ja ministerien parissa, en tiedä, miten näin on käynyt, sillä itsehän en ole pyrkinyt siihen. Se on varsin hyödyllistä minulle tällä hetkellä, sillä sanotaan, että sieltä on lähtöisin tuo ns. hyvä maku, ...lyhyesti, jos olisin vielä tyhmempi, uskoisin olevani taiteellisten saavutuksieni kukkuloilla, mutta minä tiedän varsin hyvin, miten paljon minulta vielä puuttuu. Tunnen sen vielä selvemmin seurustellessani suurten taiteilijoiden kanssa ja nähdessäni heidänkin rajoituksensa. Häpeän kaikkia näitä typeryyksiä, joita olen kirjoittanut kerskaillen kuin lapsi. Minun on tänään annettava 5 tuntia. Luulet varmaan, että ansaitsen niillä koko omaisuuden, mutta vaunut ja valkoiset hansikkaat, jotka ovat välttämättömät arvokkuudelleni, maksavat enemmän. ...olen vallankumouksellinen, en välitä rahasta, en tavoittele enkä pyydä muuta kuin ystävyyttä...

Hieno maku on "hyödyllinen" Chopinille, koska hänen ammattinsa vaatii sitä samoin kuin vaunuja ja valkoisia hansikkaita. Itse hän tekee hieman pilkkaa tästä keikailevasta seurasta, hän on "vallankumouksellinen" eikä "välitä rahasta". Ja kuitenkin hän ansaitsee rahansa rehellisesti elättäen itsensä soittotunneilla ja työskennellen uutterasti. Aivan nuorenakin hän jo sanoo, ettei tahdo olla "taakkana isälleen". Hän menestyy ja ansaitsee parhaiten kaikista puolalaisista pakolaisista Pariisissa ja vieläpä yksinomaan omalla työllään, ensin soittotunneillaan ja sitten myös sävellyksillään. Hänen sävellyksiään kustannetaan eri maissa. Samoin on hänen asemansa laita suuressa maailmassa. Hän sanoo seurustelevansa "parhaimmissa piireissä", mutta samanarvoisena henkilönä. Siinä kuvastuu Chopinin käsitys demokratiasta.

On hämmästyttävää, että kirjeissä mainitaan hyvin vähän Chopinin sävellystyöstä. Katkelmissa hänen kirjeistään Delphine Potockalle, jotka nyt on painettu, havaitsemme kuitenkin muutamia mainintoja musiikista. Missä määrässä vastaavat nämä katkelmat alkuperäisiä kirjeitä? Paloivatko nämä todellakin vuonna 1939 Krasinskin palatsin kellarissa? Onko olemassa edes muutaman kirjeen jäljennöksiä? Tähän mennessä emme ole voineet vastata näihin kysymyksiin. Delphinen elossa olevat sukulaiset eivät ole halunneet julkaista näitä kirjeitä niiden erittäin arkaluontoisen sisällön vuoksi.

Kirjeissä, joista on olemassa jäljennöksiä, Chopin lausuu usein luomisestaan mietteitä, joiden suorasukaisuus ja huumori herättävät lukijoissa pikemminkin hilpeyttä kuin ällistymistä. Ja hän puhuu musiikista hyvin omituisessa äänensävyssä, joka saa meidät paremmin ymmärtämään hänen kauneuskäsitteensä ja suhtautumisensa ammattiinsa. Hän sanoo esimerkiksi pianosta, jota hän syystäkin pitää toistaiseksi varsin alkeellisena soittimena:

FRÉDÉRIC CHOPIN

"Tahtoisin mielelläni elää siihen päivään, jolloin pianon Stradivarius ilmestyy. Verrattuna viuluun piano on vielä epätäydellinen ja minä lohduttaudun sillä, että se on aika paljon nuorempi. Kuka saattaa sanoa, saavuttaako se milloinkaan täydellisyyden? Jos se häviäisi maan pinnalta, kuten niin monet muutkin soittimet, katoaisivat samalla minunkin "tekeleeni".

Piano ei ole kadonnut, ja se on täydellistynyt. Paras niistä soittimista, joita Chopin on käyttänyt, ei vedä vertoja nykyajan soittimille. Mutta häntä ei enää ole.

Ja näin hän aprikoi inspiraatiosta ja valmistelutyöstä:

"Jos hyvin tarkoin hiottu teos tuntuu improvisoidulta, on sen vaikutus mitä suurin. Niinikään on välttämätöntä ottaa talteen ja merkitä tuoreena muistiin inspiraation ensimmäiset ideat. Mutta tiedäthän, miten vaikeata se on, koska ne katoavat kuin salama. Ja sitten on yritettävä palauttaa ne mieleen suurimmalla huolella. Toisin sanoen tehtäväni on ottaa talteen inspiraation utuisimmat varjot, ja nämä veitikat häipyvät kuin kirput ainakin..."

Näin inspiraatio antaa hänelle raakaaineen siihen musikaaliseen mielikuvaan, joka sitten on pitkäaikaisen työn kohde ja joka tuottaa hänelle paljon vaivaa. Hänen mielikuvansa sulava aines on valettava nuottiin ja tuon korkean lennon tulee päättyä onnekkaaseen maahantuloon.

"Taiteilija ei milloinkaan saa kadottaa kokonaisuutta näköpiiristään. Teoksessa tulee olla johdonmukaisuutta. Se, joka liian paljon syventyy pikkuseikkoihin, näkee pian, miten yhdysside katkeaa ja upean kaulakoristeen asemesta jää käteen vain kourallinen irrallisia ja arvottomia helmiä."

Nämä huolet sävellysten muodon täydellistyttämisestä ovat periytyneet klassikoilta tälle romantikolle, joka jumaloi Mozartia ja samalla riemuitsee omista rakkaista etydeistään:

"Minulla on neljä uutta sävellystä, — ei niinkään huonoa — joista teen ehkä etydejä. En ole siitä sentään aivan varma, ehkä julkaisenkin ne preludeina. Yksi niistä ikävystyttää minua, sitä voi pitää valmiina, mutta mielestäni se on puoleksi viikuna, puoleksi rusina. Kysyn itseltäni, olisiko siitä katkaistava jalat ja tehtävä preludi, vaiko päinvastoin, lisättävä pyrstö ja asetettava etydien joukkoon. Lähetän sinulle tämän ikävän otuksen kaksi vaihtoehtoa, valitse se, josta pidät enemmän ja minä annan sen painettavaksi."

Ja toisen kerran hän kirjoittaa:

"Olen viettänyt kokonaisia öitä naisten parissa, miellyttävien laulajattarien seurassa — eivätkö etydini ole naisia? Mutta ethän ole siitä mustasukkainen. Tai ehkä — ne ovat tyttäriäni ja rakastan eniten kahta viimeisintä a-moll'ia ja

(Jatk. 9. siv 4. palst.)

Suomen Sosialidemokraatti
3.VII.1949.

Chopin kirjeittensä

(Jatkoa 8. sivulta)

c-moll'ia kuten vanhemmat, jotka eniten hyvälevät nuorempia lapsiaan... Mozart, ajatteles vain Mozartia! Mahduta koko hänen tuotantonsa hänen elämäänsä ja ajattele, miten paljon työtä ja nerokasta luomista hänen lyhyt elämänsä on sisältänyt! Kuinka monta huomattavaa teosta on hän luonut jo minun iässäni, ja miten mitätön olenkaan hänen rinnallaan. On varmaa, että hän on perillä kaikesta ja tullut mestariksi kaikessa, jota kutsutaan musikaaliseksi luomiseksi, jo iässä, jolloin minun poloinen pääni ei tietänyt muusta kuin pianosta. Mutta tunnenhan rajoituksenі ja tiedän, että haittaisin itseäni jos yrittäisin kiivetä korkeammalle kuin lahjani sallivat... Minua kehoitetaan kirjoittamaan sinfonioita ja oopperoita, ja minussa tahdotaan nähdä yhtaikaa Puolan Rossini, Mozart ja Beethoven. Ja minä vain hymyilen itsekseni ja tunnen, että on aloitettava vaatimattomasti. Olen vain pianisti ja olen tyytyväinen, jos olen jonkin arvoinen. Muita minua suurempia tulee olemaan, jotka käsittänevät musiikin laajemmin. Heidän kauttansa tulee puolalainen musiikki kasvamaan ja kehittymään. Mielestäni on parempi luoda vähän, mutta niin hyvää kuin mahdollista, eikä pyrkiä hallitsemaan kaikkea ja tehdä huonoa työtä... Tämä tulee aina olemaan vakaumukseni. Vannon Sinulle, rakkautemme nimessä, etten kuvittele edes olevani mikään puolalaisen musiikin Johannes Kastaja, ja että tahtoisin elää hänen ilmestymiseensä asti. En tahtoisi muuta kuin kirjoittaa ja jättää jälkeeni oppaan kaikesta siitä, mikä on aitoa puolalaista sekä oppia hylkäämään sen, mikä ei sitä ole. Ehkä pääsen joskus niin pitkälle..."

Mutta tämä vaatimattomuus ei silti estä Chopinia tuntemasta, että hän on saanut jotakin aikaan. Sydäntä riipaisevassa kirjeessä hän kertoo tapaamisestaan suuren puolalaisen runoilijan, Norwid'in kanssa:

"Keskustellessamme Norwid sanoi, että koko musiikkini on preludi. Voin tunnustaa Sinulle, että oli hyvin tuskallista kuulla ne sanat, mutta minä en antanut hänen huomata sitä. Tiedän kuitenkin, että hän antaa musiikilleni suuren arvon. Ja sittenkin olin hämmästynyt, sillä minusta tuntui, että hän piti pienenä preludina kaikkea sitä, minkä olin luonut ja nyt odottaisi, että tulisi joku toinen ja loisi suurempaa musiikkia. Mutta saattaahan olla, että olen ymmärtänyt hänet väärin, hänen filosofiastaan ei pääse koskaan selville, ja ehkä olen liian vähäpätöinen käsittääkseni hänen ajatuksiensa hienoimmat vivahdukset. Voiko sinfoniaa pitää parempana vain siksi, että se on laajempi?"

Norwidistä puhuessaan hän lisää:

"Pitkästä aikaa oli hän jälleen luonani, ja soitin hänelle kuten tavallisesti. Huomasin, että hänen pukunsa hihankäänteet olivat pahasti kuluneet ja ehdotin hänelle, että portinvartijan vaimo korjaisi ne heti. Annettuani Norwidille kotinuttuni vein puvun rouva Etiennelle. Menin itse noutamaan korjatun puvun pannakseni salaa joitakin pikkurahoja hänen taskuunsa. Norwid ei huomannut mitään, pukeutui ja meni. Mutta kesti kauan, ennenkuin hän tuli uudestaan. Arvelen hänen loukkaantuneen rahojen takia. Hän on lainannut muilta, mutta ei miloinkaan pyytänyt ropoakaan minulta eikä meidän kesken ole miloinkaan ollut puhetta rahoista. Ehkä hän tahtoi, että yksinomaan taide meidät yhdistäisi. Yleensä häntä on vaikea ymmärtää. Hän on erikoinen mies, ja nyt huomaan, että häntä olisi pitänyt kohdella erikoisella tavalla. Kadun aina tekoani ja sitä, etten ole voinut selittää hänelle, että tein sen hyvästä sydämestä. Kun mietin, niin tälaliset ajatukset rasittavat hermojani eikä mikään voi minua lohduttaa."

Näemme hänen hahmonsa erikoisen inhimillisessä kauneudessaan. Taiteilija on vaatimaton, mutta kuitenkin tietoinen arvostaan ja taiteensa rajoista. Auttava ja hienotunteinen ystävänsä kohtaan ja samalla heiposti "hermostuva". Elämä ja taide muodostavat kauniin yhdistelmän. Ihminen ja taiteilija sointuvat yhteen.

Zjednoczenie Stowarzyszeń I.F.C.

Svenska Demokraten
4.VII.1949.

Karol Stromenger:

Chopin, människan och monumentet

Säregen och uppseendeväckande som människa, hade Chopin en så vacker levnad att den urskiljer våra indiskretioner vid försöken att befria honom från legendens förklädnad. Hundra år efter hans timliga hädangång ser vi honom självmant stiga ned från sin storhets piedestal för att komma oss till möte. I sina brev träder han fram blott som människa, en varelse med mänskliga drifter och känslor. Han skriver till sin familj, till vänner och bekanta. Vi läser dessa brev för att komma honom närmare. Han använder inte stora ord, talar föga om sitt skapande. Han talar om vardagens besvärligheter, sina fröjder och sorger. Hans beundransvärda stil är inte litterär utan liknar samtalsstilen. Han brukar inte diktarnas språk utan det polska vardagsspråket. Hans verk avspeglar livets allvar, breven — hans egen mänskliga matur.

Som betagande yngling, som ung man med förfinat sätt, som ryktbar mästare och nedbruten sjukling — alltid förblir han den samme, säregen och uppseendeväckande. Än mer uppseendeväckande emedan hans vagga stod på den polska landsbygden, ehuru man skulle trott honom kommen från en idealvärld. Detta är inte betydelselöst. Chopin föddes i Polen, och helt kort före romantikens genombrott. Han tillhörde en generation som hade ett vaket öra för folkvisan. Han har känt den polska romantikens andedräkt. Var han ock emigranternas bard i Paris, så gjorde han dock aldrig något nummer därav.

Genast efter hans debut i Paris, som i ett slag gjorde honom till en berömd pianist och tonsättare samt eftersökt pianolärare, skriver han till en vän i Polen: "...jag är en person som slits åt olika håll. Jag

Frédéric Chopin — Polens namnkunnige son.

förekommer i de bästa kretsar, jag placeras bland ambassadörer, prinsar, ministrar, jag vet inte huru det kommer sig då jag ju inte har hållit mig framme. Det är mycket nyttigt för mig nu, emedan det är därifrån den goda smaken påstås komma... kort sagt, om jag vore ännu dummare, skulle jag tro mig ha nått min lyckas krön, men jag vet huru mycket ännu återstår för mig att göra, och jag känner det än tydligare då jag umgås med de främsta artisterna och klart ser vad var och en saknar. Men nu skäms jag för dessa floskler som jag har skrivit, fulla av barnsligt skryt... Jag har fem lektioner att ge i dag; du tror kanske att jag förtjänar en förmögenhet på dem, men vagnen och de vita handskarna — nödvändiga för att de hör till god ton — kostar mera... själv är jag en revolutionär, jag struntar i penningar, det är endast vänskap jag söker och begär..."

Den goda smaken är "nyttig" för Chopin emedan den hör till hans yrke lika intimt som cabrioletten och de vita handskarna. Han gör sig smått lustig över denna eleganta värld, han "skubbar sig mot artister", han är "en revolutionär" som inte "gör pengar". Och ändå förtjänar Chopin dem hederligt, arbetar och förstår att arbeta grundligt. Redan som helt ung säger han att han inte vill vara "en börda för fadern". Han har framgång och är därtill bland alla de polska flyktingarna den som förtjänar bäst, och enbart med sitt eget arbete — främst på sina lektioner, men snart också på kompositionerna. Alla hans verk inköps gång på gång av förläggare i flere länder, såsom det var vanligt vid denna tid. På samma sätt är det med hans ställning i societeten: han umgås "i de bästa kretsarna", men som en jämbördig person. Däri visar sig Chopins uppfattning av demokrati.

Det är förvånande att i Chopins brev finna så litet om hans arbete som kompositör. I de numera publicerade fragmenten av hans korrespondens med Delphine Potocka möter vi dock några reflexioner över musik. Till vilken grad motsvarar dessa fragment de ursprungliga breven? Brann dessa verkligen år 1939 upp i Palais Krasinskis källare? Finns det kopior av åtminstone en del av breven? Hittills har vi inte kunnat besvära dessa frågor. De nu levande anförvanterna till Delphine Potocka önskar inte offentliggöra breven på grund av deras delvis mycket intima karaktär.

I de brev som är oss bekanta genom kopior gör Chopin ofta reflexioner över skapandet i en frimodig humoristisk ton som kommer oss att snarare le än chockeras. Han talar om musiken på ett högst kuriöst sätt som ger oss en klar uppfattning av hans estetik och hans syn på sitt yrke. Så säger han tex. på tal om pianot, vilket han — med rätta — betraktar som ett fortfarande mycket ofullkomligt instrument: "Jag ville gärna leva till den dag då man finge se en pianots Stradivarius framträda. Pianot är ännu högst ofullkomligt i jämförelse med violinen, jag tröstar mig med att det är mycket yngre. Vem kan veta om det någonsin når sin fullländning? Om pianot likt många andra instrument skulle försvinna från jordens rund, så vore mina struntsaker samtidigt all världens väg."

Pianot har inte försvunnit, och det har förfullkomnats. Det bästa av de instrument Chopin använde är ingenting i jämbredd med de nutida instrumenten. Men Chopin fick inte upleva dem.

Så här yttrade han sig om inspirationen och utarbetandet: "Om ett mycket grundligt överarbetat stycke påminner om en improvisation, framkallar det ett särskilt starkt intryck. Man måste fånga och i färskt tillstånd uppteckna de första idéerna som inspirationen skänker. Men du vet nog huru svårt det är, emedan de försvinner som blixten. Man måste sedan återkalla dem i minnet med största noggrannhet. Kort sagt, jag sysselsätter mig, som du ser, med att fånga upp de allra luftigaste skuggningarna hos den första inspirationen, och dessa skälmar flyr som loppor..."

På detta sätt ger honom inspirationen råmaterialet till hans musikaliska tankar, som sedan blir föremål för ett långt arbete, rätt påkostande för Chopin. Idéernas flyktiga materia måste fås att anta form, den höga flykten måste ändå med en lyckad landning. "Konstnären får aldrig lämna helheten ur sikte. Ett verk måste ha sammanhang. Den som befattar sig för mycket med detaljer, finner snart att den sammanhållande tråden brister och att han har kvar i handen blott en nypa onyttiga pärlor i stället för ett halssmycke." Den möda han gör sig för att ge kompositionerna en fulländad form är ett arv från klassikerna till denne romantiker, som beundrar Mozart och samtidigt fröjdar sig åt sina kära Etyder: "Jag har fyra nya nummer — helt skapliga — som jag kanske gör till etyder, men alldeles säker på det är jag inte. Jag funderar på att ge ut dem som preludер... Där är en som tråkar ut mig, man kunde kalla den färdig, men den är halvt fikon, halvt russin. Jag undrar om jag borde amputera fötterna på den och göra en prelud därav, eller tvärtom tillägga en svans och hänföra den till etyderna. Jag sänder dig två upplagor av detta elände, välj den du finner bäst så skall jag låta trycka den." Och en annan gång skriver han: "Jag har tillbringat hela nätter med kvinnor, älskvärda sångerskor — är de inte kanske kvinnor, mina etyder? Men säkert är du inte svartsjuk för det. Eller snarare: de är mina döttrar och jag älskar mest de två sista, a-moll och c-moll, såsom föräldrar ofta mest skämmer bort de yngsta barnen... Mozart, tänk bara på Mozart! Fördela hela hans verk över hans levnad och betänk huru mycket arbete och genialt skapande detta så korta liv rymmer! Huru många övermättan mäktiga verk har han inte skapat redan vid mina år, och huru liten är jag inte i bredd med honom. Det är ett faktum att han hade omfattat och mästerligt behärskat allt som kallas musikaliskt skapande redan i den ålder då jag inte hade annat än klaveret i mitt arma huvud. Men jag känner min begränsning och vet att jag skulle skämma ut mig genom att yvas och önska klättra högre än krafterna räcker... Man plågar mig med uppmaningar att komponera symfonier och operor, och man ville se i mig samtidigt en polsk Rossini, Mozart och Beethoven. Och jag skrattar för mig själv och tänker att det är bäst att börja anspråkslöst. Jag är intet annat än pianist, och desto bättre då om jag duger till något. Det uppstår nog andra, större än jag, vilka behärskar ett vidare musikaliskt område. Genom dem skall den polska musiken tillväxa och utvecklas. Jag tror att det är bättre att göra färre saker men så bra som möjligt, än att försöka behärska allt och göra det dåligt... Detta kommer alltid att vara min övertygelse. Jag svär dig vid min kärlek till dig att jag inte ens betraktar mig som en Johannes Döparen i fråga om polsk musik, och att jag önskar få leva tills han kommer. Jag vill endast skriva och efterlämna en abc-bok över allt som är äkta polskt, och lära mig avvisa det som är falskt. Möjligen när jag därhän..."

Men denna anspråkslöshet hindrar inte att Chopin känner att han har utfört någonting. I ett hjärtskärande brev beskriver han ett sammanträffande med den store polske romantikern, diktaren Norwid: "Under samtalet betecknade Norwid hela min musik som en prelud. Jag måste tillstå för dig att det smärtade mig att höra det, men jag lät intet märkas. Jag vet att han mycket uppskattar min musik, och jag har varit helt överraskad emedan det sett ut som om han ansett allt vad jag gjort som ett litet förspel och väntat på att en annan skulle komma och göra större musik. Men det kan ju hända att jag inte har förstått honom, man är inte alltid på det klara med hans filosofi, och jag är kanske för dum för att kunna tränga till hans tankes fulla djup. Skall verkligen en symfoni anses bättre bara för att den är större?"

På tal om Norwid tillägger han: "Efter en lång tid hade han åter kommit till mig på besök och jag spelade då för honom som vanligt. Jag märkte att ärmarna på hans enkla linnerock var svårt slitna och föreslog att min dörrvakterska skulle reparera dem på fläcken. Jag förde rocken till Mme Etienne medan Norwid svepte in sig i min hemmarock. Jag gick sedan själv efter den lagade rocken för att i hemlighet lägga några småmynt i dess ficka. Norwid märkte ingenting, klädde sig och gick. Men nu har det gått en lång tid utan att han har visat sig och jag tänker att han kan ha tagit illa upp det där med pengarna. Han har nog lånat av andra men aldrig bett mig om en sou, och det har aldrig varit fråga om penningar mellan oss. Kanske önskade han att konsten allena skulle förena oss. Han är överhuvud svår att förstå. Han är en ovanlig människa och jag ser nu att man borde ha bemött honom likaledes på ett ovanligt sätt. Jag lider alltid av det som förefallit och av att inte kunna förklara för honom att allt kommit från ett överfullt hjärta. När jag tänker på det, blir mina nerver alldeles upprivna och ingenting kan trösta mig."

Sålunda avslöjar monumentet en sällsynt mänsklig skönhet. Konstnären är anspråkslös men han känner sitt värde och gränserna för sin konst. Hjälpsam och finkänslig mot sina vänner är han samtidigt lätt utsatt för att få "nerverna upprivna". Livet och konsten bildar en vacker duett. Människan står i samklang med monumentet.

Työkansan Sanomat
7.VII.1949.

KIRJALLISUUS JA TAIDE

Chopin-vuosi Puolassa ja Suomessa

Vuonna 1949 vietetään Frederic Chopinin 100-vuotismuistojuhlaa. Vuoden kunniaksi järjestetään Puolassa kansainvälisiä juhlallisuuksia, ja koko vuosi on ristitty "Chopin-vuodeksi." Itse Puolan presidentti on suostunut toimimaan juhlien suojelijana.

"Chopin-vuoden" juhlallisuudet alkoivat helmikuun 22 pnä Chopinin syntymäpäivänä Zelazowa Wolassa pidetyllä juhlalla.

"Chopin-vuoden" aikana julkaistaan I. J. Paderewskin sovittamia Chopinin teoksia, Chopin-elämäkertoja ja häntä koskevia tutkielmia. On julistettu kaksi kilpailua, joista toisessa kilpaillaan parhaasta Chopinin kunniaksi sävellettävästä sinfoonisesta, vokaalisesta, soolo-, kuoro- tai kamarimusiikkiteoksesta ja toisessa Varsovaan pystytettävästä Chopinin muistopatsaasta.

Koko maassa järjestetään joukko konsertteja, jotka kulkevat nimellä "Chopinin teosten esitykset." Näissä konserteissa esitetään kaikki hänen teoksensa. Samoin järjestetään ns. historiallisia konsertteja, jotka pidetään täsmälleen samoina päivinä, kuin Chopin itse vastaavia kappaleita 100 vuotta sitten soitti, sekä niissä kaupungeissa, missä hän silloin esiintyi.

Nämä ovat Chopinin ensimmäinen konsertti Pariisissa helmikuun 26 pnä 1832, ensimmäinen konsertti Varsovassa maaliskuun 17 pnä 1830, konsertti Lontoossa toukokuun 15 pnä 1848, konsertti Wienissä elokuun 11 pnä 1892 sekä hänen jäähyväiskonserttinsa Varsovassa lokakuun 11 pnä 1830.

Varsovan kansallismuseossa on vakinainen Chopin-näyttely, joka on auki koko vuoden; sen lisäksi on kiertäviä näyttelyitä.

Edellämainittujen kilpailujen lisäksi järjestetään kansainvälinen pianistikilpailu, joka pidetään Varsovassa syyskuun 15 ja lokakuun 15 päivien välisenä aikana. Nämä kilpailut ovat samalla neljännet kansainväliset Chopin-kilpailut. Aloitteen tällaisten kilpailujen pitämisestä teki prof. M. Georges Zurawlew. Ensimmäiset kilpailut pidettiin vuonna 1927 ja kilpailusääntöjen mukaisesti ne pidetään joka viides vuosi. Toinen maailmansota kuitenkin katkaisi kilpailujen säännöllisen jakson, eikä vuonna 1942 pidetty IV kansainvälisiä kilpailuja. Samana vuonna saksalaiset miehittäjät kielsivät Chopinin poloneesien, masurkkien ja c-molli etyydin — näiden muotonsa ja sisältönsä puolesta eniten puolalaisten teosten — soittamisen. Puolan kansa vastasi tähän toimenpiteeseen sillä, että Chopinin musiikki hävisi kokonaan julkisilta esityslavoilta jasiirtyi vastarinnan maailmaan. Sadoissa salaisissa konserteissa Varsovassa ja maaseudulla puolalaiset pianistit kunnioittivat tätä suurta, barbaarien pahoinpitelemää neroa ja lohduttivat kanssaihmisiään.

"Chopin-vuoden" Suomessa olevaan Chopin-komiteaan kuuluvat seuraavat henkilöt: Professori Yrjö Kilpinen, professori Selim Palmgren, professori Toivo Haapanen, tri Arvid Enckell ja taiteilija Kurt Wallden.

Suomi-Puola Yhdistys järjestää lokakuun 9 pnä Yliopiston suuressa juhlasalissa juhlakonsertin, jossa esiintyy yhdeksän maamme parhaisiin kuuluvaa taiteilijaa: Erik Tawaststjerna, Kurt Wallden, Merete Söderhjelm, Rolf Bergroth, Ilmari Hannikainen, Timo Mikkilä, Cyril Szalkiewicz, Maire Halava ja prof. Ernst Linko. Konsertti on siitä erikoinen, että nämä monet pianistit esiintyvät yhteisessä konsertissa. Chopinin kuolinpäivänä lokakuun 17ntenä Timo Mikkilä antaa konsertin, jossa hän soittaa täsmälleen saman ohjelman kuin Chopin itse viimeisessä konsertissaan. Myös Yleisradio järjestää Chopin-ohjelmaa syyskuun puoliväliss torstaikonsertissa, jossa Orest Bodalew on solistina. Yhdistys on välittänyt Puolan lähetystön kilpailukutsun Varsovan kilpailuihin kymmenelle Chopin-komitean osoittamalle suomalaiselle pianistille ja lähetystö on luvannut kustantaa yhden suomalaisen pianistin matkan.

Zjazd Stowarzyszenia I. F. C.

POLSKT MUSIKLIV.

Musiklivet i Polen går för närvarande helt i Chopins tecken. I mars 1948 beslöt ministerrådet att organisera ett »Chopinår» under rikspresidentens beskydd. Festligheterna med anledning av hundraårsminnet av den polske tonpoetens bortgång inleddes den 22 februari detta år med en minneshögtidlighet ute i byn Zelazowa Wola utanför Varschau varvid Paderewskieleven Henryk Sztomka utförde ett representativt pianoprogram. Samma afton ägde en festkonsert rum i Romateatern med mästarens båda pianokonserter på programmet. Dessa tvenne tillfällen utgjorde den officiella upptakten till en serie konserter över hela landet, varvid Chopins samtliga verk utföras av Polens främsta »chopinister». På Chopininstitutets i Varschau försorg utges en ny upplaga av mästarens verk i kritisk revidering av Ignacy Paderewski. All utländsk litteratur om Chopin utkommer i polsk översättning, likaså hans rätt sparsamma brevväxling. De internationella pianisttävlingarna i Varschau äga för första gången efter kriget ånyo rum i mitten av september, vid vilket tillfälle hundratals pianistämnen från hela världen komma att tävla om en utmärkelse, som är liktydig med konstnärligt genombrott och väntande engagemang i fyra världsdelar. Sak, Uninsky, Imre Ungar, Oborin m.fl. ha denna utmärkelse att tacka för sin karriär. Finland har emottagit ett anbud att sända en deltagare under 30 år till tävlingarna. De polska myndigheterna ha erbjudit sig att stå för alla kostnader med förbehållet att denna deltagare utses vid en offentlig utgallringstävlan i Helsingfors. Det måste anses som ett fattigdomsbevis att vi icke kunna acceptera erbjudandet, emedan det visat sig omöjligt att uppbringa lämpliga kandidater behärskande den nödvändiga repertoiren. Vår musikakademi har ju dock under årens lopp utdelat en massa diplom, varför det måste väcka en viss uppmärksamhet att ingen enda kan fås att föra våra färger vid tävlingarna i den polska huvudstaden.

Vad den polska kulturella kontakten med utlandet beträffar, är denna sedan ett par år tillbaka åtminstone på musikens område synnerligen livlig. Flera av landets förnämsta förmågor beredas tillfälle att konsertera utomlands och landet besökes i enlighet med utbytesprincipen av ett stort antal solister från snart sagt alla länder. Turnéerna planeras av »Ministeriet för Kultur och Konst» i Varschau och organiseras av dess underlydande organ, konsertbyrån »Artos», som i närvarande stund bland sina främsta krafter räknar Jan Niwinki, före kriget uppburen violinlärare i kulturvaggan Åbo. Då musikintresset är mycket stort, kunna utländska artister även sådana av mindre format, erbjudas synnerligen förmånliga ekonomiska villkor och möjligheter till ett stort antal uppträdanden. Impressarier vilka driva ren profitverksamhet finnes för närvarande inte i landet och konstnären slipper härigenom allt kalkylerande och schackrande, vilket i allmänhet ligger illa till för hans temparemnt. En del konserter går naturligtvis bättre, andra sämre, men för konsertbyråns räkning jämnar det hela ut sig och alla solister av en viss klass kunna räkna på i stort sett samma förmåner. Konstnärens ställning är i dagens Polen bättre än i många andra länder och i varje fall mycket bättre än före kriget och han intar den plats i samhället som i verkligheten tillkommer honom. Han åtnjuter ett visst stöd och är inte helt beroende av tillfälligheter och enskildas godtycke. Naturligtvis gör han en insats i kulturpropagandans tjänst, man kan kalla det utnyttjas om man vill, men detta har ju sedan älsta tider varit brukligt i alla länder. Vi själva äro ju glada att vid alla lämpliga tillfällen kunna komma med en Sibelius, en Aaltonen o.s.v. Skillnaden mellan östdemokratierna och andra länder består närmast i att denna kulturpropaganda i de förra tillmätes en så oerhört mycket större betydelse. Hos oss har det ju på senare tid skrivits mycket om vikten för ett litet land att bestå sig med en sådan propaganda, men tillsvidare inskränker det sig till tomt prat och den enskilda konstnären får hos oss taga allt på egen risk och räkna med att under sina resor utomlands i hemlandet förlora den ekonomiska bas, utan vilken han inte i längden på ett effektivt sätt kan bedriva sin verksamhet. Att konstnären är en figur den där måste äta, bo och kläda sig och vid behov rekreera sig för att kunna utföra ett arbete som måste anses samhällsnyttigt och av betydelse för landet, har gått upp för myndigheterna i en del länder. Man får därför ej misstycka om så många artister öppet visa sin sympati för dessa länders regim. Påståendet, att även i dessa länder konstnären kan bevara sin ställning endast genom att stå väl med regimen, äger ett visst fog för sig, men så är det ju överallt. Ett par allmänt kända fall, varvid det är fråga om världsberömda instrumentalister i Danmark och Frankrike, visa tvärtom tydligt att man ingenstans helt kan ignorera de politiska konjunkturerna.

*

Den polska operan upptog denna vinter sin verksamhet efter kriget. Det vackra och unika operahuset i Varschau förstördes helt under kriget, men kommer att restaureras. Romateatern, där den första föreställningen ägde rum med »Figaros bröllop» på programmet, är varken akustiskt eller vad scenarrangemangena beträffar i stånd att fylla alltför högtgående krav. Att stampa fram en förstklassig ensemble i en handvändning är heller ingen lätt sak. Föreställningen utföll därför något ojämnt trots enskilda förnäma solistprestationer. En så uppstyltad konstform som operan blir fullt njutbar endast om ett idealiskt balansförhållande råder mellan de skilda elementen, orkester, sång och uppsättning. Operan i Poznan synes stå på en högre nivå. Föreställningarna äga rum i den utomordentliga och komfortabla Teatr Wielki. Bl.a. blevo vi här i tillfälle att stifta bekantskap med den polska baletten, som har gamla anor och åtnjuter ryktbarhet över hela världen. Det var fråga om en balettpantomim, »Od Bajki do Bajki», till musik av Oskar Nedbal. Landets förnämsta ballerinor, Bittnerowna och Pokrzywinska, utförde solopartierna. Skönhet, grace och en förbluffande teknik förenades här i en apoteos och man kan lägga denna föreställning till raden av oförgätliga konstupplevelser.

Flera stora symfoniorkestrar verka i de polska städerna. Manfallet under kriget var enormt och den nödvändiga nyrekryteringen gör att en viss ojämnhet inte ännu hunnit slipas av. Homogenast och såväl tekniskt som konstnärligt mest högtstående är Varschaus Stadsorkester, men de i Poznan och Krakow, Polens gamla huvudstad och kulturella centrum, komma ej långt efter. Orkestrarna ledas i allmänhet av rätt unga förmågor och vad som kanske kan brista i erfarenhet ersättes genom brinnande entusiasmen och hängivenhet inför uppgiften. Även för orkestermedlemmarna äro förhållandena bättre än före kriget. Orkestern i Poznan har sålunda till sitt förfogande ett landsställe utanför staden, där medlemmarna under ferierna kunna rekreera sig och solisterna förbereda sig för vinterns uppgifter. Flera vilohem uppe i Karpaterna i närheten av Zakopane bjuda på rekreation i härlig omgivning och för en billig penning. I många fall ingår detta i löneförmånerna. Vi voro i tillfälle att besöka den polska radions vilohem »Villa Woizyehowa» uppe i bergen, där vi blevo bjudna på vänligt bemötande och riklig lekamlig spis och fingo låna all den utrustning, som är nödvändig för att på skidor och med livet i behåll komma ner för det c. 1200 m. höga Kasprowy. Varför tjänstemännen uppe på observatoriet, som hörde oss tala franska, så ivrigt skakade på huvudet förstod vi först följande dag, när vi låga till sängs räknande blåmärkena, rysande vid tanken på vår hemmagjorda slalom och kristiania på en färd där ett felsteg kan betyda döden. — Världen är i grund och botten liten. Flera orkestermedlemmar i Poznan och Krakow hade svettats under Schneevoigts spira och voro idel lovord, när det blev fråga om vår frejdade landsman.

I alla tider har Polen varit känt för sina utomordentliga pianister. De flesta storheter på -sky, -ski, och -man hava sett dagens ljus i Chopins fosterland. Vad den utövande tonkonsten beträffar har det aldrig varit något fel på återväxten. Något annorlunda ligger saken till när det gäller den skapande. Förutom Chopin torde endast Szymanowski åtnjuta internationell berömmelse. Han är känd närmast genom sina mindre saker, som höra till isynnerhet violinisternas stående repertoir. Hans rätt franskt påverkade konst kom emellertid ganska snart att falla i skuggan för intressantare företeelser på området. Liksom våra egna komponister icke helt kunnat frigöra sig från Sibelius' inflytande, har polackerna icke kunnat undvika att rida på de svallvågor Chopins starkt nationella konst dragit efter sig. Inte ens en modärn harmonisk dräkt lyckas helt dölja detta inflytande. Nya vindar blåsa likväl, men en helt ny och karakteristisk ton synes man dock än så länge få söka efter. Den modärna ryska musiken har även avsatt rätt djupa spår i polsk tondiktning. Strawinsky, men kanske i än högre grad Prokoffjeff går ofta igen, åtminstone när det gäller pianosaker. Detta gäller även den rent tekniska fakturen. Ofta är det fråga om en ganska steril tvåstämmighet och en stor del av de saker vi fingo till påseende av »De polska musikernas förlag» i Krakow måste betecknas som rena skrivbordsprodukter. Tvenne komponistnamn skiljer sig dock från mängden, Malawski och Panufnik, den senare även berömd dirigent. Hos Malawski finner man denna drastiska vitsighet och illusionslöshet, som kanske harmonierar med tidsandan. Panufnik däremot är en allvarlig och djupsinnig typ. Man finner i hans verk något av detta typiska nobla polska svårmod dolt under en elegant yta, som frapperar en redan hos Chopin. Något annat gemensamt har hans musik icke med hans store landsmans. Han är synnerligen djärv och för kanske närmast tanken till Messiaën i Frankrike, ehuru han är avsevärt mindre svårsmält än denne. Vi för vår del tro honom vara Polens mest betydande komponist i detta nu.

Den polska musikpubliken är kräsen men varmhjärtad. Det är omöjligt att under en så kort tidrymd det här var fråga om bilda sig en uppfattning om dess lust och förmåga att smälta nyare ting. På en del håll försäkrade man att endast

Polskt musikliv.

Musiklivet i Polen går för närvarande helt i Chopins tecken. I mars 1948 beslöt ministerrådet att organisera ett »Chopinår» under rikspresidentens beskydd. Festligheterna med anledning av hundraårsminnet av den polske tonpoetens bortgång inleddes den 22 februari detta år med en minneshögtidlighet ute i byn Zelazowa Wola utanför Warschau varvid Paderewskiclevén Henryk Szromka utförde ett representativt pianoprogram. Samma afton ägde en festkonsert rum i Romateatern med mästarens båda pianokonserter på programmet. Dessa tvenne tillfällen utgjorde den officiella upptakten till en serie konserter över hela landet, varvid Chopins samtliga verk utföras av Polens främsta »chopinister». På Chopininstitutets i Warschau försorg utges en ny upplaga av mästarens verk i kritisk revidering av Ignacy Paderewski. All utländsk litteratur om Chopin utkommer i polsk översättning, likaså hans rätt sparsamma brevväxling. De internationella pianistävlingarna i Warschau äga för första gången efter kriget ányo rum i mitten av september, vid vilket tillfälle hundratals pianistämnen från hela världen komma att tävla om en utmärkelse, som är likvärdig med konstnärligt genombrott och vändande engagemang i fyra världsdelar. Sak, Unin-sky, Imre Ungar, Oborin m.fl. ha denna utmärkelse att tacka för sin karriär. Finland har emotsagt ett anbud att sända en deltagare under 30 år till tävlingarna. De polska myndigheterna har erbjudit sig att stå för alla kostnader med förbehåll att denna deltagare utses vid en offentlig utgallringstävlan i Helsingfors. Det måste anses som ett tattigdomsbevis att vi icke kunna accepterа erbjudandet, emedan det vitsat sig omöjligt att uppbringa lämpliga kandidater beträffande den nödvändiga repertoiren. Vår musikakademi har ju dock under årens lopp utdelat en massa diplom, varför det måste väcka en viss uppmärksamhet att ingen enda kan fås att fara våra färger vid tävlingarna i den polska huvudstaden.

Vad den polska kulturella kontakten med utlandet beträffar, är denna sedan ett par år tillbaka åtminstone på musikens område synnerligen livlig. Flera av landets förnämsta förmågor bereda tillfälle att konsertera utomlands och landet besökes i enlighet med utbytesprincipen av ett stort antal solister från snart sagt alla länder. Turnéerna planeras av »Ministeriet för Kultur och Konst» i Warschau och organiseras av dess underlydande organ, konsertbyrån »Artos», som i närvarande stund bland sina främsta krafter räknar Jan Niwinki, före kriget uppburen violinlärare i kulturvaggan Abo. Då musikintresset är mycket stort, kunna utländska artister även sådana av mindre format, erbjudas synnerligen förmånliga ekonomiska villkor och möjligheter till ett stort antal uppträdanden. Impressarier vilka driva ren profitverksamhet finnes för närvarande inte i landet och konsträren slipper härigenom alle kalkylerande och schackrande, vilket i allmänhet ligger illa till för hans temperament. En del konserter går naturligtvis bättre, andra sämre, men för konsertgivarna räkning jämnar det hela ut sig och alla solister av en viss klass kunna räkna på i stort sett samma förmåner. Konsträrens ställning är i dagens Polen bättre än i många andra länder och i varje fall mycket bättre än före kriget och han bevara sin ställning endast genom att stå med regimen, äger ett visst fog för sig, men så är det ju överallt. Ett par allmänt kända fall, varvid det är fråga om världsberömda instrumentalister i Danmark och Frankrike, visa tvärtom tydligt att man ingenstans helt kan ignorera de politiska konjunkturerna.

*

Den polska operan uppvog denna vinter sin verksamhet efter kriget. Det vackra och unika operahuset i Warschau förstördes helt under kriget, men kommer att restaureras. Romateatern, mellan östeuropéerna och andra länder består närmast i att denna kulturpropaganda i de förra tillmätes en så överhöra mycket större betydelse. Hos oss har det ju på senare tid skrivits mycket om vikten för ett litet land att bestå sig med en sådan propaganda, men tillsvidare inskränker det sig till tomt prat och den enskilda konsträren får hos oss taga allt på egen risk och räkna med att under sina resor utomlands i hemlandet förlora den ekonomiska bas, utan vilken han inte i längden på ett effektivt sätt kan bedriva sin verksamhet. Att konsträren är en figur den där mäste åta, bo och klädа sig och vid behov rekreera sig för att kunna utföra ett arbete som måste anses samhällsnyttigt och av betydelse för landet, har gått upp för myndigheterna i en del länder. Man får därför ej missтycka om så många artister öppet visa sin sympati för dessa länders regim. Påstående, att även i dessa länder konsträren kan bevara sin ställning endast genom att stå väl med regimen, äger ett visst fog för sig, men så är det ju överallt. Ett par allmänt kända fall, varvid det är fråga om världsberömda instrumentalister i Danmark och Frankrike, visa tvärtom tydligt att man ingenstans helt kan ignorera de politiska konjunkturerna.

*

Den polska operan uppvog denna vinter sin verksamhet efter kriget. Det vackra och unika operahuset i Warschau förstördes helt under kriget, men kommer att restaureras. Romateatern,

klassikerna står sig, men den frenesi med vilken en Malawski t.ex. applåderades tydde på att smaken ingalunda är ensidigt inriktad. Utom all konkurrens när det gäller publikgunsten står naturligtvis Chopin, och honom tyckes man inte kunna få nog av. Första kvällen vi befunno oss i Zakopane, formligen tvingade man oss att åhöra ett Chopinprogram i Morskie Okos festsal. Den polska traditionen föreskriver en Chopintolkning, som i hög grad avviker från den gängse. Man frapperas av de långsamma tempina och en viss objektivitet, som undviker att taga fasta på de sensitiva dragen i hans musik. I en intressant essä i Revue de France påpekades nyligen att Chopin egentligen har blott tvenne verkliga fiender, pianisterna och författarena. De förra envisas att i sin tolkning ständigt gråta över hans och sina egna olyckor, de senare att göra nummer av hans minsta motgång, allt till skada för en rätt uppfattning om honom själv och hans verk. Polens framstående chopinister lära oss att hålla oss på mattan och att accentuera ett av de bärande och väsentligaste elementen i hans konst, klassisk måttfullhet och formell pregnans.

R. B.

Norden mellan öst och väst.

Det har hörts en hel del irriterade tongångar kring namnet Arnulf Överland på sistone. Undra på det! Den som är så envetet påståelig och obönhörligt konsekvent i sina politiska åsikter blir lätt till förargelse för annorlunda sinnade. Eller sagt med Överlands egna ord: »Det förargar oss inte nämnvärt om en motståndare säger något som är uppenbart oriktigt. Men om vi vill försvara en ståndpunkt, vars riktighet vi själva inte är riktigt säkra på, kan det vålla oss kraftig förargelse om motparten pekar på vårt inre tvivel.»

Dessa träffande ord ger en viss psykologisk belysning åt de förargelsens skrin Överland uppväckt på somliga håll, då han envisats med att oförtrutet tala över temat: »Diktatur är alltid diktatur.» En gång i tiden förargade det påståendet honom själv, berättar han, då det framfördes i högertidningar med adress till den bolsjevikiska diktaturen. På den tiden var han kommunist och hoppades att den ryska revolutionen var upptakten till det socialiserade frihetens rike han som den blåögt idealistiska kommunist han då var drömde om.

Men Överland har en egenskap som är högst ovanlig: mod att se även sina älsklingsillusioner i kalla faktas obarmhärtigt avslöjande ljus och mod att dra konsekvenserna av vad han sett. »För mig», säger han, »är begreppet socialism oupplösligt förknippat med en föreställning om frihet, mänskliga rättigheter och människovärde.» Dessa heliga principer kan han aldrig köpslå om. Varhelst han finner att de grovt kränkas, det må vara i öst eller väst, norr eller söder, där fördömer han det lika strängt och obevekligt. En ävenledes högst sällsynt förmåga av objektivitet, som i allmänhet föga uppskatas av de många önske- och känsloätnkande som fördelar ljus och skuggor efter eget skön. Intet tycks heller vara den tröga mänskliga naturen så motbjudande som att göra omvärderingar eller underkasta sina personligt omhuldade idéer en nykter, allsidig omprövning. Att göra detta ärligt och öppet kräver ett rätt stort mått av själsstorhet och frihet från småskuren fåfänga och personliga prestigehänsyn. En sådan storhet hade på sin tid E. G. Geijer, då han proklamerade sitt berömda avfall från konservatismens idéer, och en sådan storhet besitter i sin mån också Överland.

Han har visserligen inte avfallit från socialismen, han betraktar sig fortfarande som socialist, men han har utträtt ur kommunistpartiet. Ty »en socialism, som måste införas på det sättet, att en väpnad minoritet tar makten, undertrycker flertalet och gör oss lycksaliga mot våra förbittrade protester — en socialism, som inte kan hålla sig kvar vid makten utan hemlig polis och presscensur — utan att införa enpartisystem och göra det övervägande flertalet av folket omyndigt — utan att fylla fängelser och koncentrationsläger med milliontals människor — en sådan soocialism ska hederliga människor inte försvara!»

Den bok varur ovanstående rader är hämtade kallas i sin svenska översättning Norden mellan öst och väst och är sammanställd av ett antal tal och föredrag, som Överland hållit åren 1946—48 lite varstans i Norden utom i Finland — av skäl som lätt förstås av dem som vet vad Överland har på hjärtat. Ty Överland är ingen festtalare, som i välsvarvade och överslätande vändningar svänger sig med de nu till äckel missbrukade orden frihet, rätt, demokrati. Han är en olyckskorp om man så vill, en varnare och även en anklagare, vars rättskänslas kampassnål inte låter sig påverkas av någon magnetisk dragning mot vare sig öst eller väst. Han är utan skonsamhet i sina varningar och anklagelser, men han är inte bitter eller hätsk. Till en början känns det enbart välgörande att mitt i allt dimbildande, kväljande frasmakeri lyssna till en röst, så otvetydig i sin förkunnelse, så klar och fast och orädd, och till ett i all sin enkelhet så skickligt behandlat vardagsspråk, kryddat med en lätt, torr ironi av god effekt.

Hämeen yhteistyö
21.VI.1949.

Musiikkimaailma

Chopinin sydän jälleen Varsovassa

Chopinin sydän, joka Varsovan barbaarisen hävityksen jälkeen oli siirretty Milanowekiin, asetettiin syyskuun 17 pnä 1945 takaisin paikalleen Pyhän Ristin puolittain raunioituneeseen kirkkoon. Seinään on uudelleen kiinnitetty kivilaatta, johon on uurrutettu "Missä aarteeni, siellä sydämeni".

Enemmän kuin mihinkään toiseen kaupunkiin Chopin oli kiintynyt Varsovaan, missä hän oli saanut kasvatuksensa, ja missä häntä ensimmäisen kerran oli nimitetty neroksi. Chopinin elämä jakaantuu kahteen melkein yhtä pitkään jaksoon: 20 vuotta onnellista lapsuus- ja nuoruusaikaa ja 19 vuotta harhailua ulkomailla kurjuudessa yksinäisenä ja katkerana. Siksipä ei ole hämmästyttävää että hän myöhemmin aina puhui onnellisen nuoruutensa maasta.

Kun v. 1944 kapinan aikana Varsova riutui, kun sen talot luhistuivat, kirkkojen tornit sortuivat ja sen kalleimmat muistot liekehtivät tulimerenä, eikä sen historiallisista muistomerkeistä jäänyt juuri jälkeäkään, vietiin Chopinin sydän pois Varsovasta. Arkkipiispa Szlagowski säilytti sitä Milanowekissa Varsovan historian synkimpinä hetkinä, mutta tämä symbooli on nyt palannut takaisin.

Varsova ei ole kuollut. Sen autioilla kaduilla elpyy elämä ja työ. Chopinin sydän on tuotu takaisin Varsovaan symbolisoimaan pääkaupungin uudestisyntyvää elämää. Mutta Chopinin musiikin ei ole tarvinnut palata takaisin rauniokaupunkiin, sillä se ei ole koskaan sieltä väistynytkään. Se oli niiden luona, jotka miehityksen aikana öisin taistelivat sortajia vastaan. Se oli jäänyt siksi, että saksalaiset olivat sen kieltäneet pelätessään kukkien alle kätkettyjä tykkejä. Chopinin musiikki myötäili, kun nuorison miekka nostettiin vihollista vastaan traagillisessa ja epävarmassa taistelussa. Chopinin musiikki ei milloinkaan ole jättänyt Varsovaa ja se on soiva silloinkin, kun kaupunki fenix-linnun tavoin nousee tuhastaan uuteen ja onnelliseen elämään.

Zjednoczenie Słowiańskie I F C

Helsingin Sanomat
7.VII.49.

Pariisin musiikkielämää

III

Helsingin Sanomille VEIKKO HELASVUO

Frédéric Chopin, taustakuviona hänen käsikirjoituksensa.

Jo vuosikymmeniä — sota-ajan keskeytyksiä lukuunottamatta — ovat Alfred Cortot'n pianistikurssit kuuluneet Pariisin kesäisen musiikkikauden vakinaiseen ohjelmaan. Joukoittain nuoria pianisteja maailman eri kulmilta on niillä saanut valmennusta pianokirjallisuuden mestariteosten tulkinnasa. Cortot tosin menetti viimeisen maailmansodan jälkeen poliittisista syistä melkoisesti kansansuosiotaan. Meidänkin lehdissämme puhuttiin aikoinaan siitä skandaalista, joka järjestettiin Cortot'n astuessa ensimmäisen kerran sodan jälkeen pariisilaisyleisön eteen soittaakseen Schumannin konserton. Hän on kuitenkin vähitellen palauttanut asemaansa, ja Chopin-juhlien kohokohdaksi saattaa muodostua mestarin 100-vuotiskuolinpäiväksi lokakuun 17:ksi ilmoitettu Cortot'n konsertti; miten tämä nerokas pianistitaiteilija vieläkin voi soittaa, siitähän tietävät kertoa muiden muassa ne helsinkiläiset, jotka viime syksynä kuulivat hänen esittävän Chopinin preludeja, C-molli-sonaatin tai Schumannin Lapsikuvia.

Tänä vuonna Cortot'n kurssit olivat omistetut Chopinin tuotannolle. Kymmenenä kesäkuisena iltana kokoontui Ecole normale de Musique'in saliin toistakymmentä pianistia käsittävä oppilasparvi sekä kuulijoina satamääräinen joukko panisteja ja pianonsoiton harrastajia, perehtyäkseen Cortot'n innoittavalla opastuksella puolalaisen pianosäveltäjän teoksiin. Koko Chopinin laaja pianotuotanto käytiin näiden kurssien puitteissa läpi, opettajan suullisten erittelyjen ja omien soittonäytteiden vuorotellessa oppilaiden — heidän joukossaan konsertoineita taiteilijoitakin — esitysten kanssa.

Nerokas intuitio, yhtyneenä syvään ja perinpohjaiseen tietoon, kyky tunkeutua jokaisen sävellyksen ytimeen, ja taito ilmentää näkemyksensä sekä sanoin että sävelin, on Cortot'n hallussa. Naulan kantaan osuva tulkinnan ansioiden ja heikkouksien arviointi seuraa jokaista oppilasesitystä, jonka jälkeen maistre istahtaa flyygelin ääreen ja näyttää kädestä pitäen joitakin tarkistusta vaativia kohtia, ehkäpä esittää itse koko sävellyksenkin. Hän viljelee mielellään henkeviä rinnastuksia musiikin ja muiden taiteiden väliltä, eksymättä silti kertaakaan sävelteosten karkean ohjelmallistamisen vaarallisille teille.

Robert Casadesus

Kurssien viimeistä edellisenä iltana on työn alla mm. suuri f-molli-Fantasia. Kun joku on ottanut teoksen loppuvaiheissa esiintyvän marssinomaisen taitteen liian miehekkään pontevasti, oikaisee Cortot hänen käsitystään: »Ei niinkuin sotilasmarssia, vaan kuten sankarilaulua ...» — mielikuva, johon kaikki läsnäolijat hyväksyen yhtyvät. Ja miltei huvittavaa on todeta, miten vaivattomasti, luontevasti opettaja itse saa jonkin kohdan soimaan juuri haluamallaan tavalla. Mikä ero kosketuksen ilmerikkaudessa ja herkkyydessä etevimpiinkin oppilaisiin verrattuna! Eikä voi kuin ihmetellä, että tuo vanha, puolisokea mies yhä jaksaa säilyttää sormissaan miltei koko Chopinin tuotannon — vain joskus tarvitaan nuotteja, aloitettiinpa mistä tahansa — vaikka tietääkin, että mestarin taito pohjautuu vuosikymmenien harvinaisen kinteään kanssakäymiseen Chopinin sävellysten parissa.

Cortot'n Chopin-tulkinta on epäilemättä omassa lajissaan lyömätöntä. Mutta samaa säveltäjää ja sävelteosta voidaan lähestyä useammaltakin taholta. Siitä antoi vääjäämättömän todistuksen toinen mainio ranskalainen pianisti Robert Casadesus. Hänen Chopinin-konserttinsa toukokuun viimeisenä päivänä Théâtre des Champs-Elysees'ssä oli eräs noita unohtumattomia taidetilaisuuksia, joiden muisto jää elämään läsnäolijoiden mieliin vielä kauan jälkeenpäin.

Casadesus, jo keski-ikäinen, vankkarakenteinen mies, on sillä esittävän taiteen linjalla, joka antaa yhtä paljon oikeutta älylle kuin tunteelle: kaikki liioitteleva romantisointi on vierasta hänen tulkinnoilleen. Mutta millä johdonmukaisella määrätietoisuudella hän jokaiseen esittämäänsä teokseen valoikaan juuri sen vaatiman tunnelman!

Teknillisesti Casadesus on sitä mestarien luokkaa, jonka ei tarvitse pyrkiä näyttämään taitonsa täydellisyyttä ylinopeilla tempoilla tai dynaamisten vastakohtien liioittelevalla tehostuksella. Kuin osoittaakseen inhimillisyytensä, hän saattoi jonkin usein kuullun etydin soittaa lukuisten virhelyöntien sumentamana, kuitenkin vain luodakseen seuraavasta mitä ehyimpänä hohtavan, täydellisen taideteoksen. Hyvin säästeliäs pedaalin käyttö oli Casadesus'n soittotavalle ominaista. Jonkin masurkan hakkaavan säestyskuvion tyhjät kvintit hän voi lyödä murhaavan kovina, niinkuin vain puolalaisen maalaistanssin siekailemattomat, riehakkaat rytmi-iskut saattavat sallia. Ja jonkin hiljaisen masurkan melodia soi seuraavassa hetkessä juuri vastakohtaisuutensa voimasta koko määrittelemättömällä tenhollaan, verhottuna, tuskaisena kuin itse Puolan kansan ja maan valitusta huokuen: näin ehkä olisi Chopinkin sen soittanut! Casadesus päättää konserttinsa Tarantellaan, jonka pirullisena jankkaavat, tanssitaudin kaameaa kuumetta uhoavat rytmit iskeytyvät kuulijan aivoihin pakahduttavina, peloittavina, tuhoa ennustavina ...

Pariisi ei olisi Pariisi, ellei se juhlisi Chopiniään muutenkin kuin konsertein. Toukokuun loppupäivinä kerrottiin päivälehdissä suuresta seurapiirijuhlasta, joka järjestettiin Place Vendome'n varrella siinä talossa, missä Chopin vietti elämänsä viimeiset päivät. Juhlavieraat viettivät iltaa niissä huoneissa, missä Chopin oli asunut, ja lopuksi kuultiin Chopin-konsertti, ehkäpä Chopinin aikuisella instrumentilla ... Puolet tästä kaikesta oli tosin kekseliäästä lavastusta, sillä todellisuudessa ei enää tiedetä, missä osassa suurta rakennusta Chopinin asunto oli. Joka tapauksessa on talon seinällä marmorilaatta, joka tietää Chopinin täällä viimeiset hetkensä viettäneen. Ja komeiden juhlien kautta sai jokin hyvä tarkoitus sievoisen summan frangeja ...

Voidaan tosiaan puhua pariisilaisten Chopin-kultista. Vaikkakin se saisi myös hiukan meidän mielestämme outoja muotoja — konserttitoimistot ja juhla-impressaarit osaavat käyttää hyväkseen kansan halua kuulla Chopiniä — todistaa se, että puolalais-ranskalaisen mestarin musiikilla on elävä kosketuksensa meidänkin aikamme ihmiseen.

Ja kauniina ja hartaana tämä Chopin-ihailu näyttäytyy sille, joka jonakin kesäisenä päivänä hetkeksi irtautuu suurkaupungin hyörinästä ja suuntaa kulkunsa Père-Lachaise'in hautausmaalle, siihen kirkkotarhaan, jossa sadat kuuluisat miehet ovat saaneet viimeisen sen leposijansa. Siellä kohoaa, lähellä nuorena kuolleen Bellinin, konservatorion johtaja ja säveltäjä Cherubinin ja kapellimestari Habeneckin hautoja, Frédéric Chopinin marmorinen hautamuistomerkki. Lukuisat haudan rautaaidan ristikkoihin pistetyt tuoreet ruusu- ja orvokkikimput ovat osoittamassa sitä asemaa, mikä Chopinillä jatkuvasti on ranskalaisten sydämissä. Kaupungin kohu kuuluu kalmiston hiljaisuuteen enää vain vaimeana kaikuna, mieli herkistyy muistelemaan säveliä, jotka sadan vuoden takaa tuovat viestinsä kuolemattoman kauneuden maasta ... Tuuli suhahtaa sypressien latvuksissa: päivä on kääntymässä illaksi, on tullut aika jättää tämä pyhä paikka. Kuinka laulaakaan Mozartille omistetuissa säkeissään Alfred de Musset, Chopinin runoilija ystävä, mies, jonka viimeinen leposija on muutaman askeleen päässä Chopinin haudasta:

»Muista, kun yksinäinen kukka haudallani suloisesti aukeaa, sinä et minua enää näe; mutta kuolematon sieluni palaa luoksesi kuin uskollinen sisar. Kuuntele ääntä, joka yössä valittaa: muista.»

Alfred Cortot

Zjednoczenie Stowarzyszeń Polskich w Finlandii
Z. S. P. F.

Kansan Tahto
8.VII.1949.

Kirjat ja taide

„Chopin-vuosi"

Vuonna 1949 vietetään Frederic Chopinin 100-vuotismuistojuhlaa. Vuoden kunniaksi järjestetään Puolassa kansainvälisiä juhlallisuuksia, ja koko vuosi on ristitty "Chopin-vuodeksi". Itse Puolan presidentti on suostunut toimimaan juhlien suojelijana.

"Chopin-vuoden" juhlallisuudet alkoivat helmikuun 22 pnä Chopinin syntymäpäivänä Zelazowa Wolassa pidetyllä juhlalla.

"Chopin-vuoden" aikana julkaistaan T. J. Paderewskin sovittamia Chopinin teoksia, Chopinin elämäkertoja ja häntä koskevia tutkielmia. On julistettu kaksi kilpailua, joista toisessa kilpaillaan parhaasta Chopinin kunniaksi sävellettävästä sinfonisesta, vokaalisesta, soolo-, kuoro- tai kansanmusiikkiteoksesta ja toisessa Varsovaan pystytettävästä Chopinin muistopatsaasta.

Koko maassa järjestetään joukko konsertteja, jotka kulkevat nimellä "Chopinin teosten esitykset". Näissä konserteissa esitetään kaikki hänen teoksensa. Samoin järjestetään n.s. historiallisia konsertteja, jotka pidetään täsmälleen samoina päivinä kuin Chopin itse vastaavia kappaleita 100 vuotta sitten soitti, sekä niissä kaupungeissa, joissa hän silloin esiintyi.

Nämä ovat Chopinin ensimmäinen konsertti Pariisissa helmikuun 26 pnä 1832, ensimmäinen konsertti Varsovassa maaliskuun 17 pnä 1830, konsertti Lontoossa toukokuun 15 pnä 1848, konsertti Wienissä elokuun 11 pnä 1892 sekä hänen jäähyväiskonserttinsa Varsovassa lokakuun 11 pnä 1830.

Vakinainen Chopin-näyttely on Varsovan kansallismuseossa, joka on auki koko vuoden ja sen lisäksi kiertäviä näyttelyitä.

Edellämainittujen kilpailujen lisäksi järjestetään kansainvälinen pianistikilpailu, joka pidetään Varsovassa syyskuun 15 ja lokakuun 15 päivien välisenä aikana. Nämä kilpailut ovat samalla neljännet kansainväliset Chopin-kilpailut. Aloitteen tällaisten kilpailujen pitämisestä teki prof. M. Georges Zurawlew. Ensimmäiset kilpailut pidettiin vuonna 1927 ja kilpailusääntöjen mukaisesti ne pidetään joka viides vuosi. Toinen maailmansota kuitenkin katkaisi kilpailujen säännöllisen jakson, eikä vuonna 1942 pidetty IV kansainvälisiä kilpailuja. Samana vuonna saksalaiset miehittäjät kielsivät Chopinin poloneesien, masurkkien ja c-molli etyydin — näiden muotonsa ja sisältönsä puolesta eniten puolalaisten teosten — soittamisen. Puolan kansa vastasi tähän toimenpiteeseen sillä, että Chopinin musiikki hävisi kokonaan julkisilta esityslavoilta ja siirtyi vastarinnan maailmaan. Sadoissa salaisissa konserteissa Varsovassa ja maaseudulla puolalaiset pianistit kunnioittivat tätä suurta, barbaarien pahoinpitelemää neroa ja lohduttivat kanssaihmisiään.

"Chopin-vuoden" Suomessa oleva Chopin-komiteaan kuuluvat seuraavat henkilöt: professori Yrjö Kilpinen, professori Selim Palmgren, professori Toivo Haapanen, tri Arvid Enckell ja taitelija Kurt Wallden.

Suomi—Puola Yhdistys järjestää lokakuun 9 pnä Yliopiston suuressa juhlasalissa juhlakonsertin, jossa esiintyy yhdeksän maamme parhaisiin kuuluvaa taiteilijaa: Erik Tawaststjerna, Kurt Wallden, Merete Söderhjelm, Rolf Bergroth, Ilmari Hannikainen, Timo Mikkilä, Cyril Szalkiewicz, Maire Halava ja prof. Ernst Linko. Konsertti on siitä erikoinen, että nämä monet pianistit esiintyvät yhteisessä konsertissa. Chopinin kuolinpäivänä lokakuun 17:nä Timo Mikkilä antaa konsertin, jossa hän soittaa täsmälleen saman ohjelman kuin Chopin itse viimeisessä konsertissaan. Myös Yleisradio järjestää Chopin-ohjelmaa syyskuun puolivälissä torstaikonsertissa, jossa Orest Bodalew on solistina. Yhdistys on välittänyt Puolan lähetystön kilpailukutsun Varsovan kilpailuihin kymmenelle Chopin-komitean osoittamalle suomalaiselle pianistille ja lähetystö on luvannut kustantaa yhden suomalaisen pianistin matkan.

Zbiory Stowarzyszenia I.F.C.

Hufvudstadsbladet
15.IX.49.

Internationell pianisttävling till Chopins minne.

MOSKVA, onsdag. (FNB-TASS) I anslutning till 100-årsjubileet till minnet av den store polske kompositören Chopins dödsdag anordnas en internationell pianisttävling i Warschau. På onsdagsmorgonen flög en sovjetrysk pianistdelegation från Moskva till Warschau för att delta i tävlingarna.

Till den sovjetryska delegationen hör pianisterna Viktor Mersjanov, Tamara Guseva, Eugeni Malinin, Georgi Muralev och Bella Davidova samt medlemmar av tävlingarnas prisnämnd, Sovjetunionens främsta pianister, professorerna Pavel Serebrjakov och Lev Oborin, vilka vann den första Chopin-tävlingen år 1927. Förutom polska och sovjetryska pianister deltar i tävlingen konstnärer från Tjeckoslovakien, Bulgarien, Ungern, Österrike, England, Mexiko, Italien, USA och flera andra länder.

UUSI SUOMI

15.IX.49.

Chopinin 100-vuotismuistojuhla Varsovassa

Moskova, 14. 9. (STT—TASS) Suuren puolalaisen säveltäjän Chopinin kuolemasta tulee kuluneeksi 100 vuotta. Varsovassa pannaan toimeen kansainväliset pianistien kilpailut tämän muistopäivän juhlallisuuksien merkeissä. Neuvostoliiton pianistien valtuuskunta lähti tänään aamulla lentokoneella matkalle Moskovasta Varsovaan.

Neuvostoliiton pianistien valtuuskuntaan kuuluvat pianistit Viktor Mershanov, Tamara Guseva, Evgani Malinin, Georgi Muralov ja Bella Davidova sekä kilpailun palkintolautakunnan jäsenet, nim. huomatuimmat neuvostoliittolaiset pianistit professorit Pavel Serabrjakov ja Lev Oborin, jotka voittivat ensimmäisen Chopinin nimelle omistetun kansainvälisen kilpailun 22 vuotta takaperin v. 1927. Paitsi Puolan ja Neuvostoliiton pianisteja kilpailuun osallistuu Tshekkoslovakian, Bulgarian, Unkarin, Itävallan, Englannin, Meksikon, Italian, Yhdysvaltain ja monien muiden maiden pianisteja.

TYÖKANSAN SANOMAT

15.IX.49.

Chopinin kuoleman 100-vuotismuisto

Moskova 14. 9. (STT—TASS) Suuren puolalaisen säveltäjän Chopinin kuolemasta tulee kuluneeksi 100 vuotta. Varsovassa pannaan toimeen kansainväliset pianistien kilpailut tämän muistopäivän juhlallisuuksien merkeissä. Neuvostoliiton pianistien valtuuskunta lähti tänään aamulla lentokoneella matkalle Moskovasta Varsovaan.

Neuvostoliiton pianistien valtuuskuntaan kuluvat pianistit Viktor Mershanov, Tamara Guseva, Evgani Malinin, Georgi Muralev ja Bella Davidova sekä kilpailun palkintolautakunnan jäsenet, nim. huomatuimmat neuvostoliittolaiset pianistit professorit Pavel Serebrjakov ja Lev Oborin, jotka voittivat ensimmäisen Chopinin nimelle omistetun kansainvälisen kilpailun 22 vuotta sitten v. 1927. Paitsi Puolan ja Neuvostoliiton pianisteja kilpailuun osallistuu Tshekkoslovakian, Bulgarian, Unkarin, Itävallan, Engiannin, Meksikon, Italian, Yhdysvaltain ja monien muiden maiden pianisteja.

Stowarzyszenia Zjazdy I.F.C.

Työkansan Sanomat
23.9.49.

Chopin-kilpailut radioidaan

Warsovassa pidetään Chopinin kuoleman 100-vuotismuiston johdosta 18. 9. —15. 10 suuret Chopin-kilpailut, joihin saavat alle 32-vuotiaat pianistit osallistua kaikista maista. Osanottajia on ilmoittautunut 37. Suomi ei osallistu kilpailuihin. Kilpailunäytökset radioidaan päivittäin kello 23.10—23.50 pitkillä 1393 metrin aalloilla.

Helsingin Sanomat
23.9.49.

Chopin-kilpailut

Varsovassa pidetään Chopinin kuoleman 100-vuotismuiston johdosta 18. 9—15 10 suuria Chopin-kilpailut, joihin saavat alle 32-vuotiaat pianistit osallistua kaikista maista. Osanottajia on ilmoittautunut 37. Suomi ei osallistu kilpailuihin. Kilpailunäytökset radioidaan päivittäin klo 23.10—23.50 pitkillä 1395 metrin aalloilla.

Hufvudstadsbladet
24.9.49

Chopinjubileet i Warschau.

I Warschau anordnas under tiden 18. 9.—15. 10. stora Chopintävlingar med anledning av 100-års minnet av Chopins död. I tävlingarna, som är öppna för klaverkonstnärer under 32 år, deltar 37 pianister från olika länder. Finland är icke representerat vid tävlingarna emedan vi f. n. inte har pianister i toppklass som fyller vilkoren beträffande åldern.

Tävlingsprestationerna radieras dagligen över Warschau mellan kl. 23.10 och 23.50 på lång våg 1393,3 meter.

Hufvudstadsbladet
25.9.49.

Chopinjubileet i Helsingfors.

Med anledning av att 100 år förflutit sedan Frédéric Chopins död anordnar Samfundet Finland-Polen en stor festkonsert som ges under beskydd av Republikens president söndagen den 9 oktober i Universitetets solennitetssal. Vid konserten medverkar pianisterna Maire Halava, Merete Söderhjelm, Rolf Bergroth, Ilmari Hannikainen, Ernst Linko, Timo Mikkilä, Cyril Szalkiewicz, Erik Tawaststjerna och Kurt Walldén.

Pianovirtuosen Orest Bodalew ger Chopin-afton i Konservatoriet nästa onsdag den 28 ds kl. 20.

Den kände polske pianovirtuosen Jan Smeterlin kommer att ge konserter torsdagen den 29 sept. och söndagen den 2 okt. i Konservatoriet. Vid sin andra pianoafton spelar Smeterlin ett Chopin-program.

Uusi Suomi
25.9.49.

OREST BODALEW pitää Chopin-illan ensi keskiviikkona tk. 28. pnä Konservatoriossa. Ohjelma on seuraava: Poloneesi (cis), Impromptu (fis), Fantasia-impromptu, Sonaatti b-molli Fantasia (f), 5 Etydiä, Sonaatti h-molli.

SMETERLININ ensimmäinen konsertti on torstaina 29. 9. Konservatoriossa. Kuuluisa puolalainen pianomestari soittaa mm. Beethovenin Appassionata-sonaatin, Chopinin 24 preludia, kolme Debussyn sävellystä, kaksi Lisztin Paganini-etydiä, mm. La Campanellan ym. Toisessa konsertissa 2. 10. on Chopin-ohjelma.

Uusi Suomi
25.9.49.

Suuri Chopin-juhlakonsertti

Suomi—Puola Yhdistyksen järjestämä suuri juhlakonsertti Chopinin kuoleman 100-vuotismuiston johdosta pidetään yliopiston juhlasalissa sunnuntaina lokakuun 9. pnä. Konsertin suojelijana on tasavallan presidentti. Siinä avustavat seuraavat tunnetut taiteilijat: Maire Halava, Merete Söderhjelm, Rolf Bergroth, Ilmari Hannikainen, Ernst Linko, Timo Mikkilä, Cyril Szalkiewicz, Erik Tawaststjerna ja Kurt Walldén.

Suom.Sosialidemokraatti
25.9.49.

Smeterlinin ensimmäinen konsertti on torstaina 29.9. Konservatoriossa. Toisessa konsertissa 2.10. on Chopin-ohjelma.

Orest Bodalew, joka erittäin menestyksellisesti on kuluneina viikkoina konsertoinut ympäri Suomen, pitää Chopin-illan ensi keskiviikkona tk. 28 pnä Konservatoriossa.

Suomi—Puola Yhdistyksen järjestämä suuri juhlakonsertti Chopinin kuoleman 100-vuotismuiston johdosta pidetään Yliopiston juhlasalissa sunnuntaina lokakuun 9 pnä. Konsertin suojelijana on Tasavallan Presidentti.

Stowarzyszenie Polsko-Fińskie
P. F. C.

Uusi Suomi
25.9.49.

CHOPININ NUORUUS

Nerokkaiden säveltäjien nuoruudenteosten lukeminen on tavattoman innoittavaa. Se antaa meille tilaisuuden seurata askel askeleelta musikaalisten keinojen omaksumista ja oman tyylin voimistumista. Ensimmäisistä, avuttomuutensa tähden liikuttavista kokeiluista, joissa aivan kuin peilissä kuvastuu nerokasta lasta ympäröivä musiikin ilmapiiri, tulemme asteittain nuoren säveltäjän henkilökohtaisia taipumuksia yhä kaunopuheisemmin korostaviin teoksiin. Ne muodostavat perustan, jolle myöhemmin kasvavat mestariteokset. Katsellessamme Chopinin ensimmäisiä kokeiluja säveltämisen alalla koemme samanlaista liikutusta, minkä meissä herättää 8-vuotiaan Mozartin "Nuottivihko". Molemmissa tapauksissa havaitsemme ihmeeksemme, että niihin ikään kuin pienoiskoossa sisältyvät näiden säveltäjäin tuotannon peruspiirteet ja että jo niissä on olemassa ituja, joista tulevaisuudessa kehittyy heidän jalo tuotantonsa. Mozartin ja Chopinin nuoruudenteoksissa on havaittavissa vielä yksi yhteinen piirre; ne todistavat säveltäjäin nopeaa kehittymistä ja varhaista luomisen kypsyyden saavuttamista.

Chopinin nuoruus liittyy Varsovaan, joka Varsovan Ruhtinaskunnan ja Kongressikuningaskunnan aikoihin (1807—1831) eli kulttuurin kukoistuksen aikakautta. Ranskan vallankumouksen vaikutuksesta heräävät nationalistiset virtaukset ilmenivät taiteen alalla täydellisyydessään romantiikassa. Maat, jotka siihen asti olivat passiivisesti omaksuneet vieraan taidekulttuurin, pyrkivät nyt luomaan oman, kansallisen kulttuurin. Tuon uuden kulttuurin perustaksi tulee kansanomainen kulttuuri, josta romantikot toivovat löytävänsä kaikkein totuudenmukaisimmat ja luonteenomaisimmat kansalliset ainekset. Romantiikka tuo niin ikään taidekulttuurin käyttäjien joukkoon kaupunkilaiset, mikä selkä huomattavasti laajentaa taiteesta kiinnostuneiden ihmisten piiriä. Musiikin alalla tämä ilmenee siinä, että silloin syntyy yhä useampia julkisia konserttisaleja ja oopperoita sekä siinä, että silloin perustetaan musiikkiseuroja ja harrastelijakuoroja. Tämä muuttaa täydellisesti kaupunkien kulttuurikasvot. Nuo kaikki muutokset musiikin alalla kokee Varsova XIX:n vuosisadan ensimmäisinä vuosina.

Chopinin rakkaus musiikkiin ilmeni hyvin varhain. Kun vanhemmat v. 1817 päättivät uskoa poikansa vakinaisen pianonsoiton opettajan Wojciech Zywnyn huostaan, pikku Chopin osoitti jo sangen suurta taiturruutta pianonsoitossa. Tämän johdosta hän jo yhden vuoden opintojen jälkeen Zywnyn johdolla saattoi ensi kertaa esiintyä julkisesti hyväntekeväisyyskonsertissa (24. 2. 1818) ja herättää yleistä ihmettelyä taidolla, jolla hän soitti Gyrowetzin pianokonserton. Siitä alkoi hänen menestystensä sarja Varsovan salongeissa.

Zywny kasvatti oppilastaan ennen kaikkea Bachin teoksilla, jonka palvomisen hän oli perinyt opettajaltaan Kucharzilta. Tärkeä sija Zywnyn opetusohjelmistossa oli wieniläisklassikkojen teoksilla samoin kuin myös uudella pianokirjallisuudella, jota edustivat Hummel, Ries ja Gyrowetz. Italialaiseen musiikkiin Zywny sen sijaan suhtautui ilmeisen vihamielisesti, mikä sen ajan eurooppalaisten muusikkojen joukossa oli hyvin tyypillinen ilmiö. Kaikki mobilisoivat itsensä taisteluun Italian siihenastista hegemoniaa vastaan, Italian, joka koko XVIII:n vuosisadan ajan oli johtanut Euroopan musiikkielämää. Varsova kävi niin ikään omaa musiikkisotaansa Italiaa vastaan, minkä ilmauksena oli Elsnerin sekä säveltäjän ja laulunopettajan Solivan välinen vuosikausia kestänyt riita. Opiskelua Zywnyn johdolla kesti viisi vuotta. Se päättyi siihen, että opettajan oli tunnustettava, että hänen oppilaansa tiesi paljon enemmän kuin hän itse ja ettei Chopinilla ollut häneltä enää mitään opittavana.

Niinpä Chopin kehittelikin omaa pianonsoiton tekniikkaansa, ratkaisi itsenäisesti tekniliset ongelmat ja omasi siitä paitsi — kuten tiedämme — oman erikoisen ja omalaatuisen pianonsoiton tyylinsä. Zywnyn pianonsoitontuntemuksen lähestyessä loppuaan Chopin saattoi hyötyä yksinomaan seuraamalla Varsovassa käyvien mainehikkaimpien pianotaitureiden soittoa.

Samantapaisia autodidaktisia piirteitä oli myös hänen sävellysopinnoillaan. Neljän vuoden kuluttua sen jälkeen kun hän oli päättänyt opintonsa Zywnyllä, minkä neljän vuoden aikana hän opiskeli Varsovan Lyseossa, hän ryhtyi opiskelemaan musiikkikorkeakoulussa, Elsnerin sävellysluokalla.

Harmonian, kontrapunktin ja musiikin muotojen peruskäsitteiden omaksumisen lisäksi Elsnerin oppilaat koettelivat pääasiassa voimiaan laulusävellysten, ennen kaikkea kirkkolaulun alalla. Vuodelta 1827 peräisin olevasta raportista luemme, että "sävellys- ja kontrapunktiluokalla" toisen vuosikurssin oppilaat olivat Elsnerin johdolla "säveltäneet messuja puolalaiseen ja latinalaiseen tekstiin". Tosin Chopin sinä vuonna vasta alkoi opintonsa, mutta tulevaisuudessa hänkin varmaan joutui työskentelemään ahkerasti kirkkomusiikkiteosten parissa. Valitettavasti meillä ei ole tarkempia tietoja siitä, miten opinnot Elsnerin johdolla sujuivat, eikä myöskään Chopinin kouluteoksista ole säilynyt ainoakaan.

Samoin kuin Chopin pianonsoiton alalla oppi eniten vertailemalla omia tekniikkiaan saavutuksiaan vierailevien pianotaitureiden soittoon, hän myös sävellyksen alalla kehittyi pääasiallisesti aikansa säveltäjäin teosten pohjalla. "Chopin tutki niitä", säveltäjän elämäkerran kirjoittaja F. Hoesick sanoo, "enimmäkseen Brzezinan nuottikirjastossa ja -varastossa, missä hän istuskeli tuntikaupalla, tutkien ja soitellen kaikkia uutuuksia, oli sitten kysymys puolalaisten säveltäjäin teoksista tai äskettäin ulkomailta saapuneista teoksista". Senpä vuoksi Chopin olikin selvillä kaikesta, mikä tapahtui sen ajan eurooppalaisessa musiikissa.

Pääasiallisena "musiikkikorkeakoulunaan" Chopinille kuitenkin oli puolalainen kansanmusiikki, jonka osuus hänen tuotannossaan oli hyvin tärkeä. Chopinin nuoruudenaikainen suhtautuminen kansanmusiikkiin ei missään suhteessa eroa muiden puolalaisten säveltäjien suhtautumisesta siihen. Varsinaiset muutokset tapahtuivat vasta silloin, kun hänen tuotantonsa saavutti kypsyyden. Chopin luopui silloin yleisesti vallaolevasta tavasta siloitella ja "taiteellistaa" kansanmusiikkia, joka sai aikaan sen, että kansanmusiikki kadotti sille tyypilliset piirteet; hän rupesi sitä vastoin muuntelemaan taidemusiikkia kansanmusiikin mukaiseksi. Tässä seikassa piilee hänen omalaatuisuutensa ja hänen suuri vaikutuksensa romantiikan aikakaudella syntyneeseen "kansanomaiseen kouluun". Valitettavasti Chopinin musiikin ja puolalaisen kansanmusiikin väliset keskinäiset suhteet ovat vielä tänä päivänäkin tyhjentävästi selvittämättä. Chopin ei nähtävästi merkinnyt paperille ainoatakaan kansanlaulua, vaikka hänellä niitä olikin muistissa suuri joukko. Hänen masurkkansa, joissa tapaamme kolmen kansantanssin — masurin, oberekin ja kujawiakin — aineksia, sisältävät usein autenttisten kansantanssien osia, vaikka Chopin usein yhdistikin samaan teokseen eri kansansävelmien sisällön. Chopin otti puolalaisesta kansanmusiikista enpen kaikkea tuon sävelmän kehittelyn ja muovailun sisäisen mekanismin, jota hän käytti hyväkseen muuallakin kuin masurkoissa.

Chopinin nuoruudenteokset liittyvät muiden varsovalaisten säveltäjäin luomaan musiikkiin sekä tyylinsä että muotonsa puolesta. Voisimme jakaa ne salonkiteoksiin ja virtuoositeoksiin. Ensimmäiseen ryhmään kuuluvat poloneesit, masurkat, valssit ja nokturnot, toiseen rondot, muunnelmat ja etyydit. Luova toiminta salonkimusiikin alalla oli Varsovassa hyvin vilkasta. Jo mainitsemamme Brzezinan kirjasto julkaisi vuosittain lukuisia tansseja ja salonkiteoksia. Niiden joukossa oli myös muutamia Chopinin nuoruudenteoksia.

Chopin aloitti tuotantonsa poloneeseilla, jota luodessaan hän ei ottanut esimerkkiä siihen aikaan suosiossa olleista Michal Kleofas Ogińskin poloneeseista. Tuo XVIII:n ja XIX:n vuosisadan vaihteessa teoksiaan luonut aristokraatti ja harrastelijamuusikko ei vielä ollut kyennyt antamaan poloneeseilleen kansanomaista luonnetta. Niistä puhui liian voimakkaana Mozartin sävelkieli. Rytmillinen muotoilu oikeutti kuitenkin nimittämään niitä puolalaisiksi tansseiksi. Yhtä vaatimattomia kansanomaisia piirteitä oli myös Chopinin ensimmäisissä poloneeseissa, jotka kuitenkin lyhyessä ajassa muuttuivat musiikkirunoelmiksi, ja olivat puolalaisuuden täydellisiä ilmauksia. Samalla tavoin myös Chopinin varhaisimmilla masurkoilla lepää hyvin kevyt kansanomainen kerrostuma; ne ovat yksinkertaisesti vain salonkitanssiteoksia, joiden tahdissa sen ajan varsovalainen nuorisо tanssi. Mutta siinäkin kohdassa tapahtui hyvin pian muutos. Neljä säveltäjän kuoleman jälkeen ilmestynyttä masurkkaa, jotka varustettiin opusluvulla 68, mutta jotka oli sävelletty jo Varsovassa, omaavat jo kaikki autenttisen puolalaisen kansanomaisuuden piirteet huolimatta siitä, että säveltäjä varmaankin myöhemmin oli niitä hieman muokannut. Samanlaisen nopean kehityksen huomaamme tapahtuvan myös valsseissa ja nokturnoissa. Schubertin koruttoman muodon omaavat valssit, jotka varmaankin olivat "malleina" Chopinille, muuttuvat tunnelmansa puolesta differentsoiduiksi ja taiturimaisuuden aiheiln runsaasti varustetuiksi teoksiksi.

Virtuoosisävellystyyppi, jota Chopinin varhaisimmat muunnelmat ja rondot edustavat, ottaa niin ikään esimerkkiä tuon suurten taiturеiden aikakauden pianokirjallisuudesta. Chopin — kuten melkein jokainen nuori säveltäjä — oli siihen aikaan kiinnostunut erityisesti teknillisistä ongelmista, ja hänen etsiskelyjensä ja saavutustensa ilmaisuina olivat juuri nämä säihkyvät paraatiteokset. Myöhemmin tämä sävellyslaatu katosi Chopinin tuotannosta, ja sen tilalle ilmestyivät sävellykset, joissa on saavutettu musikaalisen sisällön ja taiturimaisen muodon klassillinen yhteys. Siihen aikaan Chopin oli jo kypsä säveltäjä. Molemmissa pianokonsertoissa sekä osassa Varsovassa sävelletyistä op. 10 etyydeistä on jo havaittavissa tuon yhteyden piirteitä. Kun Chopin marraskuun 2. pnä 1830 lähti ikuisiksi ajoiksi Varsovasta tovereittensa ja Elsnerin hyvästellessä häntä kaupunginpuomin kohdalla kantaatilla, hän oli jo oman, omalaatuisen luovan toiminnan hahmon omaava säveltäjä.

Stanisław Golachowski

Stowarzyszenie Z.P.C.

Aamulehti
28.9.49.

Aamulehti 28.9

Chopin-näyttely avattu Varsovassa.

Varsova, 27. 9. (STT-Tass) Varsovassa on avattu juhlallisesti näyttely, joka on omistettu Chopinin elämälle ja luomistyölle. Näyttelyn avajaisissa olivat läsnä hallituksen jäsenet pääministeri Cyrankiewiczin johdolla, Chopinin nimelle omistetun kansainvälisen musiikkikilpailun arvostelulautakunta ja kilpailun osanottajat. Näyttelyssä on paljon aineistoa ja asiakirjoja, jotka todistavat Chopinin taiteen läheistä yhteyttä Puolan kansaan.

Aamulehti
28.9.49.

Aamulehti 28.9

WSOY:n uutuuksia.

Wladyslaw Reymont: Talonpoikia. 1. nide: osat Syksy ja Talvi. Romaani.
Annikki Sankari: Pääskyt palaavat. Romaani.
Arvid Järnefelt: Isänmaa. Romaani. Uusintapainos.
Aili Konttinen: Inkerin kesä. Tyttöromaani.
Elsa Carlsson: Poikaset lentävät pesästä. Tyttöromaani.
Reino Kuuskoski: Uusi kunnallislaki. Suomen lakimiesyhdistyksen B-sarja n:o 39.

Suom.Sosialidemokraatti
28,IX.49.

Chopinin elämäntyötä esittelevä näyttely avattu Varsovassa

WARSOVA, 27. 9.

(STT-Tass) Täkäläisessä kansallismuseossa on avattu suuren puolalaisen säveltäjän Chopinin elämää ja elämäntyötä käsittelevä näyttely. Avajaisjuhlallisuuksissa havaittiin läsnäolleiden joukossa useita hallituksen jäseniä pääministeri Cyrankiewiczin johdolla sekä suuren kansainvälisen musiikkikilpailun palkintolautakunnan jäsenet, mikä kilpailu oli järjestetty Chopinin muistolle, sekä kilpailuun osallistuneet.

Työkansan Sanomat
28.9.49.

T. San. 28.9

Chopin-näyttely avattu Varsovassa

Varsova, 27. 9. (STT—Tass) Täällä on avattu kansallismuseon talossa juhlallisesti näyttely, joka on omistettu suuren puolalaisen säveltäjän Chopinin elämälle ja luomistyölle. Näyttelyn avajaisissa olivat läsnä hallituksen jäsenet pääministeri Cyrankiewiczin johdolla, Chopinin nimelle omistetun kansainvälisen musiikkikilpailun arvostelulautakunta ja kilpailun osanottajat. Näyttelyssä on paljon ainehistoa ja asiakirjoja, jotka todistavat Chopinin taiteen läheistä yhteyttä Puolan kansaan.

Vapaa Sana
28.9.49.

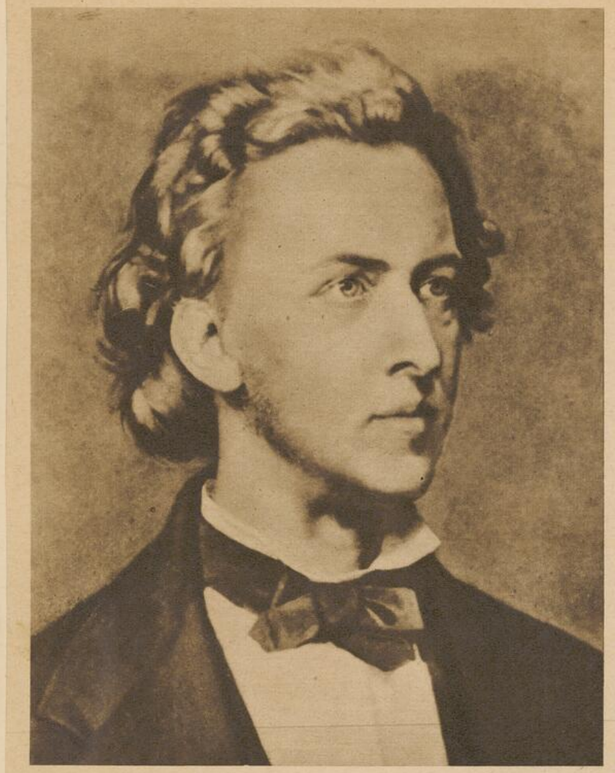
V. Sana 28.9

Chopinin muisto-näyttely

VARSOVA. 27. 9. (STT-TASS) Täällä on avattu kansallismuseon talossa juhlallisesti näyttely, joka on omistettu suuren puolalaisen säveltäjän Chopinin elämälle ja luomistyölle. Näyttelyn avajaisissa olivat läsnä hallituksen jäsenet pääministeri Cyrankiewiczin johdolla. Chopinin nimelle omistetun kansainvälisen musiikkikilpailun arvostelulautakunta ja kilpailun osanottajat. Näyttelyssä on paljon ainehistoa ja asiakirjoja, jotka todistavat Chopinin taiteen läheistä yhteyttä Puolan kansaan.

Stowarzyszenia ... I.F.J.

KUVA
Nr.9.

← Chopin v. 1873 maalatun muotokuvan mukaan.

↓ Muuan taiteilijaystävä ikuisti Chopinin herkät ja ilmeikkäät piirteet hengen jo paettua säveltäjästä.

Aari Surakka:

FRÉDÉRIC FRANÇOIS CHOPIN

Niillä tienoin, missä sotaa edeltäneen Varsovan Nowy Swiatniminen katu alkoi, vastapäätä tieteellisten seurojen palatsia ja Kopernikuksen patsasta, sijaitsee Pyhän Ristin kirkko. Sen kahdelta suunnalta noustava leveä portaikko rajoitti katua, jonka ylle vavahduttavana ja hiljentävänä kaartui suuri, ristiä kantavan Kristuksen hahmo veistoksessa, joka oli vaikuttavasti asetettu portaikon ulkonemalle kirkon pääoven kohdalla. Rukoilijat tulivat ja menivät, alttarien kynttilöitä sytytettiin ja sammutettiin, ja sordinoituun urkujen soittoon sekoittui sakramenttikellojen kirkas helähtely. Tämän kirkon erääseen pylvääseen oli muurattu uurna, jossa lepäsi Frédéric François Chopinin sydän; hänen tansalhan on Pariisin Père Lachai Yksinkertaisessa valkeassa marmo lussa, joka peitti sydäntä talleti uurnan, oli säveltäjän profiilikuv sanat: *Frédéric Chopinille heimo Missä aarteesi on, siellä on sydämesi.* Muistotaulun alla ol pienelle ulokkeelle oli aina joku las kukkasia, orvokkeja, kieloja, ru mimosia. Pyhän Ristin kirkko oli C nin sävelten rakastajien pyhiinva paikka.

Nowy Swiatin katu jatkui erään a ylitettyään upeana puistokatuna, keväisin tuntui lehmuskukkien n tuoksu pisaroivan kulkijain ylle ja voimakkaat kastanjat kannattivat sintinkaltaisia punaisia ja valkeita k tojaan. Katu päättyi Belwedere-p siin, jota Pilsudski, sotaa edelt vapaan Puolan jumaloima marsa oli pitänyt asuntonaan. Aivan t palatsin lähellä, sen aluetta rajoitta kuninkaallisen Lazienkan jättiläis tossa, seisoi kuvanveistäjä Szymano luoma Chopinin muistopatsas. F laisesta tasankomaisemasta tuttua kennutta jättiläispoppelia muistut puun alla istuu luomisekstaasiin v nut säveltäjä. Myrskyvihuri riep puun jäljelläolevia oksia, säveltäjän kät kädet liikkuvat näkymättömän

tokoneen koskettimilla ja hänen kasvoillaan on tuskallinen alakuloisuus, mistä hänen luomistyönsäkin on ilmaisua. Tämä maalauksellisuudesta ja tunteikkuudesta syytetty veistos tekee syvän vaikutuksen Chopinin sävelten ihailijaan. Se tuntuu keskittävän itseensä osan masurkkojen melankoliasta, poloneesien tuskallisesta uljuudesta, etyydien ylevästä kauneudesta, nocturnojen mystillisestä lumosta ja valssien sulokkuudesta. Eräs suomalainen taiteilija huudahti sen nähdessään: »Maailman kamalin muistopatsas!»

Ja ei kaukana täältä on se maaseudun omalaatuinen maisema, josta nuori Chopin sai ensimmäiset ympäristöaistimuksensa. Tämän maiseman keskellä elää se kansa, jonka vapaudenrakkaus ja toiveet ovat aina olleet ladatut dramaattisella jännityksellä. Tämä kansa laulaa vieläkin niitä melodioita, jotka kumpusivat Chopinin innoituksen lähteinä. Maisema lepää laajana tasankona, josta taivasta vasten kohoavat pilaripoppeleiden maalaukselliset ääriviivat, salkoruusut nousevat pienten asumusten korkeuteen. Haikarat lentelevät pelloilla, joissa raskaan viljan keskellä villiunikkojen puna loistaa kilpaa kaunokin sinen kanssa. Yhtäkkiä nousee myrskytuuli, maisema peittyy sadepilvien raskauteen, kirkonkellot soivat. Tästä maisemasta

SYDÄN

ja sen kansan sydämestä sykkii Chopinin sydän, siitä kasvavat hänen lumoavat pianorunoelmansa.

Puolalaiset itse sanovat Chopinista: hänen musiikkinsa on tuskallisuuteen saakka kansallista. Ja sen vuoksi he rakastavat Chopiniansa. Neronsa voimalla hän on muuntanut tuntemuksensa universaaliselle ja ajattomalle sävelkielle, sen vuoksi he iloitsevat hänestä. Sen vuoksi kaikki musiikkia rakastavat ovat hänestä onnellisia. On jotakin vertauskuvallista siinäkin, että Puolassa esitettiin aikoinaan saksalainen 'Jäähyväisvalssin' nimellä tunnettu Chopin-filmi nimellä 'Chopin — vapauden laulaja'.

Poliittisista suunnista ja muuttuneista olosuhteista huolimatta on Chopin edelleen yhtä rakas puolalaisille. Kun lukee tämän Chopin-vuoden artikkeleita puolalaisista julkaisuista, huomaa, että Puola rakastaa Chopinissa edelleenkin vapautensa suurta tulkkia, puolalaisuuden suurta apologeettia. Hänen persoonansa, elämäntyönsä, merkityksensä, hänen teostensa tulkinta, kaikkea tätä valoitetaan monelta suunnalta. Puolalaiset voivat onnellisina kuunnella heidän itsensä parhaimmaksi tunnustaman Chopin-soittajan Henryk Sztompkan esittävän tuota rakastettua kuolematonta musiikkia. Ja vanhat unohtuvat muistojensa valtaan jotakin Raul Koczalskin tai Aleksander Michalovskin soittamaa levyä kuunnellessaan.

Sodan aikana evakuoitiin turvaan Chopinin sydänuurna. Nyt se on jälleen asetettu entiselle paikalleen pommituksissa vaurioituneeseen Pyhän Ristin kirkkoon. Sillä »missä aarteeni on, siellä on myös sydämeni».

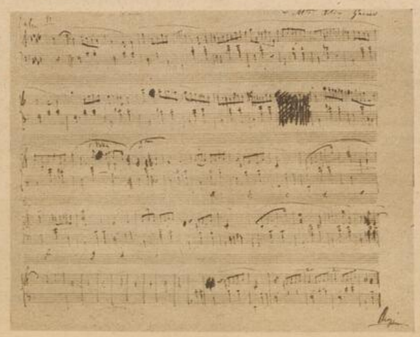
→ Chopinin kuuluisa flyygeli, joka nykyisin on Puolan Kansallismuseossa Varsovassa.

↘ Szymanovskin muovailema Chopinin muistopatsas Varsovassa.

→ Ensimmäinen sivu Elise Gavardille omistetun valssin käsikirjoituksesta.

→ Mestarin käsi.

Suomen Sosialidemokraatti
2.X.1949.

CHOPIN JA ISÄNMAA

Tämän kuun seitsemäntenätoista päivänä sivistynyt maailma viettää puolalaisen säveltäjän Frédéric Chopinin kuoleman 100-vuotismuistoa. Sana kuolema merkitsee tässä tapauksessa sananmukaisesti vain yksipuolista tapahtumaa; Chopinin elämäntyö on hänen sävellystensä muodossa vaikuttanut voimakkaana jo toistasataa vuotta ja julistanut maailmalle sanomaa ei vain Chopinin luovan kyvyn omalaatuisuudesta, vaan myös hänen syntymämaastaan, Puolasta. Onhan niin, että musiikinharrastaja kuunnellessaan Chopinin pianosävellyksiä pitää niitä erikoisesti puolalaisina ja että hänen tajunnassaan juuri Chopin on tässä suhteessa erikoisasemassa. Chopinin traagillisen elämänkaaren eräät piirteet selittävät osittain hänen isänmaanrakkautensa syvyyden.

Sana isänmaanrakkaus on tällä kertaa tavallaan harhaanjohtava, sillä säveltäjän isä Nicolas oli syntyään ranskalainen, mutta hän siirtyi nuorena Puolaan. Tämän ranskankielen opettajan puolalaistumisesta Chopinin elämäkerrankirjoittajat eivät mainitse mitään. Sen sijaan äiti Justina Krzyzanowska oli vanhaa puolalaista aatelissukua, jonka suonissa virtasi monen isänmaansa puolesta kaatuneen vapaustaistelijan ja kulttuurityöntekijän verta.

Kun Frédéric Chopin syntyi vuoden 1810 helmikuussa, maalaispelimannit soittivat puolalaisrytmejä hänen äitinsä ikkunan alla, sillä vietettiin talonpoikaishäitä. Kotimaan slaavilaissävelet antoivat musikaaliselle lapselle muutenkin paljon herätteitä, sillä puolalaisella rahvaanmiehellä oli soitto ja laulu veressään; myös aatelisperheisiin joutuessaan, pikku pianisti Frédéric kohtasi kaikuja puolalaisen kansanhengen musikaalisesta sykinnästä. Musiikki näet oli eräitä puolalaiskansallisen hereilläolon ilmaisumuotoja.

Frédéric Chopin, ihmelapsi, valmistui pianistiksi, joka pidettyään Varsovassa onnistuneita konsertteja päätti lähteä Wieniin jatkamaan opintojaan. Hänen läksiäisjuhlassaan syksyllä v. 1830 laulettiin Frédéricin opettajan Elsmerin sepittämä jonkinmoinen kantaatti, jossa ystäväin toivomukset kiteytyivät seuraavaan muotoon:

Loistakoon maamme mullasta nouseva kykysi kirkkaana kaikkialla: Tonavan rannoilla, Spreen, Tiiberin ja Seinen varsilla. Muista vanhempiesi tavat ja laula isänmaasi kunniaa musiikkisi soinnuilla, masurkoillamme ja krakoviakeillamme! Niin unelmasi toteutuvat. Muista aina, Chopin, että laulusi nostaa isänmaasi kunniaa.

Kuoro: Kun sielusi jää luoksemme et jätä maatasi. Rukoilemme sinulle onnea ja säilytämme sinut sydämissämme.

Harvoin on toverien kaise nähnyt selvemmin tulevaisuuteen kuin tässä runossa ja vielä harvemmin on toivomusten kohde täyttänyt toveriensa ja isänmaan odotukset yhtä perusteellisesti.

Wienissä opiskeleva säveltäjä sai asiallisempiakin todistuksia hereillä olevan Puolan mielentiloista. Hän saa kirjailija Witwickiltä kirjeen. Näin sanelee Frédéricin vanhempain ja koko perheen läheinen ystävä: Ajatelkaa aina kansallisuuttamme, kansallisuuttamme ja vieläkin kansallisuuttamme. On olemassa kansallinen melodia, niin kuin on kansallinen ilmasto. Aina kun ajattelen tätä, tuudittaudun siihen suloiseen toivoon, että Teistä tulee ensimmäinen, joka osaa ammentaa slaavilaisen melodiikan suuresta aarreaitasta. Minulle on kerrottu, että Te siellä kaukana ikävöitte ja riudutte. Asettaudun paikallenne: ei kukaan puolalainen voi olla rauhallinen silloin kun on kysymyksessä hänen isänmaansa elämä tai kuolema."

Viimeiset sanat saavat selityksensä siitä, että Puolassa oli noustu kapinaan keisarillisen Venäjän sortoa vastaan. Kun Chopin matkallaan Pariisiin Stuttgartissa sai kuulla, että Varsova oli valloitettu, hän koki hirveän järkytyksen. Hän istuutui pianon ääreen ja purki improvisaatioon tuskansa. Näin syntyi aihe kuuluisaan c-molli eli Vallankumousetyydin.

Glesinger: Frédéric Chopin.

Chopinin tunne-elämä oli herkkä ja hänellä oli aavistuksia ja näkyjä. Jo nuorena hän aavisti, että jos hän jättää kotimaansa, hän ei tule sitä enää milloinkaan näkemään.

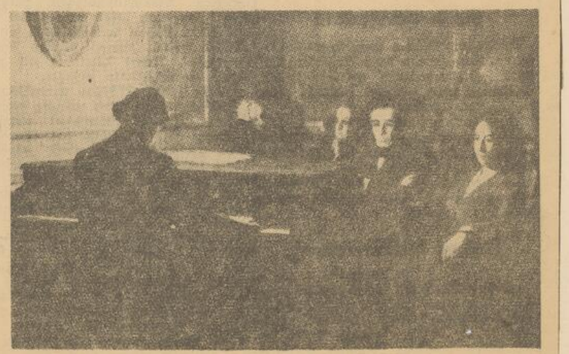
Chopinista tulikin pariisilainen ja siellä hän pääasiallisesti viettikin elämänsä viimeiset vuodet 1830—49. Pianistina hän piti suosittuja konsertteja, ylhäisön edustajat ottivat häneltä pianotunteja ja hän loi useita pianoteoksia kohoten mestaruuteen. Hän kuului Pariisin henkevimpiin seurapiireihin, mutta hänen suhteensa puolalaisiin pysyivät samalla hyvin läheisinä.

Chopinin tuotannossa huomaa selvästi, mikä osuus kotimaalla on pariisilaisboheemiin. Kaksikymmentäneljävuotias säveltäjä luo Suuren Fantasiansa puolalaisista sävelmistä, yhdeksän masurkkaa, kolme nocturnoa, krakoviak ja Es-duuri valssi syntyivät v. 1833 vaiheilla. Kun Chopin kerran kuuli ystävänsä Gutmannin soittavan erästä uutta etydiä, hän hurdahti: Oi isänmaani! Chopinin elämäkerran kirjoittaja Courtales lausuu: "Tosiaankin — isänmaa oli yhä tuon 29 vuoden ikäisen nuorukaisen suurin intohimo. Hän tunsi dantemaisen mahtavan tuskan sisältyvän Puolan nimeen, joka vaikutti hänen sydämeensä voimakkaammin kuin rakastajattaren kutsu". Sekä Pariisissa että konserttimatkallaan Englannissa ja Skotlannissa Chopin piti konsertteja puolalaisten pakolaisten hyväksi.

Säveltäjän elämän kohokohtia oli omaisten tapaaminen. Kun hän viiden vuoden eron jälkeen tapasi vanhempansa Karlsbadissa, hän kirjoitti sisarilleen Varsovaan: Ilomme on kuvaamaton. Onko olemassa suurempaa onnea? Ja säveltäjän riutuessa keuhkotaudin tuskiin hän kutsui sisarensa Louise Jedrzewiczin ja tämän Luisetyttären Varsovasta luokseen toivoen tällaisen tervehdyksen isänmaasta helpottavan kuolemaan tuomitun tuskia.

Chopin on haudattu Père-Lachaisen hautausmaalle Pariisiin. Ystävän käsi heitti arkulle sen mullan, joka oli hänelle annettu hänen lähtiessään isänmaastaan. Hänen sydämensä lähetettiin Varsovaan, jonka Pyhän Ristin kirkossa sitä on säilytetty. Se on ollut vertauskuvallisena merkkinä sydämestä, joka aina sykki Puolalle, säveltaiteilijasta, jonka konsertot, masurkat, valssit, balladit ja poloneesit ovat luoneet sädekehän koko kärsineen Puolan vaiheille.

Väinö Pesola.

Chopin soittaa, kuuntelijoina George Sand, Liszt, Heine ja Meyerbeer. Balestrierin maalaus.

Stowarzyszenie

NYA PRESSEN

7 oktober 1949

Chopinjubileet i Helsingfors.

Höstsäsongen i världens musikcentra går i Chopinjubileets tecken. — Helsingfors stadsorkester och Radioorkestern har upptagit Chopins pianokonserter på sina symfoniprogram. Festkonserten äger rum söndagen den 9 okt. i Universitetets solennitetssal under beskydd av republikens president och med Samfundet Finland—Polen som arrangör. Prof. Toivo Haapanen håller festtalet, och nio av våra förnämsta pianister framför ett representativt urval av Chopins pianokompositioner.

Tisdagen den 11 oktober ger Cyril Szalkiewicz sin Chopin-minneskonsert, varvid han spelar alla fyra ballader, 6 mazurkor och 6 etyder. — På hundraårsdagen, den 17 oktober, uppträder Timo Mikkilä med samma program som Chopin själv spelade vid sin sista konsert.

Ilta Sanomat
10.X.49.

CHOPIN-JUHLA

Eilen oli Yliopiston juhlasalissa Suomi—Puola yhdistyksen järjestämä juhlakonsertti Frédéric Francois Chopinin kuoleman 100-vuotismuiston johdosta. Tällaista taidetapahtumaa on sekä musiikillisen merkityksensä että ulkonaisen loisteliaisuutensa puolesta pidettävä oloissamme ainoalaatuisena, suorastaan historiallisena. Tilaisuutta kunnioitti läsnäolollaan juhlakonsertin suojelija tasavallan presidentti puolisoineen ja kuulijakunnan joukossa nähtiin runsaasti diplomaattikunnan ja maamme julkisen elämän huomatuimpia edustajia. Suomen ja Puolan lipuin kehystetty Chopinin profiili koristi lavaa, jolle ensin astui prof. Toivo Haapanen pitäen suomen-, ruotsin- ja ranskankielisen puheen. Senjälkeen esiintyivät pianotaiteilijat Erik Tawaststjerna, Kurt Walldén, Merete Söderhjelm, Rolf Bergroth, Timo Mikkilä, Maire Halava, Cyril Szalkiewicz, Ilmari Hannikainen ja Ernst Linko, joiden korkeatasoiset tulkinnat antoivat eheän kuvan säveltäjäneron tuotannosta.

Juhlapukuinen kuulijakunta osoitti lämpimästi suosiotaan.

J. R—io.

NYA PRESSEN

10 oktober 1949

Chopin-festkonsert.

En lysande samling pianister hyllade i går 100-årsminnet av Chopins död genom att spela några av mästarens förnämsta verk. Det ligger snubblande nära till hands att på grundval av gårdagens prestationer jämföra pianisterna sinsemellan, ett förfarande som vore lika förkastligt som orättvist. Vi nöjer oss med att konstatera att somliga lyckades förträffligt andra åter sämre. I synnerhet de unga tog för spänt på sina uppgifter måhända enerverade av den festklädda publiken med presidentparet i spetsen.

Eric Tawaststjerna tolkade det genialt vilda i Chopins konstnärskap, Kurt Walldén det sentimentala, Merete Söderhjelm det mjukt kvinnliga, Rolf Bergroth det sakliga, Timo Mikkilä det virtuosa, Maire Halava det tragiska, Cyril Szalkiewicz det polskt nationella, Ilmari Hannikainen det eteriskt spröda samt Ernst Linko det robust manliga.

Prestationerna möttes med ovationsartat bifall av en publik som oförtröttat lyssnade till den nära 3 timmar långa konserten.

E. E.

Cyril Szalkiewicz' Chopinafton. I samband med Chopinfestligheterna ger pianisten Cyril Szelkiewicz en Chopinafton i morgon i Konservatoriet. Programmet omfattar fyra ballader, sex etyder samt ett urval mazurkor, bl. a. op. 68 N:o 4, vilken är Chopins sista komposition.

Zjednoczenie Stowarzyszeń Polskich F.R.C.

Sen johdosta että on kulunut sata vuotta siitä kun

FRÉDÉRIC CHOPIN

kuoli, järjestää *Suomi-Puola Yhdistys* juhlakonsertin, jonka suojelijaksi on lupautunut Tasavallan Presidentti.

Konsertti pidetään 9 p:nä lokakuuta Yliopiston juhlasalissa ja sen Frédéric Chopin'in sävellyksiä käsittävän ohjelman tulee esittämään 9 suomalaista pianistia. Niitä henkilöitä, jotka ovat halukkaita saapumaan k.o. tilaisuuteen, pyydetään ilmoittamaan haluamansa lippujen määrä Fazerin Konserttitoimistoon, osoite: Aleksanterinkatu 11, ennen 28 p. syysk. Lippujen hinnat ovat 300: —, 200: — ja 150: —. Katsoen siihen, että Tasavallan Presidentti tulee kunnioittamaan konserttia läsnäolollaan, pyydetään arvoisaa yleisöä saapumaan tilaisuuteen mikäli mahdollista juhlapuvussa kunniamerkkeineen.

Huom! Tilatut liput on lunastettava tiistaina 4/10 tai viimeistään keskiviikkona 5/10 Fazerin lippumyymälässä klo 9—14.

Med anledning av att ett sekel förflutit sedan

FRÉDÉRIC CHOPIN

avled, föranstaltar *Samfundet Finland-Polen* en festkonsert, åt vilken Republikens President godhetsfullt har utlovat sitt höga beskydd.

Konserten äger rum den 9 oktober i Universitetets Solennitetssal och programmet upptar verk av Frédéric Chopin utförda av nio finska pianister. De personer som önska närvara vid konserten bedes senast den 28 september meddela Fazers konsertbyrå, Alexandersgatan 11, hur många biljetter de önska reservera. Biljettpriserna äro 300: —, 200: — och 150: —. I anseende till att Republikens President hedrar konserten med sin närvaro, uppmanas den ärade publiken såvitt möjligt infinna sig i festdräkt med ordnar.

Obs! Reserverade biljetter böra utlösas tisdagen den 4/10 eller senast onsdagen den 5/10 kl. 9—14 i Fazers biljettkassa.

A l'occasion du centenaire de la mort de

FRÉDÉRIC CHOPIN

la *Société Finlande-Pologne* organise un festival auquel Monsieur le Président de la République a bien voulu accorder son haut patronage.

Le festival aura lieu le 9 octobre au grand amphithéâtre de l'Université de Helsinki, et son programme sera consacré aux oeuvres de Frédéric Chopin exécutées par neuf pianistes finlandais. Les personnes désireuses d'y assister sont invitées à informer avant le 28 septembre le Bureau de Concerts Fazer, Aleksanterinkatu 11, du nombre de places qu'elles désirent retenir. Les prix des billets sont de 300: —, 200: — et 150: — marcs.

Monsieur le Président de la République honorant le festival de sa présence la tenue de soirée avec décorations est de rigueur.

Les billets réservés seront délivrés par la caisse des billets du Magazin de Musique Fazer mardi le 4 octobre et, au plus tard, mecredi le 5 octobre de 9 h. à 14 h.

Zbiory Stowarzyszenia I.F.C.

SUOMI-PUOLA YHDISTYS ▪ SAMFUNDET FINLAND-POLEN

SOCIÉTÉ FINLANDE-POLOGNE

FRÉDÉRIC FRANÇOIS CHOPIN

1810—1849

JUHLAKONSERTTI ▪ FESTKONSERT ▪ FESTIVAL

Zbiory Stowarzyszenia I.F.C.

JUHLAKONSERTTI

Tasavallan Presidentin suojeluksen alaisena

Frédéric Chopinin kuoleman

100-vuotismuiston johdosta

Yliopiston juhlasalissa

sunnuntaina lokakuun 9 p:nä 1949 klo 19.30

Ohjelma:

JUHLAPUHE: Prof. Toivo Haapanen

S C H E R Z O, cis-molli op. 39
Erik Tawaststjerna
B A L L A D I, F-duuri, op. 38
B E R C E U S E, op. 57
Kurt Walldén
B A L L A D I, f-molli, op. 52
Merete Söderhjelm
N O K T U R N O, cis-molli op. 27 N:o 1
P O L O N E E S I, As-duuri op. 35
Rolf Bergroth

VÄLIAIKA

F A N T A S I A, f-molli op. 49
Timo Mikkilä
K A K S I P R E L U D I A, c-molli ja fis-molli. op. 28 n:rot 20 ja 8
B A L L A D I, g-molli op. 23
Maire Halava
M A S U R K K A, a-molli op. 17 N:o 4
K O L M E E T Y D I Ä, op. 10, F-duuri, c-molli ja Ges-duuri
Cyril Szalkiewicz
K A K S I N O K T U R N O A, H-duuri op. 62 N:o 1 ja c-molli op. 48 N:o 1
Ilmari Hannikainen
V A L S S I, As-duuri op. 34 N:o 1
S C H E R Z O, b-molli op. 31
Ernst Linko

Steinway & Sons konserttiflyygeli Fazerilta

Konserttitoimisto FAZER

FESTKONSERT

under beskydd av Republikens President

i anledning av 100-årsminnet

av

Frédéric Chopins död

i Universitetets Solennitetssal

söndagen den 9 oktober 1949 kl. 19.30

Program:

FESTTAL: Prof. Toivo Haapanen

S C H E R Z O, ciss-moll op. 39
Erik Tawaststjerna
B A L L A D, F-dur op. 38
B E R C E U S E, op. 57
Kurt Walldén
B A L L A D, f-moll op. 52
Merete Söderhjelm
N O C T U R N O, ciss-moll op. 27 nr 1
P O L O N Ä S, Ass-dur op. 35
Rolf Bergroth

PAUS

F A N T A S I, f-moll, op. 49
Timo Mikkilä
T V Å P R E L U D E R, c-moll och fiss-moll, op. 28 nr. 20 och 8
B A L L A D, g-moll op. 23
Maire Halava
M A Z U R K A, a-moll op. 17 nr 4
T R E E T Y D E R, op. 10, F-dur, c-moll och Gess-dur
Cyril Szalkiewicz
T V Å N O C T U R N E R, H-dur op. 62 nr 1 och c-moll op. 48 nr 1
Ilmari Hannikainen
V A L S, Ass-dur op. 34 nr 1
S C H E R Z O, b-moll op. 31
Ernst Linko

Steinway & Sons konsertflygel från Fazers

Konsertdirektion FAZER

Zjazdy Słowiańskie • I F C •

FESTIVAL

sous le haut patronage de Monsieur le Président de la République

à l'occasion du centenaire de la mort

de Frédéric Chopin

dans le Grand Amphithéâtre de l'Université

le dimanche 9 octobre 1949 à 19 heures 30

Programme:

DISCOURS: Professeur à l'Université de Helsinki **Toivo Haapanen**

SCHERZO, en ut dièse mineur op. 39
Erik Tawaststjerna

BALLADE, en fa majeur op. 38
BERCEUSE, op. 57
Kurt Walldén

BALLADE, en fa mineur op. 52
Merete Söderhjelm

NOCTURNE, en ut dièse mineur op. 27 N:o 1
POLONAISE, en la bémol majeur op. 35
Rolf Bergroth

ENTR'ACTE

FANTAISIE, en fa mineur op. 49
Timo Mikkilä

DEUX PRÉLUDES, en ut mineur et fa dièse mineur op. 28 N:o 20 et 8
BALLADE, en sol mineur op. 23
Maire Halava

MAZURKA, en la mineur op. 17 N:o 4
TROIS ÉTUDES, en fa majeur, ut mineur et sol bémol majeur op. 10
Cyril Szaikiewicz

DEUX NOCTURNES, en si majeur op. 62 N:o 1 et ut mineur op. 48 N:o 1
Ilmari Hannikainen

VALSE, en la bémol majeur op. 34 N:o 1
SCHERZO, en si bémol mineur op. 31
Ernst Linko

Le piano à queue Steinway & Sons de Fazer

Bureau de Concerts FAZER

MERCATORIN KIRJAPAINO

Związek Stowarzyszeń I.F.C.

HUFVUDSTADSBLADET månd. 10 okt. 1949

GLANSFULL CHOPINFEST

Hundraårsminnet av Frédéric Chopins dödsdag hedrades med en glansfull konsert i Solennitetssalen. Republikens president med maka hedrade festen med sin närvaro, omgiven av medlemmar av regering och diplomati. Nio pianister utförde ett digert program, vilket recenseras i konstspalten. På kvällen ägde en galamottagning rum hos Polens härvarande chargé d'affaires Umiastowski. — På vår bild ses presidentparet anlända till Solennitetssalen. T. v. utrikesminister Enckell.

Strålande Chopinfest.

Den fest som i går ägnades 100-årsminnet av Frédéric Chopins död är blott en svag avspegling av de storartade fester som begås i hans tvenne fosterland, Polen och Frankrike, vilka i samråd arbetat på att hugfästa hans storhet genom uppbåd av de främsta bland musiker, författare och bildande konstnärer. Konserter har givits och museala utställningar öppenhållits alltsedan februari — Chopin föddes den 22 februari 1810 — och feståret kulminerar den 17 oktober, hans dödsdag.

Konserten i går var emellertid en efter våra förhållanden storslagen musikfest som värdigt tolkar den betydelse man även i vårt lilla land tillmäter Chopins världsfamnande verk. Nio framstående pianister utförde ett representativt och väl sammansatt program, valt bland mästarens skönaste verk.

Efter professor Toivo Haapanens kortfattade men innehållsrika festtal på finska, svenska och franska inleddes programmet av Erik Tawastjerna med Scherzo ciss-moll, i ett virtuost utförande, där den tindrande leken verkningsfullt ställdes mot den allvarstunga undertonen. Kurt Walldén utförde Ballad i F-dur, mästerligt framhävande kontrasten mellan vek lyrik och trotsig dramatik, varefter han återgav Berceuse op. 57 med läckraste anslag. Merete Söderhjelm tolkade Balladen i f-moll frigjort i tempo och uttryck, med präktiga stegringar i glänsande klaverstil. Rolf Bergroth utförde Nocturno ciss-moll op. 27 och Polonäs Ass-dur i renaste klaverstil, med klart framhävande av den ädla fakturen. Timo Mikkilä gestaltade Fantasi f-moll i stor stil, understrykande det fantastiska i kompositionens klangmassor. Maire Halava återgav Prelud i c-moll och i fiss-moll samt Ballad g-moll med fast sammanhållning och glansfull sonoritet. Cyril Szalkiewicz spelade med oefterhärmlig grace i den lediga rytmiken Mazurka a-moll samt tre etyder, av vilka den i Gess-dur med lekfullt behag i den lätt antydda polkarytmen. Ilmari Hannikainen utförde två Nocturner, den i H-dur med blidaste poetiska uttryck och anslag samt den i c-moll med stort, fantasifullt grepp i verkningsfull kontrast till episoder av mjukaste lyrik. Ernst Linko bjöd det kanske festligaste inslaget med Vals i Ass-dur op. 34 i välträffad valsstil med ett stänk av mazurka, samt Scherzo b-moll i stor stil med tonvikt på verkets placering som "final". De uppträdande belönades med rungande bifall och de kvinnliga pianisterna uppvaktades med blomster.

Solennitetssalen var fylld av festklädd publik. Rikets president med maka, Polens chargé d' affaires, medlemmar av regeringen, av in- och utländsk diplomati samt den polsk-finländska föreningen intog hedersplatserna.

Ehr.

Stowarzyszenie P. F. C.

HELSINGIN SANOMAT
Maanantaina lokakuun 10 pnä

KIRJALLISUUS JA TAIDE

Chopin-juhlakonsertti

Eilen pidettiin yliopiston juhlasalissa suuren puolalaisen säveltäjän Frédéric Chopinin 100-vuotismuistolle omistettu konsertti. Tasavallan presidentin ja rouva Paasikiven diplomaattikunnan ja maan hallituksen sekä julkisen ja sivistyselämämme huomattavimpien edustajien läsnäollessa tästä tilaisuudesta muodostui juhlava kunnianteko säveltäjälle, jonka teoksilla yhä tänä päivänä on sama lakastumaton tenho kuin sata vuotta sitten.

Professori Toivo Haapasen pidettyä suomen-, ruotsin- ja ranskankielisen juhlapuheen aloitettiin illan musiikkiohjelman suoritus. Yhdeksän eturivin suomalaista pianistia soitti yli kaksi tuntia kestävän ohjelman Chopinin sävellyksiä. Samalla kun kuulijat saivat läpileikkauksen Chopinin edustavimmasta pianotuotannosta muodostui konsertista täten esittävän pianotaiteemme todellinen kavalkadi. Erik Tawaststjerna, Kurt Walldén, Merete Söderhjelm, Rolf Bergroth, Timo Mikkilä, Maire Halava, Cyril Szalkiewicz, Ilmari Hannikainen ja Ernst Linko soittivat kukin oman osastonsa, ja oli mielenkintoista seurata, miten jokainen taiteilija valoi saman säveltäjän teoksiin omaa persoonallista tulkinnallista näkemystään. Havainnollisella tavalla kävi jälleen ilmi, kuinka reproduktiivinen taidekin on luovaa taidetta, kuinka monia teitä esittävä taiteilija voi lähestyä tehtäväänsä ja kuinka runsaat ovat hänenkin mahdollisuutensa kauneuden ilmentämiseen. Ryhtymättä tarkemmin koskettelemaan eilisiä esityksiä — niin kiitollinen tehtävä kuin se saattaisi ollakin — todettakoon vain että kaikki kunniakkaasti edustivat suomalaista pianismia tässä vaativassa yhteydessä, ja että monista tulkinnoista tarttui kuulijaan onnellisen inspiraation elävä kosketus.

V. H—o.

*

Chopinin 100-vuotismuistokonsertin jälkeen eilen oli Puolan Helsingissä oleva asiainhoitaja ja rouva Umiatowski järjestänyt vastaanoton noin sadalle hengelle. Vieraiden joukossa nähtiin ulkoministeri Enckell, ministeri Takki, pääjohtaja Tuomioja, rehtori Långfors, rehtori Levon sekä diplomaattikunnan, taiteen ja julkisen elämän edustajia.

Rolf Bergroth esiintymisvuorossaan.

Stowarzyszenia

"Kansan Lehti", 16.X.1949 Sunnuntaina lokakuun 16 pnä

Prof. ARKADIUS PRESAS:

CHOPININ KUOLEMAN 100-VUOTISMUISTO

Frederic Chopin, kuuluisa puolalainen säveltäjä, jonka kuoleman 100-vuotismuistoa tänä vuonna vietetään kautta sivistyneen maailman, kuului Puolan patriootteihin. Hänen äitinsä oli puolalainen Kshishanovska ja itse Chopinkin syntyi lähellä Varsovaa, Zeljazova Voljassa. Chopinin isä oli sensijaan ranskalainen, joka perusti puolalaisten magnaattien, ylimysten lapsille koulun. Täten Chopinkin joutui käymään koulunsa Puolan korkeimman ylimystön lapsien koulutoverina. Chopin itse piti itseään täysin puolalaisena puhuen aina ylpeänä tästä kansallisuudestaan.

Chopinin ollessa 20-vuotias (hän syntyi v. 1810) puhkesi Puolassa vallankumous, ns. „povstanje", joka sai kaikki isänmaalliset tunteet liikkeelle ja puolalaiset riensivät taistelemaan hehkuvin sydämin. Chopin olisi myöskin halunnut osallistua vapaustaisteluun, mutta hänen vanhempansa ja ystävänsä saivat hänet taivutetuksi matkustamaan joksikin aikaa pois Puolasta. Lähtiessään vei tämä palavasydäminen isänmaan ystävä mukanaan rasiallisen Puolan multaa...

Jo poikana oli Chopin esitetty korkeissa hovipiireissä — mm. kreivitär Zamoiskille, ruhtinatar Radsivilalle, suuriruhtinas Pavlovitshille ja kerran itse keisari Aleksanteri I:lle. Ja myöskin Pariisissa Chopin liittyi tunnettujen puolalaisten patrioottien piiriin, johon kuuluivat mm. runoilijat Mickievitsh ja Slovatski. Näin Chopinin puolalainen syntyperä oli koko hänen elämänsä ajan selvästi esillä.

Hovipiireissä ja kaikkialla Chopin oli suosittu hienostuneen ja loistavan puolalaisen aatelismiehen esiintymisen vuoksi. Puolalaiset kertovat Chopinin esi-isän olleen Puolan kuninkaan „haidukkina" (tallipalvelijana), mutta Chopin itse aina vain naurol tälle kertomukselle. Itse sana Chopin merkitsee kansan kielellä „chopine", mikä tarkoittaa samaa kuin tavallinen tuoppi.

*

Chopinin suuret musikaaliset lahjat ilmenivät hänessä jo varhain lapsena. Kun lapset mekastivat koulussa ja heitä ei saatu rauhoittumaan, kutsuttiin pikku Fritzka (Chopin) pianon ääreen. Tuolille kasattiin korkea nuottikirjapino, Fritzska alkoi soittonsa ja ihastunut hiljaisuus vallitsi kohta luokassa. Lapset kuuntelivat hurmaantuneina pikku Chopinin improvisointia. — V. 1820 maailman kuulu italialainen laulajatar Katalini saapui Puolaan. Hän sai kuulla Fritzkan soittoa ja ihastui siihen niin, että lahjoitti lapselle kultaisen taskukellon, johon oli kaiverrettu „Rouva Katalani Frederik Chopinille, 10-vuotiaalle".

Luonteeltaan Chopin oli vilpitön ja herttainen, sairautensa vuoksi hänestä kuitenkin myöhemmin tuli jopa teräväkielinenkin. Kerrotaan, että kerran Englannissa oli eräs loordi ollut konsertin jälkeen illan isäntänä. Hän halusi, että Chopin soittaisi vielä aterian jälkeen ja avasi itse pianon kehoittaen taiteilijaa melko jyrkästi soittamaan. Väsynyt Chopin vastasi tällöin: „Olen syönytkin teillä niin vähän".

Pariisissa Chopin seurusteli paljon tunnetun pianistin, Kalkbrennerin kanssa. Sisarelleen Chopin oli kirjoittanut, että „Kalkbrenner tarjoutui opettamaan minulle soittoa 10 vuotta, mutta minusta ei maksa vaivaa yleensä opetella Kalkbrennerin taitoa".

Chopinin ensimmäinen konsertti Parisissa Pleyelin salissa onnistui erinomaisesti. Hänen soitossaan ei vallannut voima eikä valtavuus, vaan musiikin sydämellinen, pehmeä viehätys. Kosketuksen pehmeys ja koko Chopinin olemuksen puolalainen „herttaisuus" valloittivat silloiset Pariisin naiset. George Sand, huomattava ranskalainen kirjailijatar, sanoikin hintelästä, älykkäästi ja miettivästi katsovasta Chopinista, että „hän on surullisen naisen kaltainen" (une femme triste)...

Huolimatta konserttimenestyksestään Pleyel kielsi julkaisemasta hänen teoksiaan syystä, että Chopin oli vieras ja puolalainen. Chopinin oli näin ollen pakko elää antamalla yksityistunteja, mikä häntä kovin harmitti ja kiusasi. — „Minulla on — kirjoitti hän jälleen sisarelleen — viisi musiikkituntia joka aamu, mutta minulla ei ole rahaa. Kaikki palkkiot menevät vaunujen vuokraamiseen ja keltaisiin hansikkaisiin. Pariisissa ei voi liikkua jalkaisin. Pitää ajaa vaunuissa vain suurena herrana, kalliit hansikkaat käsissä."

George Sandiin ja Lisztiin tutustuminen auttoi kuitenkin Chopinia. Kohta olivat kaikki Pariisin salongit hänelle avoimet. Lähtiessään Mendelsohnin ja Hillerin kanssa kiertuelle Saksaan, Mendelsohn kirjoitti: „Minä soitan kuivasti, mutta nuoret ranskalaiset toverini ovat taasen liian tunteellisia. Niin me täydennämme toisiamme." Chopin tutustui edelleen Schumaniin. Kokonaisen päivän Chopin soitti Schumanille — masurkkoja, nokturnoja, valsseja. Schuman totesi: „Musikki on ihanaa, mutta valmoni soittaa paremmin kuin te." — Schumanin vaimo Klara Vick kuului todellakin siihen aikaan maailman parhaimpiin pianisteihin. — V. 1830 eräs saksalainen musiikkiarvostelija halusi murskata Chopinin kokonaan ja kirjoitti, että Chopinin teokset olisi revittävä kappaleiksi. Tällöin vastasi Schuman: „Chopinin toisen konsertin adagio (hidas osa) on ihanan kaunis. Mikään saksalainen kriitikko ei voi loukata sitä Chopinin opettajia ovat Beethoven, Schubert ja Field. Chopinin sielun herkkyys ja hienous ja hänen erikoislaatuinen kansallistunteensa ovat saaneet aikaan sen, että hänen musiikkinsa on täynnä kiihtymystä. Hänen musiikistaan kaikui vaarallinen uhka sortoa ja vainoa vastaan. Chopinin kukkiin piiloutuukin kokonainen tykki."

*

Puolalaisten vallankumous kukistettiin verisesti ja julmasti. Sen johtohenkilöt hirtettiin ja suurin osa patriooteista karkoitettiin Siperiaan. Kaikki nämä tapahtumat vaikuttivat hyvin masentavasti Chopiniin. Puolan itsenäisyyshaaveet olivat murskaantuneet, ja surunsa ja pettymyksensä Chopin toi julki ns. „vallankumous-teoksissaan". Poloneesi op. 40 kuulemme raskaiden ketjujen kirskeen, vartijoiden huutoja ja kauaksi jääneen elämän surullisen kajon.

Chopinin musiikki on yleensäkin hyvin maalailevaa. Siinä saadaan kuulla Puolan kansan elämästä väläyksiä. Milloin komeat „shliahtshit" (aatelismiehet) ratsastavat hurjasti pitkin tietä, milloin välkähtelevät elonleikkaajien sirpit vainioilla, milloin taasen sotilaat marssivat kaupungin toreilla, milloin särkyvät aallot rantahiekkaan ja vilpas tuuli soittaa vapautta. Juopuneet „shliatshit" tanssivat kapakassa maalattuine ilotyttöineen, itämaalaisen krouvarin katsellessa tyyneenä näytelmää, katkera hymy huulillaan... siinä Chopinin tulisen masurkan eräs aihe.

Kuvailevaa musiikkia kirjoittivat myös Schuman, Grieg ym. Yhdeksännentoista vuosisadan lopussa syntyi vielä uusi, ns. „programmi"-musiikin koulukunta (ranskalainen Ducas ym.). Mutta Chopin ei kuulunut tähän ryhmään. Chopinin tarkoituksena ei kuitenkaan ollut vain kuvien maalaaminen, hän halusi puhua sydämellään ja tunteillaan. Ja juuri syvässä tunteessa onkin Chopinin voima. George Sand lausui kerran: „Teillä on voimakas mielikuvitus, te maalaatte kuvia kuin taidemaalari." Tällöin Chopin suuttui: „Te ette ymmärrä minua, ettekä musiikkia. Minä esitän vain sydämen tunteita, enkä mitään muuta. Miksi etsitte minussa kuvia, eikö sydämeni teille riitä?" Chopin ei ollut polyfonisti, hän ei kirjoittanut oopperoita eikä sinfonioita. Tästä syystä monet mm. Tshaikovski suhtautuivat häneen kylmäkiskoisesti. Mutta yksinkertaisille kuulijoille, niille, jotka kuuntelevat koko sydämellään, Chopinin puhdas sävel jää ainaiseksi soimaan verrattoman kauniina ja kirkkaana. Ja todellakin, Chopin on, kuten runoilija Heinrich Heine lausui „pianon Rafael" — suurin taituri.

*

Chopinin elämä oli raskasta ja synkkää. Hänen epäonnistuneet rakkauselämyksensä vaikuttivat häneen hyvin musertavasti. Puolalainen Konstancia Gladkovska oli Chopinin nuoruudenrakastettu, joka antoi aiheen erääseen valssiin (op. 70 N:o 3). Chopinin puolalainen morsian oli kaunis, nuori aatelisneitonen Maria Vodziska. Marian äiti suhtautui myötämielisesti nuorten tuumiin, mutta hänen isänsä oli jyrkästi liittoa vastaan syystä, että sulhasen nimi oli yksinkertainen „Chopin" eikä aatelissointuinen „Chopinski". Liitto purkautui lopulta ja Pariisissa omisti Chopin morsiamelleen erikoisen „Jäähyväisvalssinsa" (op. 69 N:o 1). Tämä valssi henkii rakkautta ja kyyneliä, tornikellon kohtalokasta soittoa ja asemalle matkustajan tuoneen vaunujen raskasta, vaikuttavaa kolinaa.

Kotimaan onnettomuudet ja nuoren mielen tukahdutetut rakkaudet turmelivat lopulta Chopinin elämän. Chopinin rakkaus leimahti kuitenkin vielä kerran, jolloin sen kohteena oli ranskalainen kirjailijatar George Sand. Tämäkin rakkaus oli tuomittu epäonnistumaan, vaikkakin se kesti 10 vuotta. George Sand oli voimakas ja maskuliininen nainen, joka käytti miesten vaatetusta ja nautti paksuja sikaareita. Hänen rinnallaan Chopin vaikutti hennolta ja hienolta. Eipä ollut siis ihme, että ystävät puhuivatkin heistä „Herra Sand ja neiti Chopin". Pari ei kauan asunut onnellisena. George Sand jatkoi rakkauseikkailujaan. Chopin oli mustasukkainen ja tuli pian melkein sietämättömäksi kotielämässä. „Suuttuneena hän on kauhea — kirjoitti George Sand — ja kun hän istuu vaiti pelkään, että hän kuolee vihasta... Suhtaudun häneen jo seitsemättä vuotta kuin rakastava äiti, mutta hän ei tahdo ymmärtää sitä." Viimein Chopin ymmärsi, että George Sandin rakkaus häntä kohtaan oli kuollut. Silloin hän siirtyi Pariisiin kirjoitettuaan George Sandin muistikirjaan sanat „Joka rakkaudessa hyvää on ainoastaan alku".

Chopin ei pitänyt politiikasta ja ylimystöön hän suhtautui välinpitämättömästi. Hän oli kuitenkin hartaasti ja sydämestään uskovainen. Hänen maatessaan kuolinvuoteellaan tuli hänen ystävänsä pappi Jelovitski häntä tervehtimään. Silloin Chopin sanoi: „Kiitän että tulit, luulin jo joutuvani kuolemaan yksin kuin sika."

Lokakuun 17 pnä 1849 sammui Chopinin elämä. Hänen viimeisiä hetkiään olivat todistamassa ruhtinatar Marselina Tshartoriskha ja kreivitär Delphina Potocka. George Sand ei ollut läsnä. Chopinin uskollinen oppilas Gutman, tuki hänen päätään. Silloin säveltäjä äkkiä suuteli tämän kättä ja sanoi — „Kiitos".

Sana jäi taiteilijan viimeiseksi.

Chopin haudattiin Pariisin „Pere Lachaisen" hautausmaahan säveltäjien Bellinin ja Cherubinin välille. Surusaattoa johti säveltäjä Meyerbeer. Chopinin haudalle siroitettiin Puolan multaa, jonka hän 19 vuotta aikaisemmin oli tuonut isänmaasta mukanaan. Chopinin sydän lähetettiin Varsovaan, missä sitä säilytetään „Pyhän Ristin" kirkossa. Chopin ei vielä ole saanut näkyvää muistopatsasta, mutta hänen musiikkinsa elää yhä Puolan suuren patriootin kansallisena elämäntyönä.

HUFVUDSTADSBLADET onsd. 12 okt. 1949

Var Chopin polack?

Anhålles förbindligast om plats för nedanstående i Dagboken:

Vid gårdagens Chopin-festkonsert presenterades den store kompositören av professor Haapanen såsom på fädernet härstammande från Frankrike och på mödernet från Polen. Detta torde vara fel. Underteckn ad har i sin ägo en bok, "Polonica", som på initiativ av en redaktionskommitté, bestående av Alfred Jensen, Stockholm, Jens Raabe, Köpenhamn, och Åge Meyer-Benediksen, Kristiania, år 1917 utkom i Stockholm. Däri ingår bl. a. en uppsats om Chopin, skriven av W. Z. von Wyszinski. Han skriver bl. a.: "Fredrik Chopin föddes i Zelazowa Wola, belägen 6 mil från Warschau. Hans fader, gift med Justyne Krzyzanowska, härstammade enligt F. Hösicks forskningar från en familj vid namn Szopa vid konung Stanislaw Leszczynskis hov. En medlem av denna familj emigrerade till Frankrike, där han grundade en vinhandel tillsammans med en viss Jan Kowalski, och kallade sin firma "Ferraud et Chopin". Hans sonson, Mikolaj Chopin, återvände till Polen, och detta var just kompositörens fader, vilken var lärare hos greve Skarbek i Zelazowa Wola. Här såg också vår store musiker dagens ljus den 22 februari 1822."

Det torde härav framgå att Chopins härstamning på fädernet varit rent polsk. Möjligen har han fransk påbrå, om nans farfar eller ock dennes far varit gifta med fransyskor. Därom talar dock icke denna ovannämnda framställning.

Det är icke första gången Chopins härstamning framställes såsom fransk på fädernet. I en artikel, som ingår i ett nummer av Hufvudstadsbladet från oktober 1945, författad av Gurli Antell, heter det om honom: Härstammande från det sångomsusade Bretagne, född i Polen och musikaliskt uppfostrad i Tyskland . . .

Det var visst Tyskland han minst av allt hade att tacka för sin musikaliska uppfostran.

Emellertid vore det intressant att från något verkligt auktoritativt håll få ett belägg på Chopins verkliga polska härkomst. Det borde slutligen vara en skyldighet för vårt tidevarv att klarlägga.

Helsingfors, 10. 10. 1949.

Beundrare av polacken Chopin.

Cyril Szalkiewicz

spelade vid sin Chopinafton i går de fyra balladerna — vid festkonserten senaste söndag hörde vi tre, utförda av respektive tre olika solister. Den polska mästarens tonspråk ligger tydligen Szalkiewicz' naturell och teknik nära. Man lyssnade uppmärksamt och med rik behållning till hans musikaliskt sunda, från allsköns sentimentalitet kemiskt fria gestaltning av dessa så välkända men alltid gärna hörda kompositioner där solistens i alla avseenden vederhäftiga klavertekniska kunnande framstod på ett högst övertygande sätt. I mazurkagruppen fängslades man oemotståndligt av den anslagscharm och den karakteristiska rytmik Szalkiewicz utvecklade. Etyderna åter gav honom tillfälle att brilj era med sin perfekta färdighet. Och i varje fall igenkänner man Cyril Szalkiewicz som en förstklassig musiker. Konserten blev en fullständig succé.

S. P—n.

TYÖKANSAN SANOMAT
Keskiviikkona lokakuun 19 päivänä

Chopinin muisto-konsertti

oli järjestetty Suomi—Puola-yhdistyksen toimesta ja tasavallan presidentin suojeluksen alaisena Frédéric Chopinin kuoleman 100-vuotismuiston kunnioittamiseksi. Tilaisuudessa esiintyi kaikkiaan 9 eturivin pianistiamme. Kukin heistä tulkitsi yhden tai pari mestarin sävellystä oman taitonsa ja persoonallisen käsityksensä mukaisesti. Oliikin hyvin mielenkiintoista tarkastella Chopinin musiikkia sellaisena kuin se taittui persoonallisuuksien prismassa. Chopinin musiikki kuuluu oleellisena osana jokaisen pianistin ohjelmistoon. Siitä löytää jokainen itselleen sopivaa oli hän sitten loistavan teknillisen taituruuden omaava virtuoosityyppi tai paremmin runollisissa tunnelmissa viihtyvä. Chopinia voidaan tulkita monella tavalla, ja kuitenkaan se ei koskaan tunnu kadottavan sisimpiä arvojaan. Esiintyneet pianistit olivat Erik *Tawaststjerna*, Kurt *Walldén*, Merete *Söderhjelm*, Rolf *Bergroth*, Timo *Mikkilä*, Maire *Halava*, Cyril *Szalkiewicz*, Ilmari *Hannikainen* ja Ernst *Linko*.

Paitsi juhlan suojelijaa tasavallan presidenttiä ja hänen puolisoaan nähtiin kuulijoiden joukossa runsaasti diplomaattikuntaa ja kulttuurielämän edustajia. Juhlapuheen piti professori Toivo *Haapanen*.

Vt.

"Kansan Lehti", 16.X.1949

Sunnuntaina lokakuun 16 pnä

Prof. ARKADIUS PRESAS:

CHOPININ KUOLEMAN 100-VUOTISMUISTO

Frederic Chopin, kuuluisa puolalainen säveltäjä, jonka kuoleman 100-vuotismuistoa tänä vuonna vietetään kautta sivistyneen maailman, kuului Puolan patriootteihin. Hänen äitinsä oli puolalainen Kshishanovska ja itse Chopinkin syntyi lähellä Varsovaa, Zeljazova Voljassa. Chopinin isä oli sensijaan ranskalainen, joka perusti puolalaisten magnaattien, ylimysten lapsille koulun. Täten Chopinkin joutui käymään koulunsa Puolan korkeimman ylimystön lapsien koulutoverina. Chopin itse piti itseään täysin puolalaisena puhuen aina ylpeänä tästä kansallisuudestaan.

Chopinin ollessa 20-vuotias (hän syntyi v. 1810) puhkesi Puolassa vallankumous, ns. „povstanje", joka sai kaikki isänmaalliset tunteet liikkeelle ja puolalaiset riensivät taistelemaan hehkuvin sydämin. Chopin olisi myöskin halunnut osallistua vapaustaisteluun, mutta hänen vanhempansa ja ystävänsä saivat hänet taivutetuksi matkustamaan joksikin aikaa pois Puolasta. Lähtiessään vei tämä palavasydäminen isänmaan ystävä mukanaan rasiallisen Puolan multaa...

erinomaisesti. Hänen soitossaan ei vallannut voima eikä valtavuus, vaan musiikin sydämellinen, pehmeä viehätys. Kosketuksen pehmeys ja koko Chopinin olemuksen puolalainen „herttaisuus" valloittivat silloiset Pariisin naiset. George Sand, huomattava ranskalainen kirjailijatar, sanoikin hintelästä, älykkäästi ja miettivästi katsovasta Chopinista, että „hän on surullisen naisen kaltainen" (une femme triste) ...

Huolimatta konserttimenestykses-

sikaareita. Hänen rinnallaan Chopin vaikutti hennolta ja hienolta. Eipä ollut siis ihme, että ystävät puhuivatkin heistä „Herra Sand ja neiti Chopin". Pari ei kauan asunut onnellisena. George Sand jatkoi rakkausseikkailujaan. Chopin oli mustasukkainen ja tuli pian melkein sietämättömäksi kotielämässä. „Suuttuneena hän on kauhea — kirjoitti George Sand — ja kun hän istuu vaiti pelkään, että hän kuolee vihasta ... Suhtaudun häneen jo seitsemättä vuotta kuin rakastava äiti, mutta hän ei tahdo ymmärtää sitä." Viimein Chopin ymmärsi, että George Sandin rakkaus häntä kohtaan oli kuollut. Silloin hän siirtyi Pariisiin kirjoitettuaan George Sandin muistikirjaan sanat „Joka rakkaudessa hyvää on ainoastaan alku".

Chopin ei pitänyt politiikasta ja ylimystöön hän suhtautui välinpitämättömästi. Hän oli kuitenkin hartaasti ja sydämestään uskovainen. Hänen maatessaan kuolinvuoteellaan tuli hänen ystävänsä pappi Jelovitski häntä tervehtimään. Silloin Chopin sanoi: „Kiitän että tulit, luulin jo joutuvani kuolemaan yksin kuin sika."

Lokakuun 17 pnä 1849 sammui Chopinin elämä. Hänen viimeisiä hetkiään olivat todistamassa ruhtinatar Marselina Tshartoriskha ja kreivitär Delphina Potocka. George Sand ei ollut läsnä. Chopinin uskollinen oppilas Gutman, tuki hänen päätään. Silloin säveltäjä äkkiä suuteli tämän kättä ja sanoi — „Kiitos".

Sana jäi taiteilijan viimeiseksi.

Chopin haudattiin Pariisin „Pere Lachaisen" hautausmaahan säveltäjien Bellinin ja Cherubinin välille. Surusaattoa johti säveltäjä Meyerbeer. Chopinin haudalle siroitettiin Puolan multaa, jonka hän 19 vuotta aikaisemmin oli tuonut isänmaasta mukanaan. Chopinin sydän lähetettiin Varsovaan, missä sitä säilytetään „Pyhän Ristin" kirkossa. Chopin ei vielä ole saanut näkyvää muistopatsasta, mutta hänen musiikkinsa elää yhä Puolan suuren patriootin kansallisena elämäntyönä.

Zbiory Stowarzyszenia I.F.C.

HUFVUDSTADSBLADET onsd. 12 okt. 1949

Var Chopin polack?

Anhålles förbindligast om plats för nedanstående i Dagboken:

Vid gårdagens Chopin-festkonsert presenterades den store kompositören av professor Haapanen såsom på fädernet härstammande från Frankrike och på mödernet från Polen. Detta torde vara fel. Undertecknad har i sin ägo en bok, "Polonica", som på initiativ av en redaktionskommitté, bestående av Alfred Jensen, Stockholm, Jens Raabe, Köpenhamn, och Åge Meyer-Beneditsen, Kristiania, år 1917 utkom i Stockholm. Däri ingår bl. a. en uppsats om Chopin, skriven av W. Z. von Wyszinski. Han skriver bl. a.: "Fredrik Chopin föddes i Zelazowa Wola, belägen 6 mil från Warschau. Hans fader, gift med Justyne Krzyzanowska, härstammade enligt F. Hösicks forskningar från en familj vid namn Szopa vid konung Stanislaw Leszczynskis hov. En medlem av denna familj emigrerade till Frankrike, där han grundade en vinhandel tillsammans med en viss Jan Kowalski, och kallade sin firma "Ferraud et Chopin". Hans sonson, Mikolaj Chopin, återvände till Polen, och detta var just kompositörens fader, vilken var lärare hos greve Skarbek i Zelazowa Wola. Här såg också vår store musiker dagens ljus den 22 februari 1822."

Det torde härav framgå att Chopins härstamning på fädernet varit rent polsk. Möjligen har han franskt påbrå, om hans farfar eller ock dennes far varit gifta med fransyskor. Därom talar dock icke denna ovannämnda framställning.

Det är icke första gången Chopins närstamning framställes såsom fransk på fädernet. I en artikel, som ingår i ett nummer av Hufvudstadsbladet från oktober 1945, författad av Gurli Antell, heter det om honom: Härstammande från det sångomsusade Bretagne, född i Polen och musikaliskt uppfostrad i Tyskland . . .

Det var visst Tyskland han minst av allt hade att tacka för sin musikaliska uppfostran.

Emellertid vore det intressant att från något verkligt auktoritativt håll få ett belägg på Chopins verkliga polska härkomst. Det borde slutligen vara en skyldighet för vårt tidevarv att klarlägga.

Helsingfors, 10. 10. 1949.

Beundrare av polacken Chopin.

Cyril Szalkiewicz

spelade vid sin Chopinafton i går de fyra balladerna — vid festkonserten senaste söndag hörde vi tre, utförda av respektive tre olika solister. Den polska mästarens tonspråk ligger tydligen Szalkiewicz' naturell och teknik nära. Man lyssnade uppmärksamt och med rik benägenhet till hans musikaliskt sunda, från allsköns sentimentalitet kemiskt fria gestaltning av dessa så välkända men alltid gärna hörda kompositioner där solistens i alla avseenden vederhäftiga klavertekniska kunnande framstod på ett högst övertygande sätt. I mazurkagruppen fängslades man oemotståndligt av den anslagscharm och den karakteristiska rytmik Szalkiewicz utvecklade. Etyderna åter gav honom tillfälle att briljera med sin perfekta färdighet. Och i varje fall igenkänner man Cyril Szalkiewicz som en förstklassig musiker. Konserten blev en fullständig succé.

S. P—n.

TYÖKANSAN SANOMAT

Keskiviikkona lokakuun 12 päivänä

Chopinin muistokonsertti

oli järjestetty Suomi—Puola-yhdistyksen toimesta ja tasavallan presidentin suojeluksen alaisena Frédéric Chopinin kuoleman 100-vuotismuiston kunnioittamiseksi. Tilaisuudessa esiintyi kaikkiaan 9 eturivin pianistiamme. Kukin heistä tulkitsi yhden tai pari mestarin sävellystä oman taitonsa ja persoonallisen käsityksensä mukaisesti. Olikin hyvin mielenkiintoista tarkastella Chopinin musiikkia sellaisena kuin se taittui persoonallisuuksien prismassa. Chopinin musiikki kuuluu oleellisena osana jokaisen pianistin ohjelmistoon. Siitä löytää jokainen itselleen sopivaa oli hän sitten loistavan teknillisen taituruuden omaava virtuoosityyppi tai paremmin runollisissa tunnelmissa viihtyvä. Chopinia voidaan tulkita monella tavalla, ja kuitenkaan se ei koskaan tunnu kadottavan sisimpiä arvojaan. Esiintyneet pianistit olivat Erik *Tawaststjerna*, Kurt *Walldén*, Merete *Söderhjelm*, Rolf *Bergroth*, Timo *Mikkilä*, Maire *Halava*, Cyril *Szalkiewicz*, Ilmari *Hannikainen* ja Ernst *Linko*.

Paitsi juhlan suojelijaa tasavallan presidenttiä ja hänen puolisoaan nähtiin kuulijoiden joukossa runsaasti diplomaattikuntaa ja kulttuurielämän edustajia. Juhlapuheen piti professori Toivo *Haapanen*.

Vt.

Zbiory Stowarzyszenia I.F.C.

Helsingin Sanomat
27.X.1949.

Puolan Chopin-kilpailujen tuloksia

Neljännen kansainvälisten Chopin-kilpailujen tulokset julistettiin lokakuun 16 p:n vastaisena yönä. Puolan tasavallan presidentin sekä ministerineuvoston puheenjohtajan nimeä kantavia ensimmäisiä palkintoja oli kaksi. Ne annettiin Bella Davidovitshille (Neuvostoliitto) ja Halina Cerny-Stefanskalle (Puola).

Toisen, kulttuuriasiain ministerikomitean nimeä kantavan palkinnon sai Barbara Hesse-Bukowska (Puola). Palkinnon suuruus oli 800.000 zlotya. Kolmannen, ulkoasiainministeriön palkinnon (600.000 zlotya) sai Waldemar Maciszewski (Puola). Neljännen, kulttuuri- ja taideministeriön palkinnon (550.000 zlotya) sai Juri Muravlev (Neuvostoliitto). Viidennen palkinnon (500.000 zlotya) Wladyslaw Kendra. Kuudennen, Chopin-vuoden toimeenpanevan komitean palkinnon (450.000 zlotya) Ryszard Bakst (Puola). Seitsemännen, Varsovan pormestarin palkinnon (400.000 zlotya) Jevgeni Malinin (Neuvostoliitto). Kahdeksannen, Puolan radion palkinnon Zbigniew Szymenewicz (Puola). Yhdeksännen, Varsovan valtionoopperan ja valtion filharmonian palkinnon (300.000 zl.) Tamara Guseva (Neuvostoliitto). Kymmenennen, Puolan säveltäjäin liiton palkinnon (250.000 zl.) Viktor Merzhanov (Neuvostoliitto). Yhdennentoista, Chopin-instituutin palkinnon (200.000 zl.) Regina Smendianka (Puola). Kahdennentoista, kulttuuri- ja taiteen työntekijäin ammattiyhdistyksen palk. (150.000 zl.) Tadeusz Zmudzinski (Puola).

Muita palkintoja: Kunniakirjan sekä 50.000 zlotyn suuruisen palkinnon saivat Carmen Adnet Vitis (Brasilia), Carlos Rivero (Meksiko), Ludmila Sofina (Neuvostoliitto), Oriano Almeida (Brasilia) sekä Imre Szendrei (Unkari). Prof. Zurawlewin, Chopin-kilpailujen aloitteentekijän, ehdotuksesta valmistetun hopeaseppeleen sai Halina Cerny-Stefanska (Puola). Chopin-instituutin palkinnon (hopeisen Chopinin kuolinnaamion) sai Bella Davidovitsh (Neuvostoliitto). Kilpailujen kolmannen vaiheen nuorimman osanottajan palkinnon sai Jevgeni Malinin (Neuvostoliitto). Puolan radion palkinnon parhaimmasta Chopinin masurkkojen esityksestä sai Cerny-Stefanska (Puola). Puolan ja Neuvostoliiton välisen ystävyyden seuran parhaimmalle neuvostolaiselle osanottajalle myöntämän palkinnon sai Bella Davidovitsh.

Sen lisäksi Chopin-vuoden toimeenpaneva komitea antoi kunniakirjoja ja palkintoja seuraaville kilpailujen toisen vaiheen osanottajille: Ligia Maucinille (Italia), Julita Slendziankalle (Puola) ja Anna Machovalle (Tshekkoslovakia).

Stowarzyszenie I.F.C.

Frèdèric Chopin ja hänen sävelelämäkertansa

Mestarin 100-vuotis-kuolinpäivän johdosta

Sulho Ranta

Franz Lisztin koottujen teosten ensimmäiseen osaan kuuluu Frèdèric Chopinin elämäkerta, lajissaan ihmeellinen teos sikäli, että se hienoa ja sydämellistä ymmärtämystä ja ihailua ilmaisevalla tavalla kuvastaa suuren pianonmestarin suhtautumista liian varhain poistuneeseen kilpailijaansa ja ystäväänsä sekä pianistina että säveltäjänä. Lisztin elämäkerrasta on myöhempien kirjoittajien ollut helppo lainata eräs puolalainen sana »Zal» merkitsemään Chopinin sävelmaailman ainoalaatuista perustuntoa. »Tämä Zal värittää kaikki Chopinin sävellykset väliin lempeällä, väliin hehkuvalla hohteella; se soi hänen herkimmästä unelmoinnistaankin».

Lisztin mukaan tällä pienellä sanalla, jota ei sinään voine kääntää millekään muulle kielelle, on kahdenlainen merkitys. Sellaisenaan se tarkoittaa »korvaamattoman tappion aiheuttamaa lohdutonta tuskaa». Mutta sen merkitys voi laajentua ja siihen sisältyä »kuohuvaa vihaa, katkeraa nuhdetta, sovittamatonta sisäistä vastustushalua, joka joko suunnittelee kostoa tai huokaa voimatonta katkeruutta».

Martin Wegelius sanoo Musiikin historiassaan: »Tämän omituisen, niin monissa vivahduksissa aaltoilevan tunteen perussävelenä oli aluksi suru isänmaan, kodin, nuoruudenystävien ja nuoruudenrakkauden menetyksestä, mutta loppupuolella mestarin elämää se sai uutta ja katkeraa ravintoa hänen suhteestaan George Sandiin».

Varmaankaan ei tämän Zalin merkitystä Chopinin tuotantoon voida liioitella. Tuskin on toista säveltää, jonka teokset pulppuaisivat tai raskaasti kohoaisivat suoraan hänen omista, miltei päivittäisistä sieluntunnoistaan. Ankaran luvun Puolan itsenäisyystaistelun historiaa voisimme kirjoittaa pelkillä Chopinin sävelillä, ilman että mainitsisimme edes Vallankumousetydin nimeä. Yhtä hyvin voisimme lukea hänen lemmenelämänsä kirjan vain pelkkien preludien sielunripitysten ja avointen tunnustusten sarjasta. Eikä suinkaan Chopinin kiintymys salonkeihin ja seurapiirien hionostelevaan ilmapiiriin jäisi vaille sävellukuaan: sirojen valssien rytmit ovat usein kuin upeiden kandelaberien värähtelevien kynttilänliekkien heijastusta.

Vain yksi puoli Chopinia, poikamainen kujeellisuus jää tämän sävelin kirjoitetun omaelämäkerran ulkopuolelle. Aivan aniharvoin näet jokin oikukas melisma tai yllättävän päähäpistoinen sointu voi väläyttää mieleen sen Chopinin, joka huvitti ystäviään matkimalla milloin Itävallan keisaria, milloin velttoa englantilaista lordia tai likaista juutalaiskauppiasta. Chopin, »suuri ilveilijä», kuten Pourtalès sanoo, ei esiinny hänen elämänsä nuottikirjan sivuilla. Hänen suhteensa säveliin oli liian vakava, liian palvova ja kunnioittava, jotta hän olisi voinut tehdä niistä ilkamoivan leikin välikappaleita edes itseivaa varten.

GEORGE SAND,
Auguste Charpentier'n maalaus.

Chopinin sävelten maailma oli hänen oma maailmansa, maanpakolaisen ja pakenevan elämän maailma. Joskus hän tarttuu siihen kiinni melkein kouristuksenomaisin ottein, kuin tahtoisi kääntää elämän tiensä suuntaa, mutta useimmin hän antaa — liian aikaisin väsyneenä, resignoituneena — kaiken mennä menojaan jääden haaveilemaan yksinäisen hiljaisiin yötunnelmiin.

Chopinilta nuoruus katoaa nopeammin kuin ehkä keneltäkään toiselta taiteilijalta. Keuhkotautisten tavallinen optimismi, kiihkeä elämisen tarve, saa vain aivan harvoin positiivisen päätöksen muodon. (Vähän ennen kuolemaa suoritettu konserttimatka Englantiin on tällainen, mutta kohtalokkaasti viimeinen energisyyden osoitus.)

Chopinin säveliin siirretty elämän kirja ei silti jää vaille lukuja, jotka uhkuisivat tarmoa ja rohkeutta. Mutta nämä luvut kuvastavat niitä kausia, jolloin Chopin, ehkäpä subjektiivisin kaikista säveltäjistä, irtautuu omasta minästään ja antaa aatteiden puhua. Tällöin hän, ikäänkuin jonkin toisen, ulkopuolisen voiman sysäyksestä, hetkiseksi unohtaa kokonaan sisäisen minänsä ailahtelevan narcissolaisuuden ja muuttuu julistajaksi. Mutta pian hän huomaa näiden julistustensa sanojen olevan liian intimejä muiden kuin lähimpien tavoitettaviksi. Loisteliaintakin poloneesia tai sankarillisuudesta kertovaa balladia seuraa aina

FRÈDÈRIC CHOPIN,
tuntemattoman ranskalaisen taiteilijan maalaus.

hiljainen nocturne tai alistunut, omalle sydämelle laulettu kehtolaulu.

*

Sata vuotta sitten (17. 10. 1849) sammui Frèrèric Chopinin elämä. Hänen oma sävelelämäkertansa on paras, mitä hänestä on kirjoitettu. Se elää yhä uudelleen ja uudelleen luettuna. Se on eräillä sivuillaan ylvään upea kuin Puolan paanien palatsit, mutta toisilla taas melankolinen ja varjoinen kuin Verlaine'in tummat murattimajat. Mutta aina sen sisäinen palo ja avoin tunnustuksellisuus värähdyttävät meitä, eikä vähimmin nyt muistaessamme mestaria, josta Pourtalès sanoo: »Ei ollut olemassa ainoatakaan sielua, joka olisi ollut sopusoinnussa hänen omansa kanssa».

Chopinin elämäkerta, tuo sävelin piirretty ja sävelinä aikojen taakse kantautuva, on yksinäisen miehen taistelujen tarina. Vaikka Chopinin ympärillä elikin ajan suurien nerojen muodostama ystäväpiiri, ei »yksikään käsi osannut häntä poimia».

Mestarin b-mollisonaatin surumarssia seuraa huimaavan menoisa finaali. Se on kuin synkkään syksyyn avautuvan aurinkoisen päivän yhtäkkiä kohahtava raikas tuulenviri, joka lennättää ilmaan keltaisia ja punaisia lehtiä. Chopinin elämän surumarssin jälkeen hänen säveltensä lehdet ovat lähteneet lentoon. Mutta ne eivät puitoa eikä niitä tallata jalkoihin. Ne kohoavat yhä korkeammalle ja loistavat kuin tähdet ikitaivaan vahvuutta vastaan.

HELSINGIN SANOMAT
Perjantaina lokakuun 14 pnä

Stowarzyszenie I.F.C.

16.X.1949.
HELSINGIN SANOMAT

Frédéric Chopinin 100-vuotismuisto

Helsingin Sanomille Tauno Karila

Luovia säveltaiteilijoita on kahdenlaisia. On niitä, jotka enemmän tai vähemmän selvästi voidaan lukea johonkin ryhmään, johonkin musiikinhistoriallseen kehityslinjaan kuuluviksi, ja niitä, jotka ovat yksinäisiä ilmiöitä. Viimeksi mainitut ovat usein lyyrikoita. Tosin suuri taiteilija lopulta on aina yksin, olkoonpa hän tyylin puolesta mitä miehiä tahansa. Hänen itsenäinen äänensä voi kyllä liittyä suurempaan kokonaisuuteen, hän voi olla jonkin tyylillisen tai aatteellisen kehityslinjan alkaja, eteenpäin vievä välinivel tai mahdollisesti päättävä huipentuma, mutta samalla hänen taiteensa muodostaa kumminkin oman koskemattoman maailmansa. Mutta on myöskin taiteilijoita, jotka näyttävät eristäytyvän täydellisesti, joista ei tiedä, mistä he tulevat ja mihin suuntaan heidän taiteensa jäljet sittemmin jatkuvat. Sellainen taiteilija on Frédéric Francois Chopin, suuri yksinäinen, oman aikansa tunteen tulkki ja taiteilija, jonka vaikutuksen kohtaamme vielä elävänä kaikilla tahoilla.

Voidaan sanoa, että säveltaiteen tähtiasema viime vuosisadan alussa oli saavuttanut vaiheen, jolloin Chopinin tähti kuin luonnonlakien ehdottomuudesta oli syttyvä. Beethoven oli pianosonaateissaan vienyt klassillisen pianotyylin huippuunsa. Hän oli tullut jo romantiikan raja-alueille. Tekniikka auttoi asiaa omalta tärkeältä osaltaan tuomalla näyttämölle vasaraklaverin, joka syrjäytti vanhan cembalon sekä klavikordin ja soi sävellystyylin kehittymiselle aivan uusia mahdollisuuksia. Schubert oli luonut juuri laulutaiteelle aivan oman maailman, jossa runous ja musiikki yhtyivät mitä hienovivahteisimmalla tavalla, runous, jota vuorostaan Goethesta lähtien elähdytti uudenlainen luonnontunne, mikä oli eräs Schubertin liedin perustavia edellytyksiä. Runouden lähestyminen säveltaidetta, ja päin vastoin, sekä ylipäänsä koko elämän avautuminen musiikin aihemaailmaksi on tausta, jota vastaan Chopinin tähden syttyminen näyttää luonnolliselta. On kuin »sävelten runoilijaa», joksi häntä sattuvasti on nimitetty, juuri olisi odotettu.

Taiteilijan verenperintö, hänen synnyinlahjansa, on asia, joka aina elämäkerroissa saa suurta huomiota osakseen. Kuten tiedetään Frédéric Chopinin isä oli ranskalainen ja äiti puolalainen. Isä oli porvarillista syntyperää, äiti sitä vastoin aatelia. Huomaamme siis, että taiteilijan veren kokoomuksessa yhtyvät monenlaiset ainekset, mikä havainto usein tehdään nerojen sukujuuria tutkittaessa. Nuori Chopin kasvoi joka tapauksessa sataprosenttisena puolalaisena mieleltään, ja sitä oli isäkin. Puolalainen maisema on hänen taiteensa perusmaisema ja puolalainen kansanmusiikki sen raikas elinvoiman antaja. Chopin vietti nimittäin pitkiä aikoja maaseudulla tuttavien ja sukulaisten luona, jolloin hänellä oli tilaisuus kuulla kansanmusiikkia, merkitä kuulemaansa muistiin ja käyttää sitä sittemmin aineksena luomistyössään. On otettava huomioon, että elettiin voimakasta kansallistunnon nousun aikaa kaikkialla Europassa, ja puolalainen isänmaallisuus on kautta aikojen ollut mainittu alttiudestaan ja voimakkuudestaan.

Warsovassa Chopin joutui jo pienestä pitäen suuren ihailun kohteeksi, mikä epäilemättä oli kasvattava hänen herkkää luonnettaan tiettyyn ylimykselliseen suuntaan. Hän liikkui jo varhaisesta lapsesta lähtien aatelisten linnoissa juhlien keskipisteenä ja oppi siten tuntemaan arvonsa, jonka hän luonnollisesti jo vaistomaisestikin tajusi. Voidaankin sanoa, että Chopiniä hemmoiteltiin alusta pitäen, ja hän tottui siihen niin, ettei koskaan tuntenut olevansa erossa kodistaan, minne vain tulikin elämänsä varrella. Warsovan aateliston piirissä elivät kansalliset musiikkiharrastukset, jotka enemmän tai vähemmän dilettantimaisista piirteistään huolimatta vaikuttivat Chopinin säveltäjäpersoonallisuuden muodostumiseen. Opettajat Zyvny ja Elsner hemmottelivat lemmikkiään, kuten kaikki muutkin. Häneltä ei vaadittu kontrapunktissa ja harmoniaopissa täyttä perusteellisuutta, minkä sanottiin myöhemmin häntä jonkin verran haitanneen aiheuttaen paljon työtä sävellysten valmiiseen muotoon saattamisessa. Tämä ei ole mikään outo ilmiö, sillä monet mestarit ovat olleet itseoppineita, ja omakohtainen asioiden ratkaisuhan tulee joka tapauksessa säveltäjälle aina eteen.

Ensimmäisen ulkomaanmatkansa Chopin teki Berliniin kohdaten siellä ilmapiirin, jonka hän heti vaistosi vieraaksi itselleen. Ei hän liioin Wienissäkään viihtynyt. Puolalaisen masurkan hän asetti monta vertaa wienervalssia korkeammalle etsien aina maanmiestensä seuraa. Mutta tultuaan Pariisiin hän heti totesi olevansa kuin tutussa ympäristössä, niin toisenlaista kuin kaikki siellä olikin Warsovaan verrattuna. Pariisista oli sitten tulevakin hänen kotikaupunkinsa ja Ranskasta toinen kotimaansa, mutta puolalaisena hän piti itseään elämänsä loppuun saakka.

Nuori Chopin.

Ranskalaisuus on joka tapauksessa lyönyt leimansa samalla tavalla kuin puolalaisuuskin hänen taiteeseensa. Ajatelkaamme vain ennen kaikkea hänen valssejaan, joissa Pariisin salonkien eleganssi on saanut sävelilmaisun. Chopinin taiteessa on määräämässä merkillinen dualismi. Se on kansallista, ja silloin tarkoitetaan, että se on puolalaista, mutta siinä on piirteitä, jotka ranskalaiset yhtä hyvin tuntevat omikseen. Asia ei suinkaan rajoitu tähän, vaan mihinkä tahansa kansallisuuteen kuuluva musiikin harrastaja tai taiteilija tuntee Chopinin omakseen. Silloin ei enää ole kysymys veren perinnöstä eikä ympäristön vaikutuksesta, vaan silloin on kysymys siitä, mikä kaikille on yhteistä, on kysymys koko elämästä ja taiteesta sen ilmentäjänä. Näin sulautuu Chopinin dualismi kansainvälliseksi, ihmiskunnan yhteisomaisuudeksi. Ja tämän takaa näyttäytyy Chopinin persoonallisuus, ei enää puolalaisena eikä ranskalaisena, vaan ylipäänsä ihmisenä, kärsivänä ja taistelevana ihmisenä.

Chopin soittaa ruhtinas Radziwillin kotona Berliinissä.

Nykyaikainen tutkimus on todennut, että Chopin jo 25:stä ikävuodestaan lähtien sairasti keuhkotautia, joka aika ajoin oli vähemmän haittallisessa asteessa, mutta joskus taas ilmeni rasittavana sairautena toistuvine verensyöksyineen. On laadittu tutkielmia sairauden vaikutuksesta hänen taiteeseensa ja ylipäänsä pohdittu sen osuutta hänen neroutensa ongelmassa. Asiaa voitanee tuskin koskaan ratkaista, vaan se jää salaisuudeksi, niinkuin niin moni luovan työn ongelma. Havaitsemme jo nuoren, vielä terveen Chopinin psyykessä ominaisuuksia, jotka johtavat tragiikkaan. Ennen muuta on mainittava tuo kaikelle todellisuudelle vieraus, avuttomuus elämässä ja suhteessa toisiin ihmisiin. Chopinin rakkaussuhteet muodostavat oman merkillisen lukunsa taiteen historiassa, ja niissä ilmenee tuo mainittu avuttomuus, passiivisuus, jota ilmeisesti vielä alusta alkaen koettu hemmoittelu, kuten jo mainittiin, on kehittänyt. Chopin oli yksin. Hänen sydäntänsä ei kukaan milloinkaan oppinut sisintä myöten tuntemaan. Hän viihtyi mielellään seuraelämässä, oli iloinen ja leikillinen, hän innostui isänmaan asialle jne., mutta sitenkin kaikki todelliset purkautumistiet veivät vain sisään päin, yhä syvemmälle, kunnes kohtasivat sävelen, elementeistä abstraktisimman antaen sen yksin laulaa ja kertoa.

Chopin ja nykyaika voisi hyvin kelvata tutkielman teemaksi. Sadassa vuodessa on elämä paljon muuttunut ja ihmiset myös. On menty eteenpäin, tekniikan alalla ainakin. Miten on asia säveltaiteen alalla? — Etsitään uutta ja kilvoitellaan, on vastaus. Romantikon nimi ei enää ole taiteilijalle kunnianimi, ei ainakaan kaikille. Päinvastoin pyritään irti romantiikasta. — Onnistutaanko?

Varmasti! — Toinen asia on sitten mitä tuodaan tilalle.

Frédéric Chopinin kuoleman 100-vuotispäivänä tuntuvat moiset pohdinnat kumminkin lapsellisilta. Hänen musiikkinsa lumoon vaipuu nykyaikainen yleisö samalla tavalla kuin kuulijat sata vuotta sitten, sillä tuon musiikin tenhovoima on kuolematon.

Zbiory Stowarzyszenia I. F. C.

Den 17 oktober 1849 avled Frédéric Chopin i sitt hem i Paris. Läs dagens artikel under strecket där professor Selim Palmgren ger en gripande skildring av den store kompositörens sista timmar och en inträngande analys av hans odödliga musik.

SELIM PALMGREN: Hbl. 16. 10. -49

Chopin – ett hundraårsminne

Den 17 oktober 1849 avled Polens största tondiktare, Frédéric Chopin i Paris, där han som landsflykting tillbragte senare hälften av sin korta levnad — han var vid sin död knappt fyrtio år gammal. Slutet kom inte oväntat: den tärande bröstsjukdom av vilken Chopin länge lidit, förvärrades under hans två sista levnadsår i oroväckande grad. Efter att så sent som 1848 ha gett framgångsrika konserter i England återvände han med brutna krafter till Paris. Hans landsman, M. Karasowski har i sin biografi skildrat mästarens sista stunder. Jag citerar Karasowski:

"Oaktat Chopin för länge sedan var medveten om sin obotliga sjukdom, fruktade han inte döden, tvärtom tycktes han invänta den liksom en befrielse från smärtsamma upplevelser (här åsyftas givetvis närmast den tragiska brytningen med författarinnan George Sand). Plågorna tilltogo allt mer och mer. Vid fullkomligt klart medvetande och med största lugn talade Chopin dock om sin hädanfärd och uttryckte sin önskan att gravläggas och få vila på begravningsplatsen Père Lachaise bredvid Bellini. I början av oktober, ungefär fyra veckor efter det han flyttat in i sin nya våning Place Vendôme n:o 12 kände sig Chopin så kraftlös att han inte mer förmådde sitta upprätt. Man underrättade de anhöriga, och omedelbart skyndade Chopins äldsta syster, fru Louise Jedrzejewicz jämte make och dotter till Paris. Så snart systern återsåg sin älskade broder förstod hon att här icke mer var någonting att göra. Slutet tycktes nalkas. I det inre rummet låg den stackars patienten, plågad av kvävningsanfall. Plötsligt reste han sig och sade: Nu börjar min dödskamp. Läkaren kände på hans puls och försökte lugna honom. Den mest gripande episoden blev emellertid grevinnan Delphine Potockas ankomst. Söndagen den 15 oktober anlände hon till Paris från Nizza, där underrättelsen om Chopins hopplösa tillstånd nått henne. Då man meddelade mästaren att hans trogna väninna kommit, utropade han rörd: Därför har Gud dröjt med att kalla mig till sig, han har velat unna mig lyckan att få se henne. Knappt hade hon kommit fram till Chopins bädd så uttryckte han sin önskan att ännu en gång få lyssna till hennes gripande sång. Män hämtade fram pianot från sidorummet, och grevinnan, som med beundransvärd själsnärvaro undertryckte sina tårar, sjöng med klockren, men något vibrerande stämma Stradellas "Hymn till den heliga jungfrun" så vackert och andaktsfullt, att den döende mästaren enträget bad om att få nöra mera. Grevinnan, liksom inspirerad av en högre makt, satte sig vid flygeln och sjöng en psalm av Marcello. De kring dödsbädden stående kände att Chopin för varje sekund blev svagare och svagare, alla knäböjde, i rummet härskade högtidlig stillhet, endast grevinnans underbara stämma klingade sakta liksom en tröstande, befriande ängels sång ...

Och dock hade slutögonblicket ännu icke kommit. Påföljande morgon kände sig Chopin synbarligen något bättre, och begärde sista smörjelsen. Alexander Jelowicki, en from och lärd präst, vilken bland sina landsmän åtnjöt största aktning, kom tillstädes. Den döende biktade och anammade i sina vänners närvaro den heliga nattvarden. Efter detta förlorade han talförmågan och tycktes inte mer känna igen sin omgivning, men några timmar senare uppflammade tondiktarens förr så lysande ande på nytt, och han återfick talförmågan. Två gånger under dagens lopp mottog han några av sina [illegible] för var och en hade han ett del[illegible] förståelsefullt ord .. Till Franc[illegible] (berömd cellist) viskade han: "[illegible] spela Mozart till mitt minne." Bl[illegible] de personer vilka förvägrades tillträ[illegible] befann sig en viss fru M., som på uppdrag av Mme Sand, vilken just då var strängt upptagen med anledning av sin nyaste teaterpremiär, förfrågade sig om Chopins befinnande, men ingen fann det passande att genom denna något försenade förfrågan störa mästarens sista tankar.

På kvällen undersökte två läkare den sjuke. Dr Cravaillé tog ett ljus och höll det mot Chopins ansikte, vilket av kvävningsanfallen blivit nästan svart. Han fastställde att livsandarna upphört att fungera. Då han emellertid frågade om patienten kände smärtor, hördes alldeles tydligt svaret: „Plus" (icke mera). Detta var det sista ord som kom över Chopins läppar. Ännu en djup suck och han slöt sina ögon för alltid." — — —

Frédéric Chopin, en av musikhistoriens starkaste personligheter, skapade sina verk vid pianot. På ett par undantag när består Chopins produktion av kompositioner för klaver, vilket instrument han redan från barndomen lärde sig älska och vars uttrycksmöjligheter han senare enastående genialt utvecklade och fullkomnade. I själva verket står den Chopin'ska klaverstilen fortfarande som ett mönster på pianomusikens område.

Trots sin på fädernet franska härstamning och trots att han som sagt tillbragte en stor del av sin levnad i Paris, förblev Chopin i alla ödets skiften en trogen polack. Hans allbekanta mazurkor och polonäser utgör i och för sig ett lysande polskt nationalmonument, för att inte tala om de oförgängliga musikaliska värden de innehåller.

Till Chopins mest bekanta tondikter hör några av hans **nocturner**. Som skapare av nokturntypen har i allmänhet betecknats engelsmannen John **Field**, död 1837, en av sin tids mest bemärkta klaververtuoser. **Field** som viseledande nog länge ansågs som Chopins läromästare och förebild har med sina melodiösa, pianistiskt läckert och klangskönt satta nattstycken avsevärt riktat pianolitteraturen, men det var i alla fall Chopin som utvecklade nokturnstilen till fulländad blomstring. Han ingöt i den dramatiskt liv, uppfann nya harmoniska och klaveristiska uttrycksmedel, samtidigt som han i många fall utvidgade formen, såsom i C-mollnokturnen op. 48, vars C-durmellansats redan innehåller någonting annat och mera än nattligt svärmeri. Till en viss grad påverkad av Field förefaller Dess-durnokturnen i sin slösaktiga rikedom på ornamentalt figurverk. Äktchopinsk framstår åter t. ex. H-durnokturnen op. 32, vars överraskande tragiska slutakter hör till det intressantaste Chopin på detta område skapat.

Chopins **etyder**, till antalet 24, op. 10 och 25 plus tre stycken utan opustal, hör såväl med avseende på sitt musikaliska innehåll som i rent klaverteknisk mening till mästarens mest betydande skapelser. De framstår så mycket märkligare, då vi tar i betraktande att Chopin skrev dem som rätt ung. Den första samlingen, op. 10, fullbordades redan så tidigt som åren 1828—1829, alltså då mästaren knappt fyllt tjugo år. Serien nr 2 utkom från trycket först år 1837, men förelåg sannolikt färdig längt tidigare. Chopins etyder betecknar helt enkelt en revolution på pianoteknikens område. Vi behöver blott flyktigt jämföra dem med låt oss säga Clementis, Cramers, Moscheles', Hillers alster i samma genre för att ha klart för oss vilken ny fängslande klangvärld här öppnar sig. Chopins etyder bjuder på harmoniska, rytmiska, mekaniska problem, vilkas lösning säkerligen ännu mycket länge kommer att intressera såväl klaverspelare av facket som amatörer. De är samtliga skrivna i två- eller tredelad liedform, i några fall med en kontrasterande mellansats.

Chopins 24 **preludier** liksom också hans impromptun ansluter sig med avseende på innehåll, delvis också formellt, till nokturnerna och etyderna. Sålunda finner vi bland preludierna flere rent nokturnartade stycken, t. ex. Dess- och Fiss-durpreludierna. Av mera etydmässig karaktär åter är B-moll- och Fiss-mollpreludierna, samlingens kanske mest virtuosa nummer. Av impromptuna spelas mest det i Ass-dur, också på sätt och vis en etyd, men vilken charmfull studie med sin ljuvligt sjungande mellansats! Bland preludierna har särskilt de i E-moll, C-moll, H-moll och Dess-dur vunnit stor popularitet. I det sistnämnda trapperar ett nästan hela stycket igenom envist vidhållande Ass, senare Giss.

Till det mest egenartade Chopin skapat hör hans fyra ballader G-moll, F-dur, Ass-dur och F-moll. Då de utkom — den första år 1837 — väckte de visserligen beundran, men också häpnad och till och med opposition. Kritiken hade ol. a. svårt att finna ut vilken dittills känd musikalisk form de egentligen representerade. Man talade om varianter av rondon, om starkt utvidgad liedform, om maskerad sonatform m. m. Faktum är att Chopin med sina ballader har skapat en helt ny stilart, där formgestaltningen trots vissa anknytningspunkter till tidigare förebilder uppenbarar en djärvhet och fantasikraft utan like. Att mästaren här har inspirerats av sina landsmän Mickievicz, Slovackis. Krasinskis utpräglat nationella balladdiktning, står utom allt tvivel, men å andra sidan tarvar Chopins omedelbart och oemotståndligt fängslande tonspråk ej någon programmatisk analys. — Som ett belysande exempel på Chopins balladstil vill jag framhålla nr 3 Ass-dur, komponerad år 1842. Till sin form är denna ballad ett brett utvecklat rondo, närmast i den klassiska stilens fjärde rondoform, med en genialt genomförd coda, där huvudtemat och sidomotiven kämpar om övertaget tills det förra avgår med segern och för stycket till ett jublande fortissimoslut i Ass-dur.

Chopins fyra scherzon. H-moll, B-moll, Ciss-moll och E-dur, ansluter sig på sätt och vis som en fortsättning till de beethovenska med vilka de dock inte företer någon nämnvärd likhet. Den frodiga, folkliga, uppsluppna glättighet som i allmänhet utmärker Beethovens scherzon, finner vi blott i undantagsfall hos Chopin, vars humor för det mesta är av dyster, bitter, demoniskt vild karaktär. Både till innehåll och till form framstår de som ganska nära besläktade med balladerna. Endast H-mollscherzot nr 1 företer utpräglad tredelad liedform, de tre senare närmar sig redan sonaten, och B-mollscherzot, kanske det mest typiska för Chopins produktion på detta område, kan analyseras som en fri sonatsats. Den omständigheten att i upprepningsdelen både sido- och sluttemat återkommer i samma tonart (Dess-dur) som vid expositionen, samt att genomföringen föregås av en trioartad sats med nytt tematiskt innehåll kunde ge anledning att rubricera B-moll-scherzot som en omfångsrik tredelad lied. Dock — i betraktande av genomföringens nästan [illegible]foniska kraft och skiftningsrikedom vi här avgjort intrycket av en fo[illegible] visserligen inte oantastbar, men m[illegible]skt så mycket intressantare sonatsats.

Man har ofta försökt göra gällande att Chopin inte behärskade de större formerna, och hans tre pianosonater C-moll, B-moll, H-moll samt konserterna i E-moll och F-moll har på många håll gett anledning till diverse kritiska betraktelser. Hur som helst — ingen kan undgå att starkt fängslas av idérikedomen, fantasikraften, glansen i dessa brett anlagda och genomförda verk av vilka som bekant B-moll- och H-mollsonaterna fortfarande är högst aktuella. Att Chopin som i sina ballader och scherzon djärvt sprängde alla dittills odlade former, inom den klassiska sonatens på sätt och vis begränsade ram dock alltigenom bibehöll sin lika utpräglat nationella som starkt personliga egenart får vi inte heller glömma.

Med förkärlek odlade Chopin dansformerna, särskilt de polska, **mazurkan** och **polonäsen**. På detta område har han också skapat sina allra mest nationella melodier och rytmer.

Chopin var en stor improvisatör, och enligt vad man har sig bekant var hans specialitet just att improvisera dansmusik. Där bålda officerares sporrar klingade i yster mazurkarytm, där eleganta diplomater förde sköna världsdamer till festlig polonäs eller valsens virvlar, ja, där polskt bondfolk envetet och energiskt stampade takten i krakowiak'en, där var Frédéric Chopin alltid och gärna med som inspirerad och inspirerande beledsagare vid pianot. Vid sådana tillfällen torde hans allmänt kända mazurkor, polonäser och valser ha uppstått, men självfallet utarbetade mästaren senare dessa ögonblickets flyktiga improvisationer till den formfulländade skönhet som fortfarande fängslar och tjusar oss.

Av polonäserna har främst den i A-dur genom sin militäriskt aggressiva rytm vunnit stor popularitet, likaså Ass-durpolonäsen, dramatiskt betydligt starkare och dessutom för klaververtuoser tacknämligare. Som kontrasterande nummer nämner vi C-moll-, Ciss-moll- och Ess-mollpolonäserna — dystra, pessimistiska tonskildringar. I den sistnämnda tycks Chopin ha liksom velat ge uttryck för sina i Sibiriens fängelser försmäktande landsmäns längtan till hemlandet.

I Chopins mångskiftande produktion finner vi utom ovanskisserade grupper några högintressanta fristående stycken, bland vilka F-mollfantasin op. 49 särskilt bör nämnas. Här uppstod i stället för en ursprungligen tänkt sonat en högst märklig symfonisk dikt, i sin idérikedom och geniala genomföring enastående i klaverlitteraturen. Här finner vi anknytningspunkter till Franz Liszt och här konstaterar vi därjämte att Ferruccio Busoni hade rätt i sitt berömda uttalande: „Bachs Ess-mollpreludium pekar direkt på en kommande Chopin"

Låt oss analysera harmonikens utveckling, och vi tycker oss faktiskt kunna spåra linjen från Bach via Chopin till nyare tid.

Warszyszenie I. F. C.

„Aamulehti"
16/X.49

Frédéric Chopinin 100-vuotismuisto.

Lokakuun 17. pnä vuonna 1849 oli eräs Rue de Chaillotin varrella Pariisissa sijaitseva talo hiljainen. Ikkunoista eivät enää kantautuneet pianonsävelet, jotka monesti olivat saaneet ohikulkijat lumoutuneina pysähtymään, eivät enää astelleet sen portaissa Pariisin seurapiirien huomatuimmat hahmot, talo oli kuin kuollut. Ja kuolema olikin sen suojissa juuri vieraillut. Frédéric Francois Chopin lepäsi kylmmeeneenä vuoteellaan lähimpien ystävien järkyttyneinä hiljentyessä kuoleman majesteetin edessä. Sata vuotta sitten vallitsi Pariisissa kuin maansuru.

Puolalaisuus ja ranskalaisuus yhdistetään tavallisesti Chopinin, maailman kenties suurimman pianomusiikin säveltäjän nimeen. Puolalaista oli Chopinin sukuperä äidin puolelta, isän puolelta häneen liittyi ranskalaista verta. Mutta Puola oli Chopinin syntymämaa ja epälemättä Puolassa vietetty nuoruus lyö leimansa suureen osaan hänen musiikkiaan. Varsovan lähellä Zelazowa Wola-nimisessä kylässä hän syntyi 22. pnä helmikuuta 1810. Tulevan säveltäjän lapsuus oli onnellinen. Kotielämä oli täysin sopusointuista ja poikanen kasvoi huolettomana ja vapaana, aavistamatta niitä murheita, joita hän elämässään vielä joutui kokemaan. Musikaalisuus ilmeni hänessä jo hyvin varhain. Hän kuunteli mielellään kotipaikkansa maalaisväestön soittoa ja lauluja ja saattoi istua tuntikaupalla pianon ääressä omissa maailmoissaan. Vanhemmat huomasivat pojan poikkeukselliset lahjat, hän sai Varsovasta itselleen pianonsoiton opettajan ja jo 9-vuotiaana hän saattoi esiintyä julkisesti. Muutamaa vuotta myöhemmin hän pääsi jatkamaan opintojaan Varsovaan, jossa vanha ja ymmärtäväinen muusikko Joseph Elsner oikein psykologisin ottein ohjasi poikaa, jonka opiskelu kehittyikin aivan hämmästyttävän nopeassa tahdissa. Hänen todistuksessaan voitiin jo puhua „musikaalisesta neroudesta". 20-vuotiaana Chopin oli teknillisesti huimaavan pitkälle edistynyt pianisti ja säveltäjä, jonka teokset jo herättivät huomiota ja ihastusta kaikkialla. Varsovan musiikkiopiston kurssin suoritettuaan Chopin matkusti Berliiniin ja Wieniin antaen konsertteja, joiden ohjelmassa oli aina jokin hänen omakin sävellyksensä. Varsovaan palattuaan Chopin tunsi polttavaa tarvetta päästä takaisin Wieniin, suureen musiikkikeskukseen, ja marraskuun 1. pnä 1830 läksivät postivaunut kiidättämään nuorukaista kohti Puolan ja Itävallan rajaa. Matkatavaroiden joukossa oli hopeinen malja, Puolan mullalla täytetty, jonka säveltäjä oli ystäviltään saanut muistoksi. Liikutuksesta itkien hän oli sen ottanut vastaan kuin aavistaen, että hänellä ei ollut enää paluuta syntymämaahansa.

Oleskeltuaan Wienissä muutaman viikon Chopin sai tiedon Puolassa puhjenneesta vallankumouksesta. Hänen ensimmäinen ajatuksensa oli rientää taisteluun, mutta vanhempien neuvojen mukaan hän raskain mielin jäi Wieniin. Seurasi sitten konserttimatka halki Saksan, ja saatuaan Stuttgartissa kuulla raskaan tiedon, että Varsova oli joutunut vihollisen käsiin, hän purki kiihtymyksensä säveliksi ja sävelsi teoksen, joka sittemmin tunnetaan Vallankumous-etydinä. Chopin oli nyt kuin koditon. Konserttimatkoilla hän koetti löytää lohtua murheelleen isänmaan kohtalosta. Lontooseen hän päätti suunnata matkansa, mutta viivähtää sitä ennen muutaman päivän Pariisissa. Kävikin niin, että Pariisista muodostui hänen kotikaupunkinsa koko lappuelämän ajaksi. Pariisista muodostui hänen kohtalonsa, sieltä hän löysi elämänsä suurimmat onnen ja raskaimmat tuskan hetkensä.

Ihmeellistä kyllä, Chopinin ensimmäinen konsertti Pariisissa epäonnistui. Vain yksi arvostelija osasi antaa arvoa hänen uudelle ja täysin persoonalliselle pianotyylilleen. Ensimmäiset vuodet Pariisissa olivat vaikeita, säveltäjä kärsi jopa puutettakin. Mutta sattuma tuli avuksi. Hän joutui ylhäisten musiikinharrastajien pariin ja persoonallisen viehätysvoimansa ansiosta tuli pian tavattoman suosituksi Pariisin salongeissa. Hän sai oppilaita ja hänen itseluottamuksensa palasi. Vuoden 1837 lopulla tapasi 28-vuotias Chopin elämänsä kohtalokkaan naisen, 34-vuotiaan kirjailijatar George Sandin, jonka lukemattomat skandaalijutut olivat päivän puheenaiheena Pariisissa. Miltei naismaisen hennon Chopinin ja karkean miehekkään Sandin rakkauteen johtaneella ystävyydellä on oma psykologinen mielenkiintonsa. Tuskin on ihmeellistä, että se päättyi repivään riitasointuun. Chopinin mielentilat olivat ikuista heittelehtimistä sopusointuisesta rauhasta mitä syvimpään epätoivoon. Oleskelu sateisella ja kostealla Majorcan saarella muodostui säveltäjälle hyvin kohtalokkaaksi, ja vaikka hän sitten seitsemäksi vuodeksi sai jälleen takaisin työkykynsä, aiheutti välien lopullinen rikkoutuminen Chopinille terveyttä murskaavan järkytyksen. Vuonna 1841 hän oli ensimmäisen kerran yhdeksään vuoteen antanut Pariisissa jälleen konsertin. Menestys oli ehdoton, mutta vuoden 1848 jälkeen hänen terveydentilansa nopeasti heikkenee. Hänen mielialansa oli painunut, hän kieltäytyi säveltämisestä, ei koskenut pianoon ja karttoi tahallisesti ystäviään. Uskollisimmat viihtyivät hänen luonaan ja olivat läsnä elämän liekin sammuessa.

Sadan vuoden aika säveltäjän kuolemasta ei ole vähimmässäkään määrässä pystynyt kuluttamaan hänen musiikkinsa tenhovoimaa. Tämä lienee paras todistus sen ainoalaatuisesta persoonallisesta voimasta. Chopin oli itse loistava pianisti ja niin hän myös pianosävellyksissään avasi aivan uusia näköaloja soittimen käyttömahdollisuuksiin. Mutta puhtaasti teknillisen puolen ohella Chopin tunnetaan ennen kaikkea ihmeen herkkänä, tunnekylläisenä klaverirunolijana, joka milloin masurkoissaan tai poloneeseissaan loisteliaasti heläyttelee syntymämaansa tanssirytmejä tai nocturnoissaan piirtää mitä hienointa ja lumoavinta yötunnelmaa. Puolalais-ranskalainen verensekoitus on kantanut hänen taiteessaan mitä kauneimmän hedelmän. Puolalaisuuden merkitys Chopinin musiikissa on suurempikin kuin edellämainittu tanssirytmien käyttö. Melodianmuodostuksessakin on usein runsaasti puolalaiseen kansanmusiikkiin viittavia piirteitä, samoin rakenteellisessa hahmottelussa. Aivan erityisen merkillistä on se, että Chopin kaikessa tunnekylläisyydessäänkin aina säilyttää sävellyksissään johdonmukaisen selkeyden.

Ei olisi mahdollista ajatella pianistia, jonka ohjelmistoon Chopin ei kuuluisi. Niin hyvin viikkaat eteläsmaalaiset kuin viileämmät pohjoismaalaiset löytävät Chopinin musiikista kosketuskohdan omalle musiikintajulleen. Oman kansamme musiikillinen taju on yleensä sangen vastaanottavaista mollivoittoiselle romanttisuudelle, ei siis ihme, että Chopinista myös Suomessa on muodostunut kaikkein suosituimpia säveltäjiä. Ja hänen musiikkinsa ihmeellinen elinvoima piilee myös siinä, että sillä on sanottavaa kaikille piireille musikaalisesta kehitystasosta riippumatta. Kun Chopinin 100-vuotismuistoa nyt vietetään koko maailmassa, myös meillä Suomessa on kunnioituksen ja kiitollisuuden tuntein syytä muistaa mestaria, joka on maailmaan luonut niin paljon kauneutta. (SKR)

Tauno Pylkkänen.

Zjazdy Słowiańskie I.F.C.

„Ilkka"

Sunnuntaina lokakuun 16 päivänä

„Pianonsoiton Kopernikus"
eli
säveltäjä Chopin pianistina

Chopinia — jonka kuolemasta 17.10. tulee kuluneeksi 100 vuotta — on sanottu pianonsoiton Kopernikukseksi sen omaleimaisen ja rohkean kyvyn vuoksi, jolla hän soitinteen hallitsi. Niinpä kirjoitti puolalainen pianisti Carlo Mikali, Chopinin oppilas:

»Chopin säveltäjänä on kaikkialla tunnettu ja kunnioitettu, mutta pianisti Chopin on suurelle yleisölle miltei tuntematon, ja hänen henkilöhahmonsa ympärille on punottu joukko harhaanjohtavia legendoja.

Mikä oli sitten Chopinin taituruuden salaisuus? Säveltäjänä hän oli Elsnerin oppilas, mutta pianistina häntä voisi sanoa itseoppineeksi. Hänen ainoa pianonsoiton opettajansa oli yhtäpitävästi kaikkien elämäkertatietojen mukaan Adalberto Zywny.

Mitä opetustapaa tämä opettaja lienee käyttänyt? Luultavasti siihen kuului ehkera lyijykynän käyttö, jolla voi tehdä sekä muistiinpanoja että napauttaa tarkkaamatonte oppilasto päähän.

Vuonna 1818 oli seitsenvuotias Chopin eli Chopinetto — joksi Berlioz häntä pari vuosikymmentä myöhemmin leikillisesti nimitti — jo Varsovassa tullut tunnetuksi ihmelapsena. Aleksandra Ranskan päiväkirjassa vuodelta 1818 on seuraava merkintä: »Eilisellä vastaanotolla Grabowskien luona kuulin pienen Chopinin soittavan pianoa. Häntä pidetään uutena Mozartina». Eikä tämä ole ainoa maininta, jonka voisimme tässä yhteydessä esittää.

Itseoppineeksi sanoo Chopinia kymmenkunta vuotta myöhemmin suuri Kalkbrenner. Nuori Chopin kirjoittaa nimittäin: »Kalkbrenner on saanut minut vakuuttuneeksi siitä, että minulta puuttuu koulu. Vaikkakin minua näyttää odottavan kaunis tulevaisuus, voi helposti käydä niin, että eksyn tieltä, sanoo hän».

Chopin päättää nyt ryhtyä ottamaan tunteja Kalkbrennerilta. Arvioidessaan nuoren pianistin ensimmäistä konserttia Pariisissa nimittää tunnettu Fetis häntä Kalkbrennerin oppilaaksi. Mutta tuntien otto kestää tuskin kolme kuukautta. Kiintoisa on se ystävyyssuhde, joka syntyy opettajan ja oppilaan välille. Huolimatta suuresta ikäerosta Kalkbrenner juuri usein tulee nuoren Chopinin luokse ullakkokamariin kuuntelemaan tämän soittoa ja sitä kiittämään. Mutta Chopin ei enää ole valmis myöntämään, että hän voisi erehtyä tiestä. Täysin tietoisena arvostaan pianistina hän nyt kirjoittaa: »Omissa vaunuissani olen ajaa matkani loppuun. Olen vain palkannut hevosilleni kuskin».

Chopinin saavutettua loistavan menestyksen konserteillaan Kalkbrenner keskeyttää opettamisensa ja jää vain nuoren neron ihailijaksi. Hän käsittää, ettei Chopin tarvitse mitään koulua sanan salaisimmassa merkityksessä. Chopin on siihen liian yksilöllinen, hänen neroutensa liian suurta. Hän tulee itse muodostamaan oman koulukuntansa.

Sanoimme Chopinia itseoppineeksi. Mutta marraskuun 27 p:nä 1831 kirjoittaa Nicola Chopin pojalleen: »Pianonsoiton tekniikka ei ole paljon sinun aikaasi vienyt. Toiset pianistit viettävät koiket päivänsä pianon ääressä. Mutta sinä uhraat harvoin aikaasi toisten teoksiin.»

Tavallisesti esittävä taiteilija harjoittelee kaiken ikänsä: skaalojo, sormiharjoituksia, etydejä jms. Chopinin elämäkerroissa ei mainita mitään niistä. Valmistautuessaan konserttiin suuri mestari soitti vain cempaloa, sillä hän harjoitteli ne esityksensä, jolla hän sitten valloitti ankarimmankin arvostelijan ihailun.

Mutta voitot — ja tämä on merkittävä tekijä Chopinin taiteilijahengessä — eivät vaikuttaneet häneen sillä taikavoimalla kuin muihin virtuooseihin. Kirjeessä rakastetulle sävellyksenopettajalleen, G. Elsnerille, Chopin kuvaa vaikeuksia, jotka kohteavat säveltäjää sen ajon Pariisissa. Hän sanoo mm.: »Toiveeni tehdä itseni säveltäjänä tunnetuksi ovat rauenneet. Minun on nyt pakko luoda itselleni asema pianistina ja luopua toivomasta menestystä säveltäjänä, mistä olen unelmoinut».

Nämä sanat todistavat Chopinin pyrkimyksen todellista päämäärää. Menestys pianistina tuntui hänestä paljon vähempiarvoiselta kuin menestys luovana taiteilijana, ja kun hän alistui osaansa, se tapahtui hänen taitelijanomatuntonsa kanssa tehdyn kompromissin tuloksena.

Veisto ja henkisen rakenteen laatu solvat hänet myös suhtautumaan vihamielisesti konserttieslintymiseen. Hän piti konserttinsa Varsovassa, Wienissä, Pariisissa ja Lontoossa vain toisten painostamana. Ehkä ainoa konsertti, joka hänelle milloinkaan oli tuottanut tyydytystä, oli se, jossa hän seitsenvuotiaana oli ensi kertaa esiintynyt julkisesti. Iloa säteillen hän kotiin päästyään oli kertonut äidilleen, että hänen uusi pitsikauluksensa oli herättänyt suurta ihastusta! Kaikki myöhemmät konsertit olivat aiheuttaneet hänelle vain väsymyksen tunteen, joka vuosien mittaan yhä kasvoi. Tutut ovat liikuttavat sanat, jotka hän kerran lausui Lisztille: »En ole ollenkaan sopiva pitämään konsertteja. Yleisö kiusoa minua läsnäolollaan, tunnen tukehtuvani sen huohottaessa ja menehtyväni näiden uteliaiden, häikäilemättömien katseiden ristitulessa. Minä käyn mykäksi kaikkien näiden outojen kasvojen edessä».

Lontoosta hän kirjoittaa surumielisen kirjeen, joka tuivii kcti-ökävää ja olakuloisuutta: »Tämäläinen yleisö vaatii loisteliasto ja koneellistettua, joka voi vaikuttaa yllättäen. Minä en sellaiseen kykene».

Tämänlaatuiset tunnustukset osoittavat selvästi, että Chopin ei itse pitänyt itseään pianotaiturina sanan varsinaisesse merkityksessä.

Chopinin julkisia konsertteja käsittelevästä tilastosta käy selville, että ne alkoivat helmikuun 24 pnä 1818 ja päättyivät Lontoossa marraskuun 16 pnä 1848. Aika käsitti siis kokonaista kolmekymmentä vuotte, mutta konserttien luku oli kuitenkin vain kaksikymmentäviisi: kaksi Wienissä 1829, kaksi Varsovassa 1830, viisitoista Pariisissa 1832, 1833, 1834, 1835, 1836, 1838, 1841, 1842 ja 1848, kaksi Lontoossa 1848 sekä kaksi samana vuonna Manchesterissa ja Edinburghissa. Mestarin viimeinen julkinen esiintyminen tapahtui Lontoossa v. 1848 puolalaisten pakolaisten hyväksi järjestetyssä juhlassa, mutta sitä ei voi lukea varsinaiseksi konsertiksi.

Siis kaksikymmentäviisi konserttia kolmen vuosikymmenen aikana. Voimme olla melko vakuuttuneita siitä, että konserttien historia tuskin tarjoaa toista esimerkkiä oman soittimensa taiturissa, joka olisi tyytynyt näin rajoitettuun julkisten esiintymisten lukuun. Mutta ei siinä kyllin. Chopinin konsertit eivät olleet sitä, mitä nykyään sanotaan »konserteiksi». Ohjelman sucritukseen ottivat osaa myös toiset pianistit. Luultavasti hän ei pitänyt kuin muutamia konsertteja, joissa hän olisi ollut ainoa esiintyjä. Ohjelmistossakin saatamme havaita harvinaisen seikan. Chopin, kuuluisa pianisti, jota ylistettiin aikansa suurimpiin kuuluvaksi, soitti muutamia poikkeuksia lukuunottamatta vain omia sävellyksiään. Hän harrasti konserteissaan myös improviseatioita.

Verevimmän ilmaisunsa Chopinin nerous kuitenkin sai suljetuissa piireissä.

Varsovan, Pariisin ja Lontoon loisteliaissa, aristokraattisissa palateisissa, yhäläsen ja hienostuneen seuran läsnäollessa hän sai välittömimmin ilmaista jaloa taidettansa. Tässä musikaalisesti kehittyneessä seurasse Chopin ei koskaan tuntenut »tukehtuvansa ja menehtyvänsä».

»Chopin salongeissa on aihe, joka on liian tuttu, jotta olisi aihetta enää kajota siihen. Mutta sen sijaan on syytä erityisesti korostaa sitä, että mainettaan tämä pianon mestari ei saavuttanut niinkään konserttisaleissa kuin suljetuissa piireissä. Chopinin ihailijat olivat valittua joukkoa, joka syntyperänsä, rikkautensa ja kykyjensä perusteella muodosti Pariisin seurapiirien valio-osan. Suuri yleisö ei häntä konsertinpitäjänä joutunut koskaan tuntemaan. Lippujen hinnat olivat siksi kalliit, ettei niitä pystynyt kuka hyvänsä maksamaan.

Sen ajan Pariisissa oleskeli suuri joukko pianisteja, joukossa Liszt ja Thalberg ja kilpailu oli tietenkin kireä. Tuntuu siltä, että monet arvostelijat pitivät selvänä, kuka näistä oli suurin. Maalisk. 25 pnä 1838 kirjoittaa Ernest Legouvé Gazette Musicaesse: »Jos joku kysyy, kumpi on Euroopan suurin pianisti, Liszt vai Thalberg, voi vastaus olla vain tämä: Chopin». Hänkin, kuuluisa englantilainen pianisti, joka Lontoossa kuuli Chopinin soittavan lausui Lisztistä ja Thalbergista: »Nämä molemmat ovat peikkää proosea Chopinin runouden rinnalla».

Liszt itse lausui kerran Chopinista nähtyään hänen soittavan: »— hän näyttää henkiolennolta, joka odottamatta on laskeutunut alas meidän arkipäiväseen maailmaamme».

Chopinin solton ydintä ei sanoin voi selittää, sillä hänen taiteensa salaisuus tuntui olevan niitä salaisuuksia, joita sanomme magiaksi, taikuudeksi.

Zbiory Stowarzyszenia F. Chopina Dyjoszyce

Frèdèric Chopin, suuri puolalainen

Tänä vuonna vietetään koko sivistyneessä maailmassa suuren puolalaisen sävelten mestarin Frederic Chopinin kuoleman satavuotismuistoa. Chopin on kaikkien aikojen nerokkaimpia sävellyyrikkoja, jonka merkitys pianomusiikin uudistajana ja kehittäjänä on yksinvaltaisen keskeinen länsimaisen musiikin historiassa. Hänen sävellystensä voimakas tunnepitoisuus ja sytyttävä puolalaiskansallinen sävy tehoavat rehellisyydellään ja omaperäisyydellään jokaiseen kuulijaan tänään niinkuin sata vuotta sitten.

Frédéric-Francois Chopin syntyi helmikuun 22 päivänä 1810 pienessä Zelazowa Welan kylässä lähellä Warsovaa. Hänen isänsä, Nicolas Chopin, oli syntyjään ranskalainen ja ansaitsi toimeentulonsa ranskankielen opettajana. Hänen äitinsä oli köyhtyneen puolalaisen aatelisperheen tytär Justina Krzyzanowska. Näiden kahden kansallisuuden luonteenomaisimmat piirteet yhtyivät Frédéric Chopinissa mitä onnellisimmalla tavalla.

Lapsuutensa Frédéric vietttää Warsovassa, jonne perhe kohta hänen syntymänsä jälkeen muuttaa. Chopinien sopusointuisessa kodissa vanhempiensa ja sisariensa parissa nuori Frédéric kasvaa voimakkaan tunne-elämän omaavaksi herkkäsieluiseksi nuorukaiseksi, joka jo hyvin varhain on selvillä omintakeisuudestaan, kyvyistään ja kutsumuksestaan. "Hän oli hyvin lempeä, hyvin kalpea ja leikkisä lapsukainen, herkkätunteinen kuin tyttö, — kirjoittaa eräs hänen elämäkertansa kirjoittaja, — ja hänellä oli kaksi hallitsevaa intohimoa: rakkaus äitiin ja pianoon. Hänet oli hyvin varhain nostettu istumaan koskettimien ääreen, ja hän palasi siihen omasta halustaan, totellen koskettimien vetovoimaa."

Chopin oli ihmelapsi, "mutta ei älyllinen ihmelapsi eikä pieni harjoitettu eläin, vaan luonnollinen ja vaatimaton lapsi, joka soitti pianoa niinkuin linnut laulavat". Hän soitti, improvisoi ja sävelsi oman mielensä mukaan. Opettajia ei hänellä ollut. Hän sai vapaasti etsiä omaa säveltään, ja niinkuin Mozartkin hän löysi sen jo lapsena.

14-vuotiaana Frédéric joutuu lukioon. Tällöin hän saa opettajakseen Joseph Elsnerin, joka opastaa häntä musiikin teoriassa ja sävellyksessä. Elsner ei ollut pikkumainen pedanttisen "oikeaoppisuuden" kannattaja. "Antaa poian seurata oman haluaan", hän sanoi. "Se, että hän hiukan poikkeaa tutulta tieltä ja vanhoista metodeista, johtuu siitä, että hänellä on omansa, ja kerran hänen teoksistaan vielä ilmenee omaperäisyys, jollaista kukaan ei ole osoittanut. Hän kulkee harvinaista tietä siksi, että hänen lahjakkuutensa on harvinaista laadultaan."

Seuraavana vuonna hän julkaisee ensimmäisen sävellyksensä, c-molli rondon, sekä soittaa useissa konserteissa. Itse keisari Aleksanteri ihastuu eräässä konsertissa hänen soittoonsa, ja lahjoittaa hänelle sormuksensa.

17-vuotiaana hän antautuu kokonaan muusikkokutsumukselleen ja jättää koulunkäyntinsä. Hänen päätöksensä ei kohtaa vähäisintäkään vastustusta hänen perheensä taholta, jonka ylpeys ja toivo hän on. Päinvastoin! Vanhempiinsa ja sisariinsa hän säilyttää mitä parhaimmat suhteet ja on heihin läheisessä koskettuksessa läpi elämänsä.

Suoritettuaan musiikkiopiston kurssin Chopin tekee pari konserttimatkaa Berliiniin ja Wieniin. Hän esittää omia sävellyksiään, ja saavuttaa yleisön ja arvostelun takamattoman suosion ja ihastuksen. Erityisesti ihastellin hänen aivan uudenlaista soittotapaa, hänen sametinpehmeää ja vivahdusrikasta kosketustaan. Jo tällöin hän oli kehittänyt itselleen tuon ainutlaatuisen soittotapansa, jollaista kukaan ei sitä ennen ollut käytänyt. "Lisztin tavoin oli Chopinilla jokaisessa sormessa erillinen tietoisuus. Hän kykeni erottamaan toisistaan niiden vaikutelmat, välittämään niiden avulla aivoille käden ääreettömän vaihtelevien aistimusten harmonian." "Pitkän aikaa", hän sanoi, "pianistit ovat tehneet luonnonvastaista työtä yrittäessään hankkia jokaiselle sormelleen yhtäläisen lyöntivoiman. Päinvastoin, jokaisella sormella pitäisi olla oma osansa esitettävänään. — On olemassa useamman vahvuinen sointi, niinkuin on useampia sormia. Pitää vain käyttää hyväkseen näitä voimaeroavaisuuksia. Siihen sisältyy sormityön koko taito."

Chopinilla oli jo varsin huomattava sävellystuotanto, masurkkoja, poloneeseja, valsseja sekä kaksi pianokonserttoa. Palattuaan konserttimatkoiltaan hän asui Warsovassa vuoden verran, mutta Warsova on pikkukaupunki Wienin rinnalla mitä taide-elämän vilkkauteen tulee. Hän kaipaa uusia vaikutteita, uutta ympäristöä. Marraskuun ensimmäisenä päivänä 1830 hän jättää rakkaan kotikaupunkinsa, jota hän ei senjälkeen enää milloinkaan saanut nähdä. Ystävät saattavat häntä aina Wolaan asti. He laulavat hänelle kantaatin, jonka vanha Elsner on säveltänyt hänen kunniakseen. Hänelle ojennetaan Puolan punaisella mullalla täytetty hopeamalja.

Chopin ei vielä ole ehtinyt kunnolla asettua Wieniin, kun hälyttävät uutiset kotimaasta saavat hänet levottomaksi. Warsovassa on puhjennut kapina. Vapaussota julistetaan, ja suuriruhtinaan on paettava. Isänmaallisen innostuksen vallassa hän päättää heti lähteä takaisin kotiin ja liittyä ystäviensä mukana vapaaehtoisiin. Isänsä kehoituksesta hän kuitenkin luopuu aikomuksestaan. Isä näet kirjeessään vakuuttaa hänen olevan liian heikkorakenteisen sotilaaksi, ja lausuu toiveenaan olevan, että kalliilla uhrauksilla alkanut säveltaiteilijan ura ei hänen kohdaltaan saisi mennä hukkaan.

Wien ei kuitenkaan enää ole yhtä suosiollinen hänen pyrkimyksilleen kuin aikaisemmalla kerralla. Kustantajat kieltäytyvät painamasta hänen sävellyksiään. Chopin tahtoo matkustaa. Ensin Münchehiin, sitten Pariisiin ja ehkä Lontooseenkin. Matkallaan, Stuttgartissa, hän saa kuulla, että Puolan kapina on kukistettu. Tsaari Nikolain joukot ovat vallanneet Varsovan, ja sytyttäneet sen esikaupungit tuleen. Pohjattoman järkytyksen vallassa hän istuutuu pianon ääreen, ja sanoin kuvaamaton sisäinen tuska puhkeaa ilmoille rajuina improvisatioina, ensimmäiset aiheet tuohon vaikuttavaan sävellykseen, joka tunnetaan Vallankumousetydin nimellä.

Chopinin matka pysähtyi Pariisiin. Tämän taiteen pääkaupungin musiikkielämä oli juuri tänä Lisztin ja Paganinin aikana loistavimmillaan. Porvarillisen salongin aikakausi, romantiikan loistavimpien nerojen aikakausi. Chopin pääsee suosituston avulla kosketukseen musiikkielämän silloisten johtohenkilöiden Cherubinin, Kossinin ja Kalkbrennerin kanssa. Lukuisten uusien taiteilijavstäviensä avulla hän järjestää ensimmäisen esityksensä Pariisissa. Ajan tavaan mukaan hän ei suinkaan ollut konsertin ainoa esiintyjä, vaan ohjelmassa oli laulajattarien esityksiä, jousikvartetti ym. Chopin soitti f-molli pianokonserttonsa sekä säveltämänsä muunnelmat Mozartin teemasta. Chopinin omalaatuisuus valtasi yhdellä iskulla kuulijat. Heidän joukossaan ollut Franz Liszt oli tästä hetkestä lähtien hänen uskollisin ystävänsä. Muuan arvostelija kirjoitti: "Tämä nuorukainen on luontaisten vaikutelmiensa varaan jättäytyen ja ilman mitään esikuvia löytänyt, ellei juuri pianomusiikin täydellistä uudistusta, niin ainakin osan siitä, mitä kauan on turhaan etsitty: runsaasti omaperäisiä aiatuksia, joiden esikuvaa ei ole missään."

Chopin itse ei ollut erikoisemmin tyytyväinen konserttiinsa. Konsertin tulot riittivät tuskin peittämään kuluja. Sitäpaitsi suurin osa yleisöstä oli ollut taiteilijoita tai puolalaisia, mutta ranskalaisia tuskin ollenkaan. Hän kuvitteli tämän merkitsevän epäsuosiota, ja suunnitteli matkustamista Amerikkaan, panematta kuitenkaan aikomustaan täytäntöön.

Seuraa työntäyteisiä vuosia Pariisissa, jossa suurin osa hänen tuotannostaan syntyy. Chopin on koko ajan kirjeyhteydessä kotimaahansa, jonka kohtalosta hänen omalsensa ja ystävänsä antavat hänelle tietoja. Puolalaiset kansansävelmät ja tanssirytmit elävät hänen mielikuvituksessaan ja ovat hänelle loppumattomana innoituksen lähteenä. Eräs hänen ystävänsä oli kerran kirjoittanut hänelle: "Ajatelkaa kansallisuuttanne. Se sana on melkein vailla sisältöä tavalliselle taiteilijalle, mutta ei teidän kaltaiselennne lahjakkuudelle. On olemassa kansallinen melodia, niinkuin on olemassa kansallinen ilmasto. Vuorilla, metsillä, vesillä ja niityillä on oma äänensä, vaikka kaikki eivät voi tajuta sitä. . . Aina kun ajattelen tätä, tunnittaudun siihen suloiseen toivoon, että Teistä tulee ensimmäinen, joka osaa ammentaa slaavilaisen melodiikan suuresta aarreaitasta. . . Minulle on kerrottu, että Te siellä kaukana ikävöitte ja riudutte. Asettaudun Teidän paikallenne: ei kukaan puolalainen voi olla rauhallinen, kun on kysymyksessä hänen isänmaansa elämä tai kuolema."

Chopinista tuli, Paderewskin vertauksen mukaan, nerokas salakuljettaja, joka nuottikäröissään kuljetti kielletyn puolalaisuuden yli rajojen.

Kohtalokkaaksi Chopinin elämälle muodostui hänen suhteensa ranskalaiseen kirjailijattareen George Sandiin. Tämä "naisena syntynyt mies", joka pukeutuikin miesten tapaan, tunsi syvää hellyyttä Chopinin lapsenomaista olemusta kohtaan. Chopin, joka aluksi tunsi suorastaan vastenmielisyyttä tätä epäsovinnaista, rajuotteista naista kohtaan, huomasi ennen pitkää rakastavansa tätä. Näiden kahden vastakohtaisen luonteen sopeutuminen on kuitenkin hyvin väkinäistä. Kirjailijatar käy hellittämätöntä taistelua rakastetustaan ja onnistuukin tekemään tämän orjakseen. Chopin seuraa häntä tämän huvilaan Majorcalla. Chopin on onnellinen ja epätoivoinen. Hän ei saa rakastetultaan lainkaan myötätuntoa säveliystyössään. Sensatioita metsästävälle naiselle tämä suhde on omiaan, Chopinia se kiduttaa.

Chopinin heikossa ruumiissa on alkanut tappava tauti tehdä tuhojaan. Välimeren tuulinen ilmasto ei ole hänelle hyväksi. Chopin ja Sand palaavat Pariisiin, jossa on mahdollisuus saada lääkärin hoitoa. Hiukan toivuttuaan hän alkaa jälleen konsertoida. Hän vetää nyt täysimmät salongit ja täysimmät kassat. Heikontuva terveys ja mielen masennus välien rikkoutumisen johdosta George Sandin kansa kuluttavat kuitenkin nopeasti hänen voimiaan, ja hänen on vähennettävä konserteimistaan. Säveltääkään hän tuskin enää jaksaa. Tulot vähenevät myöskin, mutta hänen ystävänsä huolehtivat hänestä hänen tietämättään. Helmikutssa 1848 hän päättää lähteä konserttimatkalle Englantiin. Ystäviensä kehoituksesta hän pitää jäähyväiskonsertin 16 päivänä helmikuuta. Se oli hänen viimeinen konserttinsa. Liput myytiin loppuun viikossa, ja läsnä oli koko Pariisin hienosto aina kuningasta myöten. Hän matkusti Englantiin, jossa ei kuitenkaan voinut antaa yhtäkään konserttia, koska ei voinut saada tarpeellisia harjoittelumahdollisuuksia. Joidenkin hajanaisten esiintymisten jälkeen Englannin aatelisten huviksi hän kuolemansairaana palaa vihdoin Pariisiin.

Chopin on jo lakannut taistelemasta tautiaan vastaan. Hänen vaikutusvaltaiset ystävänsä ovat kuolleet. Ainoa lääkäri, joka häntä voisi auttaa, on kuollut. Hänelle määrätään tavanmukaisia tehottomia lääkkeitä. Hänen tilansa huononee nopeasti. Kuolema ei häntä peloita. Lokakuun alussa 1849 hän ei enää pysty vuoteessaan edes istumaan. Tyynesti hän antaa määräyksensä kaikkien keskeneräisten sävellystensä polttamisesta. Keskeneräisyys ei sopinut hänen hengelleen.

Vihdoin lokakuun 17 päivän vastaisena yönä 1849 hän omaistensa ja ystäviensä ympäröimänä rauhallisesti sulkee silmänsä avaamatta niitä enää koskaan.

*

Chopin oli aikanaan ensimmäisiä pianovirtuoseja. Hän avasi uusia näköaloja tämän soittimen käsittelyssä. Niin myöskin hänen sävellyksensä, jotka on teinyt sekä mestarivirtuosi että syvällinen ja omaperäinen taiteilija, ovat johtaneet koko pianokirjallisuuden uusille urille. Chopin on laajentanut pianoa mahdollisuudet lähes orkestraaliseksi. Ja kuitenkin, hänen virtuosiolemuksensa ei milloinkaan ole houkutellut häntä mauttomuuksiin ja taituruudella rehentelemiseen. Itse musiikki ja sen sisäinen ilme ovat hänelle määräävässä asemassa, muoto ja ilmaisukeinot ovat sen myötäsyntyisiä seurauksia.

Täysin omassa asemassaan Chopin on myöskin pienimuotoisen lyriikan mestarina. Hän on nostanut arvoonsa ja tuonut konserttisaleihin pienet kansanomaiset laulu- ja tanssimuodot: masurkat, poloneesit ja valssit. Niinikään hän on ensimmäisenä säveltäjänä käyttänyt suuremmassa määrässä kansanlaulu- ja tanssiaiheita taidesävellysten perustana, ei arkipäiväisinä "sovituksina" vaan elävästi muotoillen niitä oman henkensä mukaisiksi, niitä esikuvinaan pitäen.

Chopinin sävellyksiä soitetaan ja rakastetaan kaikkialla. Ennen kaikkea kuitenkin Puolassa, jonka kansan luonnetta hänen musiikkinsa niin läheisesti sivuaa. Chopinin taiteen olemus on kuitenkin kauas kansallisten rajojen ylitse viittaavaa. Nykyinen ja myös tulevat jälkipolvet kunnioittavat häntä eräänä ihmissielun aidoimpana ja syvällisempänä säveleliisenä kuvaajana.

Tritonus.

Zbiory SM Mozyrz F.C. Dijuszkowa

Ilta Sanomat
15.X.1949.

Chopin aikalaistensa arvostelemana

ILTA-SANOMILLE VEIKKO HELASVUO

NÄINÄ AIKOINA, jolloin runsaasti kauniita sanoja uhrataan puolalaisen sävelneron muiston kunnioittamiseksi, on ehkä mielenkiintoa myös sillä, miten hänen omat aikalaisensa häntä arvostelivat. Meillä onkin käytettävissä monien musiikkimiesten, taiteilijoiden ja runoilijoiden lausuntoja Chopinista, joka epäilemättä jo eläessään nautti kaikkialla sivistyneessä maailmassa suurempaa mainetta kuin ehkä kukaan ammattiveljensä.

Kaikki eivät Chopiniä suinkaan ymmärtäneet, ja varsinkin se aines hänen musiikissaan, joka nykyaikana herättää eniten ihailuamme, voi sata vuotta sitten saattaa ymmälle ennakkoluulottommankin hänen musiikkinsa kuulijan. Niinpä Robert Schumann, jota kaikkein vähimmin voidaan syyttää taiteellisesta poroporvarillisuudesta tai ahdasmielisyydestä, esitellessään "Neue Zeitschrift für Musik"-lehtens. helmikuun numerossa 1841 Chopinin b-molli sonaattia, antaa sille tosin tunnustusta nerokkaan omaperäisenä sävelluomuksena, mutta juuri Surumarssi ja Finaali — meidän mielestämme teoksen suurenmoisimmat osat — saavat Schumannin pudistamaan päätään. "Toinen osa on rohkea, nerokas, mielikuvitusrikas", hän kirjoittaa, ja jatkaa: "Sitä seuraa vielä synkempi Marcia funebre, jossa on jotakin melkein luotaantyöntävää, ehkäpä olisi Des-duuriin sävelletty adagio tehnyt paremman vaikutuksen. Se, mitä tämän jälkeen saamme kuulla, müistuttaa pikemminkin kammoittavaa pilaa kuin musiikkia." Kuitenkin Schumannin sanoista ilmenee, että joskaan hän henkilökohtaisesti ei voi tuntea omakseen tätä musiikkia, hän kokee sen ikäänkuin noitumaisella voimalla hallitsevan kuulijaa ensimmäisestä viimeiseen nuottiin saakka, "valkka emme voikaan antaa sille hyväksymistämme. Sillä tämä ei ole musiikkia. Niinpä päättyy sonaatti niinkuin oli alkanutkin, sfinksin tavoin ivallisesti hymyillen."

Kun Chopin itse soitti, voitti hänen tulkintansa persoonallinen charmi nekin kuulijat, jotka eivät hänen oikukkaimpia sävelmielikuviaan sinänsä olisi voineet tajutakaan. Runoilija Heinrich Heine kuvailee Chopinin soiton tekemää vaikutusta seuraavaan tapaan:

"Chopin on todella tunnustettava neroksi — — — hän ei ole vain virtuosi ,hän on runoilija ,hän kykenee ilmaisemaan sen runouden, mikä elää hänen sielussaan ,hän on sävelrunoilija ,eikä ole verrattomampaa nautintoa kuin se, minkä Chopin lähimmäisilleen lahjoittaa istuutuessaan soittimensa ääreen improvisoimaan."

On luonnollista, että nimenomaan puolalaiset jo Chopinin eläessä tunsivat Chopinin omakseen siitä huolimatta, että hänen vaikutuspiiriinsä kuului koko sivistynyt Eurooppa. Etienne Witwicki, puolalainen runoilija, kirjoittaa v. 1831 Chopinille lähettämässään kirjeessä:

"Jokaisella kansakunnalla on omat laulunsa, kuten jokaisella ihmisellä on oma melodiansa. Vuorilla, metsillä, järvillä ja vainioilla on omat sävelensä, vaikka kaikki eivät sitä tajuaisikaan. Antakaa muiden jäädä jäljittelemisen asteelle, keskinkertaisia kykyjä on riittämiin sitä varten. Teillä, Puolan pojalla, on todella itsenäistä sanottavaa; ehkä elvät kaikki Teitä alusta alkaen ymmärrä. Mutta ...e olette selviytyvä taistelutantereelta voittajana: sitkeys ja työ tavat Teille suuren nimen ja ikimaailman kunnioituksen."

Chopin Danten asuun kuvattuna. Delacroixin piirustus.

Chopinin mainitaan kuolinvuoteellaan lausuneen, että niiden joukossa, jotka jäävät hänen jälkeensä, on vain yksi, joka pystyy soittamaan hänen sävellyksiään kuten hän itse. Se mies oli Franz Liszt, joka pianosävelt...jänä oli kehittävä soittimensa teknilliset mahdollisuudet aavistamattomiin tehoihin ja esittävänä taiteilijana aloitti konsertin uuden aikakauden loisteliaine konserteineen sata-, jopa tuhatmääräisille kuulijajoukoille. Niin "ainoa" kuin Liszt aikansa pianistien joukossa olikin, hän epäröimättä antoi Chopinille kunnia-aseman kaikkien aikaisempien klaveristien edellä. Lisztin Chopiniä kohtaan tuntema ihailu kuvastuu myös hänen kirjoittamastaan elämäkerteoksesta, joka huolimatta eräistä romantisoivista piirteistään sisältää runsaasti ensikäden aineistoa suuresta puolalaisesta.

V. 1841 piti Chopin Pariisissa julkisen konsertin, oltuaan sitä ennen pitemmän aikaa kuulumattomissa. Tilaisuus oli Pleyelin salissa, ja sitä kuvailee Franz Liszt "Gazette Musicale"-lehdessä seuraavasti:

"Viime maanantai-iltana kahdeksalta herra Pleyelin salongit olivat loistavasti valaistut, lukuisia vaunuja saapui lakkaamatta, matolla peitettyjen ja kukkasin koristeltujen portaitten alapäässä näimme eleganteimmat naiset, suosituimmat nuorukaiset, kuuluisimmat taiteilijat, rikkaimmat rahamiehet, rapiirien valiot, syntyperän, rikkoistavanimisimmät ylimykset, seukauden, lahjakkuuden ja kauneuden aristokratian.

Suuri flyygeli oli avoinna korokkeella, sen ympärillä tungeksittiin, tavoiteltiin lähimpiä paikkoja, jo ennakolta terästettiin kuuloa ja keskityttiin, valmistauduttiin olemaan hukkaamatta ainoatakaan lyöntiä, yhtään säveltä, yhtään korostusta tai ajatusta sitten, kun soittaja olisi istuutunut paikalleen. Ja ihmisillä oli täysi syy olla niin innokkaita, tarkkaavaisia ja hartaan liikutuksen vallassa ,sillä se, jota he odottivat, jonka he tahtoivat nähdä, jota he tahtoivat kuulla ja ihailla, jolle osoittaa suosiotaan, ei ollut yksinomaan taitava virtuosi, nuotteja tekemään näppärä pianisti, hän ei ollut pelkkä maineikas taiteilija, hän oli tosin kaikkea tuotakin, mutta hän oli enemmän, hän oli Chopin."

Samalla kun tämä Lisztin kuvaus elävöittää sen miljöön, jossa Chopinin hienostunut taide puhkesi kukintaansa, se osoittaa selvästi, kuinka varauksettomalla ihailulla Liszt suhtautui Chopiniin. "Moite vaikenee jo täydellisesti hänen kuuluisuutensa edessä, aivan niinkuin arvostelu tuomitsisikin jo jälkimaailman tapaan, ja loistavassa kuulijakunnassa, joka ...ensi liian kauan vaiti ollutta runoilijaa kuulemaan, ei ollut yhtäkään pidättyväistä, kaikki ...iittivät häntä yhteen ääneen", kertoo Liszt edellämainitusta konsertista. Ja monista Lisztin lausunnoista henkii syvä ymmärtämys myös Chopiniä kohtaan sairaana ja kärsivänä ihmisenä. "Hän harjoitti taidetta enää vain esittääkseen itselleen omaa murhenäytelmäänsä', toteaa Liszt kerran ja hän tuntee myös sen yksinäisyyden, mikä ympäröi Chopiniä salonkien juhlittua sankaria. "Chopin kulki joukossamme kuin haamu."

Mielenkiintonsa on epäilemättä myös sillä, miten Chopin suhtautui oman aikansa musiikkiin. Bach ja Mozart olivat hänen suurimman ihailunsa kohteet säveltäjien joukossa. Beethovenin titaanihahmoa sensibeli puolalainen sensijaan "säikkyi", kuten Pourtalès mainitsee. Ikätovereidensa joukosta hän ei tunnu löytäneen sellaisia säveltäjiä, joita olisi voinut varauksettomasti palvoa. Tiedetään, että hän "ei erikoisemmin ihaillut Schumannia. Hänen mielestään Mendelssohn oli rahvaanomainen, eikä hän mielellään kuunnellut eräitä Schubertin kappaleita".

Aika on vakiinnuttanut meidän käsityksemme näistäkin mestareista: Chopinin arvostelu heistä on hänen subjektiivisen reagointinsa ilmaus. Ja kuinka monet aikalaisten suorittamat arvioinnit taiteen alalla ovat osoittautuneet erehtymättömiksi? Miten lieneekin: Chopiniin nähden ei ole olennaista muutosta tapahtunut. Se palvonta, jota hänelle tuhlattiin hänen lyhyen elämänsä aikana, ympäröi vähentymättömänä hänen mestariteoksiaan vielä tänäkin päivänä.

Zbiory S...
...rzeszowie

Związek Słowiański i P.C.

Matti Rautio:

Vapaa Sana
16.X.1949.

Chopin, sävelten runoilija

Kun pianonsoittoa taitava henkilö joutuu johonkin seuraan, kohdistetaan hänelle usein toivomus: "Soittakaa meille cis-molli valssi tai A-duuri poloneesi!" Kysyjä tuskin katsoo tarpeelliseksi sanoa säveltäjän nimeä, tiedetään, että cis-molli valssi ja A-duuri poloneesi kuuluvat vain Chopinille. Tosiaankin hän tuntuu saavuttaneen aivan uskomattoman suosion kaikkialla. Kun nyt Chopinin kuoleman 100-vuotismuiston merkeissä verestetään hänen musiikkinsa tuntemusta ja palautetaan mieliin hänen lyhyen elämänkaarensa vaiheet, ei se tapahdu vain velvollisuudesta vaan voisi sanoa, että se kiinnostus ja harrastus mitä Chopinin musiikkia kohtaan on aina tunnettu, on nyt tullut tietoiseksi ja tahdottu jälleen todeta ja tunnustaa.

Delacroix'n maalaus Frédéric Chopinista.

Frédéric Francois Chopin syntyi Zelasowa Wolassa, kylässä, joka sijaitsee n. kuuden penikulman päässä Warsovasta. Isä, Nicholas Chopin, oli ranskalaissyntyinen, ja toimi ranskankielen opettajana, äiti, Justina Krzyzanowska oli taas köyhtyneen puolalaisen aatelisperheen tytär. Varhain huomattiin pojan harvinainen musikaalinen lahjakkuus. 8-vuotiaana esiintyi tämä uutena Mozartina pidetty nuori pianisti eräässä hyväntekeväisyysjuhlassa ja 10-vuotiaana kuultiin häntä ensikerran julkisesti säveltäjänä. Musiikki- ja kouluopinnot jatkuivat vuoteen 1827, jolloin hän jätti Varsovan konservatorion. Seuraavana vuonna hän teki ensimmäisen ulkomaanmatkansa käyden mm. Berliinissä, Wienissä, Prahassa ja Dresdenissä. Hän sai tilaisuuden kuulla Paganinia sekä tavata Hummelin, kuuluin säveltäjän ja pianovirtuosin.

Vuosi 1830 merkitsee ratkaisevaa vaihetta nuoren taiteilijan elämässä. Marraskuun 1 p:nä 1830 hän jättää kotimaansa ikuisiksi ajoiksi.

Tuohon maailmalle lähtevän taiteilijan hyvästijättöön, jota vielä katkeroittaa onneton ensirakkaus nuoreen laulajattareen, liittyy kertomus sävelten järjestämästä lähtiäisjuhlasta. Sitä varten oli hänen vanha sävellyksenopettajansa Elsner säveltänyt kantaatin ja siellä ojensivat ystävät hänelle maljan Puolan muitaa, jottei hän unohtaisi isänmaataan.

Nuoren taiteilijan tie suuntautuu toivorikkaana Wieniin. Menestys ei kuitenkaan vastaa odotuksia. Matka jatkuu edelleen Münchenin ja Stuttgartiin, missä hän saa kuulla uutisia isänmaansa surullisesta kohtalosta. Hänen kotikaupunkinsa oli joutunut Tsaari-Venäjän armeijoitten käsiin. Tuo epätoivon hetki sai Chopinin luomaan kuuluisan vallankumousetydinsä. Hänen ensimmäisen elämänkertansa kirjoittaja Karasowski kuvaa tapausta seuraavasti: "Tuska, huoli ja epätoivo, tietämättömyys omaisten kohtalosta, saivat hänen kärsimystensä mitan täyttymään. Tuon tunnelman vallassa kirjoitti hän c-molli etydinsä."

Seuraavana vuonna esiintyy Chopin ensimmäisen kerran Pariisissa, minne hän sitten asettuu asumaan. Pariisi oli jo silloin eurooppalaisen kulttuurin keskuksia. Chopinkin joutui pian mukaan siihen vilkkaana kuohuvaan kulttuurielämään, jonka näkyvimpiä nimiä olivat Victor Hugo, Lamartine, Merimee, Liszt, Baudelaire, Berlioz, Heine, Musset, Rossini, Meyerbeer, Mickiewics. Luetteloa voisi helposti vielä täydentää monien merkittävien kulttuuripersoonallisuuksien nimillä. Tuolla kosmopoliittisella ja ajatustavoiltaan niin monihaaraisella taiteilijajoukolla oli varmaan suuri merkitys Chopinin taiteelliselle kehitykselle.

Eräs heistä, henkevä ja monipuolisesti sivistynyt kirjailijatar George Sand tuli merkitsemään hänelle vielä enemmän. Kohtalokas ensitapaaminen tapahtui eräässä musikaalisessa matineassa 1837. Aluksi Chopin tunsi suorastaan vastenmielisyyttä tuota erikoislaatuista, emansipeeratttua, miesmäistä naista kohtaan. Mutta ennenpitkää tämä monista rakkausjutuistaan ja ujostelemattomasta elämäntavastaan tunnettu nainen oli kietonut pauloihinsa nuoren Chopinin. Kiintymys ei jäänyt suinkaan yksipuoliseksi. Chopin, joka oli luonteeltaan hauraampi, kaipasi miltei lapsenomaisesti ymmärtäväisen ja itsevarman ystävän tukea. Suhde kesti kaikkiaan kymmenisen vuotta, ja sinä aikana loi Chopin mestarillisimmat sävellyksensä. Mutta nuo kymmenen vuotta merkitsivät hänelle myös kärsimystä. Yhteinen matka Majorcan saarelle seuraavana vuon a (1838) merkitsi jo lopun alkua. Aurinkoisen etelän sijasta he saivat kokea sadekauden ikävän harmauden. Terveydeltään heikko Chopin kärsi keuhkoviasta, hotellihuonetta ei ollut saatavissa ja heidän oli asetuttava erääseen kylmään ja koleaan luostariin. Chopin yritti löytää lohdutusta musiikista. Siellä hän sävelsi osan preludeistaan, joista hän sitäpaitsi oli saanut etukäteen maksun kustantajaltaan selviytyäkseen matkakuluista. Muutaman kuukauden kuluttua he palasivat Ranskaan asettuen Sandin maatilalle Nohantiin.

Chopinin terveydentila pysyi epätasaisena. Vuonna 1842 hän kirjoittaa eräälle ystävälleen olevansa pakoitettu pysymään vuoteessa suurimman osan ajastaan. Lisäksi puolalaisen ystävän Jan Matuszynskin ja isän kuolema olivat ankaria iskuja, jotka pahensivat hänen tilaansa. Kuitenkin hän loi edelleen kuumeisella innolla. Sandin ja Chopinin yhdessäolo muodostui entista pilalisemmaksi. Vaihtelua ja Parisin iloista elämää kaipaava Sand ei viihtynyt saaraan ja ärtyisan Chopinin seurassa ja tämä puolestaan kärsi mustasukkaisuuden tuskia. V. 1846 oli kärsimysten mitta täysi. Chopin jätti talon, mutta Sandin kuvaa hän ei voinut jättää mielestään. Lokakuun 17 päivänä sata vuotta sitten Chopin kuoli keuhkotaudin murtamana vain 39 vuoden ikäisenä.

Chopinin sävellyksissä on kolme ryhmää, jotka pitäisimme erikoisesti "puolalaisina", nim. poloneesit, masurkat ja ballaadit. Poloneesien ritarillisen, uljaan ryhdikkyyden voisi sanoa edustavan puolalaista miestä. Sen sytyttävässä rytmissä on juhlavaa arvokkuutta, mutta myös sotaista kiihkeyttä. Chopin, "naiselliseksi" syytetty, omaa niissä tosiaan harvinaista voimaa, joka on milloin sotaisen aktiivinen, kuten kuuluisassa A-duuri poloneesissa, milloin taas synkän uhmaava, kuten esim. cis-molli poloneesin alkutahdeissa.

Jos poloneesi edustaisi puolalaista miestä, voisimme masurkassa nähdä puolalaisen naisen. Masurkat ovat usein etääntyneet varsin kauaksi varsinaisesta tanssimusiikista. Niissä on enemmän runon henkeä. Niitten sävy voi olla herkän unelmoiva, mutta vielä useammin oikukas, keimailevaa ja leikillinen. Rytmillisessä suhteessa ne ovat rikkaita, yhä vielä outoudellaan hämmästyttäviä. Ehkäpä ne siksi ovat saaneet vähemmän tulkitsijoita ja tuntijoita kuin valssit ja poloneesit.

Ballaadeissa on Chopin antanut mielikuvituksensa lentää vapaasti. Uljaitten ja loistavien näkyjen rinnalla on mitä herkimpiä tunnelmia, mutta kaiken tuntuu sitovan yhtenäiseksi kokonaisuudeksi niiden kertova, balladinomainen sävy. Meidän on tarpeetonta kysyä, mikä on niiden ajatussisältö. Monet ovat halunneet käsittää ne puolalaisiksi sankarirunoelmiksi. Säveltäjä kuuluu itse joskus sanoneen, että Mickiewicsin runous on ollut hänen innoittajansa.

Chopin, runoilija saa parhaiten ilmauksensa nokturnoissa. Niitten salaperäinen atmosfääri tuntuisi ennakoivan impressionismin tunnelmamaalausta. Mutta Chopin ei ole nokturnoissaan vain lyyrikko, vaan myös dramaatikko. Yön hiljaiset tunnelmat keskeyttää raivoisa myrskytuulen kohina ja synkät pilvet peittävät taivaan. Joskus tuota mestarillista lavastajaa hautaa valssin tai masurkan rytmien tunkeutua yön hämärään loistavista tanssisaleista, tai harras koraalisävel riittää luomaan tarpeellisen vastakohdan, niinkuin tapahtuu g-molli nokturnossa. Runoilija Chopin saa ilmauksensa myös 24 preludissa. Nuo preludit tuntuvat olevan luonnosmaisia, ikäänkuin skitsejä, preludeita johonkin täydellisempään, jota ei ole. Eräät noista preludeista ovat erikseen soitettuina saavuttaneet hyvin suositun aseman. Sellaisia helmiä ovat esim. h-molli- ja Des-duuri-preludit, joitten yksitoikkoisesti toistuvissa pysyvissä sävelissä on oltu kuulevinaan sadepisaroitten putoaminen, joka lopulta säveltäjän mielikuvituksessa tuntuu saaneen aivan kohtalonomaisen merkityksen.

Valseissa voimme nähdä heijastusta niistä salongeista, joissa herrasmies Chopin joutui liikkumaan. Valsseja ovat kirjoittaneet ennen häntä Schubert ja Weber, mutta vasta hänellä kiteytyy tuo tanssi loistellaaksi ja samalla runolliseksi, ryhmiltään vivahdusrikkaaksi musiikin muodoksi.

Chopin, demoni ja virtuosi saa ilmauksensa ennenkaikkea etydeissä. Ne eivät ole Chopinille vain harjoituskappaleita, vaan loisteliaasti välkkyviä esityskappaleita. Niissä näemme hänet voimakkaana, itsevarmana ja optimistisena. Jo ensimmäinen C-duuri etydi vinhasti kiitävine, laajaotteisine murrettuine sointuineen ja basson jylhine pedaaliäänineen on elämänriemussaan valloittava. Entä sitten kevyesti välkkyvä, perhosmainen Ges-duuri-etydi, tai voimakas, uhmamielessään vallankumousetydi muistuttavan suuri A-molli-etydi. Viimeksi mainittu on kaikkein vaikuttavimpia Chopinin luomuksia, mutta myös todellista taituruutta vaativa. Etydit ovat samalla mainioita todistuskappaleita, eräänlaisia "äänilevyjä" pianisti Chopinin taidosta. Näittenkin merkitys pianoteknillkan laajentajana on suunnaton.

Chopin tyypillisenä romantikkona ei tyytynyt klassillisiin muotorakenteisiin sellaisenaan. Klassillinen sonaattimuoto menetti hänen käsissään arkkitehtonisen lujuutensa, runollinen vapaus salli poikkeuksia. Hänen sonaattinsa ja konserttonsa ovat elävänä pursuavaa musiikkia, joskus brahmsilaiseen tai beethovenilaiseen suuruuteen viittaavaa, kuten jylhässä surumarssisonaatissa.

Nimenomaan tyylillisessä mielessä on Chopin romantiikan mielenkiintoisimpia hahmoja. Puhutaan "Chopin-tyylistä". Se on helposti tunnettavissa, ja sille on vaikea keksiä mitään esikuvia taj seuraajia. Se näyttää olevan yksinäinen ilmiö säveltaiteessa. Tarkemmin katsoen niin ei kuitenkaan ole. Esimerkiksi englantilaisen Fieldin nokturnoissa saattaa jo kuulla hämmästyttävän "chopinimaisia" piirteitä. Chopin koristaa usein mielellään melodiansa ornamenteilla, köynnösten tapaisilla arabeskeilla. Tuossa piirteessä on nähty oopperamusiikin vaikutusta. Onhan tunnettua, että Chopin erittäin mielellään kuunteli laulua. Säveltäjistä hän erikoisesti ihaili italialaista melodian mestaria Belliniä. Mozartin kirkkaassa, usein myös surumielisyyden sävyttämässä taiteessa voitaisiin löytää yhtymäkohtia. Nämä molemmat nuorena kuolleet säveltäjät edustavat musiikissaankin ikäänkuin eräänlaista nuorukaishahmoa.

Chopinin romanttisen, vallankumouksellisen tyylin vaikutus on ollut merkittävä, varsinkin moniin slaavilaisiin säveltäjiin, aina Shostakovitshin Preludeja myöten. Chopinin musiikki todistaa meille havainnollisesti, että silloin kun säveltäjä sidolla tavalla on oman aikansa tulkki, voi hän myös kohota "ajattomaan" suuruuteen.

Chopinin kuolema

(Gay de Pourtalès'in mukaan).

Lokakuun 13 pnä 1849 Chopinin lapsuuden ystävä, pappi Aleksander Jelowicki, tuli kuolinvuoteellaan lepäävän säveltäjän luo, Chopin tunnusti syntinsä, sai pyhän ehtoollisen ja viimeisen voitelun. Toimituksen päätyttyä Chopin syleili lapsuudenystäväänsä ja lausui:

»Kiitos, rakas ystävä, sinua saan kiittää siitä, etten ole kuin sika». Tämä päivä oli rauhallisempi. Mutta tukehtumiskohtaukset alkoivat pian uudelleen. Gutmannin pitäessä häntä sylissään erään tällaisen uuvuttavan kohtauksen aikana hän sanoi pitkän lähättävän hiljaisuudeen jälkeen.

— Nyt alkaa kuolinkamppailuni.

Lääkäri koetti hänen valtimoaan ja etsi rauhoittavia sanoja. Mutta Chopin sanoi tarmokkaasti:

— Jumala osoittaa harvinaisella tavalla suosiotaan ihmiselle antaessaan hänen tietää hetken, jolloin hänen kuolinkamppailunsa alkaa. Hän on antanut minulle sen armon. Älkää häiritkö minua.

Sunnuntaina lokakuun 15:ntenä hänen ystävättärensä Delphine Potocka saapui Nizzasta, mistä pikaviesti oli kutsunut hänet. Kun Chopin sai tietää hänen olevan salongissa, hän sanoi:

— Siksi Jumala siis viivytteli niin minun kutsumistani luokseen. Hän tahtoi antaa minun vielä nauttia Delphine Potockan äänestä.

Tuskin kreivitär oli tullut kuolevan vuoteen viereen, kun tämä ilmaisi haluavansa kuulla ihailemansa äänen laulda. Piano vieritettiin makuuhuoneen kynnykselle. Kreivitär lauloi tukahdutetun nyyhkytyksensä. Yleisen liikutuksen johdosta kukaan ei myöhemmin voinut muistaa varmasti, mitkä laulut hän oli valinnut. Mutta Chopinin pyynnöstä hän lauloi useaankin otteeseen.

Yhtäkkiä kuultiin kuolinkorinaa. Piano työnnettiin pois, ja kaikki polvistuivat. Mutta se ei kuitenkaan vielä ollut hänen loppunsa. Hän eli tämänkin yön yli. 16:ntena päivänä hänen äänensä sammui, ja hän menetti tajuntansa moneksi tunniksi. Mutta hän palasi tajuihinsa, ilmaisi viittoen haluavansa kirjoittaa ja merkitsi paperilehtiselle viimeisen tahtonsa:

»Koska maa tulee tukehduttamaan minut, vannotan teitä avauttamaan ruumiini, jotta minua ei haudattaisi elävältä».

Myöhemmin hän kykeni jälleen puhumaan heikolla äänellä. Silloin hän sanoi:

— Löydätte paljon luonnosteltuja sävellyksiä. Minua kohtaan tuntemanne kiintymyksen nimessä pyydän, että poltatte kaikki, lukuunottamatta aloittamaani pianometodia, jonka säädän Alkanille ja Reberille, jotta he voisivat hyötyä siitä jollakin tavoin. Lopun tulee ilman mitään poikkeuksia joutua tulen ruoaksi, sillä minä kunnioitan suuresti yleisöä, ja minun sävellysyritykseni ovat olleet niin viimeisteltyjä kuin minun vallassani on ollut. En tahdo, että minun nimelläni levitettäisiin teoksia, jotka eivät ole yleisön arvoisia.

Hän jätti jokaiselle jäähyväiset. Kutsuen luokseen ruhtinatar Marcelinen ja neiti Gavard'in hän sanoi: »Harjoittakaa musiikkia yhdessä ja ajatelkaa minua, niin minä kuuntelen teitä». Sitten hän kääntyi Franchommen puoleen sanoen: »Soittakaa Mozartia minun muistokseni». Koko sen yön Jelowicki luki kuolevien rukouksia, jotka he kaikki kuorossa toistivat. Chopin yksin oli vaiti. Vain hermokouristuksista saattoi nähdä hänen olevan elossa. Gutmann piti hänen kättään käsiensä välissä ja antoi hänelle silloin tällöin juotavaa. »Rakas ystävä», kuiskasi Chopin kerran. Kasvot mustuivat ja jäykistyivät. Lääkäri kumartui hänen puoleensa ja kysyi, kärsikö hän. »En enää», vastasi Chopin. Ne olivat hänen viimeiset sanansa. Muutamaa hetkeä myöhemmin havaittiin, ettei hän enää elänyt.

Silloin oli lokakuun 17. päivä vuonna 1849, kello 2 aamulla.

He lähtivät kaikki pois huoneesta itkemään.

Heti aamun valjetessa tuotiin massoittain Chopinin lempikukkia. Clésinger tuli ottamaan vainajan kasvoista kipsijäljennöksen. Kwiatkowski piirsi ne moneen kertaan. Hän sanoi Jane Stirlingille ymmärtäen, miten paljon tämä oli rakastanut Chopiniä: »Hän oli puhdas kuin kyynel».

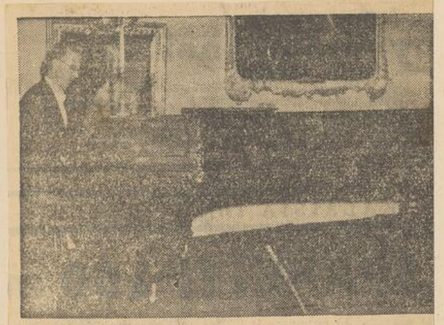
— — —

Chopin haudattiin suurin juhlallisuuksin 30. 10. 1849. Siunaustilaisuudesta Pariisin Madeleine-kirkossa muodostui ylevä musiikkijuhla missä esiintyivät monet huippuluokan kyvyt. Mozartien Requiemin esitys muodosti ohjelman kohokohdan.

Arkku kannettiin sitten ihmisjoukkoon kuuluisan Surumarssin sävelten kaikuessa. Reber oli sovittanut sen orkesterille. Kunniakatoksen nurkissa astelivat ruhtinas Czartoryski, Franchomme, Delacroix ja Gutmann. Meyerbeer käveli ruumisvaunujen takana. Lähdettiin bulevardeja pitkin kulkeman Pére Lachaisen hautausmaalle. Sinne haudattiin Chopinin ruumis lukuunottamatta sydäntä, joka lähetettiin Varsovaan, missä sen jälkeen on ollut Pyhän Ristin kirkossa. Kaunis symbolinen teko, joka soveltuu hänen uskolliselle sydämelleen.

Ei pidetty mitään puheita. Niiden hartaiden minuuttien aikana, jotka seurasivat arkun hautaan laskemista, nähtiin ystävän käden heittävän arkulle sen Puolan mullan, joka oli annettu Chopinille hänen lähtiessään maanpakolaisuuteen isänmaastaan. Siitä oli tasan kahdeksantoista vuotta. Kaikki nämä vuodet synnyinmaan tomu oli hopeamaljassaan odottanut tätä viimeistä tarkoitustaan. Ja nyt ei enää ollut olemassa Puolaa. Ei enää muuta kuin tuo kourallinen kevyttä multaa ja Chopinin elämäntyö, muutamia vihkosia, muutamia kymmeniä sivuja, joilla kokonaisen kansakunnan mystiikka liekehti kolme neljännesvuosisataa.

Ilkka
18.X.49.

Chopinin kuoleman satavuotismuistoa on vietetty kautta maan. Pianisti Fritjof Kjellberg soittamassa Ruotsin Kansallismuseossa Chopinin kuolinpäivän kynttilöillä, jota itse Chopin on käyttänyt.

Suomen Sosialidemokraatti
16.X.1949.

Frédéric Chopinin 100-vuotismuisto

Sivistynyt maailma on viime aikoina pitänyt velvollisuutenaan esittää ja kuunnella tavallista enemmän puolalaisen säveltäjän Frédéric Chopinin pianorunoelmia siitä syystä, että hänen kuolemastaan tulee kuluneeksi huomenna lokakuun 17 pnä 100 vuotta. Säveltäjän luova kausi kesti vain parisenkymmentä vuotta — hän on syntynyt 1810 — ja sairaus rasitti häntä viimeisinä vuosinaan tuntuvasti, mutta tästä huolimatta hänen tuotantonsa on tavattoman runsas ja monipuolinen.

Chopin eli nuoruutensa Varsovassa, missä hän sai pianistinkoulutuksensa. Parikymmenvuotiaana hän siirtyi Pariisiin, missä hän kehittyi suosituksi pianotaiturikst kilpailien maineesta itsensä Franz Lisztin kanssa. Niinkuin Liszt, oli Chopinkin loistava improvisoija, joka pianon ääressä vain mieleenjohtumiensa perusteella, mielikuvituksensa voimalla, saattoi keksiä säveleitä tunnelmiensa ilmaisuksi. Improvisointi on luovaa toimintaa, vaikka tulos jää useimmiten vaille muodollista rakennetta ja luojaltaankin suurin piirtein unohtuu. Elihän Chopinin aikana vielä ollut välineitä, jotka olisivat säilyttäneet tuleville ajoille säveltäjän mieleenjohtumat. Mutta ei tästä haittaa! Chopinin luova runotar oli niin vuolas, että jälkimaailma hänen tietoisenkin sävellystoimintansa perusteella sai aarreaitan, josta riittää ammentamista. Sitä paitsi on mestarin improvisatoorisesta lahjakkuudesta jäänyt hänen sävellyksiinsä eräänlainen tuoreuden yltäkylläisyys ja tunne-elämän vapaan liikkuvuuden rajattomuus.

Chopinin ei lasketa säveltaiteen suurimpien nimien joukkoon sen takia, että hän on luonut etupäässä pienimuotoisia teoksia ja ettei hän hämmästytä ketään sävellystensä arkkitektonisella neroudella, kuten esim. Beethoven. Mutta Chopin kuuluu sitä ratkaisevammin niihin musiikin luoviin henkiin, joita rakastetaan kuin kärsivän ihmisen omaan elämään kuuluvana.

Chopin oli romantikko, jonka runotar oli etäällä arki-elämän realismista. Hänen haaveellinen mielensä sai viriketttä lemmentunteista, joita kauniit puolattaret hänen sydämessään sytyttivät. Maanpakolaisuus Ranskassa, henkisen yksinäisyyden paino ja isänmaanrakkauden polttavat tuskat antoivat hänen hengelleen rajattomasti sytyttävää ainesta luovaan toimintaan. Hänen 74 opukseensa sisältyy kaksi pianokonserttoa, 56 masurkkaa, 27 konserttietydiä, 25 preluudia, 19 nokturnoa, 15 valssia ja paljon muuta.

Jos kiinnitämme huomiotamme mestarin sävellystekniikkaan, näemme, että hänellä on aivan oma tyylinsä. Käyttämättä varsinaista polyfoniaa hänen rytminsä on iskevää ja sähköistä. Sille antaa puolalaisten tanssien verevä liikkuvuus aivan omalaatuisen tehonsa. Rytmin ohessa punoutuu hänen sävellyksiinsä kuin huomaamatta myös rikkaan melodisuuden koruköynnös. Soinnuissa tapaamme rohkeitten modulaatioitten ja rajattomien muunnosten tähtitaivaan, jolle yön tummat sävyt ovat yhtä tutut kuin jitaruskon hämy tai aamuruskon kulta. Se että Chopin itse oli lahjakas pianisti, painaa leimansa myös hänen teoksiinsa. Ne ovat suureksi osaksi vain taiturcille kirjoitettuja ja niitten tyyli, joka aikoinaan oli perin uutta, on vielä nytkin säilyttänyt omalaatuisen taiturnuuteen vetoavan piirteensä. Niitten tulkitsijalta ei vaadita vain sorminäppäryyttä, vaan pianon monivivahteisten mahdollisuuksien tuntemista ja ennen kaikkea: vain musikaalisesti herkkä ja sävelrunoutta tajuava taiteilijamieli voi löytää ne kauneusarvot, joita Chopinin pianoteokset rajattomasti sisältävät.

George Sandin piirros Frédéric Chopinista.

Chopin on sanonmukaisesti kaikkien rakastama. Hänen tyylissään on siksi paljon naisekkaan tunnelmallista, että nuoruus ja eritoten naiset löytävät siitä vastakaikua haaveilleen. Mutta Chopinissa piilee myös voimakkaita ja miehekkäitä otteita ja intohimoja semminkin kun hän kohdistaa tunteensa isänmaahan, niin että miehinen mieskin tuntee vastakaikua. Hänen nokturnonsa taas antavat tyydytystä vanhuksen riutuvalle kaipuulle. Chopin on sanonnassaan aina aristokraatti. Siitä hänen masurkkansa ja valssinsa sykähdyttävät vähemmänkin kehittyneen kuulijan mieltä. Se, joka mielikuvituksessaan pystyy näkemään Puolan entisen aateliston sivistyneen hienostuneisuuden, ihailee sitä ylhäisen ilmapiirin kosketusta, joka kaikkialla Chopinin pianosävellyksissä henkii vastaamme. Kuvaavaa on, että mestarin kuuluisa ja järkyttävä Surumarssi b-molli sonaatista on soinut lukemattomain haltisijain ja hengen suurmiesten hautajaistilaisuudessa.

Jokainen musikaalinen kauneudenpalvoja tapaa Chopinin sävelrunoudessa maailman, jonka henkiset arvot kohoavat aivan toiselle tasolle kuin tämä matala, arkipäiväisyyden ja vihan ahdistama olotila, jossa ihminen tavallisesti elää. Chopin ja hänen taiteensa ovat olleet ja ovat edelleen avain kauneuden maailmaan, siksi kuuluu hänelle ja maalle, joka hänet on synnyttänyt, sukupolvien kiitos.

Väinö Pesola.

Helsingin Sanomat
17.X.49.

Ainoa suomalainen Chopinin elämäkerta

Guy de Pourtalès:

SÄVELTEN RUNOILIJA

CHOPIN

"Tutustuminen Pourtalèsin teokseen auttaa meitä osaltaan näkemään suuren säveltäjän omat kasvot hänen kuolemattomassa musiikissaan ja tulkitsemaan siinä hänen herkkää sieluaan."

(Talteen maailma)

210 siv. Hinta 238:—.

– OTAVAN kirja

Työkansan Sanomat
16.X.49.

Kasakkakansa viettää Chopinin muistopäivää

Alma-Ata, 15. 10. (STT-TASS) Kasahstanin musiikkipiirit valmistautuvat juhlallisuuksin viettämään suuren puolalaisen säveltäjän Chopinin muistopäivää. Tämän kuuluisan säveltäjän teoksia kasakkakansa pitää itselleen läheisinä ja ymmärrettävinä. Niitä esitetään tasavallan pääkaupungin konserttisaleissa, työläisten ja kolhoosien klubitaloissa. Kasahstanin valtion filharmooninen laitos valmistaa näyttelyn, joka on omistettu Chopinin elämälle ja luomistyölle. Se tutustuttaa katsojat myöskin parhaisiin neuvostolaisiin Chopinin musiikin tulkitsijoihin. Juhlapäivinä filharmooninen orkesteri antaa kaksi suurta konserttia, joissa se esittää Chopinin sävellyksiä.

Vapaa Sana
16.X.49.

Chopinin muistopäivän vietto Kasakhstanissa

Kasakhstanin musiikkipiirit valmistautuvat juhlallisuuksin viettämään suuren puolalaisen säveltäjän Chopinin muistopäivää. Tämän kuuluisan säveltäjän teoksia kasakkakansa pitää itselleen läheisinä ja ymmärrettävinä. Niitä esitetään tasavallan pääkaupungin konserttisaleissa, työläisten ja kolhoosien klubitaloissa. Kasakhstanin valtion filharmooninen laitos valmistaa näyttelyn, joka on omistettu Chopinin elämälle ja luomistyölle. Se tutustuttaa katsojat myöskin parhaisiin neuvostolaisiin Chopinin musiikin tulkitsijoihin. Juhlapäivinä filharmooninen orkesteri antaa kaksi suurta konserttia, joissa se esittää Chopinin sävellyksiä.

VÄINÖ PESOLA

Frédéric Chopin sävelrunoilija

Lokakuun 17. päivänä vietti koko sivistynyt maailma Frédéric *Chopinin* kuoleman satavuotismuistoa. Chopin-konsertteja sekä viikoittain että kuukausittain on pidetty kaikkialla musiikin keskuspaikoissa. Juhlinta aloitettiin jo keväällä, kiihtyäkseen nyt syksyllä valtavaksi tunnustukseksi säveltäjän tuotannolle. Tämä kaikki merkitsee sitä, että maailma Chopinissa näkee voimallisen luovan kyvyn ja samalla erityisesti puolalaisen hengen edustajan. Chopinin pianosävellyksiä on yli 100 vuotta erittäin paljon soitettu ja nykypäivinä näyttää siltä kuin mestarin saama kunnian sädekehä yhä kirkastuisi eikä hänen sävellystuotantonsa osoita minkäänlaisia vanhenemisen oireita. Voidaan kysyä, mistä kaikesta tämä johtuu? Lyhyt siirtyminen hänen elämäkertansa tarkasteluun antaa siihen vastauksen.

Lapsuus

Frédéric Francois Chopin syntyi v. 1810 lähellä Varsovaa Zelazowa-Wolassa. Kuten lukija tietänee on nimi Chopin (lue Shopäng) ranskalainen. Hänen isänsä olikin Ranskasta kotoisin ja hänen kotipaikkansa oli koillis-Ranskan Lothringenissa. Nancyn kaupungista Nicolas Chopin nuorena muutti Puolaan. Hän oli kotiopettaja pääaineena kielet ja myös musiikki kuului vaatimuksiin, joita hienot aatelisperheet asettivat pätevälle kotiopettajalle. Frédéric Chopinin syntyessä Zelazowa-Wolassa isä Nicolas oli opettajana kreivitär Skarbekin maatilalla. Maaseudulta perhe kuitenkin muutti Varsovaan varsin pian, sillä isä oli saanut ranskankielen opettajan viran lukiossa ja sittemmin samanlaisen toimen tykistökoulussa. Äiti oli aito puolatar Justine Krzyzanowska. Frédéricillä oli kaksi siskoa, toinen häntä vanhempi, toinen nuorempi.*

Frédéricissä ilmeni jo aivan pienenä suuria musikaalisia taipumuksia, joita musikaalinen isä tietenkin osasi ohjata oikeaan suuntaan. Hänen ensimmäinen julkinen esiintymisensä oli 9-vuotiaana, jolloin hänet merkittiin jopa ihmelapseksi. Opettajat böömiläinen Zwuny ja saksalaispuolalainen Elsner, sikäläisen Musiikkiopiston johtaja, saivat todella olla tyytyväisiä hentoon, kaunispiirteiseen kasvattiinsa. Hankittuaan kimnaasissa yleissivistystä hän samalla kehittyi pianotaiturikst ja säveltäjäksi. Ensimmäisen julkisen konsertin hän piti Varsovassa 16-vuotiaana. Voiton kannustamana hän uskaltautui parin vuoden päästä säveltaiteen vaativaan keskukseen Wieniin ja sielläkin hän konserteillaan voitti ihailijoikseen sekä yleisön että arvostelijat. Näihin aikoihin hän rupesi konserteissaan esittämään myös omia pianosävellyksiään. Ne herättivät omalaatuisella kauneudellaan suurta huomiota, joten kustantajatkin ottivat niitä painettavakseen ja se oli paljon se kiihkeän kilpailun vallitessa Wienin musiikkimarkkinoilla. Hän oli alle 20-vuotias, kun hänen Rondonsa opus I ja V tulivat painosta ja aloittivat Chopin-nimen maailmanvalloituksen.

Pariisiin

Kun Chopin v. 1830 eli 20-vuotiaana jätti kotikaupunkinsa Varsovan ja samalla isänmaansa Puolan jatkaakseen kehitystään Wienissä, ei hän suinkaan aavistanut, että hän lähti synnyinseudultaan iäksi. Kun Puolassa vähän sen jälkeen syttyi kapina, joka kukistettiin verisesti, tuntui säveltäjästä siltä, kuin hänen sydämensä olisi revitty irti ruumiista. Hän ajatteli lähteä maansa joukkoihin vapaaehtoiseksi, mutta hänen heikko ruumiinrakenteensa teki sen mahdottomaksi. Sitäpaitsi hänen musiikkia tajuavat ystävänsä olivat Chopinissa löytäneet suurtöitä lupaavan säveltaiteellisen neron, jonka paikka oli muualla kuin rivimiehenä armeijassa. Wienistä Chopin siirtyi Münchenin kautta Pariisiin, joka tulikin hänen lyhyen loppuikänsä asuinpaikaksi. Täällä hän häikäisevänä pianotaiturina ja yhä ihmeellisempiä ja tulevaisuuteen tähtääviä pianorunoelmia luovana säveltäjänä kohosi Pariisin musiikkielämän huipulle. Hän konsertoi täysilukuisille kuulijakunnille, jotka ihailivat aristokraattisen pianistin herkän tunteellista ja tekniikkavalmista soittoa. Korkeimpiin seurapiireihin kuuluvat nuoret naiset ja herrat halusivat saada häneltä pianonsoiton opetusta. Kustantajat julkaisivat kilvan hänen sävellyksiään ja hän sai ottaa niistä korkeat hinnat. Ja Pariisin kulttuurielämän säkenöivimmät henget tunnustivat puolalaisen emigrantin vertaiseksen ja liittivät hänet seurapiiriinsä. Säveltäjät Franz Liszt, Hector Berlioz ja silloinen »päivän nimi» Meyerbeer, runoilija Heinrich Heine ja kirjailija Balzac jakoivat seurustelussa henkensä aarteita haaveilevalle säveltäjälle ja

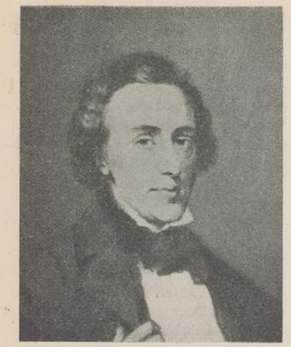

Eugène Delacroixin muotokuva Chopinista.

pianistille, joka oli löytänyt oman tekniikan ja jonka soitto oli sananmukaisesti suruista tehty.

Rakastunut

Olemme maininnut, että Chopin kaipasi isänmaataan Puolaa ja Varsovaa, jonne hänen vanhempansa ja sisarensa olivat jääneet epämääräisiin olosuhteihin. Säveltäjän tunne-elämä oli muutenkin herkkä ja altis rakkaudenkin vaihteluille. Jos Beethovenista on lausuttu, että hän oli »aina rakastunut», niin aivan samaa voitiin väittää Chopinista. Eräänlaisena nuoruudenystävänä säveltäjä oli lähellä kaunista ja komeaa nuorukaista, jonka nimi oli Tytusz Woyciechowski. Hienonnäköinen laulajatar, puolatar Konstancja Gladkowska valloitti hänen sydämensä joksikin aikaa. Suurta mieltymystä hän tunsi kreivitär Delphine Potocskaa kohtaan, ihastuttava Marya Wodzinska saattoi hänen tunteensa suureen kuohuun ja tämän jälkeen hänet valloitti kuuluisa kirjailijatar George Sand eli Aurore Dupin, joka oli naimisissa parooni Dudevantin kanssa. George Sand oli kummallinen miehekäs tyyppi, joka poltti piippua, pukeutui saappaihin ja muihinkin miehen varusteihin sekä »emansipeerattuna» ajoi naisten asioita, oli rousseaulainen ja muittenkin aatteitten ajaja. Hän oli kahden lapsen äiti, mutta salli itselleen silti monenkaltaista viihdykettä muittenkin miesten kanssa. Tämä voimakas nainen oli ilmeisesti Chopin-suhteessa miehinen puoli. Joitakin runollisuuden hetkiä lukuunottamatta Chopinilla oli Sandista kärsimyksiäkin: Tuskia lisäsi todellinen tauti. Chopin sairastui näet keuhkotautiin, joka verensyöksyjen jälkeen vähitellen kehittyi kuolettavaksi. Välimeren Mallorca-saarelta Chopin Sandin seurassa

Frédéric Chopin.

etsi parannusta ja kodittomalla oli Sandin Nohantin maatilalla onnenkin hetkiä. Mutta taudin kehittyessä voimat vähenivät.

Loppu

Säveltäjä kärsi yksinäisyydestään. Häntä vaivasi se, että hänen hengenpitimikseen piti opettaa pianonsoittoa ylhäisille »kaistapäille». Hän teki vielä konserttimatkan Englantiin ja Skotlantiin, missä hän sai kultaa ja kunniaa, mutta arvostelu totesi pianistin olevan vain varjon entisestään. Entinen myrskyisä hengenpalo jäi vain väsyneen sielun valitukseksi. George Sand hylkäsi säveltäjän. Historioitsijat laskevat Chopinin sammumisen alkaneen näistä vaiheista. Hän kuoli Parisissa lokakuun 17. päivänä. Hänet haudattiin upeasti. Hänen omasta toivomuksestaan hautajaisissa esitettiin hänen ihailemansa Mozartin Requiem. Hänen maalliset jäännöksensä kätkettiin Pere Lachaisen hautausmaahan lähelle sävelniekkojen Cherubinin ja Boieuldieun leposijoja. Mutta hänen sydämensä suljettiin kristallilippaaseen ja vietiin säilytettäväksi Varsovaan.

56 masurkkaa

Kuten tunnettua, Chopin on musiikkimaailman kuuluisin pianorunoilija ja hänen laaja tuotantonsa sisältää etupäässä sävellyksiä tälle soittimelle. Hänen sävellyksensä nimiä tarkatessa huomaa, että mestari on luonut paljon tansseja ja tämänsukuisia pianonumeroita. Viisikymmentäkuusi masurkkaa, 15 valssia, 12 poloneesia, bolerot, tarantellat ym. sisältävät rajattoman määrän rytmin leikkiä, melodian vielkeyttä ja soinnun sekä soinnin hurmaa. Sellaiset sävellykset kuin balladit, nokturnot, preludit ja fantasiat jopa konsertot ovat sekä jollakin lailla puolalaissävyisiä että samalla aristokraattisia. Olemme maininnut Chopinin kiintymyksestä isänmaahansa. Jo nuorena säveltäjä kuuli kotiseutunsa pelimannien soittelevan repäiseviä puolalaisrytmejä ja Varsovassa tunnettiin läheisesti omien kansallisten sävelten kauneus ja merkitys. Chopin ei ole välittömästi käyttänyt puolalaisia aiheita, mutta ne ovat hänelle luoneet tunnelmapohjan, antaneet lähtökohtia ja yhdistäneet hänet kotimaahan läheisillä, kuin salaperäisillä siteillä. Tässä on yksi selitys Chopinin tuotannon kestävyyteen.

Koko elämänsä ajan Chopin seurusteli ylhäisöpiireissä, hän oli elänyt aateliskinnoissa, hän oli hengittänyt sitä ranskalaisesti hienostuneen kulttuurin tuoksua, joka oli niin ominaista Puolankin sivistyneistölle viime vuosisadan alussa. Toisaalla siis kansan kädenanto, toisaalla aatelishienous ja oman säveltäjähengen ylhäinen yksinäisyys! Tällaisessa erikoisessa hengenelämän ristiaallokossa Frédéric Chopinin runotar synnytti kauneuksia, jotka ovat nostaneet sekä Chopinin että Puolan nimen erikoisasemaan säveltaiteen kirjavankaunilla parnassolla.

N:o 8 - 1949

522

NARODOWY
INSTYTUT
FRYDERYKA
CHOPINA

300-

Chopin-vuosi

ROK CHOPINOWSKI

W PRASIE FIŃSKIEJ

100 VUOTTA
FRÉDÉRIC CHOPININ
KUOLEMASTA 17. 10.

I.49 – X.49

Stowarzyszenie Muzyczne F.C.
Zbiory Sl...
INSTYTUT FRYDERYKA CHOPINA BIBLIOTEKA
sygn. 522
akc. br 1950